

DOM

ebh sagen

Landsrettens begrundelse og resultat (delvist anonymiseret)

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	3
Grundlaget for erstatningsansvar	3
Engagementer.....	8
A1..... koncernen (påstand 1-2 og 4-8).....	9
B1...../B..... koncernen (påstand 9-13)	37
C..... koncernen (påstand 14-16)	68
D...../D1..... (påstand 17-18).....	91
E..... koncernen (påstand 19-22 og 25-27)	101
E8..... (påstand 23-24)	144
Pantebreve og pantebrevsgarantier (påstand 28).....	149
Ejendomsselskabet Vestio A/S (påstand 29)	178
R..... ApS (påstand 30)	185
Leje af villa i Marbella og tilbagekøb af to pantebreve (påstand 31)	189
Ekstern revision.....	191
Forældelse m.v.	205
Sagsomkostninger	214

INDLEDNING

Denne sag drejer sig om, hvorvidt de sagsøgte bestyrelsesmedlemmer, direktører og eksterne revision i ebh bank a/s har udvist ansvarspådragende adfærd over for banken forud for bankens økonomiske sammenbrud ultimo 2008, og i givet fald om de sagsøgtes ansvarspådragende handlinger og undladelser har påført banken tab, som kan kræves erstattet af sagsøgeren, Finansiell Stabilitet.

Finansiell Stabilitets erstatningskrav er rejst som bankens krav mod den tidligere ledelse i banken og bankens eksterne revision. Finansiell Stabilitet har ikke gjort gældende, at de sagsøgte er ansvarlige for det samlede tab ved bankens økonomiske sammenbrud. Finansiell Stabilitet har derimod anført, at de sagsøgte er ansvarlige for bankens tab ved en række konkrete udlån og garantier m.v., og Finansiell Stabilitet har rejst i alt 30 erstatningskrav vedrørende disse dispositioner.

Landsretten tillader, at Finansiell Stabilitet nedlægger de påstande og fremsætter de anbringender, der fremgår af Finansiell Stabilitets to processkrifter af 15. marts 2019, der er betegnet henholdsvis ”Sammenfattende processkrift – Finansiell Stabilitet” og ”Sammenfattende processkrift – tabsopgørelse”, da de sagsøgte har haft tilstrækkelig mulighed for at varetage deres interesser, jf. retsplejelovens § 363.

GRUNDLAGET FOR ERSTATNINGSANSVAR

Højesterets dom i sagen vedrørende Capinordic Bank

Højesteret afsagde den 15. januar 2019 dom i en sag vedrørende Capinordic Bank A/S (U.2019.1907H).

Capinordic Bank gik konkurs den 11. februar 2010. Samme dag indgik bankens konkursbo aftale med et datterselskab af Finansiell Stabilitet om overtagelse af aktiver og passiver tilhørende banken. Sagen angik Finansiell Stabilitets erstatningskrav mod Æ, som var formand for bankens bestyrelse, Ø, som var medlem af bestyrelsen, og Å, som var bankens direktør. Sagens hovedspørgsmål var, om de tre ledelsesmedlemmer havde pådraget sig erstatningsansvar over for banken for tab på 11 konkrete udlånsengagementer.

I dommen anførte Højesteret følgende om grundlaget for erstatningsansvar:

”3. Grundlaget for erstatningsansvar

3.1. Ansvarsvurderingen

Af den dagældende aktieselskabslovs § 140, 1. pkt., fremgår, at bestyrelsesmedlemmer og direktører, som under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet selskabet skade, er pligtige at erstatte denne.

Bestemmelsen, der med mindre sproglige justeringer er videreført i selskabslovens § 361, stk. 1, 1. pkt., fastsætter et almindeligt culpaansvar. Der er ikke i lovgivningen i øvrigt eller efter retspraksis grundlag for at fastslå, at der gælder en skærpet ansvarsnorm for ledelsesmedlemmer i en bank.

En beslutning om at yde et lån beror i vidt omfang på et forretningsmæssigt skøn navnlig på grundlag af en kreditvurdering af låntager. Skønnet skal foretages på et forsvarligt grundlag. I kreditvurderingen må bl.a. indgå formålet med lånet, låntagers økonomiske forhold, den stillede sikkerhed og kundens evne til at drive sin virksomhed, herunder i lyset af den almindelige økonomiske konjunktur. Hvilke krav, der skal stilles, for at en bevilling kan anses for at være forsvarlig, vil bero på en samlet vurdering i det enkelte tilfælde. Højesteret finder, at der bør udvises forsigtighed med at tilsidesætte det forretningsmæssige skøn, der er udøvet af bankens bestyrelse og direktion ved bevillingen af et lån.

Samme forsigtighed skal ikke udvises, hvis det må antages, at en bevilling af et lån eller en anden disposition knyttet hertil ikke alene er foretaget ud fra forretningsmæssige hensyn til banken, men også ud fra andre – og banken uvedkommende – hensyn. Højesteret finder, at der i en sådan situation må stilles skærpede krav til, at det er blevet sikret, at bankens interesser ikke er tilsidesat. Det bemærkes i den forbindelse, at der i lov om finansiel virksomhed § 78 er fastsat regler, der har til formål at forhindre interessekonflikter i forhold til bestyrelsesmedlemmer og direktører.

Vurderingen af, om en lånebevilling, som en direktion eller bestyrelse i en bank har besluttet, har været forsvarlig, må foretages på baggrund af de oplysninger, som forelå på bevillingstidspunktet. Der må lægges vægt på den viden, som det enkelte ledelsesmedlem på dette tidspunkt havde eller havde adgang til. Det må endvidere tillægges betydning, om direktionen eller bestyrelsen – hvis der har været anledning hertil – har sørget for, at nødvendige yderligere oplysninger blev tilvejebragt, før lånet blev bevilget.

Højesteret finder, at der ved vurderingen af, om der er handlet ansvarspådragende, tillige må tages hensyn til eventuelle advarsler mv. fra Finanstilsynet. I den foreliggende sag må det indgå, at en række lånebevillinger er givet efter finanskrisens indtræden, og efter at Finanstilsynet i sommeren 2008 advarede banken om at udvise forsigtighed med, hvem banken lånte penge ud til, herunder især inden for ejendomssektoren. Igen i september 2008 advarede Finanstilsynet banken mod omfattende ejendomseksponering.

ring, og i december 2008 advarede tilsynet om manglende nedbringelse af udlån trods yderligere forværring af boniteten af bankens engagementer.

3.2. Betydningen af eventuel overtrædelse af lovgivningen

Banker er undergivet en omfattende regulering efter lov om finansiel virksomhed. Loven indeholder dog kun i begrænset omfang krav til bankers långivning og kreditvurdering. Det er i lovens § 70 fastsat, at bestyrelsen for så vidt angår bankens væsentligste aktivitetsområder skal udfærdige skriftlige retningslinjer, hvori arbejdsdelingen mellem bestyrelse og direktion fastlægges. I § 71 er fastsat krav til bestyrelsens overordnede og strategiske funktioner samt krav til effektive former for virksomhedsstyring. Efter § 71 må der for hver enkelt finansiel virksomhed tages stilling til, hvilke foranstaltninger der skal træffes, for at reglerne er opfyldt. Finanstilsynet har i en vejledning beskrevet sin praksis vedrørende § 71.

Bestemmelserne i § 70 og § 71 i lov om finansiel virksomhed opstiller krav til indretning og drift af en bank. Højesteret finder, at bestemmelserne ikke har en sådan karakter, at en tilsidesættelse i sig selv vil være tilstrækkelig til at anse et ledelsesmedlem i en bank for erstatningsansvarlig. For så vidt angår andre bestemmelser i den finansielle lovgivning må det bero på de hensyn, der ligger bag den enkelte bestemmelse, om en overtrædelse vil kunne indebære erstatningsansvar for et ledelsesmedlem i en bank.

3.3. Betydningen af eventuel overtrædelse af bankens interne regler

Bevillingsbeføjelserne i en bank tilkommer bestyrelsen, som helt eller delvist inden for nærmere angivne rammer kan delegere sin bevillingsret til direktionen, jf. lov om finansiel virksomhed § 70. Bestyrelsen fastlægger de nærmere retningslinjer for denne delegation i kreditinstruksen og fastsætter i kreditpolitikken retningslinjer for bankens ansattes kreditgivning. Hvis bankens direktion handler i strid med kreditinstruksen eller kreditpolitikken, står det enkelte direktionsmedlem til ansvar over for bestyrelsen. Bestyrelsen kan fravige eller tillade fravigelse af sine egne retningslinjer, i det omfang en sådan fravigelse ikke er i strid med lovgivningen eller i øvrigt må anses for uforsvarlig.

Højesteret finder, at den omstændighed, at bestyrelsen fraviger egne retningslinjer eller accepterer, at bankens direktion fraviger disse, ikke i sig selv kan anses for ansvarspådragende. Et ansvar må forudsætte, at det efter en konkret vurdering i det enkelte tilfælde har været uforsvarligt at fravige egne retningslinjer eller acceptere en sådan fravigelse.

3.4. Betydningen af Finanstilsynets undersøgelse af enkelte udlånsengagementer

Finanstilsynet foretager som led i sit tilsyn en gennemgang af udvalgte lånsengagementer. Tilsynet vurderer i den forbindelse det enkelte låns bonitet med henblik på opgørelse af bankens solvensbehov. Der er ikke tale om, at Finanstilsynet vurderer, om det var forsvarligt at bevilge lånet. Højesteret finder imidlertid, at det ved vurderingen af, om en bankledelse har pådraget sig erstatningsansvar, efter omstændighederne kan indgå, at Finanstilsynet har foretaget en bedømmelse af lånets bonitet. Der må i den forbindelse lægges vægt på, hvilket oplysningsgrundlag Finanstilsynet havde, og hvor tæt bedømmelsen tidsmæssigt er foretaget på lånets bevilling.

3.5. Betydningen af revisionen

Højesteret tiltræder, at bankens revisions vurdering af et låneengagement og behov for nedskrivning kan indgå i bedømmelsen af, om bevillingen af et lån har været forsvarlig.

3.6. Øvrige spørgsmål af betydning for vurderingen af de 11 udlånsengagementer

Som anført af landsretten er lånebeløb vedrørende nogle af engagementerne, som skulle bevilges af bestyrelsen, helt eller delvist udbetalt forud for bestyrelsens godkendelse af bevillingen (efterbevillinger). Højesteret lægger ligesom landsretten til grund, at [Æ] og [Ø] ikke har påtalt eller søgt at forhindre denne praksis, og de må derfor anses for at have accepteret fremgangsmåden. Højesteret tiltræder, at dette – i de tilfælde, hvor en bevilling må anses for uforsvarlig – indebærer, at de er erstatningsansvarlige for tabet på hele lånet, og at det således ikke har betydning, om lånet eller en del heraf var udbetalt, da de deltog i bestyrelsens beslutning om efterbevilling af lånet.

Højesteret tiltræder endvidere, at det forhold, at et lån er udbetalt forud for bestyrelsens bevilling, ikke i sig selv medfører erstatningsansvar. Det afgørende er, som anført af landsretten, om bevillingen ud fra det grundlag, der forelå for [Æ] og [Ø] på det tidspunkt, hvor de traf beslutning om efterbevilling, må anses for forsvarlig.

I tilfælde, hvor [Å] har indstillet til bestyrelsen at bevilge et lån, og kreditindstillingen er uforsvarlig, fritager det ham ikke for erstatningsansvar, at bestyrelsen har bevilget lånet.

Hvis et lån, som må anses for uforsvarligt, er bevilget af [Å] som en direktionsbevilling, kan [Æ] og [Ø] være ansvarlige herfor, hvis det er godtgjort, at de har involveret sig ved lånebeslutningen.

Højesteret finder ligesom landsretten, at det er godtgjort, at [Ø] i flere tilfælde spillede en meget aktiv rolle i forbindelse med forhandlingen med kunden om låneengagementer og vilkårene herfor, at han i flere tilfælde har givet besked til bankens ansatte om bevilling af lån på en måde, der af de ansatte måtte forstås som en ordre om, at et lån skulle bevilges på bestemte vilkår, og at det var meget vanskeligt at sige [Ø] imod. Det forhold, at en beslutning om at bevilge et lån reelt må anses for truffet af [Ø], eller det forhold, at han på anden måde har påvirket beslutningsprocessen, kan imidlertid som anført af landsretten ikke anses for i sig selv at være ansvarspådragende. Det afgørende er, om det på grundlag af de oplysninger, der forelå på tidspunktet for bevillingen, var forsvarligt at bevilge lånet.”

Landsrettens bemærkninger om erstatningsansvar

Landsretten har bedømt nærværende sag vedrørende ebh bank på baggrund af Højesterets bemærkninger om grundlaget for erstatningsansvar i sagen vedrørende Capinordic Bank, der som nævnt angik tre medlemmer af bankens ledelse.

I denne sag er der også rejst erstatningskrav mod bankens eksterne revision. Ansvar for revisorerne må som udgangspunkt forudsætte, at bankens ledelse har begået ansvarspådragende fejl, som har ført til tab for banken, og at revisorerne har handlet ansvarspådragende ved ikke at afdække og påpege disse forhold, jf. Højesterets dom af 24. april 2019 vedrørende sagsomkostninger til revisorerne i sagen om Roskilde Bank (U.2019.2639H).

Det er ikke under denne sag ved gennemførelse af syn og skøn, indhentelse af sagkyndige erklæringer eller udtalelser fra brancheorganisationer blevet belyst, om ebh bank har været indrettet og drevet på samme måde som andre banker, eller hvilke krav der generelt kan stilles til et forsvarligt grundlag for kreditgivning i en bank m.v.

Landsretten finder det efter bevisførelsen ikke godtgjort, at ebh bank har været indrettet og drevet på en måde, der i sig selv kan begrunde et erstatningsansvar for de sagsøgte medlemmer af bankens bestyrelse og direktion for tab på de udlån og garantier m.v., som Finansiell Stabilitets påstande vedrører. Det beror således på en konkret vurdering af de enkelte udlån og garantier m.v., om de sagsøgte ledelsesmedlemmer kan pålægges erstatningsansvar.

Vurderingen af, om en lånebevilling m.v. har været forsvarlig, må foretages på baggrund af de oplysninger, som forelå på bevillingstidspunktet, men landsretten har ikke anset det for udelukket i vurderingen at inddrage efterfølgende forhold, hvis disse har kunnet belyse, om beslutningen om at yde et lån eller stille en garanti m.v. var forsvarlig, da den blev truffet. Det kan for eksempel ved vurderingen af, om bankens ledelse har pådraget sig erstatningsansvar, efter omstændighederne indgå, at Finanstilsynet har foretaget en bedømmelse af låneengagementet, ligesom bankens revisions vurdering af et låneengagement og behov for nedskrivning kan indgå i bedømmelsen af, om bevillingen af et lån har været forsvarlig, jf. Højesterets dom i Capinordic-sagen. Der kan heller ikke bortses fra, at baggrunden for og størrelsen af tabet efter omstændighederne kan spille en rolle ved ansvarsvurderingen.

Der er – som i sagen vedrørende Capinordic Bank – også i denne sag tale om, at lånebeløb vedrørende nogle af engagementerne, som skulle bevilges af bestyrelsen, helt eller delvist er udbetalt forud for bestyrelsens godkendelse af bevillingen (efterbevillinger). Landsretten lægger til grund, at de sagsøgte medlemmer af bestyrelsen ikke har påtalt eller søgt at forhindre denne praksis, og at de derfor må anses for at have accepteret fremgangsmåden. I

tilfælde, hvor en bevilling måtte blive anset for uforsvarlig, indebærer dette, at de er erstatningsansvarlige for tabet på hele lånet, og det har således ikke betydning, om lånet eller en del heraf var udbetalt, da de deltog i bestyrelsens beslutning om efterbevilling af lånet. For så vidt angår bevillingen den 27. oktober 2008 af et overtræk på 9.446.557,22 kr., hvor der forelå en særlig situation, henvises til afsnittet herom nedenfor.

Det må indgå ved vurderingen af, om bankens bestyrelse har udvist ansvarspådragende adfærd, om der er tale om bevillinger, som alene blev forelagt bestyrelsen til efterretning. Det kan ikke kræves, at bestyrelsen behandlede disse bevillinger lige så indgående som de bevillinger, der blev givet af bestyrelsen eller blev forelagt bestyrelsen til efterbevilling.

Det må efter bevisførelsen – herunder de afgivne forklaringer – lægges til grund, at Jens Nielsen under sin første ansættelse i banken fra september 2001 til foråret 2008 normalt slet ikke beskæftigede sig med bevillinger. Hverken hans daværende stilling som direktør eller hans tilstedeværelse ved bestyrelsesmøder kan i sig selv begrunde, at han er erstatningsansvarlig for eventuelle uforsvarlige bevillinger, der blev givet i den periode. Det afgørende er, om han konkret har været involveret i bevillingen.

ENGAGEMENTER

Finansiel Stabilitet har blandt andet gjort gældende, at kreditsagsbehandlingen i banken har været uforsvarlig i forbindelse med en række konkrete bevillinger, og at banken derved har lidt et samlet tab på 326.372.661,95 kr., der fordeler sig således (Finansiel Stabilitets sammenfattende processkrift af 15. marts 2019, side 20):

- 1) A1..... – koncernen 73.590.325,16 kr.
- 2) B1/B.....– koncernen 132.677.477,16 kr.
- 3) C..... – koncernen 37.037.955,38 kr.
- 4) D1..... 18.811.036,27 kr.
- 5) E..... – koncernen 64.255.867,98 kr.

Betegnelsen ”koncern” er i dommen anvendt i bred forstand om selskaber tilhørende samme engagementsgruppe i banken uden stillingtagen til, om der også i selskabsretlig forstand er tale om en koncern.

A1..... KONCERNEN (PÅSTAND 1-2 OG 4-8)

Bevillingerne til A1.....-koncernen

Kravene omfattet af Finansiell Stabilitets påstande 1-2 og 4-8 vedrører bevillinger ydet i perioden fra den 26. marts 2007 til den 13. august 2008 til selskaberne A1..... A/S (oprindeligt ApS), A2..... A/S (oprindeligt ApS) og A3..... ApS.

Der er i denne sag rejst krav om erstatning relateret til 8 af de 24 bevillinger, som ebh bank ifølge Finansiell Stabilitets støttebilag 6 ydede til A1.....-koncernen i perioden fra den 10. juni 2005 til den 28. oktober 2008. Disse 8 bevillinger, der blev givet i perioden fra den 26. marts 2007 til den 13. august 2008, er fordelt på 4 bevillinger til A1....., 3 bevillinger til A2..... og 1 bevilling til A3..... Der er derimod ikke gjort krav gældende vedrørende de øvrige bevillinger til koncernen, herunder øvrige bevillinger ydet til A1....., A2..... og A3..... Der er kun i begrænset omfang under sagen sket dokumentation af bilag relateret til disse øvrige bevillinger til koncernen, herunder i form af engagementsændringer i LEO-systemet, og der er ikke grundlag for at antage, at disse bevillinger var uforsvarlige. Det må antages, at materialet vedrørende de øvrige bevillinger til selskaberne i koncernen indeholdt oplysninger, som var af betydning for bedømmelsen af såvel koncernens aktivitet og økonomi som A.....s private økonomi i relation til de påtagne kautionsforpligtelser.

A1....., der var moderselskab i A1.....-koncernen, var i det hele ejet af A..... Det fremgår af det i sagen fremlagte CV og af A.....s forklaring, at han var uddannet cand.merc. og havde haft en række lederstillinger i større erhvervsvirksomheder, inden han på fuld tid helligede sig sin virksomhed med ejendomsinvestering; en virksomhed han havde påbegyndt sideløbende med sine ansættelser hos bl.a.

Det fremgår af A.....s forklaring sammenholdt med fremlagte koncerndiagrammer, at A1.....-koncernen bestod af tre "ben" eller forretningsgrene. Det ene "ben" bestod af selskaber, herunder A2....., A4..... ApS og A5..... ApS, der drev virksomhed med opkøb og udlejning af ejendomme med primært boliglejemaal. Det andet "ben" bestod af selskaber, herunder A6..... A/S, med development-aktiviteter, dvs. op-

køb af jord med henblik på byggeri. Denne del af koncernen havde ifølge A..... ikke engagementer i ebh bank. Det tredje ”ben” bestod af selskaber, herunder A7..... ApS (senere A7..... ApS) og A8..... ApS, der investerede i ejendomme med erhvervslemål. Herudover var der i koncernen en række yderligere selskaber, bl.a. A3....., der investerede i pantebreve.

A1.....-koncernen havde ud over engagementet i ebh bank betydelige engagementer i andre banker, herunder Alm. Brand Bank og Bonusbanken.

Landsretten lægger efter de forklaringer, der er afgivet af A....., Finn Jensen, Evan Helledie og Flemming Sørensen, til grund, at A..... i den relevante periode havde den løbende kontakt i banken med Evan Helledie, Lars Mortensen og Finn Jensen.

Der foreligger ikke i sagen oplysninger om, at A..... var en del af den personkreds, som var omtalt i Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet, der ifølge flere forklaringer fik konsekvenser for markedet. De afgivne forklaringer, herunder fra A..... og Evan Helledie, tyder heller ikke i denne retning, bortset fra at en del af de indkøbte pantebreve, herunder pantebreve erhvervet fra Dansk Pantebrevsbørs, kan have stammet fra såkaldte ”karruselhandler”.

Der foreligger ikke oplysninger i sagen, der indikerer, at medlemmer af bankens direktion eller bestyrelse havde anden tilknytning til A..... og hans selskaber end det forhold, at koncernen var kunde i banken, og der ses ikke at være inddraget banken uvedkommende hensyn i forbindelse med bevillinger ydet til A1.....-koncernen. Noget sådant er da heller ikke gjort gældende af Finansiell Stabilitet i relation til påstandene 1-2 og 4-8, der vedrører engagementet med A1.....-koncernen.

Der foreligger ikke i sagen oplysninger om, at Finanstilsynet fremkom med advarsler om engagementet med A1.....-koncernen.

A1.....

A1..... var som nævnt moderselskab i A1.....-koncernen, og selskabet var i det hele ejet af A.....

Bevilling af 26. marts 2007 af valutaline på 50.000.000 kr., bevilling af 21. oktober 2007 af forhøjelse af valutaline med 20.000.000 kr. og forhøjelse af renteswap med 50.000.000 samt bevilling af 29. januar 2008 af bl.a. forhøjelse af valutaline med 25.000.000 kr. alle til A1..... (påstand 1 og 4)

Finansiel Stabilitets påstand 1 indeholder elementer fra tre forskellige bevillinger, nemlig bevilling af 26. marts 2007 af valutaline på 50.000.000 kr., bevilling af 21. oktober 2007 af bl.a. forhøjelse af valutaline med 20.000.000 kr. og bevilling af 29. januar 2008 af bl.a. forhøjelse af valutaline med 25.000.000 kr. Bevillingen af 21. oktober 2007 indeholdt tillige en forhøjelse af renteswap med 50.000.000 kr., som vedrører Finansiel Stabilitets påstand 4. Alle bevillingerne blev givet til A1.....

Finansiel Stabilitet har rejst et krav på 962.931,57 kr. vedrørende bevillingen af 26. marts 2007 af valutalinens på 50.000.000 kr., et krav på 442.107,12 kr. vedrørende bevillingen af forhøjelsen af valutalinens med 20.000.000 kr. den 21. oktober 2007 samt et krav på 580.066,48 kr. vedrørende bevillingen af 29. januar 2008 af forhøjelse af valutalinens med 25.000.000 kr. Disse beløb udgør samlet påstand 1 på 1.985.105,17 kr. Finansiel Stabilitet har rejst et krav på 15.147.846,58 kr. vedrørende bevillingen af 21. oktober 2007 af forhøjelse af renteswap (påstand 4).

Bevillingen af 26. marts 2007 blev givet af Finn Strier Poulsen. Dette skete ifølge svaret på Lone Sørensens spørgsmål under punktet i engagementsændringen i LEO-systemet med kreditkontorets bemærkninger som ”En bevilling under FSP + 25%”, hvilket må forstås som direktionens bevillingsbeføjelse i medfør af punkt 2.4 i bestyrelsens § 70-instruks. Bevillingen var medtaget på bestyrelsesmødet den 1. maj 2007 til efterretning. Det fremgår af referatet af det pågældende bestyrelsesmøde, at Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede på mødet. Det var det første bestyrelsesmøde, hvor Jens Belling deltog i behandlingen af bevillinger.

A1.....-koncernen havde forud for bevillingen af 26. marts 2007, som var den første af de otte bevillinger, som under denne sag har givet anledning til erstatningskrav, ifølge Finansiel Stabilitets støttebilag 6 fået ni bevillinger i perioden fra den 10. juni 2005. Det fremgår af engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 26. marts 2007, at

engagementet med A1..... forud for denne bevilling var på i alt 76.829.000 kr., heraf en kassekredit på 40.500.000 kr., garantier på 19.329.000 kr. og øvrigt engagement på i alt 17.000.000 kr. Det samlede engagement med A1.....-koncernen forud for bevillingen udgjorde ifølge skemaet ”Engagementsgruppe”, der indgik i engagementsændringen i LEO-systemet, 159.281.000 kr.

Det fremgår af beskrivelsen i engagementsændringen i LEO-systemet, at valutalinen skulle bruges til handel med terminsforretninger og andre produkter, og at der som maksimal risiko medtoges 5 mio. kr. Det fremgår endvidere, at kunden havde et ønske om at omlægge lån til CHF, og i stedet for at omlægge hele porteføljen brugtes terminsforretninger m.m. til at udnytte spændet mellem cibor 3 mdr. og libor 3 mdr. Samtidig kunne kunden ifølge det anførte mere effektivt spekulere i faldende og stigende kurser på CHF.

Lars Mortensen skrev i sin indstilling af 26. marts 2007, at der var tale om line til omlægning af bestående engagement til CHF, primært via terminsforretninger, samt at banken fortsat havde stor tiltro til koncernen og spændt afventede 2006-regnskabet. Imod bevillingen talte ifølge Lars Mortensens indstilling, at ”Blanco kan forekomme stort – men det bemærkes at lines belaster med 22 mio.”.

Det fremgår af de forklaringer, der er afgivet af blandt andre A....., Flemming Sørensen og Lars Mortensen, at formålet med valutalinen var at reducere koncernens udgifter til finansiering. Der var ifølge A.....s forklaring ikke et selvstændigt spekulativt formål med valutalinen.

Det fremgår af skemaet i engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende ”Indtjening efter bevilling”, at der i 2006 havde været en engangsindtjening på swaps i størrelsesordenen 1 mio. kr., og at der forventedes en årlig indtjening i størrelsesordenen 100.000 – 125.000 kr. på terminsforretninger. Det må antages, at tallene dækker over bankens indtjening.

I engagementsændringen i LEO-systemet var der vedhæftet kopi af et notat benævnt ”A1..... – A7.....” af 28. februar 2006 udarbejdet af Finn Jensen og Lars Mortensen. Notatet indeholdt ud over en beskrivelse af købet af selskabet A7..... ApS en beskrivelse af A1.....-koncernen og en risikovurdering, hvoraf fremgik, at den indre værdi af selskaber før skat ultimo 2005 ud fra regulering af portefølje til markedsværdi var estimeret til

88,2 mio. kr., men at det officielle regnskab af skattemæssige grunde ikke ville vise samme formuemæssige fremgang. Det fremgik endvidere, at banken havde besigtiget en stor del af porteføljen og ikke så grund til at betvivle tallene.

På tidspunktet for bevillingen var det seneste årsregnskab for A1..... årsrapporten for 2005, der var fremlagt på selskabets generalforsamling den 30. maj 2006. Dette regnskab, der var påtegnet af selskabets revisor uden forbehold, viste et overskud efter skat på 8.502.842 kr. og en egenkapital på 8.651.237 kr. Landsretten finder ikke, at banken havde anledning til at se bort fra det positive resultat og den positive egenkapital som følge af, at der indgik opskrivninger af koncernens ejendomme. Det bemærkes herved, at bankens medarbejdere og ledelse kunne gå ud fra, at de foretagne opskrivninger var i overensstemmelse med gældende regnskabsprincipper i lyset af, at der ikke var taget forbehold af selskabets revisor.

Af regnskabsanalysen i LEO-systemet, som indeholdt nøgletal fra årsrapporterne for 2004 og 2005, fremgår som kommentar, at den reelle egenkapital i A1..... ud fra brev fra revisor ansås at ligge på 181 mio. kr. eksklusive udskudt skat, hvis koncernens ejendomsbesiddelser blev opskrevet efter markedsafkast. Dette svarer til bemærkningen i den årlige engagementsgennemgang pr. 25. oktober 2006. Det må antages, at det omtalte brev fra selskabets revisor var en skrivelse af 29. september 2006 fra koncernens revisor, rev1....., der yderligere anførte som sin opfattelse, at A.....s personlige formue oversteg 80 mio. kr., også selvom der blev taget hensyn til skat. Udtalelsen var som anført af Finansiell Stabilitet ikke undergivet revision eller review, men landsretten finder, at banken kunne lade udtalelsen indgå som en del af grundlaget for vurderingen af bl.a. koncernens økonomiske situation og værdien af A.....s kautionsforpligtelse.

Der er ikke i sagen fremlagt kopi af aftalegrundlaget med A1..... vedrørende den bevilgede valutaline, men i mangel af andre oplysninger antager landsretten, at der af kunden blev underskrevet en "Bekræftelse af betingelser for indgåelse af valutaterminsforretninger" med et indhold svarende til de bekræftelser, der blev underskrevet i forbindelse med forhøjelserne af valutalinens henholdsvis 21. oktober 2007 og 29. januar 2008. Landsretten opfatter punkterne 7 og 8 i de anvendte bekræftelser som udtryk for "stop-loss" klausuler, og banken havde således mulighed for at lukke de løbende terminsforretninger under nærmere beskrevne vilkår, som landsretten efter bevisførelsen ikke har grundlag for at anse for usædvanlige.

Det fremgår af sikkerhedsoversigten, der indgik i engagementsændringen i LEO-systemet, at der til sikkerhed for alt mellemværende med A1..... var givet pant i selskabskapitalen i A7..... ApS, i tre ejerpantebreve på henholdsvis 1.189.108 kr., 744.313 kr. og 494.254 kr. i ejendommen Vestergade .. i Aarhus samt afgivet selvskyldnerkaution af A..... Der var tale om sikkerheder, der også var stillet for andre mellemværender med banken, så der indgik ikke nye sikkerheder i forbindelse med bevillingen af 26. marts 2007.

Bankens kreditkontor havde i sin redegørelse med gennemgang af bankens største engagementer, hvor A1.....-koncernen var nr. 10, anført, at ”Engagementet anses for målt korrekt og vurderes uden særlig risiko”. Det ses af kreditkontorets gennemgang af koncernens regnskaber, at kreditkontoret var opmærksom på, at regnskaberne indeholdt værdiregulering af koncernens faste ejendomme, ligesom beskrivelsen indeholdt oplysninger om engagementets størrelse og sikkerhederne – og dermed blanco.

Kreditkontorets redegørelse var gengivet i intern revisions revisionsprotokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006. Intern revision anførte, at revisionen baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold efter sin gennemgang kunne tilslutte sig kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko, og baseret på de indlagte sikkerheder kunne intern revision efter sin gennemgang tilslutte sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko. Det fremgik endvidere, at intern revision ikke havde konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og intern revision erklærede sig enig i, at engagementet var målt korrekt. Af BDO’s revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at eksternt revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Engagementet med A1.....-koncernen var anført som nr. 11 på listen over de engagementer, som Finanstilsynet gennemgik i forbindelse med den ordinære inspektion i banken i perioden 26. til 30. marts 2007. Kreditten blev bevilget af Finn Strier Poulsen den 26. marts 2007 og dermed, mens Finanstilsynet var på ordinær inspektion i banken. Det er uklart, om Finanstilsynet under inspektionen var eller blev bekendt med bevillingen, men Finanstilsynets bedømmelse af engagementet med A1.....-koncernen blev under alle omstændigheder tidsmæssigt foretaget umiddelbart i tilknytning til bevillingen.

Der er enighed mellem parterne om, at engagementet med A1.....-koncernen ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet blev bedømt med en karakter på mindst 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog ”Øvrige engagementer med normal risiko”. Der er ikke grundlag for at antage, at bevillingen af en valutaline på 50 mio. kr. med en angivet maksimal risiko på 5 mio. kr. ville have påvirket Finanstilsynets vurdering af engagementet væsentligt.

Valutalinen blev bevilget i foråret 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet, der ifølge flere forklaringer førte til, at engagementet med A1..... som et blandt flere engagementer blev gjort til et fokusengagement i banken. Der er ikke grundlag for at antage, at A..... var en del af den personkreds, som var omtalt i Jyllands-Postens artikler. Der er hverken generelt eller på baggrund af oplysningerne om A1.....-koncernen og A..... grundlag for at fastslå, at bestyrelsen eller Finn Strier Poulsen på tidspunktet for bevillingen burde have været særligt opmærksom på den ”unaturlige risiko” i forbindelse med, at fast ejendom ikke blev handlet på markedsvilkår, som Ole Østergaard senere beskrev i sin mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Banken havde efter det oplyste om A.....s erhvervsmæssige baggrund og de erfaringer, banken selv havde haft med engagementet frem til den konkrete bevilling, grundlag for at anse A..... for at være en erfaren erhvervsmand, som var i stand til at gennemskue de investeringer, han foretog, herunder de risici det indebar at indgå aftaler om valutalines og renteswaps.

Den omstændighed, at valutalinen muligvis som anført af Finansiell Stabilitet trådte i kraft forud for den formelle bevilling af kreditten den 26. marts 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Den anden af de bevillinger, der er omfattet af påstand 1, blev givet den 21. oktober 2007 af Finn Strier Poulsen, og bestyrelsen behandlede bevillingen som efterbevilling af en presserende bevilling på et møde den 29. oktober 2007, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede. Bevillingen omfattende ud over en forhøjelse af valutalinen med 20 mio. kr. til 70 mio. kr. en forhøjelse af en renteswap med 50 mio. kr.

Det fremgår af engagementsændringen i LEO-systemet, at der forventedes en årlig indtjening mellem 3 og 5 mio. kr., og at der var aftalt et samlet gebyr på 400.000 kr. for den samlede behandling af alle sager i koncernen i den omgang. Der var således en betydelig indtægt for banken ved engagementet med A1.....-koncernen.

Af beskrivelsen i engagementsændringen i LEO-systemet fremgår, at der var tale om en ”Forhøjelse af ramme for finansielle instrumenter til afdækning rente og valutarisiko /spekulationer”, og af Evan Helledies indstilling af 18. oktober 2007 fremgår, at der var tale om, at ”terminsforretninger omfatter afdækning af bestående kreditfaciliteter mod CHF, og swappen er option på en fastrente...”. Formålet med denne bevilling var således dels det samme som ved den oprindelige bevilling af valutalinjen fra 26. marts 2007, dels at fastlåse renten på bestående variabelt forrentede lån gennem renteswap.

Det fremgår videre af beskrivelsen i engagementsændringen i LEO-systemet, at den reelle egenkapital var væsentligt større, end hvad der fremgik af det officielle regnskab, og der henvises til, at banken havde modtaget en skrivelse fra revisor, som anslog den samlede egenkapital til ca. 250 mio. kr. eksklusive skat og ca. 80 mio. kr., hvis A..... likvide-rede alle selskaber og betalte skatten. Det blev endvidere i engagementsændringen anført, at risikoen ansås for begrænset ud fra kendskab til A..... og engagementets karakter.

Af oversigten i LEO-systemet over udviklingen i A1.....-koncernens engagement fremgår, at engagementet den 18. oktober 2007 var på 212.600.000 kr. med en blanco-del på 165.998.000 kr., mens det den 14. august 2007 havde været på 221.947.000 kr. med en blanco-del på 179.905.000 kr. Det kan således konstateres, at såvel det samlede engagement som blanco-delen var faldet siden august 2007.

Af sikkerhedsoversigten i engagementsændringen i LEO-systemet fremgår, at der var de samme sikkerheder, som er beskrevet ovenfor vedrørende bevillingen af 26. marts 2007, og som var stillet til sikkerhed for al selskabets gæld til banken. Herudover var der nu givet pant i et ejerpantebrev på 5 mio. kr. i ejendommen Langdyssen .., 8200 Aarhus N. Den samlede sikkerhedsværdi var angivet til 2.427.675 kr.

Regnskabsanalysen i LEO-systemet omfattede nu også årsregnskabet for 2006, der viste et overskud for koncernen efter skat på 9.946.767 kr. og en egenkapital på 18.598.004 kr.

Årsrapporten, som var forsynet med en påtegning uden forbehold fra revisor, indeholdt værdiregulering af investeringsejendomme på 16.431.936 kr. Af en bemærkning til regnskabsanalysen i LEO-systemet fremgår, at ”Der er udarbejdet notat af revisor som estimerer en reel EK for A... på i alt knap 250 mio. før skat - heraf 223 mio. i selskaber excl. skat når der reguleres med de gældende forrentningsprocenter”.

Der er vedrørende denne bevilling fremlagt ”Bekræftelse af betingelser for indgåelse af valutaterminsforretninger” dateret den 18. oktober 2007. Landsretten opfatter som anført punkterne 7 og 8 i bekræftelsen som udtryk for ”stop-loss” klausuler, og det lægges således også vedrørende denne bevilling til grund, at banken havde mulighed for at lukke de løbende terminsforretninger under nærmere beskrevne vilkår, som landsretten efter bevisførelsen ikke har grundlag for at anse for usædvanlige.

Der er ikke i sagen sket dokumentation af aftaledokumenter vedrørende den forhøjelse af renteswappen, som indgår som en del af bevillingen, eller aftaledokumenter vedrørende den oprindelige renteswap. Landsretten er således ikke gjort bekendt med de nærmere vilkår for swapaftalen ud over, at det fremgår af en engagementsændring i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 21. november 2006 af den oprindelige renteswap, at swaps alene skulle bruges til afdækning af variabelt forrentede kreditforeningslån, og at der var etableret swaps med 10-årig rentefastlæggelse på niveauet 4,2 %. Det er ikke i sagen oplyst, om renteswappen var indgået med ebh bank som aftalepart eller med et andet kreditinstitut under ebh banks medvirken.

Bevillingen af 21. oktober 2007 blev givet ca. 7 måneder efter Finanstilsynets inspektion i banken. Landsretten finder ikke, at der for Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen forelå oplysninger, der gav anledning til at vurdere selskabets økonomi væsentligt anderledes end på tidspunktet for Finanstilsynets inspektion i marts 2007, hvor engagementet med A1.....-koncernen blev bedømt med en karakter på mindst 2a. Der blev ikke i den mellemliggende periode givet konkrete advarsler fra Finanstilsynet, der kunne have betydning for bedømmelsen af bevillingen i oktober 2007.

Bevillingen blev givet i oktober 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisen, og bevillingen blev også givet forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Som anført ovenfor finder landsretten ikke, at der for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen var anledning til at opfatte engagementet med A1.....-

koncernen som indeholdende særlige risici som senere beskrevet i Ole Østergaards e-mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Den omstændighed, at valutalinen muligvis som anført af Finansiell Stabilitet trådte i kraft forud for den formelle bevilling af kreditten den 21. oktober 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Den tredje af de bevillinger, der er omfattet af påstand 1, blev givet den 29. januar 2008 af Flemming Sørensen med bemærkning i engagementsændringen i LEO-systemet om, at det skete i Finn Strier Poulsens fravær. Bevillingen var medtaget til efterretning på et bestyrelsesmøde den 4. februar 2008, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede, bortset fra Aage Skov Christophersen, som der ikke er rejst krav mod vedrørende denne bevilling. Bevillingen omfattede ud over forhøjelse af valutalinen med 25 mio. kr. til 95 mio. kr. endvidere en betalingsgaranti på 4 mio. kr., som ikke har givet anledning til erstatningskrav under denne sag.

Af beskrivelsen i engagementsændringen i LEO-systemet fremgår, at der var tale om ”Forhøjelse af ramme for finansielle instrumenter til afdækning rente og valutarisiko/spekulationer”. Det fremgår af Flemming Sørensens indstilling på vegne af kreditkontoret, at ændringen var et mere fleksibelt alternativ i stedet for at optage valutalån. Formålet var således det samme som ved de tidligere bevillinger af valutalines. Af Flemming Sørensens indstilling af bevillingen på vegne af kreditkontoret fremgik, at rammen for finansielle instrumenter reelt var på 265 mio. kr.

I beskrivelsen var der endvidere indeholdt tilsvarende bemærkning som i bevillingen af 21. oktober 2007 og en række andre bevillinger om, at der forelå en skrivelse fra revisor, som anslog den samlede egenkapital til 250 mio. kr. eksklusive skatter, og at risikoen ud fra kendskab til A..... og engagementets karakter ansås for begrænset.

I sin indstilling af 18. januar 2008 henviste Evan Helledie til, at der var tale om en dygtig forretningsmand, at der var fokus på likviditetsberedskab, og at der netop var solgt en ejendom, der genererede ca. 6 mio. kr. Mod bevillingen talte ”Stort blanco”.

Af oversigten i LEO-systemet over udviklingen i A1.....-koncernens engagement fremgår, at engagementet den 18. januar 2008 var på 201.531.000 kr. med en blanco-del på 162.108.000 kr. Den 18. oktober 2007 havde engagementet som nævnt været på 212.600.000 kr. med en blanco-del på 165.998.000 kr., mens det den 14. august 2007 havde været på 221.947.000 kr. med en blanco-del på 179.905.000 kr. Det kan således konstateres, at såvel det samlede engagement som blanco-delen var faldet yderligere i perioden fra oktober 2007 til januar 2008.

Af sikkerhedsoversigten i LEO-systemet fremgik nu som sikkerhed pant i selskabskapitalen i A7..... A/S (tidligere A7..... ApS), et ejerpantebrev på 4.650.000 kr. i ejendommen Jomfrustien, Haderslev, der var ejet af A4..... ApS, et ejerpantebrev på 5.000.000 kr. i ejendommen Langdyssen .., Aarhus N, samt et ejerpantebrev på 4.000.000 kr. med pant i ejendommene Lindedal, Laurids Skaus Gade og Jomfrustien, alle Haderslev. Det fremgår videre, at der var selvskyldnerkaution fra A..... Sikkerhedsværdien var samlet anført til 0 kr.

Bestyrelsen havde på bestyrelsesmødet den 26. november 2007, dvs. forud for denne bevilling, fået en gennemgang af kundeforholdet med A1.....-koncernen, der var blevet et fokusengagement i banken. Konklusionen på denne gennemgang var ifølge de fremlagte plancher, at der ikke vurderedes særlig risiko på engagementet.

Der er også vedrørende denne bevilling fremlagt den underskrevne ”Bekræftelse af betingelser for indgåelse af valutaterminsforretninger”, i dette tilfælde dateret den 22. januar 2008. Landsretten opfatter som anført punkterne 7 og 8 i bekræftelsen som udtryk for ”stop-loss” klausuler, og det lægges således også vedrørende denne bevilling til grund, at banken havde mulighed for at lukke de løbende terminsforretninger under nærmere beskrevne vilkår, som landsretten efter bevisførelsen ikke har grundlag for at anse for usædvanlige.

Bevillingen blev givet i januar 2008 og dermed forud for finanskrisen. Bevillingen blev givet efter fremkomsten af artiklerne i Jyllands-Posten om ejendoms- og pantebrevsmarkedet og efter Ole Østergaards e-mail af 18. december 2007 til John Wiingaard, men der er ikke grundlag for at antage, at A..... var en del af den personkreds, som blev omtalt i Jyllands-Postens artikler, og landsretten finder ikke, at der for Finn Strier Poulsen og be-

styrelsen var anledning til at opfatte engagementet med A1.....-koncernen som indeholdende særlige risici som beskrevet i mailen.

Bevillingen blev givet forud for kreditkontorets gennemgang fra ultimo februar 2008 af bankens største engagementer, hvori det om engagementet med A1.....-koncernen var anført, at ”Engagementet anses for målt korrekt og vurderes med middel risiko ved en fortsat negativ udvikling på ejendomsmarkedet. Engagementet følges tæt”. Det fremgik af intern revisions protokollat af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007, at engagementet med A1.....-koncernen blev vurderet til ”2B som svagt i overensstemmelse med kreditkontorets vurdering”, at der ikke var konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og at engagementet var målt korrekt. Af BDO’s revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Landsretten finder på denne baggrund ikke, at der for Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen på tidspunktet for bevillingen forelå oplysninger, der gav anledning til at vurdere selskabets økonomi væsentligt anderledes end i forbindelse med de tidligere bevillinger af valutelines eller væsentligt anderledes end på tidspunktet for Finanstilsynets inspektion i marts 2007, hvor engagementet med A1.....-koncernen blev bedømt med en karakter på mindst 2a. Der blev ikke i den mellemliggende periode givet konkrete advarsler fra Finanstilsynet, der kunne have betydning for bedømmelsen af bevillingen i januar 2008.

Banken havde haft A1.....-koncernen som kunde siden maj 2005, og der var givet en række bevillinger forud for de tre bevillinger, som er omfattet af påstand 1 og påstand 4, uden at det efter det oplyste havde givet anledning til problemer for banken. Landsretten finder efter bevisførelsen, at banken kunne anse A..... for at være en erfaren forretningsmand, som drev sin virksomhed på forsvarlig vis.

Der var herefter på baggrund af de oplysninger, der på tidspunkterne for bevillingerne af 26. marts 2007, 21. oktober 2007 og 29. januar 2008 forelå for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen om formålet med bevillingerne, om selskabets økonomiske forhold, de stillede sikkerheder, herunder værdien af den personlige kaution fra A....., om kundens evne til at drive virksomhed og om A.....s erfaring og indsigt, ikke grundlag for at anse bevillingerne af valutalinen og forhøjelserne heraf eller forhøjelsen af renteswappen for uforsvarlige.

Det forhold, at bevillingen af 29. januar 2008 blev givet af Flemming Sørensen som preserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær, kan ikke føre til et andet resultat.

Den omstændighed, at valutalinen muligvis som anført af Finansiell Stabilitet trådte i kraft forud for den formelle bevilling af kreditten den 29. januar 2008, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Landsretten bemærker i øvrigt, at bevillingerne af 26. marts 2007 og 29. januar 2008 alene var medtaget på bestyrelsesmøderne til efterretning.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingerne og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for bevillingerne.

De sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen frifindes herefter for påstand 1 og påstand 4.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen, statsautoriseret revisor Ole Østergaard og statsautoriseret revisor Henrik S. Poulsen henvises til afsnittet herom.

Bevilling af 15. august 2007 af kassekredit på 24.000.000 kr. til A1..... til køb af ejendommen Torvet x... i Hillerød som ved bevilling af 19. juni 2008 blev overtaget af A2..... (påstand 2)

Påstand 2 vedrører bevillingen af 15. august 2007 til A1..... af bl.a. en kassekredit på 24.000.000 kr. til restfinansiering af ejendommen Torvet x... i Hillerød. Ejendommen blev ved skøde tinglyst i september 2007 overdraget til A2....., hvilket var baggrunden for bevillingen af 19. juni 2008, hvor kreditten blev overført til dette selskab.

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 15. august 2008 af kassekreditte til 21.239.151,54 kr. (påstand 2).

I engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 15. august 2007 til A1..... fremgår, at ejendommen Torvet x... var købt sammen med Torvet y..., og at der var tale om to rigtig godt beliggende gågadeejendomme, hvor der, når man ejede dem begge, var muligheder for at bygge ekstra i baggården. A..... har forklaret, at der var jord bag de to ejendomme, og at kommunen var meget positiv over for sådan en udnyttelse af jorden, dvs. bebyggelse, da man gerne ville have flere boliger i bymidten. A..... forklarede også, at ejendommen i forvejen havde et godt cash-flow og en god risikospredning.

I beskrivelsen i engagementsændringen var det – som ved en række andre bevillinger til koncernen – anført, at selvom det officielle regnskab ikke viste den store egenkapital, var den reelle egenkapital større. Der omtaltes en skrivelse fra revisor, som anslog den samlede egenkapital til 250 mio. kr. eksklusive skat og ca. 80 mio. kr., hvis A..... likviderede alle selskaber og betalte skatten. Ud fra kendskabet til A..... og engagementets karakter ansås risikoen for begrænset.

Det ses af et endeligt skøde, at ejendommen allerede den 13. juli 2007 blev overdraget fra A1..... til A2..... Denne overdragelse var således allerede sket, da bevillingen til A1..... ApS blev givet den 15. august 2007. Denne omstændighed ses ikke at have betydning for hverken ansvarsgrundlaget eller det lidte tab, og Finansiell Stabilitet har da heller ikke gjort dette gældende. Skødet blev tinglyst i september 2007.

Bankens sikkerheder bestod i tre ejerpantebreve på henholdsvis 1.189.108 kr., 744.313 kr. og 494.254 kr., der alle var optaget som dækket med den fulde pålydende værdi. Derudover havde banken pant i selskabskapitalen i A7..... samt kaution fra A..... Flemming Sørensen havde i bemærkningen til sin bevilling i LEO-systemet da også anført, at der var kaution af A....., og at banken fik ejerpant i ejendommene efter BRF.

Banken fik senere i oktober 2007 pant i et ejerpantebrev på 24 mio. kr. i ejendommen Torvet x... i Hillerød, som bevillingen var givet til at erhverve. Debitor og kreditor på pantebrevet var A2..... A/S. Banken fik endvidere pant i et ejerpantebrev i ejendommen Langdyssen ..., 8200 Aarhus N.

Det lægges til grund, at ejendommen Torvet x... – ligesom ejendommen Torvet y... – blev købt på almindelige markedsvilkår, og det fremgår af forklaringerne fra A..... og Lars Mortensen, at det var opfattelsen, at der var et udviklingspotentiale, hvis man ejede begge ejendomme. På denne baggrund finder landsretten ikke grundlag for at anse sikkerheden i den erhvervede ejendom for værdiløs på tidspunktet for bevillingen af lånet.

Den regnskabsanalyse, som indgik i engagementsændringen vedrørende bevillingen af 15. august 2007, indeholdt tal for regnskabsårene 2004 og 2005, men ikke tallene fra A1.....s årsrapport for 2006, der forelå på bevillingstidspunktet. Imidlertid fremgik visse nøgletal vedrørende 2006 af det excel-ark benævnt ”Regnskab”, som var vedhæftet engagementsændringen. Disse nøgletal forelå således for banken på tidspunktet for bevillingen.

Bevillingen blev givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær.

Bevillingen blev behandlet som efterbevilling af en presserende bevilling på et bestyrelsesmøde den 21. august 2007, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede.

Bevillingen af 15. august 2007 blev givet lidt over fire måneder efter Finanstilsynets inspektion i banken. Landsretten finder ikke, at der for Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen forelå oplysninger, der gav anledning til at vurdere selskabets økonomi væsentligt anderledes end på tidspunktet for Finanstilsynets inspektion i marts 2007, hvor engagementet med A1.....-koncernen blev bedømt med en karakter på mindst 2a. Der blev ikke i den mellemliggende periode givet konkrete advarsler fra Finanstilsynet, der kunne have betydning for bedømmelsen af bevillingen i august 2007.

Bevillingen blev givet i august 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisen, og bevillingen blev også givet forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Som anført ovenfor finder landsretten ikke, at der for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen var anledning til at opfatte engagementet med A1.....-koncernen som indeholdende særlige risici som senere beskrevet i Ole Østergaards e-mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Bankens kreditkontor havde i sin redegørelse med gennemgang af bankens største engagementer, hvor A1.....-koncernen var nr. 10, anført, at "Engagementet anses for målt korrekt og vurderes uden særlig risiko". Det ses af kreditkontorets gennemgang af koncernens regnskaber, at kreditkontoret var opmærksom på, at regnskaberne indeholdt værdiregulering af koncernens faste ejendomme, ligesom beskrivelsen indeholdt oplysninger om engagementets størrelse og sikkerhederne – og dermed blanco.

Kreditkontorets redegørelse var gengivet i intern revisions protokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006. Intern revision anførte, at revisionen baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold efter sin gennemgang kunne tilslutte sig kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko, og baseret på de indlagte sikkerheder kunne intern revision efter sin gennemgang tilslutte sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko. Det fremgik endvidere, at intern revision ikke havde konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og intern revision erklærede sig enig i, at engagementet var målt korrekt. Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Banken havde på tidspunktet for bevillingen den 15. august 2007 haft A1.....-koncernen som kunde i ca. to år, og der var givet en række bevillinger forud for denne, uden at det efter det oplyste havde givet anledning til problemer for banken. Landsretten finder efter bevisførelsen, at banken kunne anse A..... for at være en erfaren forretningsmand, som drev sin virksomhed på forsvarlig vis. Bankens bestyrelse havde ud over de oplysninger, som forelå ved den konkrete bevilling, tidligere behandlet en række bevillinger til A1.....-koncernen, og det må antages, at banken i den forbindelse havde modtaget oplysninger om koncernen, dens aktiviteter og dens økonomiske forhold.

Der var herefter på baggrund af de oplysninger, der på tidspunktet for bevillingen af kreditten den 15. august 2007 forelå for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen om formålet med bevillingen, om selskabets økonomiske forhold, de stillede sikkerheder, herunder værdien af den personlige kaution fra A....., om kundens evne til at drive virksomhed og om A.....s erfaring og indsigt i at drive virksomhed med investering i fast ejendom, ikke grundlag for at anse bevillingen af udlægskreditten på 24 mio. kr. for uforsvarlig.

Bevillingen af 19. juni 2008, hvor kreditten blev overført til A2....., ses ikke at have medført en forøget risiko for banken, der herefter havde A2....., der ejede ejendommene Torvet y... og Torvet x..., som debitor og den hidtidige skyldner, A1..... A/S, som selvskyldnerkautionist. Kassekreditkontrakterne, hvorved A2..... blev låntager, og A1..... blev selvskyldnerkautionist, blev underskrevet allerede henholdsvis den 23. oktober 2007 og den 28. januar 2008. Bevillingen i juni 2008 var således blot en formalisering af, hvad der allerede var gennemført. Der er da heller ikke i sagen grundlag for at antage, at det har påvirket tabet på kreditten, at den blev overført til datterselskabet A2..... Det er således uden betydning, at bedømmelsen af koncernens økonomi i juni 2008 var mindre positiv, end det var tilfældet i august 2007, ligesom det er uden betydning for den konkrete bedømmelse af bevillingens forsvarlighed, at den blev givet på et tidspunkt, hvor der var sket en opbremsning på ejendomsmarkedet. Bevillingen af 19. juni 2008, der alene var medtaget som en bevilling til efterretning på bestyrelsesmødet den 25. juni 2008, kan herefter heller ikke anses for uforsvarlig.

Det forhold, at bevillingen blev givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær, kan ikke føre til et andet resultat.

Den omstændighed, at lånet var udbetalt forud for den formelle bevilling af kreditten den 15. august 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingerne – på tidspunktet for bevillingen af 19. juni 2008 var han end ikke ansat i banken – og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for disse.

Da Vagn Hav Christensen ikke var til stede på bestyrelsesmødet den 25. juni 2008, og da han ikke ses på anden måde at have været involveret i bevillingen, kan han allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for bevillingen.

På denne baggrund frifindes de sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen for påstand 2.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen og statsautoriseret revisor Ole Østergaard henvises til afsnittet herom.

A2.....

A2....., der oprindeligt var et ApS, men blev omdannet til et A/S, var et helejet datterselskab af A1....., der som anført fungerede som moderselskab i A1.....-koncernen. A2..... blev kunde i banken i maj 2005 og fik efter det oplyste i alt 8 bevillinger i banken, heraf de 3 bevillinger, der ligger til grund for påstandene 2 og 5-6 i denne sag.

Bevilling af 15. august 2007 til A2..... af bl.a. udlægskredit på 17.000.000 kr. til erhvervelse af ejendommen Torvet y... i Hillerød (påstand 6)

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 15. august 2007 af en udlægskredit på 17.000.000 kr. til A2..... til 7.846.016,50 kr. (påstand 6).

Som det fremgår ovenfor, erhvervede A1.....-koncernen i sommeren 2007 naboejendommene Torvet y... og Torvet x... i Hillerød. Som beskrevet ovenfor blev den ene ejendom, Torvet x..., i første omgang erhvervet af A1....., men senere overdraget til A2....., der tillige erhvervede Torvet y....

A2..... havde i regnskabsåret 2006 et overskud på 563.861 kr. og en egenkapital på 7.164.105 kr. Årsrapporten var påtegnet af selskabets revisor uden forbehold. Som anført i relation til A1..... finder landsretten ikke, at Finn Strier Poulsen og bestyrelsen havde anledning til at se bort fra det positive resultat og den positive egenkapital som følge af, at der indgik opskrivninger af ejendomme. Bankens medarbejdere og ledelse kunne gå ud fra, at de foretagne opskrivninger var i overensstemmelse med gældende regnskabsprincipper i lyset af, at der ikke var taget forbehold af selskabets revisor.

A2.....s engagementer med ebh bank indgik i A1.....-koncernens engagement, der blev gennemgået af Finanstilsynet under inspektionen i marts 2007. Som anført oven-

for kan det lægges til grund, at engagementet med A1..... mindst blev vurderet med karakteren 2a, dvs. som et godt/middelgodt engagement eller et engagement med normal risiko. Samme dag, som bevillingen til A2..... blev givet, blev der som beskrevet ovenfor givet en bevilling af bl.a. en kassekredit til A1..... til køb af ejendommen Torvet x.... De oplysninger om ejendommene og om koncernens økonomi, der forelå i forbindelse med bevillingen til A1....., var således også tilgængelige for bestyrelsen i relation til bevillingen til A2.....

Beskrivelsen i engagementsændringen i LEO-systemet var i det alt væsentlige enslydende med beskrivelsen i engagementsændringen vedrørende bevillingen af samme dato til A1..... af en udlægskredit på 24 mio. kr. til køb af Torvet x.... Beskrivelsen indeholdt således de samme bemærkninger om størrelsen af den reelle egenkapital og bemærkningen om, at risikoen ud fra kendskabet til A..... og engagementets karakter ansås for begrænset.

Bevillingen blev den 15. august 2007 givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær. Flemming Sørensen anførte, at der var kaution fra A..... og dennes holdingselskab.

Bevillingen blev behandlet som efterbevilling af en presserende bevilling på et bestyrelsesmøde den 21. august 2007, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede.

Ud over kaution fra moderselskabet A1..... A/S og A..... havde banken pant i et ejerpantebrev i ejendommen Frederiksgade ... i Aarhus samt et ejerpantebrev i den erhvervede ejendom, Torvet y... i Hillerød. Det lægges på samme måde som i relation til ejendommen Torvet x... til grund, at ejendommen blev købt på almindelige markedsvilkår, og det fremgår af forklaringerne fra A..... og Lars Mortensen, at det var opfattelsen, at der var et udviklingspotentiale, hvis man ejede begge ejendomme. På denne baggrund finder landsretten ikke grundlag for at anse sikkerheden i den erhvervede ejendom for værdiløs på tidspunktet for bevillingen af lånet. Det bemærkes, at den omstændighed, at ejendommen blev erhvervet af datterselskabet A2....., ikke findes at medføre en svagere stilling for banken, end hvis ejendommen var erhvervet af moderselskabet A1....., idet der som anført forelå selvskyldnerkaution fra moderselskabet.

Bevillingen af 15. august 2007 blev givet lidt over fire måneder efter Finanstilsynets inspektion i banken. Landsretten finder ikke, at der for Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen forelå oplysninger, der gav anledning til at vurdere koncernens økonomi væsentligt anderledes end på tidspunktet for Finanstilsynets inspektion i marts 2007, hvor engagementet med A1.....-koncernen som nævnt blev bedømt med en karakter på mindst 2a. Der blev ikke i den mellemliggende periode givet konkrete advarsler fra Finanstilsynet, der kunne have betydning for bedømmelsen af bevillingen i august 2007.

Bevillingen blev givet i august 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisen, og bevillingen blev også givet forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Som anført ovenfor finder landsretten ikke, at der for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen var anledning til at opfatte engagementet med A1.....-koncernen som indeholdende særlige risici som senere beskrevet i Ole Østergaards e-mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Bankens kreditkontor havde i sin redegørelse med gennemgang af bankens største engagementer, hvor A1.....-koncernen var nr. 10, anført, at "Engagementet anses for målt korrekt og vurderes uden særlig risiko". Det ses af kreditkontorets gennemgang af koncernens regnskaber, at kreditkontoret var opmærksom på, at regnskaberne indeholdt værdiregulering af koncernens faste ejendomme, ligesom beskrivelsen indeholdt oplysninger om engagementets størrelse og sikkerhederne – og dermed blanco.

Kreditkontorets redegørelse var gengivet i intern revisions protokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006. Intern revision anførte, at revisionen baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold efter sin gennemgang kunne tilslutte sig kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko, og baseret på de indlagte sikkerheder kunne intern revision efter sin gennemgang tilslutte sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko. Det fremgik endvidere, at intern revision ikke havde konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og intern revision erklærede sig enig i, at engagementet var målt korrekt. Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at eksternt revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

På denne baggrund er der ikke grundlag for at anse bevillingen af 15. august 2007 af udlægskreditten på 17 mio. kr. for uforsvarlig. Landsretten har herved også lagt vægt på det,

der er anført i relation til påstand 2 vedrørende forholdene på tidspunktet for bevillingen, herunder i relation til de oplysninger, Finn Strier Poulsen og bankens bestyrelse havde om A1.....-koncernens og A.....s økonomi og hans evne til at drive virksomhed sammenholdt med de hidtidige erfaringer med A1.....-koncernen som kunde.

Det forhold, at bevillingen blev givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær, kan ikke føre til et andet resultat.

Den omstændighed, at lånet var udbetalt forud for den formelle bevilling af kreditten den 15. august 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

På denne baggrund frifindes de sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen for påstand 6.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen og statsautoriseret revisor Ole Østergaard henvises til afsnittet herom.

Bevilling af 15. august 2007 af bl.a. kassekredit på 4,7 mio. kr. og bevilling af 13. august 2008 af overtræk på samme kassekredit med 2.500.000 kr. begge til A2..... (påstand 5)

Ud over kassekreditten på 17 mio. kr. til køb af ejendommen Torvet y... i Hillerød fik A2..... ved bevillingen af 15. august 2007 tillige en kassekredit på 4,7 mio. kr. med kontonummer 0000645621. Låneformålet er i LEO-systemet angivet som ”huslejekredit”, og landsretten lægger til grund, at kreditten var en almindelig driftskredit for selskabet A2....., der beskæftigede sig med drift af udlejningsejendomme, jf. herved

også det ”Notat om engagement i A1.....-koncernen”, som var vedhæftet engagementsændringen i LEO-systemet.

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 15. august 2007 af kassekreditte på 4.700.000 kr. til 3.512.089,33 kr. Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 13. august 2008 af et overtræk på 2.500.000 kr. til 1.964.726,76 kr. Disse krav udgør samlet påstand 5 på 5.476.816,09 kr.

Det fremgår af en posteringsoversigt af 27. april 2010 vedrørende kontoen, at der den 13. august 2007 blev trukket et beløb på 2.957.118,56 kr. på kontoen med teksten ”0000840025”, hvilket er en anden kassekredit, som A2..... havde i ebh bank. Der er for dette beløbs vedkommende således tale om, at kreditten blev anvendt til indfrielse af anden gæld til banken og dermed ikke en udvidelse af det samlede engagement. Der er ikke i sagen rejst krav om erstatning relateret til kontoen 0000840025.

Der er ovenfor redegjort for, hvilke oplysninger Finn Strier Poulsen og bestyrelsen havde om A2..... og A1.....-koncernen i forbindelse med bevillingen af 15. august 2007, herunder de økonomiske oplysninger.

På denne baggrund og henset til kredittens formål og størrelse er der ikke grundlag for at anse bevillingen af kassekreditte på 4,7 mio. kr. for uforsvarlig.

Det forhold, at bevillingen blev givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær, kan ikke føre til et andet resultat.

Den omstændighed, at der var sket træk på kassekreditte forud for den formelle bevilling af kreditten den 15. august 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

A2..... fik den 13. august 2008 bevilget en forhøjelse på 2.500.000 kr. af overtræk på konto nr. 0000645621, som oprindeligt var bevilget den 15. august 2007 med et maksimum på 4.700.000 kr. Den 20. maj 2008 var der blevet bevilget et overtræk af kassekreditte på 2.500.000 kr. Der er ikke i sagen gjort erstatningsansvar gældende i relation til bevillingen af 20. maj 2008, ligesom der heller ikke er gjort erstatningsansvar gældende ved-

rørende en bevilling givet den 27. oktober 2008 af forlængelse af det samlede overtræk på 5.000.000 kr. og en forhøjelse af overtrækket med yderligere 5.000.000 kr.

Det fremgår af beskrivelsen i LEO-systemet, at overtrækket bevilget den 13. august 2008 var ”til terminsbetalinger mv.”. Det fremgår videre, at det forventedes inddækket succesivt ved huslejeindbetalinger, ved salg af nærmere angivne ejendomme og pantebreve samt ved provenuet fra en retssag.

Bevillingen af 13. august 2008 blev givet af Flemming Sørensen i Finn Strier Poulsens fravær. Bestyrelsen behandlede overtrækket som efterbevilling af en presserende bevilling på mødet den 19. august 2008, hvor Finn Strier Poulsen og den samlede bestyrelse var til stede.

I kreditkontorets gennemgang af bankens største engagementer var det om engagementet med A1.....-koncernen i en oversigt af 27. februar 2008 anført, at ”Engagementet anses for målt korrekt og vurderes med middel risiko ved en fortsat negativ udvikling på ejendomsmarkedet. Engagementet følges tæt”. Det fremgik af intern revisions revisionsprotokollat af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007, at engagementet med A1.....-koncernen blev vurderet til ”2B som svagt i overensstemmelse med kreditkontorets vurdering”, at der ikke var konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og at engagementet var målt korrekt. Af BDO’s revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

A2.....s årsregnskab for 2007, som var påtegnet uden forbehold af selskabets revisor, viste et underskud efter skat på 2.028.971 kr. og en egenkapital på 5.155.134 kr. Der havde i året været fortjeneste ved salg af faste ejendomme med 18.704.214 kr., og der var sket nedskrivning af investeringsejendomme med 11.890.912 kr.

Af sikkerhedsoversigten i LEO-systemet fremgår håndpant i en deponeringskonto med et indestående på 15.400.000 kr., et ejerpantebrev på 2.125.000 kr. med pant i ejendommen Storegade, 6100 Haderslev, et ejerpantebrev på 2.900.000 kr. med pant i ejendommen Frederiksgade ..., Aarhus C, et ejerpantebrev på 400.000 kr. med pant i ejendommen Storegade ..., 6100 Haderslev, et ejerpantebrev på 24.000.000 kr. med pant i ejendommen

Torvet x..., 3400 Hillerød, et ejerpantebrev på 9.000.000 kr. med pant i ejendommen Torvet y..., 3400 Hillerød, samt selvskyldnerkautioner af A1..... A/S og A.....

Sikkerhederne var samlet anført som dækket med 17.648.000 kr., heraf 15.400.000 kr. i relation til deponeringskontoen. Det fremgår af beskrivelsen i engagementsændringen, at overtrækket blandt andet skulle inddækkes med 1,5 mio. kr. fra salg af en ejendom i Middelfart, hvor salgssummen var deponeret. Det må antages, at den deponerede salgssum var de 15,4 mio. kr., som stod på deponeringskontoen, der er nævnt i sikkerhedsoversigten.

Efter en samlet vurdering, herunder af størrelsen af og formålet med det bevilgede overtræk, de stillede sikkerheder, bankens kendskab til A1.....-koncernen og A..... og bankens hidtidige erfaringer med koncernen som kunde, er der uanset den svækkede økonomi i koncernen ikke grundlag for anse det for uforsvarligt at yde den midlertidige finansiering for kunden på dette tidspunkt.

Det forhold, at bevillingen blev givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær, kan ikke føre til et andet resultat.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingerne – på tidspunktet for bevillingen af 13. august 2008 var han end ikke ansat i banken – og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for disse.

Efter det anførte vedrørende de to bevillinger, som er omfattet af påstand 5, frifindes de sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen for påstand 5.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen, statsautoriseret revisor Ole Østergaard og statsautoriseret revisor Henrik S. Poulsen henvises til afsnittet herom.

A3.....

A3..... var stiftet i september 2005 og havde siden haft kreditfaciliteter i ebh bank, herunder en pantebrevskredit. Der er ikke i sagen fremlagt kopi af aftaledokumenterne vedrørende pantebrevskreditten. Det fremgår imidlertid af selskabets virksomhedsprofil i LEO-systemet, at selskabet benyttedes til køb af pantebreve med for størstedelen variabel rente, samt at der var etableret en overdækning på 10 %. Den indbetalte overdækning er også omtalt i indberetninger i de årlige engagementsgennemgange i LEO-systemet, ligesom det af beskrivelsen i engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 15. august 2007 fremgår ”overdækning på 10% er OK”.

Bevilling af 15. august 2007 til A3..... af forhøjelse af kassekredit med 10 mio. kr. (påstand 7) og ny kassekredit på 4 mio. kr. (påstand 8)

A3..... ApS fik den 15. august 2007 bevilget dels en forhøjelse af en bestående pantebrevskredit med 10 mio. kr. til 30 mio. kr. og dels en ny kassekredit på 4.000.000 kr.

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende forhøjelsen af pantebrevskreditten til 18.997.867,54 kr. (påstand 7).

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende den nye kassekredit til 2.897.521,73 kr. (påstand 8).

Bevillingen blev givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær og blev behandlet som efterbevilling af en presserende bevilling på et bestyrelsesmøde den 21. august 2007, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede.

Med engagementsændringen i LEO-systemet var der vedhæftet blandt andet et notat om A1.....-koncernen, hvoraf det fremgik, at A3..... havde kreditter på 200-300 mio. kr. i forskellige banker til pantebrevskøb, og at kun en mindre del heraf var i ebh bank. Det fremgår videre i relation til kreditten i ebh bank på 30 mio. kr., at der var tale om ”Pantebrevskredit hvor vi godkender alle pantebreve”. På denne baggrund og efter de afgivne forklaringer, herunder navnlig den forklaring, som A..... har afgivet, må det anta-

ges, at der var tale om en pantebrevskredit på vilkår, der svarede til andre pantebrevskreditter i banken, dvs. med krav om en overdækning på 10 % samt krav om, at banken skulle godkende alle de pantebreve, som blev indkøbt under kreditten, og som banken fik pant i.

Efter bevisførelsen, herunder forklaringerne fra A....., Flemming Sørensen og Finn Jensen, lægges det til grund, at pantebreve, der blev indkøbt af A3..... ApS, blev forelagt banken til godkendelse, inden der skete træk på kassekreditten, og at der således blev forholdt i overensstemmelse med det, der var anført herom i det nævnte notat. Det lægges endvidere til grund, at godkendelsen skete på baggrund af en pantebrevsopstilling, som banken modtog.

Efter bevisførelsen, herunder de forklaringer, der er afgivet af E..... og A....., er der ikke grundlag for at antage, at godkendelsen af de indkøbte og belånte pantebreve foregik på en mindre kvalificeret måde i ebh bank end i andre banker.

Landsretten finder på denne baggrund, at bestyrelsen og Finn Strier Poulsen kunne gå ud fra, at der skete den fornødne godkendelse af pantebreve indkøbt under pantebrevskreditten.

Det lægges efter indholdet af beskrivelsen i engagementsændringen i LEO-systemet – herunder betegnelsen ”blancokredit” – til grund, at kassekreditten på 4 mio. kr. skulle anvendes til mellemfinansiering af ejendomshandler, hvor der efterfølgende ville blive udstedt pantebreve, men hvor der ikke ved udbetalingen fra kontoen kunne stilles sikkerhed i form af pantebreve.

Årsrapporten for 2006 for A3..... ApS viste et overskud på 1.406.994 kr. og en egenkapital på 1.536.994 kr. Den samlede gæld i selskabet udgjorde pr. 31. december 2006 70.509.334 kr.

Samme dag, som bevillingen af 15. august 2007 til A3..... ApS blev givet, blev der som beskrevet ovenfor tillige meddelt bevillinger til moderselskabet A1..... og til A2..... De oplysninger, der indgik i forbindelse med disse bevillinger, var således også til disposition for bestyrelsen i forbindelse med bevillingen til A3....., ligesom bestyrelsen havde givet en række øvrige bevillinger til koncernen. Der foreligger ikke i

sagen oplysninger om, at de tidligere bevillinger til A3..... havde afstedkommet problemer.

I beskrivelsen i engagementsændringen var det – som ved en række andre bevillinger til koncernen – anført, at selvom det officielle regnskab ikke viste den store egenkapital, var den reelle egenkapital større. Der omtaltes en skrivelse fra revisor, som anslog den samlede egenkapital til 250 mio. kr. eksklusive skat og ca. 80 mio. kr., hvis A..... likviderede alle selskaber og betalte skatten. Ud fra kendskabet til A..... og engagementets karakter ansås risikoen for begrænset.

Af en sikkerhedsoversigt i LEO-systemet fremgår, at der til sikkerhed for alt mellemværende med A3..... var pant i depotnummer 000000004160738 indeholdende ugaranterede pantebreve for 27.823.437,02 kr. optaget til en sikkerhedsværdi på 20.867.578 kr., pant i et negativt indestående på en konto i banken samt selvskyldnerkaution fra A1..... og A.....

Bevillingen af 15. august 2007 blev givet lidt over fire måneder efter Finanstilsynets inspektion i banken. Landsretten finder ikke, at der for Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen forelå oplysninger, der gav anledning til at vurdere koncernens økonomi væsentligt anderledes end på tidspunktet for Finanstilsynets inspektion i marts 2007, hvor engagementet med A1.....-koncernen blev bedømt med en karakter på mindst 2a. Der blev ikke i den mellemliggende periode givet konkrete advarsler fra Finanstilsynet, der kunne have betydning for bedømmelsen af bevillingen i august 2007.

Bankens kreditkontor havde i sin redegørelse med gennemgang af bankens største engagementer, hvor A1.....-koncernen var nr. 10, anført, at ”Engagementet anses for målt korrekt og vurderes uden særlig risiko”. Det ses af kreditkontorets gennemgang af koncernens regnskaber, at kreditkontoret var opmærksom på, at regnskaberne indeholdt værdiregulering af koncernens faste ejendomme, ligesom beskrivelsen indeholdt oplysninger om engagementets størrelse og sikkerhederne – og dermed blanco.

Kreditkontorets redegørelse var gengivet i intern revisions protokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006. Intern revision anførte, at revisionen baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold efter sin gennemgang kunne tilslutte sig kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko, og baseret på de indlagte sikkerheder

kunne intern revision efter sin gennemgang tilslutte sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko. Det fremgik endvidere, at intern revision ikke havde konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og intern revision erklærede sig enig i, at engagementet var målt korrekt. Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

A..... havde som anført en uddannelse som cand.merc., han havde bestridt en række lederstillinger i erhvervslivet, og han havde på tidspunktet for den konkrete bevilling gennem flere år opbygget en ejendomskoncern af en betydelig størrelse. Det må efter bevisførelsen antages, at formålet med investering i pantebreve var at anvende disse som renteafdækning af de lån, der var anvendt til opkøb af investeringsejendomme. Der foreligger ikke oplysninger i sagen, der indikerer, at A..... ikke havde den fornødne indsigt til at drive virksomhed som sket, herunder med investering i pantebreve.

Det kan efter bevisførelsen, herunder notatet af 28. november 2005 vedrørende bankens udlån, der efter det oplyste var udarbejdet af Søren Nielsen, og de afgivne forklaringer lægges til grund, at banken gennem en årrække havde oplevet meget begrænsede tab på pantebreve. Det lægges endvidere til grund, at banken gennem mange år i betydelig grad havde været involveret i investering i, omsætning af og finansiering af pantebreve.

Kreditten blev bevilget i august 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Der er hverken generelt eller på baggrund af oplysningerne om A3....., A1.....-koncernen og A..... grundlag for at fastslå, at bestyrelsen eller Finn Strier Poulsen på tidspunktet for denne bevilling burde have været særligt opmærksom på den "unaturlige risiko" i forbindelse med, at fast ejendom ikke blev handlet på markedsvilkår, som Ole Østergaard senere beskrev i sin mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Det må lægges til grund, at pantebrevene blev godkendt af banken forud for køb, at banken fik sikkerhed i de købte pantebreve, at der var indbetalt den aftalte overdækning, og at der var stillet kaution fra såvel moderselskabet A1..... som A..... personligt.

På denne baggrund er der ikke grundlag for at anse bevillingen den 15. august 2007 af forhøjelsen af pantebrevkreditten med 10 mio. kr. og af en kassekredit uden særskilte sikkerheder på 4 mio. kr. for uforsvarlig. Landsretten har herved også lagt vægt på det, der er anført i relation til påstand 2 og 6 vedrørende forholdene på tidspunktet for bevillingen, herunder i relation til de oplysninger, Finn Strier Poulsen og bankens bestyrelse havde om A1.....-koncernens og A.....s økonomi og hans evne til at drive virksomhed sammenholdt med de hidtidige erfaringer med A1.....-koncernen som kunde.

Det forhold, at bevillingen blev givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær, kan ikke føre til et andet resultat.

Den omstændighed, at der var overtræk på pantebrevskreditten og sket træk på den nye kassekredit forud for den formelle bevilling af kreditten den 15. august 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

På denne baggrund frifindes de sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen for påstand 7 og påstand 8.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen og statsautoriseret revisor Ole Østergaard henvises til afsnittet herom.

B1...../B..... KONCERNEN (PÅSTAND 9-13)

Bevillingerne til B1..... A/S og B.....

Kravene omfattet af Finansiell Stabilitets påstande 9-13 vedrører bevillinger ydet i perioden fra den 20. juni 2006 til den 24. oktober 2007 til henholdsvis B1..... A/S og B..... personligt.

Der er i denne sag rejst krav relateret til fire af de syv bevillinger, som ebh bank ifølge Finansiell Stabilitets støttebilag 22 ydede til B1..... A/S og B..... i perioden fra den 31. oktober 2005 til den 24. oktober 2007. De seks af bevillingerne blev givet til B1..... A/S, og der er i denne sag rejst krav vedrørende tre af disse bevillinger. En bevilling var ydet til B....., og der er rejst krav vedrørende denne bevilling. De bevillinger, som har givet anledning til erstatningskrav, er som nævnt givet i perioden fra den 20. juni 2006 til den 24. oktober 2007.

Der er således ifølge Finansiell Stabilitets støttebilag 22 givet B1..... A/S tre bevillinger, der ikke har givet anledning til krav om erstatning under denne sag. Der er kun i begrænset omfang under sagen sket dokumentation af bilag relateret til disse bevillinger til B1..... A/S, herunder i form af engagementsændringer i LEO-systemet, og der er ikke grundlag for at antage, at disse bevillinger var uforsvarlige. Det må antages, at materialet vedrørende de bevillinger til B1..... A/S, der ikke har givet anledning til erstatningskrav, indeholdt oplysninger, som var af betydning for bedømmelsen af såvel koncernens aktivitet og økonomi som B.....s private økonomi.

B1.....-koncernen havde ud over engagementet i ebh bank betydelige engagementer i andre banker, herunder Roskilde Bank, FIH Erhvervsbank, EIK Bank, Sydbank og Danske Bank. Ifølge en oversigt pr. 30. juni 2008 var det samlede engagement med de i oversigten anførte banker og realkreditinstitutter på 2.456.401.000 kr., hvoraf engagementet med ebh bank er anført med 145.307.000 kr.

Det fremgår af B.....s forklaring, at B1..... A/S var etableret i 1995 eller 1996, og at virksomheden udviklede sig til en koncern med 75 selskaber og mere end 1.000 medarbejdere.

Landsretten lægger efter de forklaringer, er afgivet af B....., Finn Jensen og Flemming Sørensen til grund, at Finn Jensen i den relevante periode var den primære kontaktperson i banken for B..... og B1.....-koncernen.

Der foreligger ikke i sagen oplysninger om, at B..... var en del af den personkreds, som var omtalt i Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. De afgivne forklaringer tyder heller ikke i denne retning.

Der foreligger ikke oplysninger i sagen, der indikerer, at medlemmer af bankens direktion eller bestyrelse havde anden tilknytning til B....., B1..... A/S eller andre selskaber i B1.....-koncernen end det forhold, at B1..... A/S og B..... var kunder i banken, og der ses ikke at være inddraget banken uvedkommende hensyn i forbindelse med bevil-linger ydet til B1..... A/S og B..... Noget sådant er da heller ikke gjort gældende af Finansiell Stabilitet i relation til påstandene 9-13, der vedrører engagementet med B1..... A/S og B.....

Der foreligger ikke i sagen oplysninger om, at Finanstilsynet fremkom med advarsler om engagementet med B1..... A/S og B.....

B1..... A/S

B1..... A/S havde ifølge en virksomhedsprofil i bankens LEO-system oprettet den 24. oktober 2005 en aktiekapital på 25 mio. kr., der i det hele var ejet af B..... Om selska-bets aktivitet hed det i virksomhedsprofilen, at det var holdingselskab og administrations-selskab, og at koncernens hovedaktiviteter bestod af byggeindustri, lågefabrikation, ejen-domsudvikling og B5.....

Det fremgår under punktet ”Bankforhold”, at B1..... A/S brugte ”flere forskellige PI-er bla. Danske – BG og andre”, og under punktet ”Øvrige pengeinstitutter” er anført ”Bo-nusbanken, Aareal Bank AG, Danske Bank, BG Bank og flere”. Ifølge virksomhedsprofi-len var kundeforholdet etableret den 14. oktober 2005.

Statsautoriseret revisor rev2....., som var revisor for B1..... A/S og B..... personligt, havde den 10. oktober 2005 sendt en formueopgørelse for B1..... A/S pr. 30. september 2005 til ebh bank. Opgørelsen tog udgangspunkt i årsrapporten for 2004 for B1..... A/S justeret for de ændrede forhold i 2005, herunder navnlig en række opskriv-ninger, som rev2..... redegjorde for i et følgebrev til banken. I opgørelsen blev aktiverne i B1..... A/S opgjort til 496.042.000 kr., gælden til 179.395.000 kr. og egen-kapitalen til 316.647.000 kr. Der var i formueopgørelsen en redegørelse for en række af justeringerne af selskabets værdier. Det fremgik endvidere af følgebrevet, at B.....s per-sonlige formue hovedsagelig bestod i aktierne i B1..... A/S, og at den personlige for-

mue den 30. september 2005 efter værdiregulering af disse aktier med 265.016.000 kr. kunne estimeres til 317.076.176 kr.

Af årsrapporten for 2005 for B1..... A/S, der blev fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 19. april 2006 og var påtegnet af selskabets revisor uden forbehold, fremgik for koncernen samlede aktiver på 1.068.811.000 kr., samlet gæld på 843.362.000 kr. og en egenkapital på 153.284.000 kr. For moderselskabet var de samlede aktiver efter blandt andet opskrivninger af kapitalandele i dattervirksomheder på 91.723.000 kr. på 514.253.000 kr., den samlede gæld 343.567.000 kr. og egenkapitalen 153.284.000 kr. Resultatet efter skat var for koncernen 115.829.000 kr. og for moderselskabet 101.737.000 kr.

Bevilling af 20. juni 2006 af en kassekredit på 60.000.000 kr. til

B1..... A/S (påstand 9)

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 20. juni 2006 af en kassekredit på 60.000.000 kr. til B1..... A/S til 48.302.707,09 kr. (påstand 9).

Af skemaet for engagementsændringen i bankens LEO-system vedrørende bevillingen af 20. juni 2006 af kassekrediten på 60.000.000 kr. til B1..... A/S fremgår af beskrivelsen, at kassekrediten var til køb af B3..... A/S i Herning. Det fremgår videre, at der var tale om et stort "blanco", som dog i praksis var væsentligt mindre, idet der var transport i provenu fra salg af ejendomme med mere, som ikke var medtaget med værdi i sikkerhedsopgørelsen.

Til engagementsændringen var der vedhæftet et notat af 19. juni 2006 fra Finn Jensen og Lars Mortensen med titlen "B1..... A/S". Det fremgik heraf, at selskabet B3..... A/S skulle købes af B1..... A/S og lægges sammen med virksomheden B2....., som B1..... ejede i forvejen. Det fremgår, at prisen for B3..... A/S var 50 mio. kr. fordelt på en egenkapital i selskabet på 20 mio. kr. inklusive årets resultat, merværdi på bygninger på ca. 15 mio. kr. og merværdi på maskiner og goodwill ca. 15 mio. kr. Det fremgår endvidere, at det forventede resultat for B2..... for 2006 på 0 kr. forventedes at blive forbedret til 15 mio. kr. i 2007 efter rationaliseringer. Der er i notatet beskrevet, at der ville kunne opnås mærkbare synergi-effekter for B1.....-

koncernen ved sammenlægningen af B2..... og B3....., der begge fremstillede køkkenlåger, primært til eksport.

Af notatet fremgår endvidere, at lånebeløbet på maksimalt 60 mio. kr. var til køb af B3..... og finansiering af pantebreve med 10 mio. kr. Lånet skulle løbe til 1. juli 2007, men dog med ekstraordinær afvikling ved eventuelt salg af pantebreve eller salg af en ejendom i Hammel. Bankens sikkerheder skulle bestå i pant i aktierne i B3..... A/S, pant i aktier i B1..... A/S, kaution af B..... samt pant i pantebreve for 15 mio. kr. i en ejendom i Hodsager, som ifølge notatet var solgt. For at sikre samtidig eller snarlig indfrielse af det bestående engagement med B1..... på 53 mio. kr. skulle der som yderligere sikkerheder for dette gives transport i købesum ved salg af ejendomme i Hodsager og Hammel, herunder transport i provenu fra pantebreve.

Notatet indeholdt en redegørelse for B1..... A/S' årsregnskab for 2005 og en risikovurdering, hvori det konkluderedes, at risikoen var overskuelig og acceptabel. Som begrundelse herfor nævnes i notatet indtjenings- og egenkapitalforhold i B1....., pant i aktierne i det købte selskab og tingslysningsforbud, kortvarig finansiering, transport i provenuer, pant i pantebreve samt pant i aktier i B1..... og personlig kaution. På denne baggrund, ud fra stor tiltro til B..... og dennes måde at drive virksomhed på baseret på det seneste års samarbejde, fornuftig sikkerhedsstillelse, indtjening på 2-2,5 mio. kr. for banken, og det forhold at det hidtidige engagement ville blive indfriet i forbindelse med etableringen af det nye engagement, indstilledes kreditten til bevilling. Imod bevilling talte ifølge notatet, at der var tale om en driftig koncern med mange forskellige aktiviteter, og at resultatet var kraftigt påvirket af opskrivninger, som dog ansås for reelle, da ejendomme var solgt med overtagelse i 2006.

Af skemaet "Sikkerhedsoversigt" for B1..... A/S af 20. juni 2006 i LEO-systemet fremgår, at der for alt mellemværende var sikkerhed i et ejerpantebrev på 1.500.000 kr. i ejendommen Mølgårdsvej...., Aulum, dækket med 1.050.000 kr. Videre er anført sikkerhed i aktier i B3..... A/S, Sandagervej, Herning, dækket med 0 kr., sikkerhed i et ejerpantebrev på 5.000.000 kr. i ejendommene Glerupvej .., Rødovre, Nørrelundvej .., Herlev, og Ballerup Byvej, Ballerup, dækket med 0 kr., og sikkerhed i et ejerpantebrev på 23.630.000 kr. i ejendommen Hosevej .., Aulum, dækket med 12.950.000 kr. Yderligere er til sikkerhed for alt mellemværende anført sikkerhed på 25.000.000 kr. stillet af B..... i selskabskapitalen i B1..... A/S dækket med 0 kr. Yderligere fremgår det, at B.....

som sikkerhed for enkelt kredit nr. 0000696935 havde kautioneret som selvskyldner. Sikkerhederne er samlet anført til 14.000.000 kr. Endelig fremgår det under manuelt indtastede sikkerheder ”Pantsætningsforbud i ejendommen Sandagervej ..., 7400 Herning, som overtages i forbindelse med køb af selskabet Beløb: 0 Transport i købesummen vedr . salg af ejendommen Sverigesvej .., Hammel - købesum kr. 20.000.000 Transport i provenu af 13 pantebreve i ejendommen Hosevej og Mølgårdsvej .., 7490 Avlum Ialt: 0”.

Lars Mortensen indstillede den 20. juni 2006 i engagementsændringen i LEO-systemet kreditten til bevilling som presserende uden yderligere bemærkninger. Finn Jensen indstillede samme dag under overskriften ”Kreditkontoret indstilling/bevilling” uden bemærkninger, og Finn Strier Poulsen bevilgede ligeledes den 20. juni 2006 kreditten uden bemærkninger.

Kreditten blev behandlet som efterbevilling af en presserende bevilling af bestyrelsen på bestyrelsesmødet i banken den 26. juni 2006, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse bortset fra Keld Ingolf Agesen, som ikke er omfattet af kravet i påstand 9, var til stede.

Samme dag som bestyrelsesmødet, dvs. den 26. juni 2006, blev der ifølge en posteringsoversigt af 26. april 2010 vedrørende kontonummer 0000766240 trukket 48.500.000 kr. på kassekreditten. Den 28. juni 2006 blev der trukket yderligere 8.500.000 kr. B..... havde forud for dette den 14. juni 2006 underskrevet kassekreditkontrakten på vegne af B1..... A/S som debitor og håndpantsetter samt personligt som selvskyldnerkautionist. Han havde samme dag underskrevet to transporterklæringer vedrørende provenuerne fra salgene af ejendommene Hosevej og Mølgårdsvej .. i Aulum samt Sverigesvej .. i Hammel og tre håndpantsetningserklæringer vedrørende nominelt 550.000 kr. aktier i B3..... A/S, nominelt 25.000.000 kr. aktier i B1..... A/S samt indholdet i depotnummer 10636906 bestående otte pantebreve på i alt 15 mio. kr. i ejendommene Hosevej og Mølgårdsvej .. i Aulum.

Af en årlig engagementsgennemgang i bankens LEO-system dateret den 2. oktober 2006 vedrørende B1..... A/S fremgår blandt andet, der forventedes et resultat på minimum 100 mio. kr. efter skat i 2006 i henhold til resultatbudget for 2006 udarbejdet af revisor, og at der ikke vurderedes behov for nedskrivning.

Kreditten blev bevilget forud for kreditkontorets redegørelse for bankens 10 største engagementer, der var indsat i intern revisions protokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006. Af redegørelsen fremgår, at engagementet med B1..... A/S og sammenhængende engagementer i alt udgjorde 127.750.000 kr., hvoraf 78.000.000 kr. var ydet til B1..... A/S, 20.000.000 kr. var ydet til B..... og 29.750.000 var ydet til B2..... A/S som en factoringkredit. Det aktuelle træk var på 96.726.000 kr., og sikkerhederne var opgjort til 23.108.000 kr. Det fremgik endvidere blandt andet, at B1..... A/S i 2004 og 2005 havde realiseret overskud efter skat på 18,9 mio. kr. og 115,8 mio. kr., at egenkapitalen ultimo 2005 udgjorde 153,3 mio. kr. og aktivmassen 1.068,8 mio. kr. Det fremgik, at en kredit på 63 mio. kr. var etableret til køb af B3..... A/S, og at kreditten var sikret ved aktierne i B3..... A/S og B1..... A/S samt selvskyldnerkaution af B..... Engagementet med B1..... A/S og sammenhængende engagementer ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko.

Intern revision tilsluttede sig i sit protokollat baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko. Intern revision bemærkede, at blanco udtrykt i procent af bevilget engagement udgjorde 82 procent. Da B2..... A/S var et factoringengagement, vurderedes risikoen herved lav, selvom indtjeningsforholdene hos B2..... A/S ansås for svage. Efter sin gennemgang og baseret på de indlagte sikkerheder tilsluttede intern revision sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko. Intern revision havde under sin revision af engagementet ikke konstateret objektive indikationer for værdiforringelse og erklærede sig på denne baggrund enig i, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Finanstilsynet var på ordinær inspektion i banken i perioden fra den 26. marts til den 30. marts 2007. Det fremgår af skemaet udvisende de engagementer, som blev fremsendt til Finanstilsynet forud for inspektionen, at "koncern B1..... A/S" var engagement nr. 13 med en samlet størrelse på 112.750.000 kr., og det kan lægges til grund, at kreditten bevilget den 20. juni 2006 til B1..... A/S indgik som en del heraf. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet "koncern B1..... A/S" mindst fik karakteren 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller

som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog ”Øvrige engagementer med normal risiko”.

Kreditten blev bevilget i juni 2006 og dermed væsentligt forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Landsretten finder på baggrund af oplysningerne om B1..... A/S og B..... ikke, at der for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på tidspunktet for denne bevilling var anledning til at opfatte engagementet med B1..... A/S som indeholdende særlige risici, som Ole Østergaard senere beskrev i sin mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Bankens havde på tidspunktet for bevillingen haft B1..... A/S som kunde i ca. otte måneder, og der var givet en bevilling af en kassekredit på 40 mio. kr. til selskabet forud for denne bevilling, uden at det efter det oplyste havde givet anledning til problemer for banken. Landsretten finder efter bevisførelsen, at banken på dette tidspunkt kunne anse B..... for at være en erfaren forretningsmand, som drev sin virksomhed på forsvarlig vis.

Der er herefter på baggrund af de oplysninger, der på tidspunktet for bevillingen den 20. juni 2006 forelå for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen – herunder i de regnskaber, der forelå fra B1..... A/S og i det notat, som Finn Jensen og Lars Mortensen havde udarbejdet om købet af B3..... A/S – om selskabets økonomiske forhold, de stillede sikkerheder, herunder værdien af den personlige kaution fra B....., om kundens evne til at drive virksomhed samt formålet med kreditten og dennes forventede relativt korte varighed, ikke grundlag for at anse bevillingen for uforsvarlig.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

På denne baggrund frifindes de sagsøgte Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen for påstand 9.

Bevilling af 14. august 2007 af garanti på 6.000.000 kr. til B1..... A/S (påstand 10)

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende garantien på 6.000.000 kr., der blev bevilget til B1..... A/S den 14. august 2007, til 4.518.647,82 kr. (påstand 10).

B1..... A/S' årsrapport for 2006, der blev fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 14. maj 2007 og var påtegnet af selskabets revisor uden forbehold, viste et overskud efter skat for såvel koncernen som moderselskabet på 127.940.000 kr. De samlede aktiver i koncernen var opgjort til 1.950.737.000 kr., og de samlede gældforpligtelser udgjorde 1.520.936.000 kr. For moderselskabet var de samlede aktiver opgjort til 872.311.000 kr. og gældsforpligtelserne til 554.729.000 kr. For såvel koncernen som moderselskabet var egenkapitalen opgjort til 281.224.000 kr.

Af skemaet i LEO-systemet vedrørende engagementsændringen relateret til garantien på 6.000.000 kr. fremgår, at der var tale om en garanti i forbindelse med B1..... A/S' køb af ejendommen Skodsborgvej ... i Virum. Købesummen for grunden var 125.000.000 kr. Garantien skulle dække sælgers risiko i forbindelse med opsigelse af lejere, da B1..... A/S havde købt grunden "renset for lejere". Garantien løbetid var ifølge teksten frem til den 1. juli 2008. Banken havde ikke givet tilsagn om finansiering af købesummen for ejendommen.

Beskrivelsen indeholdt endvidere oplysning om, at årsregnskabet for B1..... A/S, som må antages at være årsregnskabet for 2006, viste et resultat før skat på 242 mio. kr. og 127,9 mio. kr. efter skat samt en egenkapital på 281,2 mio. kr. Balancen var på knap 2 mia. kr. og soliditeten 17,5 procent eller korrigeret for tilgodehavende fra ejendomshandler m.m. 23,1 procent.

I sin indstilling af 9. august 2007 bemærkede Lars Mortensen, at der ansøgte om en garanti på 6 mio. kr. til gennemførelse af handel til 125 mio. kr., og at regnskabet for 2006 var yderst fornuftigt. Finn Jensen indstillede under overskriften "Kreditkontoret indstilling/bevilling" den 12. august 2007 bevillingen uden bemærkninger, og Finn Strier Poulsen bevilgede garantien den 14. august 2007, ligeledes uden bemærkninger.

Det fremgår af punktet "Bestyrelse" i engagementsændringen, at bevillingen skulle forelægges bestyrelsen til efterretning på bestyrelsesmødet den 21. august 2007. Af kreditkontorets bemærkninger af 14. august 2007 fremgår blandt andet "Bevillingsstatus er ændret til "til efterretning". Hvis du er uenig vil jeg gerne have besked. Mvh. Lone".

Med bevillingen af garantien ville engagementsgruppens samlede engagement ifølge skemaet "Engagementsgruppe" blive 139.396.000 kr., hvoraf blanco-elementet udgjorde 124.396.000 kr. Af skemaet "Engagementsudvikling" fremgår, at det samlede engagement den 23. april 2007 havde været på 147.750.000 kr., heraf 103.000.000 kr. som blanco-element.

Af sikkerhedsoversigten fremgik som sikkerhed for alt mellemværende en transport på nominelt 51.000.000 kr., aktierne i B3..... A/S og aktierne i B1..... A/S samt som sikkerhed for enkelt kredit selvskyldnerkaution fra B..... for blandt andet garantien på 6.000.000 kr.

Garantien blev på bestyrelsesmødet i banken den 21. august 2007, hvor direktionen og den samlede bestyrelse var til stede, medtaget som en efterretningssag.

Af en årlig engagementsgennemgang i bankens LEO-system dateret den 19. september 2007 vedrørende B1..... A/S fremgår blandt andet, at der var modtaget årsregnskab for B1.....-koncernen, der viste et resultat før skat på 242 mio. kr. og 127,9 mio. kr. efter skat, samt en egenkapital på 281,2 mio. kr. Et halvårsregnskab for 2007 viste et resultat på 151,6 mio. kr. før skat og minoritetsinteresser og en egenkapital på 401 mio. kr. Ud fra formueforhold og forretningernes karakter ansås sandsynligheden for tab for yderst begrænset.

Af kreditkontorets redegørelse for bankens 10 største engagementer, der var indsat i intern revisions protokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006, der således er udarbejdet forud for bevillingen af 14. august 2007, fremgår, at engagementet med B1..... A/S og sammenhængende engagementer i alt udgjorde 127.750.000 kr., hvoraf 78.000.000 kr. var ydet til B1..... A/S, 20.000.000 kr. var ydet til B..... og 29.750.000 var ydet til B2..... A/S som en factoringkredit. Det aktuelle træk var på 96.726.000 kr., og sikkerhederne var opgjort til 23.108.000 kr. Det fremgik endvidere blandt andet, at B1..... A/S i 2004 og 2005 havde realiseret overskud efter skat på 18,9

mio. kr. og 115,8 mio. kr., at egenkapitalen ultimo 2005 udgjorde 153,3 mio. kr. og aktivmassen 1.068,8 mio. kr. Det fremgik, at en kredit på 63 mio. kr. var etableret til køb af B3..... A/S, og at kreditten var sikret ved aktierne i B3..... A/S og B1..... A/S samt selvskyldnerkaution af B..... Engagementet med B1..... A/S og sammenhængende engagementer ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko.

Intern revision tilsluttede sig i sit protokollat baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko. Intern revision bemærkede, at blanco udtrykt i procent af bevilget engagement udgjorde 82 procent. Da B2..... A/S var et factoringengagement, vurderedes risikoen herved lav, selvom indtjeningsforholdene hos B2..... A/S ansås for svage. Efter sin gennemgang og baseret på de indlagte sikkerheder tilsluttede intern revision sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko. Intern revision havde under sin revision af engagementet ikke konstateret objektive indikationer for værdiforringelse og erklærede sig på denne baggrund enig i, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Garantien blev bevilget den 14. august 2007 og således forud for, at bankens kreditkontor den 27. februar 2008 udarbejdede "Oversigt over bankens 14 største engagementer (10% af basiskapital) ultimo 2007 i tkr. med kreditkontorets kommentarer og vurderinger". Oversigten indeholder et afsnit om B1..... A/S, B....., B2..... A/S og B4..... A/S og de stillede sikkerheder. Af dette fremgår, at de samlede bevillinger udgjorde 223.321.000 kr., at der aktuelt var et træk på 215.890.000 kr., og at sikkerhederne udgjorde 58.485.000 kr.

Om B1..... A/S fremgår, at selskabet i 2005 og 2006 havde realiseret overskud efter skat på henholdsvis 101,7 mio. kr. og 127,9 mio. kr. Egenkapitalen udgjorde ultimo 2006 281,2 mio. kr., og aktivmassen udgjorde 1.950,9 mio. kr. Perioderegnskab for 1. halvår 2007 viste et realiseret overskud på 29,1 mio. kr. Resultatet for koncernen forventedes at blive på minimum 300 mio. kr. før skat, men ville afhænge af, hvordan de indgåede aftaler om salg af ejendomme blev indtægtsført. Om en kredit på 57,6 mio. kr. etableret medio 2006 til køb af B3..... A/S fremgår, at den var sikret ved aktierne i B3..... A/S og B1..... A/S samt selvskyldnerkaution af B..... Om en kredit på 61 mio. kr. fremgår,

at denne var til køb af B4..... A/S, og at den var sikret ved aktierne i B4..... A/S og B1..... A/S samt selvskyldnerkaution af B..... Det er anført, at de realiserede overtræk ultimo året efterfølgende var inddækket, og at ejendommene i de to selskaber, hvorved må forstås B3..... A/S og B4..... A/S, var ved at blive solgt, men at finansieringen af forskellige årsager ikke var helt på plads.

Om B..... fremgår blandt andet, at hans formue var bundet i aktier i B1..... A/S, som var stillet til sikkerhed for kreditten, der var ydet til køb af pantebreve i forbindelse med B1..... A/S' salg af ejendomme, og som ikke var en normal pantebrevskredit.

Kreditkontoret anførte, at engagementet ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko. Engagementet indgik i den løbende risikoovervågning, der tilgik bestyrelsen, og fulgtes tæt.

Kreditkontorets oversigt var medtaget som bilag 1 til intern revisions protokollat vedrørende bankens årsrapport for 2007. Af denne fremgår om B1..... A/S, at der var overtræk på i alt 3,3 mio. kr., at egenkapitalen ifølge regnskabet pr. 31. december 2006 udgjorde 281 mio. kr., hvoraf 78 mio. kr. var bundet, således at den frie egenkapital udgjorde 203 mio. kr. Der var indregnet 176 mio. kr. i goodwill, og udførtes en følsomhedstest uden indregning af goodwill og bundne reserver, udgjorde egenkapitalen 27 mio. kr., hvilket vurderedes at være en god egenkapital. I et modtaget urevideret halvårsregnskab var resultatet efter skat og datterselskaber 120 mio. kr. Der var ikke konstateret OIV i engagementet, og henset til det positive driftsresultat pr. 30. juni 2007 og følsomhedstesten vedrørende egenkapital vurderedes der ikke at foreligge OIV. Ud fra følsomhedsvurderingen af den regnskabsmæssige egenkapital og overtræk pr. 31. december 2007 vurderede intern revision, at engagementet burde følges nøje.

Om B..... fremgår, at der var indregnet sikkerhedsværdi på 15 mio. kr. for pantebreve, og at der ikke var konstateret OIV, men henset til typen af pantet anbefaledes engagementet fulgt nøje.

Af den sammenfattende vurdering af engagementet fremgår, at blanco udtrykt i procent af bevilget engagement udgjorde 74 procent mod 82 procent året før. Samlet vurderede intern revision på baggrund af de i bilag 1 oplyste indtjenings- og kapitalforhold, at der ikke var konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og intern revision tilsluttede sig

derfor kreditkontorets vurdering af risikoen til at være 2A. Der var således ikke fundet grundlag for at opgøre og vurdere tabssandsynlighed og et eventuelt nedskrivningsbehov. Intern revision erklærede, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Finanstilsynet var på ordinær inspektion i banken i perioden fra den 26. marts til den 30. marts 2007. Det fremgår af skemaet udvisende de engagementer, som blev fremsendt til Finanstilsynet forud for inspektionen, at "koncern B1..... A/S" var engagement nr. 13 med en samlet størrelse på 112.750.000 kr. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet "koncern B1..... A/S" mindst fik karakteren 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog "Øvrige engagementer med normal risiko". Landsretten finder ikke, at der for Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen på tidspunktet for bevillingen af garantien den 14. august 2007 forelå oplysninger, der gav anledning til at vurdere B1..... A/S' eller B.....s økonomi væsentligt anderledes end på tidspunktet for Finanstilsynets inspektion i marts 2007.

Garantien blev bevilget i august 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Landsretten finder på baggrund af oplysningerne om B1..... A/S og B..... ikke, at der for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på tidspunktet for denne bevilling var anledning til at opfatte engagementet med B1..... A/S som indeholdende særlige risici, som Ole Østergaard senere beskrev i sin mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Banken havde på tidspunktet for bevillingen haft B1..... A/S som kunde i knap to år, og der var givet flere bevillinger til selskabet forud for denne. Landsretten finder efter bevisførelsen, at banken på dette tidspunkt kunne anse B..... for at være en erfaren forretningsmand, som drev sin virksomhed på forsvarlig vis.

Der er ikke i sagen fremlagt kopi af garantien, men der er fremlagt kopi af en mail af 16. juli 2008 fra advokat adv1....., som var formand for bestyrelsen i B1..... A/S,

hvoraf fremgår, at der på baggrund af en tillægsaftale med sælger af ejendommen, S..... ApS, ikke skulle blive behov for at trække på garantien, og i en mail af den 17. juli 2008 anmodede Finn Jensen adv1..... om, at garantien blev returneret. I et brev af 10. september 2008 til S..... ApS' advokat meddelte advokat adv2..... på vegne af banken, at det var hans vurdering, at S..... ApS ikke var berettiget til udbetaling under garantien eller berettiget til at kræve garantibeløbet deponeret.

Der var tale om en garanti af en relativt begrænset størrelse, der blev ydet til en kunde, som banken siden 2005 havde ydet flere kreditter til, uden det efter det oplyste havde givet anledning til problemer i perioden forud for bevillingen af garantien. Det var en kunde, som ifølge det seneste regnskab havde et stort overskud og en betydelig egenkapital.

Der er herefter på baggrund af de oplysninger, der på tidspunktet for bevillingen den 14. august 2007 forelå for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen – herunder i de regnskaber, der forelå for B1..... A/S – om selskabets økonomiske forhold, de stillede sikkerheder, herunder værdien af den personlige kaution fra B....., om kundens evne til at drive virksomhed samt om formålet med garantien, ikke grundlag for at anse bevillingen af garantien for uforsvarlig.

Landsretten bemærker, at bevillingen af 14. august 2007 af garantien alene var medtaget på bestyrelsesmødet til efterretning.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

På denne baggrund frifindes de sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen for påstand 10.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Ole Østergaard og statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen henvises til afsnittet herom.

Bevilling af 24. oktober 2007 af kassekredit på 61.000.000 kr. (påstand 11) og af restkøbesumsgaranti på 55.155.000 kr. til B1..... A/S (påstand 12)

Finansiel Stabilitet har opgjort kravet vedrørende bevillingen af 24. oktober 2007 af en kassekredit på 61.000.000 kr. til B1..... A/S til 54.693.698,24 kr. (påstand 11) og kravet vedrørende bevillingen samme dato af en restkøbesumsgaranti på 55.155.000 kr. til 7.127.103,53 kr. (påstand 12).

Finansdirektør F..... fra B1..... A/S sendte den 14. maj 2007 et oplæg til ebh bank til finansiering af B1..... A/S' køb af virksomheden B4..... A/S. Af oplægget fremgik blandt andet, at lånebehovet var 61 mio. kr. fordelt på 45 mio. kr. for aktiekapitalen og 16 mio. kr. til indfrielse af et ansvarligt lån. Det fremgik endvidere, at finansieringstilsagnet var under forudsætning af, at B3.....s ejendom var solgt, og banken havde modtaget kopi af salgsaftalen. Med oplægget fulgte blandt andet regnskab for 2005, budget for 2007-2009 samt "Term sheet". Dette materiale ses ikke at være fremlagt under denne sag.

Den 24. maj 2007 fulgte F..... op med et notat, som blev sendt til banken. Der var i notatet redegjort for blandt andet virksomheden B4.....s historie, produktion og lokaler samt de synergifordele, som B1.....-koncernen, herunder B2..... og B5....., kunne få ved købet af B4..... A/S, navnlig som følge af dette selskabs ekspertise i fladfinering, dets produktionsfaciliteter i Ukraine, dets indkøbskontor i Kina og dets salgskontor i USA. Endelig forventede man at kunne sælge selskabets ejendom i Ulfborg for 90 mio. kr.

På bestyrelsesmødet i banken den 25. juni 2007, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede, blev der ifølge referatet af Flemming Sørensen blandt andet gennemgået en ansøgning fra B1..... A/S om en udlægskredit på 61 mio. kr. til køb af B4..... A/S. Af referatet af bestyrelsesmødet fremgår, at renten skulle være "cibor 3 mdr. + 3 % samt stiftelsesprovision på 0,5 % eller tkr. 300". Løbetiden skulle være 1 år, indfrielse skulle ske via salg af ejendom, og der skulle etableres pant i aktier og pantsætningsforbud i ejendom samt kaution fra B..... Det fremgår, at det var et krav for bevillingen, at B3.....s ejendomme dokumenteredes solgt, "således at kredit på kr. 58

mio. vedr. dette køb kan indfries". Det lægges til grund, at der menes den kassekredit på oprindelig 60 mio. kr., som B1..... A/S den 20. juni 2006 havde fået bevilget til køb af B3..... A/S.

Til brug for bestyrelsens behandling af ansøgningen forelå et udateret notat, som ifølge Lars Mortensens forklaring "med stor sandsynlighed" var udarbejdet af ham. I notatet var der redegjort for B4..... A/S' regnskabstal for 2005 og 2006, opgørelsen af købesummen, synergieffekterne for koncernen ved erhvervelsen, B1.....-koncernens engagement med banken og med Midt Factoring, B1..... A/S' regnskab for 2006 og bankens estimerede indtjening på 2 mio. kr. I notatet var det anført under overskriften "Krav", at ejendommene vedrørende B3..... A/S skulle være dokumenteret solgt, således at kreditten på 58 mio. kr. vedrørende dette køb kunne indfries.

Det fremgår af referatet af bestyrelsesmødet den 25. juni 2007, at bestyrelsen godkendte kreditindstillingen.

Den 27. september 2007 underskrev B..... på vegne af B1..... A/S som debitor og håndpantsetter og personligt som selvskyldnerkautionist en kassekreditkontrakt vedrørende en kredit på 61 mio. kr. til B1..... A/S med konto nummer 0000928259. Det fremgår af kassekreditaftalen, at kreditten skulle afvikles senest den 1. april 2008. Det fremgik, at dette skulle ske "i forbindelse med salg af ejendomsportefølje til A/S v/Caprinodic, hvilket forventes afviklet ultimo 2007". B..... underskrev samme dag en håndpantsetningserklæring, hvorved 2.500.000 kr. aktiekapital i B4..... A/S pantsattes til sikkerhed for opfyldelse af kredit nummer 0000928259. Håndpantsetningserklæringen indeholdt en bestemmelse, hvorefter banken kunne udøve alle pantsætters rettigheder over de pantsatte aktier, herunder stemmeretten.

Den 28. september 2007 blev der ifølge en posteringsoversigt af 8. april 2010 trukket 61.000.000 kr. på konto nummer 0000928259 med posteringsteksten "Køb af B4..... A/S".

Restkøbesumsgarantien på 55.155.000 kr. vedrørte B1..... A/S' køb af ejendommen Skodsborg Strandvej, som blev udbudt til salg af Gentofte Kommune.

I en mail af 1. oktober 2007 fra Lis Nielsen anmodede ebh bank Danske Bank om at hæve 45.000.000 kr. på Danske Banks konto 4190231038 og overføre beløbet til reg. nr. 3100 konto nr. 3100153130 påført teksten ”Delvis betaling Skodsborg Strandvej”. Ved mail samme dag bekræftede P..... på vegne Danske Bank, at Danske Bank havde overført 45.000.000 kr. til den anførte konto tilhørende Gentofte Kommune.

Af posteringsoversigt af 8. april 2010 vedrørende B1..... A/S' konto 0000861936 – en kassekredit på 25 mio. kr. til B1..... A/S som var selskabets driftskredit – ses, at der den 1. oktober 2007 blev trukket 10.155.000 kr. på kontoen under teksten ”Restbetaling Skodsborg Stand”, hvorefter saldoen på kontoen var -22.507.079,45 kr.

Beløbene på 45.000.000 kr. og 10.155.000 kr. udgør tilsammen 55.155.000 kr. svarende til størrelsen af restkøbesumsgarantien.

Af en følgeskrivelse af 4. oktober 2007 fra Gentofte Kommune til ebh bank fremgik ”Hermed returneres ifølge aftalen den originale garanti”.

Af en engagementsændring i bankens LEO-system vedrørende bevillingen af 24. oktober 2007 fremgår bevilling af dels en kassekredit på 61.000.000 kr., dels en restkøbesumsgaranti på 55.155.000 kr.

Af beskrivelsen fremgår om kassekrediten, at den var til køb af B4..... A/S, og at banken fik pant i selskabskapitalen på 2,5 mio. kr. i B4..... A/S og kaution fra B..... Om restkøbesumsgarantien fremgår, at den var til køb af Skodsborg Strandvej ..., at der var kaution fra B....., at der var transport i sikringskonto i Danske Bank på kr. 45.000.000 kr., og at Danske Bank den 1. oktober 2007 overførte 45.000.000 kr. direkte til deponeringskonto i Danske Bank vedrørende handlen, samt at ebh bank overførte 10.155.000 kr. fra B1..... A/S' kassekredit i banken. Det var endeligt anført ”Kun restkøbesumsgaranti, ingen efterfinansiering”.

Til engagementsændringen var der vedhæftet en pdf-fil med et notat, der overordnet ligner notatet, der var vedlagt ved bestyrelsens behandling på mødet den 25. juni 2007 af ansøgningen om kassekrediten, idet dog afsnittene med overskrifterne ”Engagement”, ”Krav” og ”Indtjening” ikke indgik i dokumentet. Kravet om salg af B3.....s ejendomme,

således at kreditten vedrørende købet af B3..... kunne indfries, var således ikke gen-
taget.

Det fremgik af engagementsændringen, at det totale ansøgte engagement var på
116.155.000 kr., at stiftelsesprovisionen var 0 kr., at ”nuværende engagement” var på
180.389.000 kr., som var fordelt på kassekreditter på 143.565.000 kr., garanti på 6.000.000
kr., overtræk på 1.074.000 kr. og øvrigt engagement på 29.750.000 kr. Sikkerhederne var
alle anført med 0, således at det fulde engagement var ”blanco”. Om afvikling fremgik det
vedrørende kassekreditten, at det skulle ske senest den 1. april 2008, mens der i relation til
restkøbesumsgarantien var anført datoen 1. oktober 2007.

Af skemaet ”Engagementsudvikling” ses det, at engagementet med B1..... A/S i peri-
oden fra den 1. oktober 2007 til den 23. oktober 2007 var faldet med 55.155.000 kr. fra
235.544.000 kr. til 180.389.000 kr., mens engagementet med engagementsgruppen i sam-
me periode ligeledes var faldet med 55.155.000 kr. fra 255.544.000 kr. til 200.389.000 kr.
Faldet på 55.155.000 kr. svarer til størrelsen af restkøbesumsgarantien. I tilknytning hertil
er det angivet, at B1..... A/S i 2005 realiserede et resultat på 102 mio. kr. efter skat, at
balancen udgjorde 1.069 mio. kr., at egenkapitalen var på 153 mio. kr., og at der i balancen
var medtaget handelsejendomme for 421 mio. kr., hvor der var indgået aftale om salg. For
2006 var der realiseret et resultat på 128 mio. kr. efter skat, mens balancen var på 1.950
mio. kr. og egenkapitalen på 281 mio. kr.

Af regnskabsanalysen fremgik nøgletal for 2006, herunder blandt andet en afkastningsgrad
på 24,87, en solvensprocent på 14,42, en dækningsgrad på 37,47, en egenkapitalforrent-
ning efter skat på 83,44 og en likviditetsgrad på 1,23.

Af skemaet ”Sikkerhedsoversigt” for B1..... A/S af 23. oktober 2007 fremgår det, at
der for alt mellemværende var sikkerhed for 51.000.000 kr. i form af transport i provenu
vedrørende salg af ejendomsportefølje til I/S – samlet købesum på
177.000.000 kr. med fradrag af foranstående noterede transportere for i alt ca. 49 mio. kr. og
med fradrag af beløb i forbindelse med indfrielse af pantegæld i ejendommene – anslået til
ca. 78 mio. kr. Sikkerheden er noteret dækket med 0 kr. Videre er anført sikkerhed i aktier
i B3..... A/S, dækket med 0 kr. Endvidere er anført sikkerhed for alt mellemværende
stillet af B..... i form af selskabskapital på 25.000.000 kr. i B1..... A/S, dækket med
0 kr. Yderligere er anført sikkerhed for kredit nr. 000928259 i form af aktiekapital i

B4..... A/S, dækket med 0 kr. Endelig fremgår det, at B..... for kreditterne nr. 0000861936, 0000766240, 0000892548 og 0000928259 havde kautioneret som selvskyldner. Sikkerhederne var samlet anført som dækket med 0 kr. Det fremgår ikke af sikkerhedsoversigten, hvilke låneformål de enkelte kontonumre dækkede over, men kassekreditte med kontonummer 0000766240 var kreditten til køb af B3..... A/S.

Af skemaet "Engagementsoversigt" hentet den 23. oktober 2007 fremgår kassekredit med kontonummer 0000861936 med saldo på -22.529.000 kr., kassekredit med kontonummer 0000766240 med saldo på -53.544.000 kr., kassekredit med kontonummer 0000928259 med saldo -61.000.000 kr. samt garanti med nummer 0000892548 med saldo på 0 kr. Kassekreditte relateret til købet af B3..... A/S (kontonummer 0000766240) fremgik således af engagementsoversigten, men uden angivelse af låneformålet.

Flemming Sørensen indstillede bevillingen den 23. oktober 2007 med følgende bemærkning som talende for bevilling: "Restkøbesummen er allerede frigivet. Kreditter for ca. 120 mio. kr. indfries indenfor ca. halv år. Dygtig forretningsmand. God indtjening og acceptable kapitalforhold. Bevilges af FSP som presserende sag". Flemming Sørensen anførte ikke noget, der talte mod bevillingen.

Finn Strier Poulsen bevilgede det ansøgte den 24. oktober 2007 uden bemærkninger.

Under overskriften "Bestyrelse" fremgik, at bevillingen skulle behandles under bevillingsnummer 5828 som efterbevilling af presserende bevilling på bestyrelsesmødet den 29. oktober 2007. Af referatet af det pågældende bestyrelsesmøde fremgår, at der skete behandling af lånebevillinger i bevillingsnummerintervallet 5714-5839. Referatet indeholder ikke bemærkninger om den konkrete behandling af bevillingsnummer 5828. Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede på bestyrelsesmødet.

Bevillingen af 24. oktober 2007 blev givet efter udarbejdelsen af kreditkontorets redegørelse for bankens 10 største engagementer, der var indsat i intern revisions protokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006. Af redegørelsen fremgår, at engagementet med B1..... A/S og sammenhængende engagementer i alt udgjorde 127.750.000 kr., hvoraf 78.000.000 kr. var ydet til B1..... A/S, 20.000.000 kr. var ydet til B..... og 29.750.000 var ydet til B2..... A/S som en factoringkredit. Det aktuelle træk var på 96.726.000 kr., og sikkerhederne var opgjort til 23.108.000 kr. Det frem-

gik endvidere blandt andet, at B1..... A/S i 2004 og 2005 havde realiseret overskud efter skat på 18,9 mio. kr. og 115,8 mio. kr., at egenkapitalen ultimo 2005 udgjorde 153,3 mio. kr. og aktivmassen 1.068,8 mio. kr. Det fremgik, at en kredit på 63 mio. kr. var etableret til køb af B3..... A/S, og at kreditten var sikret ved aktierne i B3..... A/S og B1..... A/S samt selvskyldnerkaution af B..... Engagementet med B1..... A/S og sammenhængende engagementer ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko.

Intern revision tilsluttede sig i sit protokollat baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko. Intern revision bemærkede, at blanco udtrykt i procent af bevilget engagement udgjorde 82 procent. Da B2..... A/S var et factoringengagement, vurderedes risikoen herved lav, selvom indtjeningsforholdene hos B2..... A/S ansås for svage. Efter sin gennemgang og baseret på de indlagte sikkerheder tilsluttede intern revision sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko. Intern revision havde under sin revision af engagementet ikke konstateret objektive indikationer for værdiforringelse og erklærede sig på denne baggrund enig i, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Kassekreditten og restkøbesumgarantien blev bevilget den 24. oktober 2007 og således forud for, at bankens kreditkontor den 27. februar 2008 udarbejdede "Oversigt over bankens 14 største engagementer (10% af basiskapital) ultimo 2007 i tkr. med kreditkontorets kommentarer og vurderinger". Oversigten indeholder et afsnit om B1..... A/S, B....., B2..... A/S og B4..... A/S og de stillede sikkerheder. Af dette fremgår, at de samlede bevillinger udgjorde 223.321.000 kr., at der aktuelt var et træk på 215.890.000 kr., og at sikkerhederne udgjorde 58.485.000 kr.

Om B1..... A/S fremgår, at selskabet i 2005 og 2006 havde realiseret overskud efter skat på henholdsvis 101,7 mio. kr. og 127,9 mio. kr. Egenkapitalen udgjorde ultimo 2006 281,2 mio. kr., og aktivmassen udgjorde 1.950,9 mio. kr. Perioderegnskab for 1. halvår 2007 viste et realiseret overskud på 29,1 mio. kr. Resultatet for koncernen forventedes at blive på minimum 300 mio. kr. før skat, men ville afhænge af, hvordan de indgåede aftaler om salg af ejendomme blev indtægtsført. Om kreditten på 57,6 mio. kr. etableret medio

2006 til køb af B3..... A/S fremgår, at den var sikret ved aktierne i B3..... A/S og B1..... A/S samt selvskyldnerkaution af B..... Om en kredit på 61 mio. kr. fremgår, at denne var til køb af B4..... A/S, og at den var sikret ved aktierne i B4..... A/S og B1..... A/S samt selvskyldnerkaution af B..... Det er anført, at de realiserede overtræk ultimo året efterfølgende var inddækket, og at ejendommene i de to selskaber, hvorved må forstås B3..... A/S og B4..... A/S, var ved at blive solgt, men at finansieringen af forskellige årsager ikke var helt på plads.

Om B..... fremgår blandt andet, at hans formue var bundet i aktier i B1..... A/S, som var stillet til sikkerhed for kreditten, der var ydet til køb af pantebreve i forbindelse med B1..... A/S' salg af ejendomme, og som ikke var en normal pantebrevskredit.

Kreditkontoret anførte, at engagementet ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko. Engagementet indgik i den løbende risikoovervågning, der tilgik bestyrelsen, og fulgtes tæt.

Kreditkontorets oversigt var medtaget som bilag 1 til intern revisions protokollat vedrørende bankens årsrapport for 2007. Af denne fremgår om B1..... A/S, at der var overtræk på i alt 3,3 mio. kr., at egenkapitalen ifølge regnskabet pr. 31. december 2006 udgjorde 281 mio. kr., hvoraf 78 mio. kr. var bundet, således at den frie egenkapital udgjorde 203 mio. kr. Der var indregnet 176 mio. kr. i goodwill, og udførtes en følsomhedstest uden indregning af goodwill og bundne reserver, udgjorde egenkapitalen 27 mio. kr., hvilket vurderedes at være en god egenkapital. I et modtaget urevideret halvårsregnskab var resultatet efter skat og datterselskaber 120 mio. kr. Der var ikke konstateret OIV i engagementet, og henset til det positive driftsresultat pr. 30. juni 2007 og følsomhedstesten vedrørende egenkapital vurderedes der ikke at foreligge OIV. Ud fra følsomhedsvurderingen af den regnskabsmæssige egenkapital og overtræk pr. 31. december 2007 vurderede intern revision, at engagementet burde følges nøje.

Om B..... fremgår, at der var indregnet sikkerhedsværdi på 15 mio. kr. for pantebreve, og at der ikke var konstateret OIV, men henset til typen af pantet anbefalede engagementet fulgt nøje.

Af den sammenfattende vurdering om engagementet fremgår, at blanco udtrykt i procent af bevilget engagement udgjorde 74 procent mod 82 procent året før. Samlet vurderede intern

revision på baggrund af de i bilag 1 oplyste indtjenings- og kapitalforhold, at der ikke var konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og intern revision tilsluttede sig derfor kreditkontorets vurdering af risikoen til at være 2A. Der var således ikke fundet grundlag for at opgøre og vurdere tabssandsynlighed og et eventuelt nedskrivningsbehov. Intern revision erklærede, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Finanstilsynet var på ordinær inspektion i banken i perioden fra den 26. marts til den 30. marts 2007. Det fremgår af skemaet udvisende de engagementer, som blev fremsendt til Finanstilsynet forud for inspektionen, at "koncern B1..... A/S" var engagement nr. 13 med en samlet størrelse på 112.750.000 kr. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet "koncern B1..... A/S" mindst fik karakteren 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog "Øvrige engagementer med normal risiko". Landsretten finder ikke, at der for Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen på tidspunktet for bevillingen den 24. oktober 2007 forelå oplysninger, der gav anledning til at vurdere koncernens eller B.....s økonomi væsentligt anderledes end på tidspunktet for Finanstilsynets inspektion i marts 2007.

Kreditten blev bevilget den 24. oktober 2007 og dermed forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Landsretten finder på baggrund af oplysningerne om B1..... A/S og B..... ikke, at der for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på tidspunktet for denne bevilling var anledning til at opfatte engagementet med B1..... A/S som indeholdende særlige risici, som Ole Østergaard senere beskrev i sin mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Bankens havde på tidspunktet for bevillingen haft B1..... A/S som kunde i to år, og der var givet flere bevillinger til selskabet forud for denne, uden at det efter det oplyste havde givet anledning til problemer for banken. Landsretten finder efter bevisførelsen, at banken på dette tidspunkt kunne anse B..... for at være en erfaren forretningsmand, som drev sin virksomhed på forsvarlig vis.

Flemming Sørensen har om bevillingen forklaret, at den eneste grund til, at bevillingen blev forelagt bestyrelsen igen i oktober 2007, var, at det viste sig umuligt at opfylde betingelsen om salget af B3.....s ejendomme. Flemming Sørensen har endvidere forklaret, at det var bevidst, at kravet om salg af B3.....s ejendomme ikke fremgik af det notat, der blev sendt til bestyrelsen i oktober 2007. Han husker ikke, hvad han sagde til bestyrelsen, men det ville være helt naturligt, at han nævnte for bestyrelsen, at de lige skulle være opmærksomme på det forhold.

Jørn Østergaard Jensen, Michael Middelfart Christensen og Jens Bellings forklaringer tyder på, at bestyrelsen ikke blev gjort opmærksom på problematikken vedrørende salg af B3.....s ejendomme.

Hverken beskrivelsen i LEO-systemet, det vedlagte notat eller Flemming Sørensens indstilling indeholdt udtrykkelig oplysning om, at betingelsen om salg af B3.....s ejendomme, således at kreditten vedrørende købet af B3..... kunne indfries, var frafaldet, selv om dette forhold burde have været fremhævet over for bestyrelsen.

Landsretten finder det på denne baggrund ikke godtgjort, at det blev oplyst over for bestyrelsen, at den tidligere opstillede betingelse vedrørende salg af B3.....s ejendomme ikke var opfyldt. Bestyrelsen burde heller ikke selv have indset, at det forholdt sig således.

Finn Strier Poulsen har forklaret, at han ikke fik oplysninger om, at B1..... havde en kredit, der ikke var indfriet, og at dette var vigtig information. Ingen har forklaret, at Finn Strier Poulsen blev særskilt informeret om, at betingelsen vedrørende salg af B3.....s ejendomme ikke var opfyldt. Som nævnt indeholdt hverken beskrivelsen i LEO-systemet, det vedlagte notat eller Flemming Sørensens indstilling udtrykkelig oplysning herom, selv om dette forhold burde have været fremhævet. På denne baggrund kan det ikke betragtes som en ansvarspådragende fejl, at Finn Strier Poulsen ikke selv indså, at betingelsen vedrørende salg af B3.....s ejendomme ikke var opfyldt.

Den engagementsoversigt, der indgik i engagementsændringen i LEO-systemet, omfattede blandt andet kassekreditten vedrørende købet af B3....., og det fremgik, at saldoen pr. den 23. oktober 2007 var på -53.544.000 kr. Ved vurderingen af, om det var forsvarligt at bevilge den nye kredit på 61 mio. kr. til køb af B4..... A/S, måtte Finn Strier Poul-

sen og bestyrelsen derfor blandt andet tage denne del af den samlede gæld til banken i betragtning.

Der er på baggrund af de oplysninger, der på tidspunktet for bevillingen i oktober 2007 forelå for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen – herunder i de regnskaber, der forelå for B1..... A/S, og i det notat, som var udarbejdet om købet af B4..... A/S – om B1..... A/S' økonomiske forhold, de stillede sikkerheder, herunder værdien af den personlige kaution fra B....., om kundens evne til at drive virksomhed samt formålet med kreditten og dennes relativt korte varighed, ikke grundlag for at anse bevillingen af kassekreditten på 61.000.000 kr. for uforsvarlig. Dette gælder, uanset at den tidligere bevilgede kassekredit til købet af B3..... A/S endnu ikke var indfriet.

Den omstændighed, at der var sket træk på kassekreditten forud for den formelle bevilling af kreditten den 24. oktober 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Efter de oplysninger, der forelå for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen ved bevillingen af restkøbesumsgarantien på 55.155.000 kr., måtte de kunne gå ud fra, at et beløb på 45.000.000 kr. kom fra en konto i Danske Bank, mens det resterende beløb på 10.155.000 kr. kom fra en kassekredit, som B1..... A/S havde i forvejen. Den pågældende kassekredit var efter det oplyste bevilget som en almindelig driftskredit for B1..... A/S, som kunne råde over kreditten uden særskilt tilladelse fra banken, og der var plads inden for kreditrammen til at trække beløbet. Det er ikke under denne sag gjort gældende, at det i sin tid var uforsvarligt at yde B1..... A/S den pågældende driftskredit. Såvel overførslen fra sikringskontoen i Danske Bank til deponeringskontoen i samme bank som udbetalingen fra driftskreditten i ebh bank var allerede gennemført på tidspunktet for bevillingen, og beskrivelsen i engagementsændringen må da også læses således, da der var anført datoen 1. oktober 2007, der lå mere end tre uger forud for bevillingen. Banken påtog sig derved ikke yderligere risiko ved bevillingen. Der er herefter ikke grundlag for at anse bevillingen af restkøbesumsgarantien for uforsvarlig.

Et eventuelt erstatningskrav vedrørende restkøbesumsgarantien (påstand 12) må i øvrigt anses for at være forældet, jf. nedenfor om forældelse.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen af kassekreditten og restkøbesumsgarantien og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

Efter det anførte vedrørende bevillingen af 24. oktober 2007 af kassekreditten på 61 mio. kr., som vedrører påstand 11, og restkøbesumsgarantien på 55.155.000 kr., der vedrører påstand 12, frifindes de sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen for påstand 11 og påstand 12.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Ole Østergaard og statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen henvises til afsnittet herom.

B.....

Som anført ovenfor ejede B..... den fulde aktiekapital i B1..... A/S, og banken havde modtaget en formueopgørelse og et følgebrev af 10. oktober 2005 fra statsautoriseret revisor rev2..... indeholdende økonomiske oplysninger om såvel B1..... A/S som B..... personligt. Heraf fremgik, at B.....s formue i det væsentlige bestod af aktierne i B1..... A/S. Herudover var banken i besiddelse af B1..... A/S' årsrapporter, som indgik i regnskabsanalyser i engagementsændringer relateret til bevillinger til selskabet.

Bevilling af 26. januar 2007 af kassekredit på 20 mio. kr. til B..... personligt (påstand 13)

Finansiell Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 26. januar 2007 af en kassekredit på 20 mio. kr. til B..... personligt til 18.035.320,48 kr. (påstand 13).

Ifølge en posteringsoversigt af 8. oktober 2010 vedrørende en kassekredit med kontonummer 0000805556 med B..... som kontoindehaver blev der den 4. januar 2007 under posteringsteksten "Køb af pantebreve – B1....." trukket 14.442.500 kr. på kreditten, der herefter var negativ med det samme beløb.

Af en engagementsændring i bankens LEO-system vedrørende bevillingen af 26. januar 2007 af en kassekredit på 20 mio. kr. til B..... fremgår, at kassekreditten var til køb af pantebreve. Ifølge beskrivelsen var der tale om køb af pantebreve for ca. 20 mio. kr., som B..... havde købt i forbindelse med B1..... A/S' salg af ejendomme, blandt andet og B5..... B1..... A/S eller datterselskaber var lejer i ejendommene og havde stillet leje garanti. B..... anså derfor ifølge beskrivelsen risikoen for yderst begrænset. Det fremgik endvidere, at B1..... A/S efterfølgende havde købt et større projekt af, som var debitor på pantebrevene, og at det var aftalt, at pantebrevene skulle indfries som led i denne handel, som B1..... A/S ifølge beskrivelsen havde fået finansieret i Roskilde Bank.

Ifølge beskrivelsen afveg kreditten risikomæssigt fra en normal pantebrevskredit, idet der ikke var nogen debitorspredning, der var ikke overdækning, der var tale om få ejendomme, og der var alene tale om erhvervs ejendomme. Imidlertid ansås risikoen for begrænset, da B1..... A/S som stiller af leje garanti selv ”servicerede” pantebrevene og ifølge beskrivelsen i værste fald selv kunne tage ejendommene tilbage. Det fremgik også, at B.....s private formue var bundet i aktierne i B1..... A/S, som var pantsat til sikkerhed for kreditten. Der var endelig oplysninger om et resultat for B1..... A/S efter skat i 2005 på 102 mio. kr. og en balance på godt 1 mia. kr. Forventningen til 2006 var et resultat mindst på niveau med 2005 og en balance på omkring 800 mio. kr.

Det fremgik endvidere af beskrivelsen, at der manglede afregning af et pantebrev på 5.000.000 kr., der derfor ikke var medtaget i sikkerhedsoversigten, hvorfor blanco-delen reelt var 4.000.000 kr. mindre.

Det fremgik af skemaet ”Engagementsgruppe”, at B..... ikke havde et bestående engagement, at B1..... A/S havde et engagement i banken på 63.000.000 kr., samt at der var et engagement i Midt Factoring på 29.750.000 kr. Det samlede engagement efter bevillingen ville således være på 112.750.000 kr. med en blanco-del på 71.750.000 kr.

Ifølge sikkerhedsoversigten, der indgik i engagementsændringen, var der givet pant i pantebreve for 15.000.000 kr., der var anført som dækket med 11.250.000 kr. Der var endvidere pant i nominelt 25.000.000 kr. aktier i B1..... A/S, der var dækket med 0 kr.

Lars Mortensen indstillede bevillingen den 25. januar 2007 uden bemærkninger. Finn Jensen indstillede den 26. januar 2007 under overskriften ”Kreditkontoret indstilling/bevilling” kreditten uden bemærkninger, og samme dag bevilgede Finn Strier Poulsen kreditten ligeledes uden bemærkninger. Af punktet ”Bestyrelse” fremgik, at bevillingen skulle forelægges bestyrelsen til efterbevilling af en presserende bevilling på bestyrelsesmødet den 5. februar 2007.

Kreditten blev behandlet som efterbevilling af en presserende bevilling på bestyrelsesmødet den 5. februar 2007. Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse bortset fra Vagn Hav Christensen og Michael Middelfart Christensen, over for hvem der ikke er rejst krav vedrørende denne bevilling, var til stede på mødet.

Ifølge posteringsoversigten af 8. april 2010 vedrørende kassekreditten blev der den 15. maj 2007 trukket 4.814.166,67 kr. med teksten ”Køb af 4 stk. pantebreve”. Saldoen på kontoen var derefter på -19.367.026,75 kr.

Af en indberetning i den årlige engagementsgennemgang i LEO-systemet den 19. september 2007 fremgik, at der var tale om en atypisk pantebrevskredit uden overdækning og med én debitor på hele porteføljen. Da det var B1..... A/S, der var lejer af de pantsatte ejendomme, havde B..... ifølge indberetningen ”styr” over betalingerne. Der vurderedes ikke behov for nedskrivning. I en påtegning dateret ”15.6.2008” erklærede kreditkontoret sig enig.

Af en ”Privat Personprofil” i bankens LEO-system oprettet den 3. oktober 2006 vedrørende B..... fremgår, at kundeforholdet blev etableret i 2005, at B.....s skattepligtige indkomst i 2006 udgjorde 2.019.156 kr., og at hans formue var på 309.282.541 kr., primært bestående i aktier og pantebreve, heraf aktierne i B1..... A/S med 281.224.000 kr. Der var endvidere oplysninger om B.....s ægtefælles indtægt og formue i 2006. Om 2007 hed det, at regnskabet først var klart i juli 2008. Oplysningerne om B.....s og dennes ægtefælles økonomiske forhold må antages at stamme fra en ”Indkomst- og formueopgørelse for 2006” af 29. juni 2007 udarbejdet af statsautoriseret revisor rev2....., der ikke havde udført revision, men erklærede, at han ved sin gennemgang ikke var blevet bekendt med forhold, der afkræftede, at den personlige formueopgørelse og de skattemæssige opgørelser var udarbejdet i overensstemmelse med god regnskabsskik og gældende skattelovgivning.

Af kreditkontorets redegørelse for bankens 10 største engagementer, der var indsat i intern revisions protokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006, der således er udarbejdet efter bevillingen af 26. januar 2007 af kassekreditte til B....., fremgår, at engagementet med B1..... A/S og sammenhængende engagementer i alt udgjorde 127.750.000 kr., hvoraf 78.000.000 kr. var ydet til B1..... A/S, 20.000.000 kr. var ydet til B..... og 29.750.000 var ydet til B2..... A/S som en factoringkredit. Det aktuelle træk var på 96.726.000 kr., og sikkerhederne var opgjort til 23.108.000 kr. Det fremgik endvidere blandt andet, at B1..... A/S i 2004 og 2005 havde realiseret overskud efter skat på 18,9 mio. kr. og 115,8 mio. kr., at egenkapitalen ultimo 2005 udgjorde 153,3 mio. kr. og aktivmassen 1.068,8 mio. kr. Engagementet med B1..... A/S og sammenhængende engagementer ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko.

Intern revision tilsluttede sig i sit protokollat baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko. Intern revision bemærkede, at blanco udtrykt i procent af bevilget engagement udgjorde 82 procent. Da B2..... A/S var et factoringengagement, vurderedes risikoen herved lav, selvom indtjeningsforholdene hos B2..... A/S ansås for svage. Efter sin gennemgang og baseret på de indlagte sikkerheder tilsluttede intern revision sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko. Intern revision havde under sin revision af engagementet ikke konstateret objektive indikationer for værdiforringelse og erklærede sig på denne baggrund enig i, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Kassekreditte på 20 mio. kr. til B..... blev bevilget den 26. januar 2007 og således forud for, at bankens kreditkontor den 27. februar 2008 udarbejdede "Oversigt over bankens 14 største engagementer (10% af basiskapital) ultimo 2007 i tkr. med kreditkontorets kommentarer og vurderinger". Oversigten indeholder et afsnit om B1..... A/S, B....., B2..... A/S og B4..... A/S og de stillede sikkerheder. Af dette fremgår, at de samlede bevillinger udgjorde 223.321.000 kr., at der aktuelt var et træk på 215.890.000 kr., og at sikkerhederne udgjorde 58.485.000 kr.

Om B1..... fremgår blandt andet, at hans formue var bundet i aktier i B1..... A/S, som var stillet til sikkerhed for kreditten, der var ydet til køb af pantebreve i forbindelse med B1..... A/S' salg af ejendomme, og som ikke var en normal pantebrevskredit.

Om B1..... A/S fremgår, at selskabet i 2005 og 2006 havde realiseret overskud efter skat på henholdsvis 101,7 mio. kr. og 127,9 mio. kr. Egenkapitalen udgjorde ultimo 2006 281,2 mio. kr., og aktivmassen udgjorde 1.950,9 mio. kr. Perioderegnskab for 1. halvår 2007 viste et realiseret overskud på 29,1 mio. kr. Resultatet for koncernen forventedes at blive på minimum 300 mio. kr. før skat, men ville afhænge af, hvordan de indgåede aftaler om salg af ejendomme blev indtægtsført. Om en kredit på 57,6 mio. kr. etableret medio 2006 til køb af B3..... A/S fremgår, at den var sikret ved aktierne i B3..... A/S og B1..... A/S samt selvskyldnerkaution af B1..... Om en kredit på 61 mio. kr. fremgår, at denne var til køb af B4..... A/S, og at den var sikret ved aktierne i B4..... A/S og B1..... A/S samt selvskyldnerkaution af B1..... Det er anført, at de realiserede overtræk ultimo året efterfølgende var inddækket, og at ejendommene i de to selskaber, hvorved må forstås B3..... A/S og B4..... A/S, var ved at blive solgt, men at finansieringen af forskellige årsager ikke var helt på plads.

Kreditkontoret anførte, at engagementet ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko. Engagementet indgik i den løbende risikoovervågning, der tilgik bestyrelsen, og fulgtes tæt.

Kreditkontorets oversigt var medtaget som bilag 1 til intern revisions protokollat vedrørende bankens årsrapport for 2007. Af denne fremgår om B1....., at der var indregnet sikkerhedsværdi på 15 mio. kr. for pantebreve, og at der ikke var konstateret OIV, men henset til typen af pantet anbefaledes engagementet fulgt nøje.

Om B1..... A/S fremgår, at der var overtræk på i alt 3,3 mio. kr., at egenkapitalen ifølge regnskabet pr. 31. december 2006 udgjorde 281 mio. kr., hvoraf 78 mio. kr. var bundet, således at den frie egenkapital udgjorde 203 mio. kr. Der var indregnet 176 mio. kr. i goodwill, og udførtes en følsomhedstest uden indregning af goodwill og bundne reserver, udgjorde egenkapitalen 27 mio. kr., hvilket vurderedes at være en god egenkapital. I et modtaget urevideret halvårsregnskab var resultatet efter skat og datterselskaber 120 mio. kr. Der var ikke konstateret OIV i engagementet, og henset til det positive driftsresultat pr. 30. juni 2007 og følsomhedstesten vedrørende egenkapital vurderedes der ikke at foreligge

OIV. Ud fra følsomhedsvurderingen af den regnskabsmæssige egenkapital og overtræk pr. 31. december 2007 vurderede intern revision, at engagementet burde følges nøje.

Af den sammenfattende vurdering om engagementet fremgår, at blanco udtrykt i procent af bevilget engagement udgjorde 74 procent mod 82 procent året før. Samlet vurderede intern revision på baggrund af de i bilag 1 oplyste indtjenings- og kapitalforhold, at der ikke var konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og intern revision tilsluttede sig derfor kreditkontorets vurdering af risikoen til at være 2A. Der var således ikke fundet grundlag for at opgøre og vurdere tabssandsynlighed og et eventuelt nedskrivningsbehov. Intern revision erklærede, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Finanstilsynet var på ordinær inspektion i banken i perioden fra den 26. marts til den 30. marts 2007. Det fremgår af skemaet udvisende de engagementer, som blev fremsendt til Finanstilsynet forud for inspektionen, at "koncern B1..... A/S" var engagement nr. 13 med en samlet størrelse på 112.750.000 kr., og det kan lægges til grund, at kassekreditten på 20 mio. kr. til B..... indgik heri. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet "koncern B1..... A/S" mindst fik karakteren 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog "Øvrige engagementer med normal risiko".

Kreditten blev bevilget den 26. januar 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Landsretten finder på baggrund af oplysningerne om B..... og B1..... A/S ikke, at der for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på tidspunktet for denne bevilling var anledning til at opfatte engagementet med B..... som indeholdende særlige risici, som Ole Østergaard senere beskrev i sin mail af 18. december 2007 til John Wiin-gaard.

Bankens havde på tidspunktet for bevillingen haft B.....s selskab B1..... A/S som kunde i over et år, og der var givet flere bevillinger til koncernen forud for denne bevilling, uden at det efter det oplyste havde givet anledning til problemer for banken. Landsretten

finder efter bevisførelsen, at banken på dette tidspunkt kunne anse B..... for at være en erfaren forretningsmand, som drev sin virksomhed på forsvarlig vis.

Flemming Sørensen har forklaret, at banken havde tillid til, at B..... kunne løfte en sådan kassekredit til køb af pantebreve. Banken vidste ifølge forklaringen helt eksakt, hvilke pantebreve der blev købt, fordi de kendte ejendommene, der var pant i, særdeles godt, og banken havde materiale om de to ejendomme. Banken fik sikkerhed i pantebrevene og i aktierne i B1..... A/S, hvilket ifølge Flemming Sørensens forklaring var en god sikkerhed at have.

Det kan efter bevisførelsen, herunder notatet af 28. november 2005 vedrørende bankens udlån, der efter det oplyste var udarbejdet af Søren Nielsen, og de afgivne forklaringer lægges til grund, at banken gennem en årrække havde oplevet meget begrænsede tab på pantebreve. Det lægges endvidere til grund, at banken gennem mange år i betydelig grad havde været involveret i investering i, omsætning af og finansiering af pantebreve. Det lægges til grund, at der ved den pågældende bevilling var tale om en atypisk pantebrevs-portefølje, men efter Flemming Sørensens forklaring tillige at banken kendte de ejendomme, der var pant i.

Efter oplysningerne om, hvad der på bevillingstidspunktet i januar 2007 fremgik om værdien af B.....s aktier i B1..... A/S og de indkøbte og pantsatte pantebreve, er der ikke grundlag for, at bestyrelsen ikke skulle anse de stillede sikkerheder for forsvarlige.

Herefter og på baggrund af de oplysninger om B.....s økonomi og evne til at drive virksomhed, som Finn Strier Poulsen og bestyrelsen besad på tidspunktet for bevillingen, er der ikke grundlag for at anse bevillingen af 26. januar 2007 af kassekreditten på 20 mio. kr. for uforsvarlig.

Den omstændighed, at der var sket træk på kassekreditten forud for den formelle bevilling af kreditten den 26. januar 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

De sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Keld Ingolf Agesen, Aage Skov Christophersen, Carl Christian Nielsen, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen frifindes herefter for påstand 13.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Ole Østergaard og statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen henvises til afsnittet herom.

C..... KONCERNEN (PÅSTAND 14-16)

Bevillingerne til C..... og hans koncern

Kravene omfattet af Finansiell Stabilitets påstande 14-16 vedrører bevillinger ydet i perioden fra den 10. oktober 2006 til den 14. august 2007 til C..... og hans koncern.

Der er i denne sag rejst krav om erstatning relateret til 4 af de 14 bevillinger, som ebh bank ifølge Finansiell Stabilitets støttebilag 16 ydede til C..... og hans selskaber i perioden fra den 27. juni 2005 til den 23. februar 2008. Disse 4 bevillinger vedrører en bevilling af 10. oktober 2006 ydet til C..... personligt og en bevilling af 18. juni 2007 ydet til selskabet C1..... A/S, der ved to senere bevillinger af 14. august 2007 blev delt op, således at størstedelen af den bevilgede kredit blev overført til selskabet C2..... ApS, mens en mindre del blev overført til C..... personligt. Der er derimod ikke gjort krav gældende vedrørende de øvrige bevillinger til C..... og hans koncern. Der er kun i begrænset omfang under sagen sket dokumentation af bilag relateret til de øvrige bevillinger, herunder i form af engagementsændringer i LEO-systemet, og der er ikke grundlag for at antage, at disse bevillinger var uforsvarlige. Det må antages, at materialet vedrørende de øvrige bevillinger til C..... og hans koncern indeholdt oplysninger, som var af betydning for bedømmelsen af såvel koncernens aktivitet og økonomi som C.....s private økonomi.

C..... har forklaret, at han er bankuddannet, og at han var ansat ibanken i ca. syv år, hvorefter han i en årrække var pantebrevschef i C..... har yderligere forklaret, at han var ansat i [ejendomsmæglerfirma] i en kortere periode, inden han blev selvstændig i 2002 med selskabet C3..... A/S.

Det fremgår af C.....s forklaring sammenholdt med de fremlagte koncernoversigter, at C..... ejede aktiekapitalen i holdingselskabet C1..... A/S, der ejede aktiekapitalen i koncernens driftsselskab C3..... A/S. C3..... A/S, der havde binavnet C3..... A/S, ejede ifølge koncernoversigterne i årsrapporterne for 2006 og 2007 anpartskapitalen i C2..... ApS i 2006 med 50 % og fra 2007 med 100 %. Koncernen omfattede både i 2006 og 2007 omkring 30 selskaber. Ifølge C.....s forklaring bestod koncernens aktiviteter af en ejendomsbeholdning, en pantebrevsbeholdning og en ret stor del med formidling af pantebreve.

Af Finn Jensens forklaring fremgår, at banken fik kontakt til C..... via bankens aktiviteter på pantebrevsområdet, og at C....., der havde drevet virksomhed i Odense i mange år, var kendt i pantebrevsmarkedet og havde et godt omdømme. Flemming Sørensen har om kundeforholdet forklaret, at C..... var en interessant kunde, der havde et stort netværk og kunne skabe løbende forretning for banken. Flemming Sørensen har yderligere forklaret, at C..... havde været aktiv i mange år og havde en lang historik, og at Finn Jensen kendte C..... fra Dansk Pantebrevsbørs.

Det må lægges til grund, at den første bevilling til C..... blev gennemgået og godkendt på et bestyrelsesmøde den 27. juni 2005. Der er ikke under sagen rejst et erstatningskrav vedrørende denne bevilling, der vedrørte et valutalån i CHF på 30.000.000 kr. ydet til C..... personligt til køb af ejendommen Amaliegade .. i København. Det fremgår af referatet fra bestyrelsesmødet og af en låneindstilling udarbejdet af Finn Jensen til brug for bestyrelsens behandling af bevillingen, at formidling af lånet var sket gennem Dansk Pantebrevsbørs A/S. Låneindstillingen indeholdt oplysninger om emnet for lånet, ejendommen, køberen, lånetilbuddet mv. Om C..... var det oplyst blandt andet, at han var ejer af selskabet C1....., og at han derigennem havde pantebrevsaktiviteter i selskabet C3..... A/S, der pr. 31. december 2004 havde en egenkapital på 10,3 mio. kr. Det var endvidere oplyst, at C..... privat ejede en del udlejningsejendomme, og at den samlede egenkapital for tidspunktet for låneindstillingen ifølge C.....s egne oplysninger udgjorde ca. 50 mio. kr. Finn Jensen havde i låneindstillingen angivet nogle forbehold, herunder at der skulle indhentes en revisorerklæring om C.....s økonomi. For bevillingen talte ifølge Finn Jensen ”pantets beliggenhed – centralt i København”, ”placering fra 30% til 70% af købsprisen” og ”god lejespredning – fine muligheder for

genudlejning”. Mod bevillingen talte ”p.t. manglende kendskab til købers økonomi – dokumentation”.

Det fremgik af en virksomhedsprofil oprettet i bankens LEO-system den 14. juli 2005, at kundeforholdet med C..... blev etableret den 18. april 2005. C..... beskæftigede sig ifølge virksomhedsprofilen med privat køb af ejendomme til videresalg, og der var generelt tale om velbeliggende ejendomme. Det fremgik endvidere, at C3....., der blev drevet gennem C1....., handlede med pantebreve inden for ejendomsbranchen.

Landsretten lægger efter de forklaringer, der er afgivet af blandt andet C..... og Flemming Sørensen, til grund, at C..... i den relevante periode havde den løbende kontakt i banken med Finn Jensen og Lars Mortensen.

Det fremgår af sagen, at C..... og hans koncern ud over engagementet i ebh bank havde engagementer i en lang række andre pengeinstitutter, herunder Jyske Bank, Gudme Raaschou Bank, Fionia Bank, EIK Bank, Bonusbanken og Forstædernes Bank.

C..... var blandt de personer, der blev omtalt i Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Der er i sagen fremlagt artikler bragt i Jyllands-Posten den 31. oktober 2007 og den 5. november 2007, hvor C..... nævnes i forbindelse med omtalen af konkrete ejendomshandler. Efter de afgivne forklaringer og sagens øvrige oplysninger lægger landsretten til grund, at Jyllands-Posten bragte de første artikler i artikelserien den 31. oktober 2007.

Efter artiklerne blev engagementet med C..... og hans selskaber fokusengagementer i banken, men det må lægges til grund, at dette skete på baggrund af udviklingen efter, at de fire bevillinger, der har givet anledning til erstatningskrav under denne sag, var givet. Det fremgår da også af intern revisions protokollat af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsregnskab for 2007 om engagementet med C..... og sammenhængende engagementer blandt andet, at medieomtalen medførte, at ”C..... har haft vanskelige vilkår i markedet efterfølgende”.

Der foreligger ikke i sagen oplysninger om, at Finanstilsynet fremkom med advarsler om engagementet med C..... og hans koncern.

Bevilling af 10. oktober 2006 af en udlægskredit på 26.000.000 kr. til C..... personligt (påstand 14)

Den første af de fire bevillinger, der har givet anledning til erstatningskrav, blev bevilget den 10. oktober 2006 til C..... personligt. Finansiell Stabilitet har rejst et krav på 20.615.467,61 kr. vedrørende denne bevilling (påstand 14).

Der blev i perioden fra den 27. juni 2005 ydet flere bevillinger til C..... og hans koncern, herunder bevillinger af 27. juni 2005, den 9. august 2005 og 16. maj 2006 ydet til C..... i personligt regi. Som anført ovenfor blev der til brug for bestyrelsesmødet den 27. juni 2005 udarbejdet en låneindstilling, og det må antages, at der også har indgået oplysninger om C.....s private økonomi i forbindelse med de øvrige bevillinger.

I engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 10. oktober 2006 af udlægskreditten på 26.000.000 kr. fremgår det af beskrivelsen, at låneformålet var ”Køb af ejendommen Bredgade .., København”, at købesummen var 72.000.000 kr., og at der skulle ske hjemtagelse af lån fra BRF Kredit på ca. 43.200.000 kr. Restfinansieringen udgjorde herefter 28.800.000 kr., hvoraf C..... selv ville komme med ca. 3.000.000 kr. inklusive omkostninger. Der skulle ske overtagelse af eksisterende pant for ca. 21.000.000 kr. Om C.....s økonomi var det i beskrivelsen anført, at seneste regnskab udviste en privat egenkapital på ca. 50.000.000 kr., efter der var afsat 48.000.000 til udskudt skat.

Af skemaet ”Engagementsudvikling”, der indgik i engagementsændringen, fremgår det, at det samlede engagement med C..... personligt pr. 15. maj 2006 udgjorde 52.968.000 kr. med en blanco-del på 291.000 kr., og at dette engagement pr. 10. oktober 2006 var nedbragt til 26.000.000 kr. med en blanco-del på 18.600.000 kr. ”Engagementsgruppen” havde pr. 15. maj 2006 et samlet engagement på 88.968.000 kr. med en blanco-del på 34.472.000 kr., hvilket pr. 10. oktober 2006 var nedbragt til 58.500.000 kr. med en blanco-del på 32.685.000 kr.

Den 25. juli 2006 underskrev C..... en kassekreditkontrakt med tilsagn om en kreditramme på 26.000.000 kr., udlægskredit konto nummer 0000781207, og en håndpantsetningserklæring, hvor han til sikkerhed for opfyldelse af enhver forpligtelse, som han nu

eller senere måtte få over for ebh bank, håndpantssatte ”kr. 21.893.813,60 kr. – ejerpantebrev i matr. nr. Sankt Annæ Øster Kvarter, beliggende Bredgade .., 1260 København K”.

Det fremgår af en posteringsoversigt vedrørende udlægskreditten, at der den 26. juli 2006 som den første postering på kontoen blev trukket 150.000 kr. med teksten ”Stiftelsesprovision”. Den 27. juli 2006 blev der trukket 25.850.000 kr. på kontoen med teksten ”Bredgade .., Kbh.”, hvorefter saldoen var -26.000.000 kr.

Det fremgår af sagen, at der forud for aftalen om etablering af udlægskreditten havde været en korrespondance mellem C3..... A/S ved C..... og ebh bank vedrørende ejendommen Bredgade .. i København.

Der er i sagen fremlagt en telefax af 19. juli 2006 sendt til Finn Jensen fra C..... på vegne af C3..... A/S. I telefaxen fremsendte C..... ”i henhold til aftale” diverse materiale vedrørende ejendommen i form af salgsoptillinger fra EDC og Nybolig Erhverv samt kopi af købsaftale, tingbog og ”tilbud fra BRF”. Det fremgik af telefaxen, at EDC og Nybolig Erhverv anslog ejendommens kontantpris til henholdsvis 79,5 mio. kr. og 100 mio. kr., og at købsprisen var 72 mio. kr. svarende til 20.123 kr. pr. m². Det fremgik endvidere, at ”Opgaven er finansiering af 22-28 mio. næst anslået BRF kr. 43,2 mio.”. C..... opregnede i telefaxen en række tiltag til inddækning af underskud i ejendommens drift, herunder ”Vi kan formentlig etablere 1-2 lejligheder i taget”.

I en salgsoptilling fra EDC, der ses at være medsendt telefaxen den 19. juli 2006, var ejendommens kontantpris angivet til 79.500.000 kr. I en fremlagt udateret salgsoptilling fra Nybolig Erhverv var kontantprisen angivet til 100.000.000 kr. beregnet ud fra en startforrentning på 1,39 %. Begge salgsoptillinger indeholdt endvidere diverse oplysninger om ejendommen, herunder om lejeindtægter og driftsudgifter.

Lars Mortensen og Finn Jensen sendte den 20. juli 2006 en mail til C..... vedrørende ”Bredgade ..”. Mailen, der indledes ”Som aftalt tilbud om finansiering af ovennævnte ejendom”, opregnede de nærmere vilkår for bankens finansiering af ejendommen. Det fremgår blandt andet, at renten udgjorde ”Cost of funds + 1,75%”, at stiftelsesprovision udgjorde 150.000 kr., at ”Nuværende pantebrev på i alt ca. 22 mio. laves om til ejerpantebrev som deponeres til sikkerhed respekterende nyt BRF-lån ca. mio. 43”, og at banken

skulle forestå hjemtagelsen af kreditforeningslånet. C..... accepterede tilbuddet pr. mail samme dag med meddelelse om, at ”Praktik omkring BRF” kunne aftales med hans advokat.

Det fremgår af ”Forespørgsel aktuelle adkomster” af 20. juli 2006, at der den 18. maj 2005 var tinglyst et skøde på ejendommen Bredgade .. i København, hvoraf det ses, at ejendommen var handlet til 31.000.000 kr. Det fremgår af ”Forespørgsel aktuelle hæftelser” af 4. oktober 2006 vedrørende ejendommen, at der den 11. februar 2005 som første prioritet var tinglyst et pantebrev til BRF Kredit på 30.567.000 kr., og at der den 22. juni 2005 som anden og tredje prioritet var tinglyst to pantebreve til Egnsbank Han Herred A/S på henholdsvis 7.000.000 kr. og 5.000.000 kr. Af en ”Forespørgsel aktuelle hæftelser” af 7. november 2006 vedrørende ejendommen fremgår, at der den 9. oktober 2006 som førsteprioritet var tinglyst et pantebrev til BRF Kredit på 43.200.000 kr., og at der som efterstående hæftelser på anden til tiende prioritet var tinglyst ejerpantebreve med meddelelse til ”ebh bank-Fjerritslev”.

Af Finn Jensens forklaring fremgår, at han mener, at banken havde en mægler vurdering, der viste, at der var et udviklingspotentialer på ejendommen i form af et loftsrum, der kunne udnyttes eller noget tilsvarende. Det fremgår af Lars Mortensens forklaring blandt andet, at det gik stærkt med ejendomspriserne navnlig i det område, og at der også var oplysninger om nogle byggerettigheder. Samtidig fremgår det af C.....s forklaring, at han indhentede flere mægler vurderinger vedrørende ejendommen Bredgade .. i København, og at han vil tro, at han sendte disse vurderinger til banken.

Oplysningerne om, at der var et udviklingspotentialer på ejendommen, støttes af fremlagte tingbogsattester af 18. april 2017, hvoraf det fremgår, at der var blevet etableret tre taglejligheder i ejendommen.

Bankens sikkerheder bestod ifølge sikkerhedsoversigten i bankens LEO-system i ejer pant på 21.893.814 kr. i ejendommen Bredgade .. i København K, der i sikkerhedsoversigten var optaget som dækket med 7.400.000 kr. Om ejendommens værdi fremgik af sikkerhedsoversigten, at den offentlige vurdering var 33.000.000 kr. i 2004, og at handelsprisen var 72.000.000 kr. i 2006. Banken havde endvidere ejer pant med 30.000.000 kr. i ejendommen Amaliegade .. i København K, der var optaget som dækket med 0 kr. Det fremgår

af sikkerhedsoversigten, at ejendommen Amaliegade tillige var stillet til sikkerhed for et engagement med HSH Nordbank AG.

Efter de foreliggende oplysninger om ejendommens værdi og udviklingspotentialer, herunder finansieringen af ejendommen Bredgade .. hos BRF Kredit med 30.567.000 kr. i februar 2005 og 43.200.000 kr. i oktober 2006, finder landsretten ikke grundlag for at anse bankens sikkerhed i ejendommen Bredgade .. for værdiløs på tidspunktet for bevillingen af lånet i oktober 2006.

I skemaet "Private Formueoplysninger", der indgik i virksomhedsprofilen i engagementsændringen vedrørende bevillingen af 10. oktober 2006, var det angivet, at C..... havde private aktiver på i alt 68.764.076 kr. og private passiver på i alt 54.118.423 kr. inklusive ægtefællens gæld på 6.017.522 kr. Oplysningerne i virksomhedsprofilen ses at være rettet den 4. oktober 2006.

Regnskabsanalysen, der ligeledes indgik i engagementsændringen i LEO-systemet, indeholdt regnskabstal for regnskabsårene 2004 og 2005. Det fremgik heraf, at C.....s personlige egenkapital var steget fra 9.671.618 kr. i 2004 til 49.290.678 kr. i 2005. I bemærkningerne til regnskabsanalysen, der ses at være rettet af Lars Mortensen den 10. oktober 2006, var det anført, at "Regnskabsanalysen er incl. private poster for [ægtefælle] men der er alene medtaget indestående i [ægtefælles] VSO. Se evt. regnskabsanalyse for [ægtefælle]". Endvidere var det anført, at "Regnskab bærer præg af kraftig stigning af værdi af unoterede anparter (specielt C1..... er steget markant)".

Det er i sagen fremlagt årsrapporter for 2004 og 2005 for C1..... A/S. Årsrapporterne blev påtegnet af selskabets revisor uden forbehold og fremlagt på selskabets ordinære generalforsamlinger henholdsvis den 31. maj 2005 og den 29. maj 2006. Årsrapporten for 2004 viste et overskud efter skat på 8.208.134 kr. og en egenkapital på 10.372.331 kr., mens årsrapporten for 2005 viste et overskud efter skat på 33.935.314 kr. og en egenkapital på 44.307.646 kr.

Bevillingen blev den 10. oktober 2006 givet af Finn Strier Poulsen som presserende bevilling.

Bevillingen blev behandlet som efterbevilling af en presserende bevilling på bestyrelsesmødet den 30. oktober 2006, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede.

Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2006 vedrørende bankens årsrapport for 2005 fremgår om engagementet med C..... og de daværende selskaber i engagementsgruppen, at det samlede engagement udgjorde 83.035.000 kr., at det aktuelle træk på kreditter udgjorde 63.095.000 kr., og at sikkerhederne vurderes til 45.760.000 kr. Det var ekstern revisions vurdering, at "Sikkerhederne i form af personlige kautioner samt pant i fast ejendom vurderes som solide. Engagementet vurderes at være følsom overfor udvikling i ejendomspriser. På balancedagen vurderes engagementet at være uden særlig risiko."

Bevillingen blev givet i oktober 2006 og således forud for Finanstilsynets inspektion i banken i marts 2007. Engagementet "koncern C....." var anført som nr. 15 på oversigten over de engagementer, som Finanstilsynet gennemgik i forbindelse med inspektionen. Engagementet havde ifølge oversigten på det tidspunkt en samlet størrelse på 103.107.000 kr., og det kan lægges til grund, at kreditten til køb af Bredgade .. ydet til C..... personligt indgik som en del heraf. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet med C..... og hans koncern ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet blev bedømt med en karakter på mindst 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog "Øvrige engagementer med normal risiko".

Bevillingen blev givet væsentligt forud for finanskrisen og også forud for fremkomsten af artiklerne i Jyllands-Posten i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Der er hverken generelt eller på baggrund af de oplysninger om C....., der forelå på bevillingstidspunktet i oktober 2006, grundlag for at fastslå, at Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på dette tidspunkt burde have været bekendt med de forhold, der senere blev omtalt i artiklerne. Der er heller ikke grundlag for at fastslå, at Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen på dette tidspunkt burde have været særligt opmærksom på den "unaturlige risiko" i forbindelse med, at fast ejendom ikke blev handlet på markedsvilkår, som Ole Østergaard senere beskrev i sin e-mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Banken havde på tidspunktet for bevillingen den 10. oktober 2006 haft C..... og hans koncern som kunder i mere end et år, og der var ifølge Finansiell Stabilitets støttebilag

16 givet tre bevillinger til C..... personligt, en bevilling til C2..... ApS og en bevilling til C4..... ApS forud for denne bevilling, uden at det efter det oplyste havde givet anledning til problemer for banken. Bankens bestyrelse havde således ud over de oplysninger, som forelå ved den konkrete bevilling, tidligere behandlet bevillinger til C..... og hans koncern, og det må antages, at banken i den forbindelse havde modtaget oplysninger om C..... og koncernen, herunder om aktiviteter og økonomiske forhold i koncernen og hos C..... personligt. Landsretten finder derfor, at banken i oktober 2006 havde grund til at have tiltro til C....., der som forklaret var bankuddannet og havde betydelig erfaring med ejendoms- og pantebrevsmarkedet.

Der var herefter på baggrund af de oplysninger, der på tidspunktet for bevillingen den 10. oktober 2006 forelå for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen om formålet med bevillingen, om C.....s og koncernens økonomiske forhold, de stillede sikkerheder, om kundens evne til at drive virksomhed og om C.....s uddannelse og erfaring, ikke grundlag for at anse bevillingen af udlægskreditten på 26.000.000 kr. for uforsvarlig.

Den omstændighed, at der som anført var trukket på udlægskreditten forud for den formelle bevilling af kreditten den 10. oktober 2006, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab. Landsretten bemærker i den forbindelse, at pantebrevet til BRF Kredit blev tinglyst på ejendommen den 9. oktober 2006, og at kopi af det endelige tinglyste skøde først ses at være sendt til banken sammen med ni originale tinglyste pantebreve ved brev af 3. november 2006 fra C.....s advokat.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

På denne baggrund frifindes de sagsøgte Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Keld Ingolf Agesen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen for påstand 14.

Bevillinger af 14. august 2007 af 3.000.000 kr. til C..... personligt og af afregningskredit på 27.000.000 kr. til C2..... ApS (påstand 15-16)

C1..... A/S fik den 18. juni 2007 bevilget en afregningskredit på 30.000.000 kr., der ved bevillinger af 14. august 2007 blev delt op, således at 27.000.000 kr. af den bevilgede kredit blev overtaget af C2..... ApS (påstand 16), mens 3.000.000 kr. blev overtaget af C..... personligt (påstand 15). Finansiell Stabilitet har rejst erstatningskrav på 14.124.499,42 kr. vedrørende den del af kreditten, der blev overtaget af C2..... ApS (påstand 16), og på 2.297.988,35 kr. vedrørende den del af kreditten, der blev overtaget af C..... personligt (påstand 15).

Det fremgår af beskrivelsen i engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 18. juni 2007 til C1..... A/S, at der var ansøgt om en afregningskredit på 30.000.000 kr. til midlertidig finansiering af handelsbeholdning af pantebreve. Kreditten ville komme til at ligge i et særskilt selskab med ebh bank som enekreditor, men det særskilte selskab var ikke kendt endnu, hvorfor der blev ansøgt på moderselskab. Der afregnedes på indeståelser, og pantebreve skulle ikke lægges i depot, da de hurtigt skulle sælges igen. Banken skulle fortsat godkende pantebrevene. Det fremgår endvidere af beskrivelsen blandt andet, at der var tale om en speciel konstruktion med stor omsætning på pantebrevene, og at konstruktionen var lavet ud fra stor tiltro til C..... og hans organisation, idet det rent praktisk ikke kunne administreres, hvis alle pantebreve skulle oprettes. Beskrivelsen indeholdt også oplysninger om, at koncernengagementet forventedes at falde med 26.000.000 kr. inden for overskuelig fremtid, idet C..... havde solgt ejendommen ”Bredgade”.

Om sikkerheder fremgår det af beskrivelsen i engagementsændringen, at banken skulle være enekreditor og have pant i anparter/aktier i det særskilte selskab, som endnu ikke var kendt, men som kreditten skulle ligge i, og at der derudover var kaution fra moderselskab og C..... Det fremgår endvidere, at der skulle være en ”erklæring fra økonomichef om, at vi er enekreditor mindst 2 gange pr. år”. Det var om det samlede engagement med C..... og hans koncern anført blandt andet, at blanco på 82 mio. kr. kunne forekomme høj, men at blanco var påvirket af, at kreditten på 30.000.000 kr. talte fuldt med, at kreditten på 26.000.000 kr. til C..... belastede med 18.000.000 kr. i blanco ud fra

købsprisen af ejendommen, men at ejendommen var solgt i ren handel, således at kreditten blev dækket fuldt ud, og at "Garanti vedr." talte med 11.000.000 kr. i blanco. Det reelle blanco-element vurderedes at ligge i størrelsesordenen 15-25 mio. kr. De nævnte sikkerheder fremgik ikke af sikkerhedsoversigten i LEO-systemet vedrørende C1..... A/S, der ses at være dateret den 14. juni 2007.

På bevillingstidspunktet den 18. juni 2007 havde C1..... A/S ikke andre engagementer i ebh bank. Det samlede engagement for "Engagementsgruppen" var i bankens LEO-system opgjort til 125.746.000 kr. inklusive afregningskreditten på 30.000.000 kr. Sikkerhederne for "Engagementsgruppen" var opgjort til 42.819.000 kr., hvorefter det samlede blanco-element udgjorde 82.927.000 kr. "Engagementsgruppen" omfattede ud over et engagementet på 26.346.000 kr. med C..... personligt blandt andet et engagement med C4..... ApS på 40.000.000 kr. og et engagement med C2..... ApS på 1.000.000 kr. "Engagementsgruppen" omfattede endvidere et engagement med [ægtefælle] personligt på 6.500.000 kr.

Af en bemærkning i engagementsændringen fremgår, at årets resultat var på 44.300.000 kr. efter skat, hvilket ansås for tilfredsstillende. Der var ikke foretaget opskrivninger ud over ejendomme, som var solgt i 2005 med overtagelse i 2006. Balancen var stor, og de to største poster var investeringsejendomme med 435.000.000 kr., mens pantebrevsbeholdningen udgjorde 726.000.000 kr. med en fornuftig spredning. Pantebrevsbeholdning udgjorde "pr. d.d." ca. 600.000.000 kr. Egenkapitalen var positiv med 86.000.000 kr., hvortil kom en privat egenkapital for C..... og [ægtefælle], som de selv anslog til "godt 10 mio. DKK excl. selskaber".

Lars Mortensen indstillede den 14. juni 2007 bevillingen til C1..... A/S som presserende, idet han bemærkede, at det talte for bevillingen, at der var ansøgt om en kredit på 30.000.000 kr. "til afregning af pantebreve i finansselskab" med banken som enekreditor, og at der var kaution fra ultimativ ejer og fornuftig egenkapital. Under overskriften "Kreditkontoret indstilling/bevilling" indstillede Finn Jensen den 15. juni 2007 til "bevilling/afslag" uden bemærkninger.

Bevillingen blev givet af Flemming Sørensen den 18. juni 2007 med følgende bemærkning: "Enig i indstilling. Bevilges som presserende sag. Bevilget i FSPs fravær. FSP orienteres, når han er tilbage".

Bevillingen blev behandlet som efterbevilling af en presserende bevilling på et bestyrelsesmøde den 25. juni 2007, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede.

C..... og hans koncern havde forud for den 18. juni 2007, hvor bevillingen til C1..... A/S blev givet, fået en række bevillinger, hvoraf alene bevillingen af 10. oktober 2006 af en udlægskredit på 26.000.000 kr. ydet til C..... personligt har givet anledning til erstatningskrav under denne sag. Ifølge Finansiell Stabilitets støttebilag 16 blev der den 18. juni 2007 ud over bevillingen til C1..... A/S ydet dels en bevilling til C..... personligt af et overtræk på 1.000.000 kr., dels en bevilling til C4..... ApS af forhøjelse af en kassekredit/pantebrevsramme med 10.000.000 kr. til 40.000.000 kr. Der er kun i begrænset omfang under sagen sket dokumentation af bilag relateret til disse to bevillinger, der ikke har givet anledning til erstatningskrav under denne sag, men det må antages, at materialet vedrørende bevillingerne til C..... og C4..... ApS indeholdt oplysninger, som var af betydning for bedømmelsen af såvel koncernens aktivitet og økonomi som C.....s private økonomi.

Det fremgår da også af beskrivelsen i engagementsændringen vedrørende bevillingen af 18. juni 2007 af et overtræk på 1.000.000 kr. til C..... personligt blandt andet, at C..... ”har fornuftig formue på anslået + 100 mio.”, og at engagementet vedrørende ejendommen ”Bredgade” snarest ville blive indfriet, idet ejendommen var solgt for 98 mio. kr., og at banken ”står fra 43 til ca. 70 mio.”. Finn Jensen har om denne bevilling, der var medtaget på bestyrelsesmødet den 25. juni 2007, forklaret, at overtrækket vel skulle dække renteudgifterne på kreditten, indtil ejendommen i Bredgade var solgt, hvilket banken ikke så som et faresignal.

Af beskrivelsen i engagementsændringen vedrørende bevillingen af 18. juni 2007 af forhøjelse af en kassekredit/pantebrevsramme til C4..... ApS, der også blev behandlet på bestyrelsesmødet den 25. juni 2007, fremgår det blandt andet, at første regnskabsår for C4..... udviste et overskud på 436.000 kr. efter skat, at balancen var på 60.000.000 kr., der udelukkende bestod af pantebreve, og at egenkapitalen var positiv med 561.000 kr. Det fremgår endvidere, at der var fuld kaution fra ultimativ ejer og pant i pan-

tebreve, samt at der ville være pantebreve med en kursværdi på ca. 46.000.000 kr., når kreditten var fuldt udnyttet.

Der er til sagen fremlagt en oversigt over ”C3..... A/S koncernen” med overskriften ”Øjebliksbillede beholdninger 24. maj 2007”. Oversigten indeholder oplysninger om de enkelte koncernselskabers engagementer med ebh bank og en række andre pengeinstitutter opgjort i forhold til værdipapir- og ejendomsbeholdninger. Oversigten indeholder endvidere oplysninger om aktiver, herunder i form af ejendomme og pantebreve, ejet af C..... og [ægtefælle] i henholdsvis virksomhedsordning og privat regi.

På tidspunktet for bevillingen den 18. juni 2007 var det seneste årsregnskab for C1..... A/S årsrapporten for 2006, der var fremlagt på selskabets generalforsamling den 29. maj 2007. Dette regnskab, der var påtegnet af selskabets revisor uden forbehold, viste et resultat efter skat på 44.284.346 kr. og en egenkapital på 85.697.690 kr. for både koncern og moderselskab. Det fremgår af en bemærkning til regnskabsanalysen i LEO-systemet, der indeholdt nøgletal fra årsrapporterne for 2005 og 2006, at 2006 var første år med koncernregnskab, hvorfor tallene ikke ukritisk kunne sammenlignes med tallene fra 2005.

Der er ikke i sagen fremlagt kopi af et aftalegrundlag vedrørende den bevilgede afregningskredit med C1..... A/S. Bevillingen af 18. juni 2007 til C1..... A/S må imidlertid ses i sammenhæng med bevillingen af 14. august 2007, hvorved 27.000.000 kr. af den bevilgede afregningskredit blev overført til C2..... ApS, herunder i relation til etableringen af sikkerheder. Der er i sagen fremlagt kopi af de aftaledokumenter, som blev underskrevet den 10. juli 2007 i forbindelse med bevillingen til C2..... ApS, jf. nedenfor.

Landsretten lægger efter oplysningerne i engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 18. juni 2007 til C1..... A/S sammenholdt med de afgivne forklaringer, herunder fra Finn Jensen, til grund, at banken – uanset at der som beskrevet var tale om ”en speciel konstruktion” – fortsat skulle godkende de pantebreve, der blev indkøbt under kreditten. Det foreligger imidlertid ikke oplysninger om, at der blev indkøbt pantebreve af C1..... A/S under afregningskreditten.

Bevillingen til C1..... A/S blev givet den 18. juni 2007 og således ca. tre måneder efter Finanstilsynets ordinære inspektion i banken, der foregik i perioden 26. – 30. marts 2007. Engagementet ”koncern C.....” var anført som nr. 15 på oversigten over de engagementer, som Finanstilsynet gennemgik i forbindelse med inspektionen. Engagementet havde ifølge oversigten på det tidspunkt en samlet størrelse på 103.107.000 kr. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet med C..... og hans koncern ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet blev bedømt med en karakter på mindst 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog ”Øvrige engagementer med normal risiko”.

Revisionen ses ikke at have gennemgået engagementet med C..... og sammenhængende selskaber i regnskabsåret 2006.

Afregningskreditten blev bevilget i juni 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Der er hverken generelt eller på baggrund af de oplysninger om C....., der forelå på bevillingstidspunktet i juni 2007, grundlag for at fastslå, at Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på dette tidspunkt burde have været bekendt med de forhold, der senere blev omtalt i artiklerne. Der er heller ikke grundlag for at fastslå, at Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på dette tidspunkt burde have været særligt opmærksom på den ”unaturlige risiko” i forbindelse med, at fast ejendom ikke blev handlet på markedsvilkår, som Ole Østergaard senere beskrev i sin e-mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Der var herefter på baggrund af de oplysninger, der på tidspunktet for bevillingen af 18. juni 2007, forelå for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen om formålet med bevillingen, om selskabets og koncernens økonomiske forhold, om de sikkerheder, der skulle etableres, herunder værdien af den personlige kaution fra C....., om kundens evne til at drive virksomhed og om C.....s uddannelsesmæssige baggrund og erfaring inden for ejendoms- og pantebrevsområdet, ikke grundlag for at anse bevillingen for uforsvarlig.

Det forhold, at bevillingen af 18. juni 2007 til C1..... A/S af afregningskreditten på 30.000.000 kr. blev givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær, kan ikke føre til et andet resultat.

Bevillingen, hvorved 27.000.000 kr. af den bevilgede kredit blev overtaget af selskabet C2..... ApS, blev givet den 14. august 2007 af Finn Strier Poulsen (påstand 16).

Det fremgår af engagementsændringen i LEO-systemet, at Lars Mortensen ved sin indstilling af bevillingen den 13. august 2007 anførte ”indstilles til bevilling i forlængelse af seneste bestyrelsesbevilling”. Det fremgår af indstillingen fra Flemming Sørensen samme dag, at han var enig i indstillingen. Flemming Sørensen bemærkede, at C1..... A/S ikke tiltrådte som kautionist i forhold til den vedlagte bevilling, men at der i stedet var kaution fra det datterselskab (C3..... A/S), der var moderselskab til låntager, og at dette vurderes acceptabelt, da der var kaution fra C..... Flemming Sørensen bemærkede endvidere ”bevilges af FSP under 25%-kompetancen”.

Bevillingen blev medtaget som en bevilling til efterretning på bestyrelsesmøde den 21. august 2007, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede.

Om låneformålet var det i engagementsændringen i LEO-systemet anført ”kr. 27 mio. DKK afregningskredit, jfr. tidligere bevilling”. Det fremgik af beskrivelsen, at der var tale om en ”Afregningskredit jfr. vedhæftet bevilling fra sidste bestyrelsesmøde”, at kreditten nu var etableret i selskabet C2..... ApS, og at den eneste anden ændring var, at C3..... kautionerede sammen med ultimativ ejer i stedet for C1..... som nævnt i sidste bevilling. Det fremgik endvidere, at der oprindeligt blev bevilget 30.000.000 kr., men at 3.000.000 kr. var overført til C..... privat.

Af oversigten i LEO-systemet over udviklingen i engagementet med C..... og hans koncern fremgik, at C2..... ApS pr. 10. oktober 2005 havde et engagement på 11.000.000 kr. Dette engagement ses at være indfriet pr. 7. august 2007, hvor det aktuelle engagement med C2..... ApS alene udgjorde afregningskreditten på 27.000.000 kr. Blanco-delen på det aktuelle engagement var angivet til 27.000.000 kr. Det samlede engagement med engagementsgruppen udgjorde pr. 7. august 2007 126.452.000 kr. med en blanco-del på 83.449.000 kr.

I virksomhedsprofilen i LEO-systemet vedrørende C2..... ApS, der fremstår som senest rettet den 7. august 2007, var det om selskabets økonomiske forhold oplyst, at selskabskapitalen udgjorde 125.000 kr., og at første regnskab endnu ikke var aflagt. Selskabets aktivitet bestod i, at selskabet havde ejet et par ejendomme, der nu var solgt videre. Det fremgik endvidere, at restengagementet ifølge C..... ville blive indfriet. C..... og ejede selskabet ligeligt, og C..... var direktør.

Af en sikkerhedsoversigt i LEO-systemet dateret den 7. august 2007 fremgik, at der var sikkerhed i form af ”Erklæring om at ebh bank a/s er enekreditor i C2.....ApS”, og at der endvidere var selvskyldnerkaution fra C..... og C3..... A/S. Sikkerhederne var i oversigten anført som dækket med 0 kr.

C..... havde den 10. juli 2007 på vegne af C2..... ApS som debitor og håndpantsetter underskrevet en aftale om etablering af en kassekredit konto nummer 0000692352 med en kreditramme på 27.000.000 kr. Som selvskyldnerkautionist underskrev C..... personligt. C..... underskrev endvidere som selvskyldnerkautionist på vegne af C3..... A/S. Det fremgik af kassekrediten blandt andet, at stiftelsesprovisionen udgjorde 75.000 kr. C..... underskrev samme dag en håndpantsetningserklæring på vegne af C2..... ApS, hvorved selskabet til sikkerhed for opfyldelse af kassekreditkontrakten håndpantsette anpartskapitalen på 125.000 kr., hvilket blev tiltrådt af C3..... A/S (C3..... A/S) som ejer af anpartskapitalen. Endvidere underskrev C..... på vegne af C2..... ApS ligeledes den 10. juli 2007 en erklæring om, at ebh bank var enekreditor i selskabet, og at selskabet ikke havde gæld til anden side.

Der er i sagen fremlagt en årsrapport for 2006 for C2..... ApS, der blev godkendt på selskabets ordinære generalforsamling den 27. april 2007. Af årsrapporten, der var påtegnet af selskabets revisor uden forbehold, fremgik blandt andet, at resultatet efter skat viste et underskud på 132.481 kr., at de samlede aktiver udgjorde 668.326 kr., at de samlede gældsforpligtelser udgjorde 675.807 kr., og at egenkapitalen var negativ med 7.481 kr.

Af årsrapporten for 2006 for selvskyldnerkautionisten C3..... A/S, der var påtegnet af selskabets revisor uden forbehold og godkendt på selskabets ordinære

generalforsamling den 27. april 2007, fremgik blandt andet, at resultatet efter skat viste et overskud på 41.294.403 kr., at de samlede aktiver udgjorde 142.790.299 kr., at de samlede gældsforpligtelser udgjorde 60.018.693 kr., og at egenkapitalen udgjorde 82.445.882 kr.

Om C.....s økonomiske forhold fremgik det af regnskabsanalysen i engagementsændringen vedrørende bevillingen af 14. august 2007 af et lån på 3.000.000 kr. til C..... personligt, der også var medtaget som en bevilling til efterretning på bestyrelsesmødet den 21. august 2007, at C..... i regnskabsåret 2005 personligt havde en egenkapital på 49.290.678 kr. inklusive ægtefællens private poster. Endvidere er der til sagen fremlagt en oversigt over "C3..... A/S koncernen" med overskriften "Øjeblikksbillede beholdninger 24. maj 2007", der blandt andet indeholdt oplysninger om aktiver ejet af C..... og [ægtefælle] i henholdsvis virksomhedsordning og privat regi.

Af en posteringsoversigt vedrørende kassekreditten, konto nummer 0000692352, tilhørende C2..... ApS fremgår, at der den 12. juli 2007 blev trukket et beløb på 75.000 kr. med teksten "Stiftelsesprovision", og at der den 31. juli 2007 blev trukket et beløb på 16.605.833,33 kr. med teksten "Ovf. til Forstædernes Bank". Efter to yderligere træk henholdsvis den 31. august 2007 og den 4. september 2007 var saldoen på kassekreditten -27.452.121,56 kr.

Af kreditkontorets redegørelse af 27. februar 2008 over bankens 14 største engagementer ultimo 2007 fremgår om C2..... ApS blandt andet, at selskabet ejes 100 procent af C3..... A/S, og at "Der er p.t. finansieret 4 pantebreve, hvoraf den ene på 16,5 mio. kr. har 1. prioritets panteret i ejendom med afkast på 7 %". Det fremgår endvidere, at C3..... A/S i 2006 havde et overskud på ca. 41.900.000 kr. og en formue på 82.000.000 kr.

Det må efter bevisførelsen, herunder bevægelserne på posteringsoversigten og forklaringerne fra C....., Flemming Sørensen og Finn Jensen, lægges til grund, at kreditten blev anvendt til finansiering af pantebreve, og at de pantebreve, der blev indkøbt af C2..... ApS, blev forelagt banken til godkendelse, inden der skete træk på kassekreditten. Det må endvidere lægges til grund, at godkendelsen skete på baggrund af en pantebrevsopstilling, som banken modtog.

Der er efter bevisførelsen, herunder de forklaringer, der er afgivet af E..... og A....., ikke grundlag for at antage, at godkendelsen af de indkøbte og belånte pantebrev foregik på en mindre kvalificeret måde i ebh bank end i andre banker.

Landsretten finder på denne baggrund, at bestyrelsen og Finn Strier Poulsen kunne gå ud fra, at der skete den fornødne godkendelse af pantebrev indkøbt under pantebrevskredit-ten.

Bevillingen af 14. august 2007 blev givet 4-5 måneder efter Finanstilsynets inspektion i banken. Landsretten finder ikke, at der for Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen forelå oplysninger, der gav anledning til at vurdere koncernens eller C.....s personlige økonomi væsentligt anderledes end på tidspunktet for Finanstilsynets inspektion i marts 2007, hvor engagementet med ”koncern C.....” blev bedømt med en karakter på mindst 2a. Der blev ikke i den mellemliggende periode givet konkrete advarsler fra Finanstilsynet, der kunne have betydning for bedømmelsen af bevillingen i august 2007.

Bevillingen blev givet i august 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisen, og bevillingen blev også givet forud for fremkomsten af artiklerne i Jyllands-Posten i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Der er hverken generelt eller på baggrund af de oplysninger om C....., der forelå på bevillingstidspunktet i august 2007, grundlag for at fastslå, at Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på dette tidspunkt burde have været bekendt med de forhold, der senere blev omtalt i artiklerne. Der er heller ikke grundlag for at fastslå, at Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen på dette tidspunkt burde have været særligt opmærksom på den ”unaturlige risiko” i forbindelse med, at fast ejendom ikke blev handlet på markedsvilkår, som Ole Østergaard senere beskrev i sin e-mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Bevillingen blev endvidere givet forud for kreditkontorets gennemgang af bankens største engagementer, hvori det om engagement nr. 13 vedrørende C..... og hans koncern i en oversigt af 27. februar 2008 var anført, at ”Engagementet anses for målt korrekt. Der vurderes middel risiko på pantebrevsporteføljen på baggrund af udviklingen i det danske ejendomsmarked. Engagementet følges tæt”.

Bevillingen blev således også givet forud for intern revisions protokollat af 27. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007, hvori intern revision vurderede, at der i en-

gagementet med "C..... og sammenhængende selskaber" forelå objektive indikationer på værdiforringelse "på baggrund af det svækkede renommé's betydning for C....., idet markedet ikke foreløbigt skønnes at ville kunne afregne udbudte pantebreve fra C..... til markedsværdien". Intern revision vurderede risikoen i engagementet til "2B i overensstemmelse med kreditkontoret", men fandt ikke grundlag for at opgøre et eventuelt nedskrivningsbehov. Intern revision erklærede, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Der var herefter på baggrund af de oplysninger, der på tidspunktet for bevillingen den 14. august 2007 forelå for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen om formålet med bevillingen, om C.....s og koncernens økonomiske forhold, de stillede sikkerheder, om kundens evne til at drive virksomhed og om C.....s uddannelse og erfaring, ikke grundlag for at anse det for uforsvarligt at overføre 27 mio. kr. af en allerede bevilget kredit på 30 mio. kr. til C2..... ApS.

Den omstændighed, at der var trukket på kassekrediten forud for den formelle bevilling af kreditten den 14. august 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Landsretten bemærker i øvrigt, at bevillingen af 14. august 2007 af kreditten på 27.000.000 kr. til C2..... ApS alene var medtaget på bestyrelsesmødet til efterretning.

Som nævnt blev en mindre del af kreditten til C1..... A/S overtaget af C..... personligt ved bevilling af 14. august 2007 af et lån på 3.000.000 kr. (påstand 15).

Bevillingen til C..... personligt blev givet den 14. august 2007 af Finn Strier Poulsen. Lars Mortensen anførte i sin indstilling af bevillingen den 13. august 2007, at for bevillingen talte "Indstilles til bevilling i forlængelse af bevilling i bestyrelsen 25.6.2007". Af Flemming Sørensens indstilling af 13. august 2007 fremgik "Enig i indstilling. Bevilges af FSP under 25%-kompetancen".

Bevillingen blev medtaget som en bevilling til efterretning på bestyrelsesmøde den 21. august 2007, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede.

Om låneformålet var det i engagementsændringen i bankens LEO-system anført ”kr. 3.000.000,00 lån”. Det fremgår af beskrivelsen i engagementsændringen, at C..... i forlængelse af tidligere bevilling af afregningskredit på 30.000.000 kr. havde ”ønsket at ligge 3 mio. i privat regi og 27 mio. kr. i C2.....”. Den tidligere bevilling af afregningskreditten på 30.000.000 kr. til C1..... A/S, der var blevet behandlet på bestyrelsesmødet den 25. juni 2007, var vedhæftet engagementsændringen. I beskrivelsen fremgår det endvidere, at kaution af moderselskab udgik, da C..... var hovedanpartshaver. Vedrørende bevillingen til C2..... ApS blev der henvist til en særskilt bevilling, der var medtaget på samme bestyrelsesmøde den 21. august 2007, jf. ovenfor.

Det fremgår af skemaet ”Ansøgt engagement” i engagementsændringen, at lånet på 3.000.000 kr. skulle afvikles med 48.900 kr. månedligt første gang den 7. august 2007.

Af oversigten i LEO-systemet over udviklingen i engagementet med C..... og hans koncern fremgår, at engagementet med C..... personligt den 14. juni 2007 udgjorde 27.000.000 kr., der var fuldt ”blanco”, mens engagementet den 13. august 2007 udgjorde 29.000.000 kr. med en blanco-del på 21.600.000 kr. Det samlede engagement udgjorde den 14. juni 2007 126.400.000 kr. med en blanco-del på 83.581.000 kr. og den 13. august 2007 126.452.000 kr. med en blanco-del på 83.449.000 kr.

Det fremgår af sikkerhedsoversigten i engagementsændringen i LEO-systemet, der er dateret den 12. juli 2007, at der var sikkerhed i form af ejerpant i ejendommen Bredgade ... i København K med 21.893.814 kr., der var anført dækket med 7.400.000 kr. Der var endvidere sikkerhed i form af ejerpant i ejendommen Amaliegade ... i København K med 30.000.000 kr., der var anført dækket med 0 kr. Sikkerhederne var således de samme som ved bevillingen af 10. oktober 2006 af en udlægskredit på 26.000.000 kr. ydet til C..... personligt. Af virksomhedsprofilen i LEO-systemet vedrørende C..... personligt, der fremstår som senest rettet den 12. juli 2007, fremgår blandt andet, at aktiviteten bestod i ”Privat køb af ejendomme til videresalg - p.t. er finansieret en ejendom i Bredgade, som er solgt videre”. Efter oplysningerne om ejendommens værdi og

de afgivne forklaringer herom finder landsretten ikke grundlag for at anse bankens sikkerhed i ejendommen Bredgade ... for værdiløs på tidspunktet for denne bevilling af 14. august 2007.

Regnskabsanalysen i engagementsændringen i LEO-systemet var uændret i forhold til den regnskabsanalyse samt bemærkninger, der indgik i bevillingen af 10. oktober 2006 til C..... personligt.

Det fremgår af en posteringsoversigt vedrørende konto 0000781207, der knyttede sig til udlægskreditten på 26.000.000 kr. ydet til C..... personligt den 10. oktober 2006 til køb af ejendommen Bredgade ... i København, at der den 3. og 5. juli 2007 blev hævet henholdsvis 1.500.000 kr. med teksten "Brøndby Bilexpert" og 1.500.000 kr. med teksten "Delvis restkøbesum Bentley".

Den 10. juli 2007 underskrev C..... et gældsbrief vedrørende et "Lån – variabel" på 3.000.000 kr. Af gældsbriefet, der vedrørte konto nummer 0000905143, fremgår blandt andet, at lånet skulle tilbagebetales som et annuitetslån med 74 ydelser. Den første ydelse forfaldt den 7. august 2007 og den sidste den 7. september 2013. Renten relaterede sig til "Cibor 3 mdr." og udgjorde pr. 6. juli 2007 i alt 5,9017 % p.a. Renten skulle fastsættes hvert kvartal forud. Kreditomkostningerne i form af renter i hele lånets løbetid var opgjort til i alt 576.739,95 kr.

Lånebeløbet var ifølge gældsbriefet indsat på konto nummer 0000660973. Det fremgår af en posteringsoversigt vedrørende konto nummer 0000660973, at dette skete den 12. juli 2007, og at der samme dato blev overført 3.000.000 kr. til konto nummer 0000781207, der som nævnt vedrørte udlægskreditten på 26.000.000 kr. ydet til C..... personligt.

Det fremgår af en indberetning pr. 20. september 2007 udarbejdet i forbindelse med en årlig engagementsgennemgang i LEO-systemet vedrørende C....., at C..... og hans ægtefælles samlede regnskabsmæssige formue ultimo 2006 udgjorde 70.000.000 kr. efter afsættelse af udskudt skat på 65.000.000 kr., og at "Halvårsres. for C3..... udviser et res. på 67 mio. efter skat og excl. opskrivninger". Det fremgår endvidere, at "Engagement finansierer Bredgade i kbh. som er solgt pr. 1.11.07 samt billån på 3 mio. kr. med 5 års løbetid og 20% udbetaling. Sandsynligheden for tab anses for lav."

Der er i sagen fremlagt ”Skattemæssig indkomstopgørelse og Opgørelse af formue for indkomståret 2006” for C..... og hans ægtefælle, der ses at være vedhæftet et skema i bankens LEO-system oprettet den 5. oktober 2007. Opgørelsen er underskrevet af C..... og hans ægtefælle samt påtegnet af statsautoriseret revisor den 23. maj 2007. Det fremgår af opgørelsen, at de samlede aktiver udgjorde 133.092.731 kr., at de samlede gældsforpligtelser udgjorde 22.097.496 kr., og at egenkapitalen udgjorde 70.178.235 kr.

Det fremgår af C.....s forklaring om lånet på 3.000.000 kr., at han husker, at han købte en Bentley, og at det må være Lars Mortensen og Finn Jensen, som han talte med om bilkøbet. Af Finn Jensens forklaring fremgår blandt andet, at han ikke umiddelbart husker, at lånet gik til køb af en Bentley, og at han heller ikke husker en drøftelse i banken om, hvad kreditten på 3.000.000 kr. skulle bruges til. Af Lars Mortensens forklaring fremgår, at han ikke husker, hvorfor kreditten blev splittet op, eller om det havde noget med en Bentley at gøre.

Finn Strier Poulsen, der den 14. august 2007 ydede bevillingen som en bevilling under ”25 procents-kompetencen”, har forklaret, at han ikke ud fra oplysningerne i LEO-systemet kan se, hvad bevillingen skulle bruges til, og at han ikke er bekendt med, at C..... havde anvendt 3.000.000 kr. til køb af en bil. Finn Strier Poulsen har endvidere forklaret, at C..... var en formuende mand med en egenkapital på 50 mio. kr., og at det ikke var uforsvarligt at låne C..... 3.000.000 kr.

Bevillingen af 14. august 2007 blev givet 4-5 måneder efter Finanstilsynets inspektion i banken. Som anført ovenfor finder landsretten ikke, at der for Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen forelå oplysninger, der gav anledning til at vurdere C.....s økonomi væsentligt anderledes end på tidspunktet for Finanstilsynets inspektion i marts 2007, hvor engagementet med ”koncern C.....” blev bedømt med en karakter på mindst 2a. Der blev ikke i den mellemliggende periode givet konkrete advarsler fra Finanstilsynet, der kunne have betydning for bedømmelsen af bevillingen i august 2007.

Bevillingen blev givet i august 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisen, og bevillingen blev også givet forud for fremkomsten af artiklerne i Jyllands-Posten i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Som anført er der hverken generelt eller på baggrund af de oplysninger om C....., der forelå på bevillingstidspunktet i august 2007, grundlag for at fastslå, at Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på dette tidspunkt burde

have været bekendt med de forhold, der senere blev omtalt i artiklerne. Der er heller ikke grundlag for at fastslå, at Finn Strier Poulsen eller bestyrelsen på dette tidspunkt burde have været særligt opmærksom på den ”unaturlige risiko” i forbindelse med, at fast ejendom ikke blev handlet på markedsvilkår, som Ole Østergaard senere beskrev i sin e-mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Den omstændighed, at lånebeløbet på 3 mio. kr. var blevet udbetalt forud for den formelle bevilling af lånet den 14. august 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig. Der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab. C..... havde allerede den 3. og 5. juli 2007 hævet i alt 3 mio. kr. til køb af bilen på en anden konto i banken (udlægskreditten på 26 mio. kr.), hvorefter saldoen på denne konto var -28.999.350,03 kr., og lånebeløbet på 3 mio. kr. var den 12. juli 2007 blevet indsat på denne konto, hvorved overtrækket blev udlignet.

Landsretten lægger efter bevisførelsen, herunder de afgivne forklaringer, til grund, at ingen af bestyrelsens medlemmer på tidspunktet for bevillingen af 14. august 2007 var bekendt med, at C..... havde anvendt 3 mio. kr. til køb en Bentley, og at lånet blev ydet til finansiering af dette bilkøb. Det fremgik af beskrivelsen i engagementsændringen i LEO-systemet, at C..... i forlængelse af tidligere bevilling havde ”ønsket at ligge 3 mio. i privat regi”, og der var i engagementsændringen henvist til den vedhæftede tidligere engagementsændring vedrørende afregningskreditten på 30 mio. kr. til C1..... A/S, der blev bevilget til midlertidig finansiering af handelsbeholdning af pantebreve. På denne baggrund finder landsretten, at det var mest nærliggende at antage, at lånet på 3 mio. kr. til C..... blev ydet til finansiering af pantebreve i personligt regi, og bestyrelsen burde ikke have indset, at det var et billån.

Efter en samlet vurdering af bevisførelsen er der ikke tilstrækkeligt grundlag for imod Finn Strier Poulsens forklaring at anse det for godtgjort, at han var bekendt med, at der var tale om et billån til C..... Ingen har forklaret, at Finn Strier Poulsen mundtligt blev orienteret herom. Beskrivelsen i engagementsændringen var misvisende, og det var som nævnt mest nærliggende at antage, at lånet på 3 mio. kr. til C..... blev ydet til finansiering af pantebreve i personligt regi. Det kan på den baggrund – og set i lyset af lånets størrelse – ikke betragtes som en ansvarspådragende fejl, at Finn Strier Poulsen ikke indså, at det var et billån.

Forud for bevillingen af 14. august 2007 havde banken ydet flere bevillinger til C..... og hans selskaber, uden at dette havde givet anledning til problemer for banken, og det må lægges til grund, at banken og bestyrelsen havde et godt kendskab til C..... og koncernen.

På baggrund af de oplysninger, der på tidspunktet for bevillingen den 14. august 2007 forelå for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen om C.....s og hans selskabers økonomiske forhold, de stillede sikkerheder og om kundens evne til at drive virksomhed, er der herefter ikke grundlag for at anse det for uforsvarligt at overføre 3 mio. kr. af en allerede bevilget kredit på 30 mio. kr. til C..... personligt.

Landsretten bemærker, at bevillingen af 14. august 2007 af lånet på 3 mio. kr. til C..... personligt alene var medtaget på bestyrelsesmødet til efterretning.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingerne og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for bevillingerne.

De sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen frifindes herefter for påstand 15 og påstand 16.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Ole Østergaard og statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen henvises til afsnittet herom.

D...../D1..... (PÅSTAND 17-18)

Bevillingerne til D1.....ApS

Kravene omfattet af Finansiell Stabilitets påstande 17 og 18 vedrører bevillinger ydet i marts og september 2007 til selskabet D1.....ApS. Bevillingerne blev givet til finansiering af investering i pantebreve samt i forbindelse hermed tillige en valutaline i bevillingen fra september.

Der er i denne sag rejst krav om erstatning vedrørende to af de fire bevillinger, som ebh bank ydede til D1.....ApS. Der er derimod ikke gjort krav gældende vedrørende de to øvrige bevillinger til selskabet eller de bevillinger, der blev ydet til D..... personligt. Efter det oplyste var flere af de bevillinger, der ikke har givet anledning til erstatningskrav, ydet til finansiering af pantebrevsinvesteringer, ligesom der blev stillet en valutaline til rådighed for D..... personligt. Der er i det alt væsentlige ikke under sagen sket dokumentation af bilag relateret til disse bevillinger, herunder engagementsændringer i LEO-systemet, og der er ikke grundlag for at antage, at disse bevillinger var uforsvarlige. Det må antages, at materialet vedrørende bevillingerne til D..... personligt indeholdt oplysninger, som var af betydning for bedømmelsen af D.....s private økonomi i relation til de påtagne kautionsforpligtelser.

D....., som ejede anpartskapitalen i D2..... ApS, som igen ejede anpartskapitalen i D1.....ApS, har forklaret, at han er pengeinstitutuddannet, og at han i en årrække arbejdede i [pengeinstitut], der senere blev til [pengeinstitut]. D..... har yderligere forklaret, at han tillige var uddannet ejendomsrådgiver og havde arbejdet med fast ejendom siden 2004. Han arbejdede fra 2004 til 2006 for O..... Finans, og fra september 2006 og ca. et år frem arbejdede han som pantebrevschef hos C..... Han havde blandt andet ejet et selskab sammen med sin tidligere arbejdsgiver, O....., som tillige investerede i pantebreve, og han lagde pantebreve herfra i D1.....ApS, da han og O..... delte selskabet mellem sig.

Det fremgår af Finn Jensens forklaring, at D..... var en erfaren investeringskunde, som tidligere havde været ansat hos O..... og i forbindelse med denne ansættelse var blevet kunde i ebh Bank, hvilket fortsatte, efter D..... blev selvstændig. Finn Jensen har videre forklaret, at D..... var en dygtig tidligere pengeinstitutmand, og at banken anså D..... og D1.....ApS for gode kunder, samt at de havde tillid til, at D..... vidste, hvad det ville sige at investere i pantebreve.

Landsretten lægger efter de forklaringer, der er afgivet af D....., Finn Jensen, Lars Mortensen og Flemming Sørensen, til grund, at D..... i den relevante periode havde den daglige kontakt med Lars Mortensen og Finn Jensen, der også

stod for godkendelse af de pantebreve, der blev indkøbt under kreditterne omfattet af påstand 17 og 18.

Der foreligger ikke oplysninger i sagen, der indikerer, at medlemmer af bankens direktion eller bestyrelse havde anden tilknytning til D..... og hans selskaber end det forhold, at han var kunde i banken, og der ses ikke at være inddraget banken uvedkommende hensyn i forbindelse med bevillinger ydet til D1.....ApS. Noget sådant er da heller ikke gjort gældende af Finansiell Stabilitet i relation til påstandene 17 og 18, der vedrører engagementet med D1.....ApS.

Der foreligger ikke i sagen oplysninger om, at Finanstilsynet fremkom med advarsler om engagementet med D..... og hans selskaber.

Der foreligger ikke oplysninger om, at revisionen har gennemgået engagementet.

Bevilling af 26. marts 2007 til D1.....ApS af kassekredit på 10.000.000 kr. (påstand 17)

Den første af de to bevillinger til D1.....ApS, som har givet anledning til erstatningskrav, blev bevilget den 26. marts 2007. Finansiell Stabilitet har rejst et krav på 6.188.079,93 kr. vedrørende denne bevilling (påstand 17). Bevillingen blev givet af Finn Strier Poulsen som presserende bevilling og efterbevilget af bestyrelsen den 1. maj 2007. Bestyrelsen var fuldtallig på dette møde. Det var det første bestyrelsesmøde, hvor Jens Belling deltog i behandlingen af bevillinger. Ud over bestyrelsen var Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen til stede.

D..... havde i perioden fra januar 2006 fået flere bevillinger i personligt regi, herunder en kredit på 30 mio. kr., som er omtalt af Finn Jensen i dennes indstilling til bevilling af kreditten på 10 mio. kr. Det må formodes, at der indgik oplysninger om D.....s private økonomi i forbindelse med disse bevillinger. Finn Jensen anførte tillige i sin indstilling, at engagementet gav god indtjening til banken, og at D..... tilførte banken nye forretninger.

Det fremgår af teksten i engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 26. marts 2007 bl.a., at kassekreditten på 10 mio. kr. var ydet til køb af pantebreve, at alle de købte pantebreve skulle godkendes af banken, og at der var krav om indbetaling af et beløb svarende til 10 % af kreditten som overdækning. Den 17. februar 2007 blev der etableret en kassekreditkontrakt, en håndpant sætningserklæring, hvorved pantebrevene i depot nr. 7747713 blev pantsat til banken, og en administrationsaftale, hvorefter banken skulle administrere pantebrevene i det nævnte depot. Der blev endvidere afgivet selvskyldnerkautionserklæringer af D2..... ApS og af D..... personligt, og det fremgik af teksten i engagementsændringen, at der var ”Fuld kaution af D..... og D2..... ApS”, ligesom det var anført, at ”D..... vurderes god for ca. kr. 12-16 mill.”

Det ses af posteringsoversigten af 22. april 2010 vedrørende den konto i banken, som var knyttet til den bevilgede kassekredit, at der den 19. februar 2007 var indbetalt et beløb på 1.000.000 kr. på kontoen med teksten ”lån fra holding”. Landsretten lægger på denne baggrund til grund, at den forudsatte overdækning på 10 % af kreditten var indbetalt.

Det låntagende selskab var stiftet den 4. december 2006 og havde som følge heraf ikke aflagt det første årsregnskab på tidspunktet for bevillingen den 26. marts 2007. Selskabskapitalen var ved stiftelsen 125.000 kr. Det første regnskab for perioden 4. december 2006 til 31. december 2007 viste et resultat efter skat på 71.430 kr. og en egenkapital på 196.430 kr. Landsretten finder, at selskabets egne indtjenings- og kapitalforhold i vurderingen af forsvarligheden af bevillingen må ses i sammenhæng med bl.a. de stillede sikkerheder, herunder de afgivne kautionserklæringer.

Det må efter de forklaringer, der er afgivet af D....., Finn Jensen og Lars Mortensen, lægges til grund, at pantebreve, der blev indkøbt af D1.....ApS, blev forelagt banken til godkendelse, inden der skete træk på kassekreditten, og at der således blev forholdt i overensstemmelse med betingelsen herom, som var anført i engagementsændringen i LEO-systemet. Efter Lars Mortensens forklaring lægges det videre til grund, at godkendelsen skete på baggrund af en pantebrevsopstilling, som banken modtog fra D....., og at Lars Mortensen på baggrund heraf lavede en indstilling til Finn Jensen, som foretog den egentlige vurdering i banken.

Efter bevisførelsen, herunder de forklaringer, der er afgivet af E..... og A....., er der ikke grundlag for at antage, at godkendelsen af de indkøbte og belånte pantebreve foregik på en mindre kvalificeret måde i ebh bank end i andre banker.

Landsretten finder på denne baggrund, at bestyrelsen og Finn Strier Poulsen kunne have tillid til, at Finn Jensen forestod godkendelse af pantebreve indkøbt under pantebrevskreditter, og at han på baggrund af sin erfaring var i stand til at varetage denne opgave på forsvarelig vis, således at pantebrevene var egnede til at tjene som sikkerhed for kreditten.

Kreditten blev bevilget af Finn Strier Poulsen den 26. marts 2007, mens Finanstilsynet var på ordinær inspektion i banken. Flemming Sørensen har forklaret, at henset til, at bevillingen blev givet, mens tilsynet var på besøg i banken, er han helt sikker på, at bevillingen blev drøftet med tilsynet. Det fremgår af skemaet udvisende de engagementer, som blev fremsendt til Finanstilsynet forud for inspektionen, at "D....." var engagement nr. 37 med en samlet størrelse på 42.521.000 kr. I engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 26. marts 2007 fremgår i skemaet for engagementsgruppen et engagement med D1.....ApS på 10 mio. kr. og et engagement med D..... på 32 mio. kr. og dermed et samlet engagement for gruppen på 42 mio. kr. Efter det oplyste var bevillingen af 26. marts 2007 den første til D1.....ApS. Det må på den baggrund antages, at også bevillingen af 26. marts 2007 indgik i Finanstilsynets gennemgang af engagementet. Finanstilsynets bedømmelse af engagementet er således tidsmæssigt foretaget umiddelbart i tilknytning til bevillingen.

Der er enighed mellem parterne om, at engagementet ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet "D....." mindst fik karakteren 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog "Øvrige engagementer med normal risiko".

Det er af Finansiell Stabilitet gjort gældende, at bevillingen indeholdt et uforsvarligt stort blanco-element. Blanco-elementet på bevillingen skyldtes imidlertid i betydelig grad, at de indkøbte pantebreve, der lå til sikkerhed for engagementet, i overensstemmelse med bankens forretningsgange kun blev medtaget med en sikkerhedsværdi på 75 % af pantebrevenes pålydende. Blanco-elementet var tillige påvirket af, at det blev beregnet af kredittens

maksimum, uanset om det reelle træk var mindre og værdien af pantsatte pantebreve dermed tilsvarende mindre. Blanco-elementet ses da heller ikke at have medført bemærkninger fra Finanstilsynet, der som anført ovenfor må antages at være gjort bekendt med bevillingen i forbindelse med inspektionen i marts 2007.

Der er efter bevisførelsen, herunder indholdet af den formueopgørelse, som D..... udarbejdede den 3. oktober 2006, hvoraf fremgår en anslået formue på 20.712.000 kr. før skat, ikke grundlag for at antage, at oplysningen i engagementsændringen om, at ”D..... vurderes god for kr. 12-16 mill.” var urigtig. Landsretten lægger derfor til grund, at D..... havde en ikke ubetydelig formue, og at banken ved vurderingen af bevillingen af kreditten kunne tillægge kautionserklæringen betydning, herunder i lyset af det låntagende selskabs kapitalforhold.

Det er af Finansiell Stabilitet gjort gældende, at det var uforsvarligt, at banken ikke indhentede oplysninger om engagementer og kationer i andre pengeinstitutter. Det er imidlertid ikke under sagen belyst, om det var sædvanligt, at pengeinstitutter indhentede sådanne oplysninger, og der er efter de øvrige oplysninger om D.....s økonomiske forhold ikke grundlag for at anse bevillingen for uforsvarlig af denne grund.

På denne baggrund kunne bestyrelsen og Finn Strier Poulsen på tidspunktet for bevillingen anse pantsætning af de indkøbte pantebreve i kombination med kationerne fra D2..... ApS og D..... personligt for en forsvarlig sikkerhed.

D..... havde som anført en baggrund som pengeinstitutuddannet, og han var tillige uddannet som ejendomsmægler. Han havde flerårig erfaring med investering i pantebreve fra ansættelser i O..... Finans og hos C....., og det må lægges til grund, at hans personlige kreditter i ebh bank til pantebrevsinvestering var forløbet uproblematisk. På denne baggrund kunne bankens bestyrelse og Finn Strier Poulsen anse D..... for at have den fornødne indsigt og evner til at drive virksomhed med investering i pantebreve.

Det kan efter bevisførelsen, herunder notatet af 28. november 2005 vedrørende bankens udlån, der efter det oplyste var udarbejdet af Søren Nielsen, og de afgivne forklaringer lægges til grund, at banken gennem en årrække havde oplevet meget begrænsede tab på

pantebreve. Det lægges endvidere til grund, at banken gennem mange år i betydelig grad havde været involveret i investering i, omsætning af og finansiering af pantebreve.

Kreditte blev bevilget i foråret 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet, der ifølge flere forklaringer fik konsekvenser for markedet. Der er hverken generelt eller på baggrund af oplysningerne om D..... grundlag for at fastslå, at bestyrelsen eller Finn Strier Poulsen på tidspunktet for denne bevilling burde have været særligt opmærksom på den "unaturlige risiko" i forbindelse med, at fast ejendom ikke blev handlet på markedsvilkår, som Ole Østergaard senere beskrev i sin mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Det må som ovenfor anført lægges til grund, at pantebrevene blev godkendt af banken forud for køb, at banken fik sikkerhed i de købte pantebreve, at der var indbetalt den aftalte overdækning, at der var stillet kaution fra såvel holdingselskabet som D..... personligt, og at der forelå oplysninger om en ikke ubetydelig egenkapital for D..... personligt.

På denne baggrund er der ikke grundlag for at anse det for uforsvarligt at yde den pågældende kredit.

Den omstændighed, at lånet delvist var udbetalt forud for den formelle bevilling af kreditten den 26. marts 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen og kan allerede af den grund ikke gøres ansvarlig for bevillingen.

De sagsøgte Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen findes herefter for påstand 17.

Bevilling af 12. september 2007 til D1.....ApS af forhøjelse af kassekredit med 15.000.000 kr. samt valutaline på 50.000.000 kr. (påstand 18)

Den anden af de to bevillinger til D1.....ApS, som har givet anledning til erstatningskrav, blev bevilget den 12. september 2007. Finansiell Stabilitet har rejst et krav på 12.622.956,35 kr. vedrørende denne bevilling (påstand 18). Bevillingen blev givet den 12. september 2007 af Flemming Sørensen som en presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær. Bestyrelsen behandlede bevillingen som en efterbevilling på et bestyrelsesmøde den 17. september 2007, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse bortset fra Vagn Hav Christensen var til stede.

Det fremgår af engagementsændringen i LEO-systemet, at der var tale om en forhøjelse af den kassekredit, som selskabet fik bevilget den 26. marts 2007, med 15 mio. kr. til 25 mio. kr. samt en valutaline på 50.000.000 kr. med en angivet maksimal risiko på 5.000.000 kr., hvoraf 20.000.000 kr. blev overført fra D..... privat af skattemæssige grunde.

Det fremgår af engagementsændringen, at der på tidspunktet for bevillingen endnu ikke var udarbejdet et årsregnskab for D1.....ApS, men at det private regnskab for D....., der ifølge Lars Mortensens indstilling af 5. september 2007 også påtog sig fuld personlig kaution for denne bevilling, udviste en indkomst på 2 mio. kr. samt en formue pr. 31. december 2006 på 12,8 mio. kr. efter udskudt skat. Det blev videre anført, at D..... ifølge en opgørelse pr. 14. juni 2007 havde realiseret gevinster på ca. 9 mio. kr. efter selskabsskat, men før udskudt skat i personligt regi i 2007.

Med denne bevilling nåede det samlede engagement med D1.....ApS op på 30 mio. kr., når den angivne maksimale risiko ved valutarammen blev medregnet. Af engagementsændringens skema for engagementsgruppen fremgik, at det samlede engagement forud for bevillingen var på 46.500.000 kr., hvoraf blanco-elementet udgjorde 21.782.000 kr.

Det fremgår af engagementsændringen i LEO-systemet, at der var tale om forhøjelse af pantebrevskreditten, hvorfor det kan udledes, at formålet med kreditten var indkøb af pan-

tebreve, hvilket også udtrykkeligt fremgik af den kassekreditkontrakt, som blev underskrevet den 11. september 2007. Det fremgår endvidere af kassekreditkontrakten, hvorved kreditrammen blev forhøjet fra 10 mio. kr. til 25 mio. kr., at overdækningen til enhver tid skulle udgøre 10 %. Kassekreditkontrakten indeholdt tillige en bestemmelse om selvskyldnerkaution fra såvel D2..... ApS som D..... personligt for ”opfyldelse af nuværende og fremtidige forpligtelser af enhver art og for betaling, herunder renter, provision og omkostninger af hovedfordringen, som ovennævnte debitor nu eller senere måtte få over for ebh bank”.

Der ses ikke at være indbetalt et særskilt beløb til overdækning i forbindelse med forhøjelsen af kassekrediten, men Flemming Sørensen anførte ved sin bevilling af kreditten og valutalinien, at ”Kredit er pt. trukket med 9,2 mio. og der ligger pantebreve med kursværdi på 10,6 mio.”. Bestyrelsen og Finn Strier Poulsen kunne på denne baggrund gå ud fra, at betingelsen om en overdækning på mindst 10 % af kreditten var opfyldt på dette tidspunkt. Dette bekræftes også af, at det af posteringsoversigten af 22. april 2010 vedrørende kontoen fremgår, at der den 10. september 2007 var et træk på kontoen på 9.113.243,30 kr., og af, at det af sikkerhedsoversigten dateret den 5. september 2007, der var en del af engagementsændringen, fremgik, at der var pantebreve med en kursværdi på 10.633.196,20 kr. i depotet. Af en senere forhøjelse den 20. maj 2008 fremgik endvidere af engagementsændringen i LEO-systemet, at der var en samlet pantebrevsbeholdning på 62 mio. kr. og et træk på kreditten på 54,8 mio. kr. og dermed en overdækning på 7,2 mio. kr. svarende til 13 %.

Der er vedrørende bevillingen af 12. september 2007 fremlagt den underskrevne ”Bekræftelse af betingelser for indgåelse af valutaterminforretninger” underskrevet af D..... på vegne af D1.....ApS den 11. september 2007. Landsretten opfatter som anført punkterne 7 og 8 i bekræftelsen som udtryk for ”stop-loss” klausuler, og det lægges således også vedrørende denne bevilling til grund, at banken havde mulighed for at lukke de løbende terminsforretninger under nærmere beskrevne vilkår, som landsretten efter bevisførelsen ikke har grundlag for at anse for usædvanlige.

Samme dag, som ovennævnte bevilling af 12. september 2007 blev givet, fik D..... personligt bevilget bl.a. en forhøjelse på 3 mio. kr. af den personlige pantebrevskredit til brug for et engangsindskud på en ratepension. Også denne bevilling blev forelagt bestyrelsen til efterbevilling på bestyrelsesmødet den 17. september 2007.

Bestyrelsen var således ved behandlingen af bevillingen til D1.....ApS bekendt med de oplysninger, der forelå i forbindelse med den personlige bevilling.

Der foreligger ikke oplysninger om, at der i den periode, der gik fra bevillingen den 26. marts 2007 til bevillingen af 12. september 2007, forekom overtræk på D1.....ApS' eller D.....s personlige konti, ligesom der heller ikke er oplysninger om, at de pantebreve, der var købt for kreditterne, blev nødlidende. Bevillingen af 12. september 2007 blev givet mindre end et halvt år efter Finanstilsynets inspektion, hvor engagementet med "D....." som anført ovenfor mindst blev bedømt med karakteren 2a. Kreditten blev ydet væsentligt forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Det kan lægges til grund, at D.....s og D1.....ApS' engagementer efter artiklerne blev fokusengagementer i banken, men dette skete på baggrund af udviklingen efter, at bevillingen var givet.

Der er herefter på baggrund af de oplysninger, der på tidspunktet for bevillingen af forhøjelsen af kassekreditten forelå for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen om formålet med bevillingen, låntagers økonomiske forhold, de stillede sikkerheder og kundens evne til at drive sin virksomhed, ikke grundlag for at anse forhøjelsen af kassekreditten med 15 mio. kr. til 25 mio. kr. for uforsvarlig.

Hverken oplysningerne om selskabet eller om D....., der er bankuddannet, bevirker, at det var uforsvarligt at stille en valutaline til rådighed for D1.....ApS med henblik på at reducere selskabets finansieringsudgifter. Banken havde også tidligere stillet valutalines til rådighed for D..... personligt med det samme formål, og det er ikke af Finansiell Stabilitet godtgjort, at en sådan bevilling var usædvanlig på daværende tidspunkt. Der er derfor heller ikke grundlag for at anse denne del af bevillingen for uforsvarlig.

Det forhold, at bevillingen blev givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær, kan ikke føre til et andet resultat.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for bevillingen.

Da Vagn Hav Christensen ikke var til stede på det møde, hvor bestyrelsen behandlede bevillingen, og da han ikke ses på anden måde at have været involveret i bevillingen, kan han allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for bevillingen. Den omstændighed, at Vagn Hav Christensen efterfølgende har underskrevet referatet med bemærkningen ”set”, kan ikke føre til, at han kan gøres ansvarlig for bevillingen.

De sagsøgte Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen findes herefter for påstand 18.

E..... KONCERNEN (PÅSTAND 19-22 OG 25-27)

Bevillinger til E.....s koncern

Kravene omfattet af Finansiell Stabilitets påstande 19-27 vedrører bevillinger givet i perioden fra den 15. marts 2001 til den 27. oktober 2008 til selskaber i E.....s koncern. Påstand 23-24 vedrørende en bevilling den 17. juni 2008 af to kassekreditter til E8..... ApS behandles nedenfor i et særskilt afsnit.

Der er i denne sag rejst krav om erstatning relateret til 10 af de 22 bevillinger, som ebh bank ifølge Finansiell Stabilitets støttebilag 32 gav til E.....-koncernen i perioden fra den 15. marts 2001 til den 27. oktober 2008. Disse 10 bevillinger er fordelt på 3 bevillinger af henholdsvis 15. marts 2001, 2. april 2007 og 13. august 2008 til E1..... ApS, 2 bevillinger af henholdsvis 22. april 2008 og 27. oktober 2008 til E3..... ApS (tidligere E3..... ApS), 1 bevilling af 2. april 2007 til E4..... ApS, 1 bevilling af 12. august 2008 til E5..... ApS, 1 bevilling af 29. oktober 2006 til E6... A/S, 1 bevilling af 24. juli 2006 til E7..... A/S samt 1 bevilling af 17. juni 2008 til E8..... ApS. Sidstnævnte bevilling behandles som anført i et særskilt afsnit.

Der er derimod ikke gjort krav gældende vedrørende de øvrige bevillinger til koncernen, herunder øvrige bevillinger ydet til E1..... ApS, E3..... ApS (tidligere E3..... ApS) og E6... A/S. Der er kun i begrænset omfang under sagen

sket dokumentation af bilag relateret til disse øvrige bevillinger til koncernen, herunder i form af engagementsændringer i LEO-systemet, og der er ikke grundlag for at antage, at disse bevillinger var uforsvarlige. Det må antages, at materialet vedrørende øvrige bevillinger til selskaberne i koncernen indeholdt oplysninger, som var af betydning for bedømmelsen af koncernens aktivitet og økonomi.

Det fremgår af de afgivne forklaringer, at E..... og hans selskaber havde været kunde i ebh bank i en længere årrække, og ifølge bankens notat af 17. februar 2009 havde E..... været kunde i banken ”de seneste ca. 20 år”. Det lægges derfor til grund, at koncernen havde været kunde i banken forud for oprettelsen af virksomhedsprofilen for E1..... ApS i LEO-systemet den 14. marts 2001. På dette tidspunkt havde koncernen ifølge engagementsoversigten et samlet engagement i banken på 18.184.000 kr. Kundeforholdet var således etableret væsentligt forud for bestyrelsens beslutning i 2005 om at satse på erhvervskunder uden for bankens lokalområde.

Det fremgår af E.....s forklaring, at han i ebh bank næsten kun talte med Finn Jensen og Finn Strier Poulsen, med førstnævnte som den, han talte mest med. Ifølge E.....s forklaring var der kontakt flere gange om ugen frem til september 2008.

Af forklaringerne fra Finn Strier Poulsen, Finn Jensen og Flemming Sørensen fremgår, at banken så E..... som en god kunde og en dygtig forretningsmand. Af E.....s forklaring fremgår, at han er bankuddannet, og at han siden 1992 har drevet selvstændig virksomhed med handel med og investering i pantebreve.

Selskaberne i E.....s koncern havde ifølge E.....s forklaring ud over engagementet i ebh bank betydelige engagementer i andre banker, herunder Sydbank, Alm. Brand Bank, Fionia Bank, Ringkøbing Bank, Roskilde Bank, Forstædernes Bank og Nordea.

Der foreligger ikke i sagen oplysninger om, at E..... var en del af den personkreds, som var omtalt i Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet, der ifølge flere forklaringer fik konsekvenser for markedet. De afgivne forklaringer tyder heller ikke i denne retning, bortset fra at en del af de indkøbte pantebreve, herunder pantebreve erhvervet fra Dansk Pantebrevsbørs, kan have stammet fra såkaldte ”karruselhandler”.

Der foreligger ikke i sagen oplysninger om, at Finanstilsynet fremkom med advarsler om engagementet med E.....s selskaber.

E1..... ApS

E1..... ApS var ejet direkte af E..... og fungerede som moderselskab i koncernen, herunder med E2..... A/S som et 100 procent ejet datterselskab. E..... var direktør i selskabet.

Bevilling af 15. marts 2001 af en kassekredit på 17.000.000 kr. og senere frigivelse af sikkerhed i aktier samt bevilling af 13. august 2008 af overtræk på 15.200.000 kr. begge til E1..... ApS (påstand 19)

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende manglende retablering af sikkerheder for en kassekredit på 17.000.000 kr. bevilget den 15. marts 2001 til 2.608.518,59 kr. Finansiell Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 13. august 2008 af et overtræk på 15.200.000 kr. til 8.629.317,34 kr. Disse krav udgør samlet påstand 19 på 11.237.835,93 kr.

Der er ikke i sagen dokumenteret regnskaber for E1..... ApS eller andre af koncernens selskaber for regnskabsårene forud for 2001/2002, men det fremgår af engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 15. marts 2001 af en kassekredit på 17.000.000 kr., at E1..... ApS havde en egenkapital på 8.191.000 kr., og at aktierne var ejet 100 procent af E.....

Af beskrivelsen i skemaet vedrørende engagementsændringen i relation til bevillingen af 15. marts 2001 fremgår, at kassekreditkonto nummer 0000228427 på 17.000.000 kr. var ”til køb af nom. 8 mill. aktier i E9..... A/S og investering i obligationer”. Det fremgår endvidere blandt af skemaet, at der var tale om, at E1..... ApS overtog engagementet fra E2..... A/S, at bevillingen og sikkerhederne var de samme som hidtil, og at banken havde håndpant i nom. 17.000.000 kr. aktier i E9..... A/S, hvor aktiekapitalen var 20.000.000 kr., hvoraf banken ejede 3.000.000 kr. Af Finn Jensens indstilling af bevillingen fremgik, at der var tale om kontoovertagelse til et selskab med en større egenkapital. Af engagementsoversigten ses, at

E1..... A/S ikke havde andre engagementer i ebh bank. Af skemaet ”Associerede engagementer” fremgik et samlet engagement på 18.184.000 kr., hvoraf 2.324.000 kr. var ”blanco”.

Af sikkerhedsoversigten fremgår, at der var pant i indestående i eget pengeinstitut på 8.401.000 kr. og i selskabskapitalen på henholdsvis 8.000.000 kr., 3.000.000 kr., 2.000.000 kr. og 4.000.000 kr., dvs. i alt 17 mio. kr. Den samlede sikkerhedsværdi var anført til 8.401.000 kr. svarende til indestændet.

Det ses af LEO-systemet, at sagen skulle forelægges for bankens bestyrelse på bestyrelsesmødet den 20. marts 2001. Der er ikke i sagen fremlagt referat af dette bestyrelsesmøde, og det er ikke oplyst, hvem der deltog i mødet.

Ved bevilling af 8. august 2001 bevilgede Finn Strier Poulsen en nedsættelse af kreditten med 8.500.000 kr. til 8.500.000 kr. i forbindelse med salg af de deponerede obligationer. Sikkerheden bestod herefter i selskabskapitalen på 17.000.000 kr. i E9..... A/S. E1..... ApS havde fortsat ikke andre engagementer i banken, men engagementsgruppens samlede engagement var nu 28.927.000 kr., heraf 13.409.000 kr. i ”blanco”. Nedsættelsen af kreditten skulle ifølge LEO-systemet behandles af bankens bestyrelse på bestyrelsesmødet den 14. august 2001. Der er ikke i sagen fremlagt referat af dette bestyrelsesmøde, og det er ikke oplyst, hvem der deltog i mødet.

Det fremgår af en kommentar af 12. september 2002 i de årlige engagementsgennemgange i LEO-systemet, at E1..... ApS i regnskabsåret 2001/2002 havde et overskud på 6,3 mio. kr. og en egenkapital på 12,0 mio. kr. Det er endvidere anført, at E9..... A/S, som E1..... ApS ejede 45 % af, havde et overskud i 2001 på 6,7 mio. kr. og en egenkapital på 20,2 mio. kr., samt at engagementet forløb uden særlige bemærkninger.

Sikkerheden i selskabskapitalen i E9..... A/S blev frigivet ved en bevilling af 30. april 2003, da aktierne i stedet blev lagt til sikkerhed for et nyt låneengagement med E10..... ApS. Af skemaet i engagementsændringen i LEO-systemet fremgår, at engagementet med E1..... ApS herefter var ”blanco”, samt at egenkapitalen i E1..... ApS var på 12,0 mio. kr. Denne egenkapital blev også fremhævet af Evan Helledie i dennes indstilling af bevillingen med bemærkning om,

at opskrivning af anlægsaktiver udgjorde 2,7 mio. kr. Evan Helledie anførte endvidere, at egenkapitalen svarede til en soliditetsgrad på 44 %. Finn Strier Poulsen gav den 30. april 2003 bevillingen, som ifølge LEO-systemet skulle forelægges bankens bestyrelse på et bestyrelsesmøde den 19. maj 2003. Der er ikke i sagen fremlagt referat af dette bestyrelsesmøde, og det er ikke oplyst, hvem der deltog i mødet.

Finanstilsynet var på inspektion i banken i perioden fra den 6. oktober til den 8. oktober 2003. Der var ifølge tilsynets skriftlige rapport af 27. oktober 2003 ikke tale om en fuld undersøgelse, men en såkaldt opfølgingsundersøgelse. Det fremgår, at der på undersøgelsen blev gennemgået de 15 engagementer blandt bankens 80 største, der ved den seneste undersøgelse blev vurderet som svage, men uden hensættelsesbehov, udvalgte engagementer blandt bankens 10 største engagementer og bankens 10 største hensættelsesengagementer. Endvidere blev alle engagementer omfattet af lov om finansiel virksomhed § 20, stk. 1, eller stk. 4, gennemgået.

Det kan ikke af det fremlagte materiale ses, om engagementet med E..... var et af de gennemgåede engagementer, men det kan udledes af rapporten, at banken ikke blev pålagt at foretage hensættelse på engagementet, da dette ikke er omtalt i modsætning til et konkret andet engagement.

Det er oplyst, at der ikke senere blev indlagt sikkerhed for kassekredit på 8,5 mio. kr. som enkeltkredit. Kassekrediten havde den 18. november 2008 et træk på 17.489.537,46 kr., efter der den 13. august 2008 var bevilget et overtræk på 15,2 mio. kr., jf. nedenfor.

Af en kommentar af 25. september 2003 i de årlige engagementsgennemgange i LEO-systemet fremgår, at E1..... ApS i regnskabsåret 2002/2003 havde et overskud på 5,1 mio. kr. og en egenkapital på 15,1 mio. kr. efter udlodning af udbytte. Af kommentarer af henholdsvis 8. oktober 2004 og 29. september 2005 fremgår, at koncernen havde overskud på henholdsvis 6 mio. kr. og 10,6 mio. kr. og egenkapitaler på henholdsvis 24,7 mio. kr. og 33,1 mio. kr. de respektive år. Af kommentaren pr. 29. september 2005 fremgår, at "Der anses ikke risiko i engagementet". Af en kommentar af 11. oktober 2006 fremgår "Store overskud og betydelig egenkapital som væsentligst består af pantebrev og aktier. Der vurderes ingen OIV".

Årsrapporten for 2005/2006 for E1..... ApS, der blev påtegnet uden forbehold af selskabets revisor og fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 13. oktober 2006, viste et overskud før skat på 1.947.109 kr. og et underskud efter skat på 697.062 kr. på koncernniveau samt et overskud på 1.587.837 kr. før skat og et underskud efter skat på 955.681 kr. på moderselskabsniveau. De samlede aktiver i koncernen var på 151.558.893 kr., mens aktiverne på moderselskabsniveau udgjorde 73.306.840 kr. Egenkapital var såvel på koncern- som moderselskabsniveau opgjort til 30.193.063 kr.

Af kreditkontorets redegørelse for bankens største engagementer, der var indsat i intern revisionsprotokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006, fremgår, at engagementet med "E..... og sammenhængende engagementer" ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko. Det er i afsnittet om E1..... ApS blandt andet anført, at selskabet i 2004/05 og 2005/06 havde realiseret overskud før skat på henholdsvis 10,9 mio. kr. og 1,9 mio. kr., at egenkapitalen pr. 30. juni 2006 var 30,2 mio. kr. og aktivmassen 151,6 mio. kr., heraf udgjorde pantebreve 75,1 mio. kr. og aktier 45,9 mio. kr. Det var endvidere anført, at "Kreditten er ydet uden sikkerhed".

Intern revision tilsluttede sig i sit revisionsprotokollat baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko. Det bemærkedes, at indtjeningen i E1..... ApS var konstateret faldende, og kreditfaciliteter var ydet blanco. Efter sin gennemgang og baseret på de indlagte sikkerheder tilsluttede intern revision sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko, men anbefalede dog, at engagementet burde følges nøje. Intern revision havde under sin revision af engagementet ikke konstateret objektive indikationer for værdiforringelse og erklærede sig på denne baggrund enig i, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Finanstilsynet var på ordinær inspektion i banken i perioden fra den 26. marts til den 30. marts 2007. Det fremgår af skemaet udvisende de engagementer, som blev fremsendt til Finanstilsynet forud for inspektionen, at "koncern E....." var engagement nr. 6 med en samlet størrelse på 168.238.000 kr., og det kan lægges til grund, at kreditten til E1..... ApS indgik som en del heraf. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med

karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet ”koncern E.....” mindst fik karakteren 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog ”Øvrige engagementer med normal risiko”.

E1..... ApS havde ifølge selskabets årsrapport for regnskabsåret 2006/2007, der blev påtegnet uden forbehold af selskabets revisor og fremlagt på selskabets generalforsamling den 13. september 2007, et overskud efter skat på moderselskabsniveau på 25.821.467 kr., mens det tilsvarende på koncernniveau var på 26.307.979 kr. Egenkapitalen var såvel på moderselskabsniveau som på koncernniveau på 56.014.530 kr. Koncernbalancen var på 258.689.658 kr., og det fremgik af noterne, at datterselskabet E2..... A/S havde afgivet tabsgarantier på solgte pantebreve for 250 mio. kr. med regaranti fra tredjemand på 175 mio. kr.

Af den årlige engagementsgennemgang i LEO-systemet fremgår af en kommentar pr. 2. oktober 2007, som kreditkontoret erklærede sig enig i den 15. november 2007, at der var positivt resultat og solid egenkapital, at der var en soliditet på 45 %, at det store blanco skyldtes, at unoterede aktier i E11..... A/S og kaution fra E..... var sat til 0, samt at der ikke vurderedes OIV.

Et perioderegnskab på moderselskabsniveau af 24. januar 2008 for E1..... ApS viste et overskud i 2. halvår af 2007 på 3.690.082 kr. og en egenkapital på 55.704.612 kr.

Af kreditkontorets redegørelse af 27. februar 2008 for bankens 14 største engagementer ultimo 2007, som var vedhæftet intern revisions årsprotokollat som bilag 1, fremgik som nummer 12 E....., E7..... A/S, E1..... ApS, E2..... A/S, E12..... A/S, E13..... A/S, E10..... ApS, E6... A/S, E14..... ApS, E9..... A/S og E4..... ApS. I relation til engagementet med E1..... ApS var det omtalt, at der var en kassekredit på 25 mio. kr. ydet til etablering af investeringsselskabet E11..... A/S og en kassekredit på 10 mio. kr. ydet til køb af aktier, at selskabet i 2005/2006 havde et underskud på 956.000 kr. og i 2006/2007 et overskud på 25,8 mio. kr., at egenkapitalen pr. 30. juni 2007 udgjorde 56 mio. kr., og at aktivmassen udgjorde 258,7 mio. kr. Det var endvidere anført, at et perioderegnskab for perioden 1. juli 2007 til 31. december 2007 viste et overskud på 3,7 mio.

kr. og en egenkapital på 55,7 mio. kr., samt at engagementet var ydet med sikkerhed i aktiekapital i E11..... A/S og kaution på 35 mio. kr. af E..... Kreditkontoret anførte, at engagementet, hvorved må forstås det samlede engagement med E..... og de nævnte selskaber, ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko.

Intern revision anførte i sit revisionsprotokollat af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 i afsnittet om E..... og sammenhængende engagementer, at intern revision på baggrund af de i kreditkontorets opgørelse oplyste indtjenings- og kapitalforhold i engagementet havde vurderet, at der ikke var konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og at intern revision tilsluttede sig ”kreditkontorets vurdering af risikoen til at være 2A”. Der var således ikke fundet grundlag for at opgøre et eventuelt nedskrivningsbehov, og intern revision erklærede, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO’s revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

I en engagementsgennemgang i LEO-systemet dateret den 2. juni 2008, som kreditkontoret ved påtegning af 15. juni 2008 erklærede sig enig i, fremgik, at der var positivt resultat og solid egenkapital, at sikkerheden bestod i unoterede aktier i E11..... A/S, som havde haft et overskud på 10,6 mio. kr. i 2007 og en egenkapital opgjort til 110 mio. kr., samt kaution fra E..... Der vurderedes ikke OIV.

Af en tilsvarende gennemgang, som efter rækkefølgen må antages at være udarbejdet efter den 2. juni 2008, fremgår blandt andet, at der var positivt resultat og solid egenkapital. Det hed videre, at det den 28. oktober 2008 var aftalt med E....., at ”kredit 0000228427 og kredit 0000862770 i alt max 23,7 mio.kr. nedskrives til 15 mio. kr. Trækket er i dag på 20,5 mio.kr. men E..... vil sælge aktier således trækket kommer under 15 mio.”

Trækket på kassekreditten var som nævnt den 18. november 2008 på 17.489.537,46 kr.

Finansiell Stabilitet har ikke gjort gældende, at det var ansvarspådragende at bevilge kassekreditten i 2001 eller at frigive sikkerheden i 2003. Finansiell Stabilitet har til støtte for kravet gjort gældende, at bestyrelsen og Finn Strier Poulsen i løbet af perioden 2005-2008 burde have krævet, at der blev stillet betryggende sikkerhed for kreditten, og at undladelsen heraf har været kreditmæssig uforsvarlig og dermed ansvarspådragende. Finansiell Sta-

bilitet har ikke nærmere konkretiseret, i hvilken form og på hvilket tidspunkt en sådan sikkerhed burde være foranlediget stillet.

Det kan som udgangspunkt ikke anses for at have været bestyrelsens opgave af egen drift at tage spørgsmålet om fornyet sikkerhedsstillelse op i relation til kassekreditten. Det kan set i lyset af kredittens relativt beskedne størrelse som udgangspunkt heller ikke kræves, at direktionen uden særlig anledning hertil skulle have taget initiativ til en fornyet sikkerhedsstillelse.

Landsretten finder efter bevisførelsen – herunder oplysningerne om E1..... ApS' og koncernens økonomi og de bevilgede kreditter – ikke, at der i perioden 2005-2008 har foreligget sådanne omstændigheder, at bankens direktion eller bestyrelse burde have stillet krav om etablering af yderligere sikkerheder.

Landsretten finder herefter, at der ikke er grundlag for at anse de sagsøgte ledelsesmedlemmer for at have udvist ansvarspådragende adfærd ved at undlade at kræve, at der blev stillet sikkerhed for kassekreditten i perioden 2005-2008.

Det er i øvrigt tvivlsomt, om det har medført et erstatningsrelevant tab for banken, at der ikke blev stillet krav om fornyet sikkerhed for kassekreditten. Det ville i givet fald forudsætte, at koncernen kunne have opfyldt kravet ved at give banken sikkerhed f.eks. i form af pant i aktiver, som ikke i anden sammenhæng er kommet banken til gode.

Den 13. august 2008 bevilgede Flemming Sørensen – ifølge teksten i engagementsændringen i LEO-systemet ”Efter aftale med FSP” – et overtræk på kassekreditten med kontonummer 00228427 på 15.200.000 kr. Det fremgår af beskrivelsen i engagementsændringen, at overtrækket var gældende til den 1. marts 2009, og at det var til køb af ebh bankaktier. Evan Helledie havde i sin indstilling anført, at det var aktiekøb efter aftale med Finn Poulsen, at aktierne ikke var deponeret til sikkerhed samt ”Solide egenkapitalforhold”.

Bevillingen blev behandlet af bestyrelsen som efterbevilling af en presserende bevilling på et bestyrelsesmøde i banken den 19. august 2008, hvor Finn Strier Poulsen og den samlede bestyrelse var til stede.

Efter bevisførelsen, herunder de fremlagte fondsnotaer, lægges det til grund, at E1..... ApS den 18. juli 2008 købte ebh bank-aktier for 15.104.000 kr. af banken og solgte aktierne igen til banken den 20. august 2008 for 16.320.000 kr. Det ses af en posteringsoversigt af 26. april 2010, at disse beløb blev henholdsvis trukket den 22. juli 2008 og indsat den 27. august 2008 på E1..... ApS' kassekredit med kontonummer 0000228427. Det kan ikke antages at have medført tab for banken, at banken ikke fik sikkerhed i aktierne, idet provenuet ved salget af aktierne blev indsat på kontoen.

Som anført ovenfor var trækket på kassekredit den 18. november 2008 17.489.537,46 kr. Det bevilgede overtræk på 15.200.000 kr. bortfaldt således ikke med salget af aktierne. Dette skete først den 8. januar 2009 i forbindelse med en samtidig forhøjelse af kassekredit.

Det fremgår af forklaringerne fra Finn Strier Poulsen og E....., at baggrunden for E1..... ApS' køb af aktierne, som blev finansieret ved det bevilgede overtræk, var, at banken havde fået en post ebh aktier ind og var ved at nærme sig en "flagningsgrænse" på fem procent. Aktierne skulle derfor placeres hos E..... i en periode, hvor banken ville stille kredit til rådighed. Finn Strier Poulsen har forklaret, at Egon Korsbæk blev orienteret om løsningen, hvorimod han ikke erindrede, hvorvidt den øvrige bestyrelse blev orienteret. Egon Korsbæk har forklaret, at han ikke erindrer at være gjort bekendt med aftalen om salg og tilbagekøb. Det kan efter disse forklaringer og bevisførelsen i øvrigt ikke anses for godtgjort, at Egon Korsbæk var bekendt med aftalen.

Landsretten lægger herefter til grund, at ingen af bestyrelsens medlemmer var bekendt med, at formålet med E1..... ApS' erhvervelse af aktier var at hjælpe banken til at undgå at skulle offentliggøre en ejerandel af egne aktier på mere end 5 %. For bestyrelsen fremstod låneansøgningen således som ansøgning om kredit til finansiering af et sædvanligt aktiekøb, i dette tilfælde bankens egne aktier. Der var tale om en kunde, som banken havde et langvarigt og godt forhold til, og som banken aldrig havde tabt penge på. Hverken bankens interne revision eller Finanstilsynet havde vurderet engagementet med E..... og gruppen af selskaber som et engagement med særlig risiko, og der var af kreditkontoret og intern revision ikke vurderet at foreligge OIV. På denne baggrund og efter de foreliggende oplysninger om E1..... ApS' forhold samt oplysningerne om E.....s evner og erfaring som investor er der – uanset at banken ikke fik sikkerhed i

aktierne – ikke grundlag for at anse bestyrelsens efterbevilling af overtrækket på 15,2 mio. kr. for uforsvarlig.

Det forhold, at bevillingen blev givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær, kan ikke føre til et andet resultat.

Den omstændighed, at overtrækket var udbetalt forud for den formelle bevilling af kreditten den 13. august 2008, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Finn Strier Poulsen var bekendt med, at formålet med E1..... ApS' erhvervelse af aktierne var at undgå, at banken skulle offentliggøre en ejerandel af egne aktier på mere end 5 % i medfør af bestemmelsen i den dagældende værdipapirhandelslovs § 28.

Det må som anført i Højesterets dom af 15. januar 2019 i sagen vedrørende Capinordic Bank bero på de hensyn, der ligger bag den enkelte bestemmelse, om en overtrædelse af bestemmelser i den finansielle lovgivning vil kunne indebære erstatningsansvar for et ledelsesmedlem i en bank. Handel med egne aktier kan have betydning for prisdannelsen på børsen, og formålet med bestemmelsen i værdipapirhandelslovens § 28 var at sikre, at markedet havde kendskab til de børsnoterede selskabers, herunder disses datterselskabers, handel med egne aktier (jf. forarbejderne til § 19 a i lov om Københavns Fondsbørs, der blev indsat i loven ved lov nr. 343 af 6. juni 1991, i Folketingstidende 1990-91, 2. samling, tillæg B, spalte 499, sammenholdt med forarbejderne til værdipapirhandelslovens § 28 i Folketingstidende 1995-96, tillæg A, side 1993). Formålet med bestemmelsen i værdipapirhandelslovens § 28 var således ikke at sikre banken mod risikable udlån. Den omgåelse af bestemmelsen i § 28, som skete ved bankens salg og tilbagekøb af aktierne, indebærer derfor ikke i sig selv, at Finn Strier Poulsen blev erstatningsansvarlig over for banken.

Der er herefter heller ikke grundlag for at anse Finn Strier Poulsen for erstatningsansvarlig for bevillingen af overtrækket.

På tidspunktet for bevillingen af 13. august 2008 var Jens Nielsen ikke ansat i banken. Han kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for bevillingen af overtrækket.

På denne baggrund frifindes de sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen og Keld Ingolf Agesen for påstand 19.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Ole Østergaard, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen og statsautoriseret revisor Henrik S. Poulsen henvises til afsnittet herom.

Bevilling af 2. april 2007 af en kassekredit på 10.000.000 kr. til

E1..... ApS (påstand 20)

Finn Strier Poulsen bevilgede den 2. april 2007 en kassekredit på 10.000.000 kr. til E1..... ApS. Finansiell Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen til 4.629.945,69 kr. (påstand 20).

Af skemaet vedrørende engagementsændringen i LEO-systemet fremgår, at bevillingen skulle forelægges for bestyrelsen til efterbevilling som presserende bevilling på bestyrelsesmødet den 1. maj 2007.

Det fremgår af beskrivelsen i engagementsændringen i LEO-systemet, at der var tale om en kassekredit på 10 mio. kr. til køb af ebh bank-aktier. Finn Jensen anførte den 2. april 2007 i sin indstilling, at det var "Køb af aktier til hans holdingselskab. God kunde og ambassadør for banken". Finn Strier Poulsen bevilgede samme dag kreditten uden kommentarer. Bestyrelsen behandlede bevillingen på et møde den 1. maj 2007, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede. Det var det første bestyrelsesmøde, hvor Jens Belling deltog i behandlingen af bevillinger.

Af sikkerhedsoversigten fremgik, at der for alt mellemværende med E1..... ApS var pant i selskabskapitalen nominelt 27.500.000 kr. i E11..... A/S, som var angivet med en sikkerhedsværdi på 0 kr., samt pant i depot nummer 3229513, som indeholdt aktier med en kursværdi på 5.064.730 kr. og en sikkerhedsværdi på 4.051.784 kr. Endvidere var der kaution fra E..... for den nye kredit med nummer 0000862770. Kautionen var anført med en sikkerhedsværdi på 0 kr.

Af skemaet ”Engagementsoversigt” fremgår, at der var et engagement med E1..... ApS på 43.655.000 kr., som udgjordes af kassekreditten med kontonummer 0000228427 på 8.500.000 kr., som havde en saldo på -7.383.000 kr., en kassekredit med kontonummer 0000843628 på 25.000.000 kr. med en saldo på -25.155.000 kr. og den nye kassekredit med kontonummer 0000862770 på 10.000.000 kr. med en saldo på -4.984.000 kr. Det fremgår således, at der var et overtræk på 155.000 kr. på kassekreditten med nr. 0000843628. Engagementsgruppens samlede engagement var i henhold til skemaet ”Engagementsgruppe” på 228.604.000 kr.

Det fremgår af den fremlagte kassekreditkontrakt, at E..... underskrev denne den 23. marts 2007, dvs. forud for den formelle bevilling i LEO-systemet. Der blev samme dag underskrevet en håndpant sætningserklæring. Det fremgår af en posteringsoversigt dateret den 26. april 2010, at der blev trukket første gang på kontoen den 29. marts 2007 med 4.983.000 kr. med teksten ”Fonds”.

Af en årlig engagementsgennemgang pr. 11. oktober 2006 fremgik, at der var store overskud og betydelig egenkapital, som væsentligst bestod af pantebreve og aktier. Der blev ikke vurderet at foreligge OIV. Der henvises til redegørelsen ovenfor under afsnittet vedrørende påstand 19 for så vidt angår de foregående års engagementsgennemgange.

Det seneste årsregnskab for E1..... ApS forud for bevillingen af 2. april 2007 blev fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 13. oktober 2006 og vedrørte regnskabsåret 2005/2006. Årets resultat for koncernen efter skat var et underskud på 697.062 kr. mod et overskud før skat på 1.947.109 kr., mens det for moderselskabet var et underskud på 955.681 kr. mod et overskud før skat på 1.587.837 kr. Koncernbalancen var på 151.558.893 kr., og egenkapitalen var på 30.193.063 kr. Det fremgik, at E1..... ApS havde afgivet garanti for kurstab ved førtidsindfrielse for pantebrevsportefølje på 50 mio. kr., som udløb den 1. januar 2007. Der var afsat 515.000 kr. til disse forpligtelser. Regnskabstallene fra dette årsregnskab indgik ikke i den regnskabsanalyse, som var indsat i virksomhedsprofilen i LEO-systemet, som indgik i engagementsændringen vedrørende bevillingen af 2. april 2007. De sidste regnskabstal i den pågældende regnskabsanalyse var fra årsrapporten for 2004/2005.

Af kreditkontorets redegørelse for bankens største engagementer, der var indsat i intern revisions protokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006, fremgår, at engagementet med "E..... og sammenhængende engagementer" ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko. Det er i afsnittet om E1..... ApS blandt andet anført, at selskabet i 2004/05 og 2005/06 havde realiseret overskud før skat på henholdsvis 10,9 mio. kr. og 1,9 mio. kr., og at egenkapitalen pr. 30. juni 2006 var 30,2 mio. kr. og aktivmassen 151,6 mio. kr., hvoraf pantebrev udgjorde 75,1 mio. kr. og aktier 45,9 mio. kr. Det var endvidere anført, at "Kreditten er ydet uden sikkerhed".

Intern revision tilsluttede sig i sit protokollat baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko. Det bemærkedes, at indtjeningen i E1..... ApS var konstateret faldende, og kreditfaciliteter var ydet blanco. Efter sin gennemgang og baseret på de indlagte sikkerheder tilsluttede intern revision sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko, men anbefalede dog, at engagementet burde følges nøje. Intern revision havde under sin revision af engagementet ikke konstateret objektive indikationer for værdiforringelse og erklærede sig på denne baggrund enig i, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Bevillingen blev som anført givet den 2. april 2007, dvs. umiddelbart efter Finanstilsynets inspektion, der foregik i perioden 26. – 30. marts 2007. Det fremgår af skemaet udvisende de engagementer, som blev fremsendt til Finanstilsynet forud for inspektionen, at "koncern E....." var engagement nr. 6 med en samlet størrelse på 168.238.000 kr. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet "koncern E....." mindst fik karakteren 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog "Øvrige engagementer med normal risiko".

Kreditten blev bevilget den 2. april 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Der er ikke grundlag for at antage, at E..... var en del af den personkreds, som var omtalt i Jyllands-Postens artikler. Landsretten finder på baggrund af

oplysningerne om E..... og dennes selskaber ikke, at der for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på tidspunktet for bevillingen var anledning til at opfatte engagementet med E1..... ApS som indeholdende særlige risici, som Ole Østergaard senere beskrev i sin mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

E..... har forklaret, at købet af ebh bank-aktier, som blev finansieret ved træk på den nye kassekredit, skete på Finn Strier Poulsens initiativ, og at E..... kautionserede for kreditten mod, at banken lovede at købe aktierne tilbage, hvis han ønskede dette, men at der ikke var aftalt noget om tilbagekøbskursen. De indkøbte aktier blev fordelt mellem E1..... ApS, Sydbank og vist nok E6... A/S. Han var ikke i tvivl om, at aktier i ebh bank var en god investering. Det er hans opfattelse, at der var tale om et ”parkeringsarrangement”.

Finn Strier Poulsen har derimod forklaret, at der var tale om en helt sædvanlig disposition, og at han ikke finder det usædvanligt, at der ikke blev krævet overdækning, når der var tale om finansiering af køb af bankens egne aktier. Finn Strier Poulsen har bestridt, at der var tale om et ”parkeringsarrangement”. Finn Jensen har forklaret, at det godt kan have været gensidigt, således at E..... ønskede at købe aktier, og banken ønskede at sælge. Finn Jensen har også forklaret, at det var sjældent, at banken bad om overdækning ved udlån til køb af ebh bank-aktier, som banken havde stor tiltro til.

Uanset om initiativet til aktiekøbet måtte være kommet fra Finn Strier Poulsen, er der ikke efter bevisførelsen grundlag for at fastslå, at Finn Strier Poulsen herved varetog banken uvedkommende hensyn eller ulovlige hensyn, ligesom der ikke er grundlag for at antage, at bestyrelsen var bekendt med et eventuelt initiativ fra Finn Strier Poulsens side.

Landsretten finder det således ikke godtgjort, at der var tale om andet end en sædvanlig investeringskredit, hvor banken ud over sikkerhed i de indkøbte værdipapirer tillige fik kaution fra den ultimative ejer af det låntagende selskab, E....., som banken havde haft som kunde i en længere årrække og efter forklaringerne havde gode erfaringer med og aldrig havde tabt penge på. På denne baggrund og efter de foreliggende oplysninger om E1..... ApS' og E.....s økonomiske forhold samt oplysningerne om E.....s evner og erfaring som investor er der, uanset at der ikke blev indbetalt overdækning på den pågældende kredit, ikke grundlag for at anse bevillingen af kreditten af 2. april 2007 for uforsvarlig.

Den omstændighed, at lånet var delvist udbetalt forud for den formelle bevilling af kreditten den 2. april 2007, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

På denne baggrund frifindes de sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen for påstand 20.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Ole Østergaard og statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen henvises til afsnittet herom.

E3..... ApS (tidligere E3..... ApS)

Selskabet E3..... ApS fik i perioden fra den 23. januar 2006 til den 27. oktober 2008 ifølge Finansiell Stabilitets støttebilag 32 i alt seks bevillinger i ebh bank. Af disse gøres der alene erstatningsansvar gældende for to bevillinger, nemlig bevillingen af 22. april 2008 af en kassekredit på 30 mio. kr. og bevillingen af overtræk på 9.446.557,22 kr. den 27. oktober 2008. Derimod gøres der ikke erstatningsansvar gældende for de tre bevillinger, der blev ydet forud for bevillingen af 22. april 2008, ligesom der heller ikke ses at være gjort erstatningsansvar gældende for bevillingen af en forhøjelse af kassekrediten på 30 mio. kr. med 10 mio. kr., der blev bevilget af bestyrelsen samme dag som overtrækket på 9.446.557,22 kr., dvs. den 27. oktober 2008, og som afløste overtrækket.

Af en virksomhedsprofil for E3..... ApS i bankens LEO-system oprettet den 12. januar 2006 fremgår, at selskabet havde en anpartskapital på 125.000 kr., at formålet var investering i værdipapirer og handel med ejendomme, at selskabet var klassificeret som Erhverv klasse 3, og at ejerne var G..... ApS med 50 %, I-3..... ApS med 25 % og H..... ApS (må antages at være H..... ApS) med 25 %. Af et vedhæftet organisationsdiagram fremgik en anden ejerstruktur, men landsretten lægger

til grund, at ejerstrukturen var som anført i virksomhedsprofilen på tidspunkterne for de bevillinger, der gøres erstatningsansvar gældende for.

Af en ”Årlig engagementsgennemgang” i LEO-systemet pr. 2. oktober 2006 fremgår, at der ikke var aktivitet i selskabet, og at der ikke var udlån.

Af selskabets årsrapport for regnskabsåret 2006/2007, som dækkede perioden fra 1. juli 2006 til 30. juni 2007, og som blev fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 20. august 2007, fremgår, at der havde været et overskud efter skat på 685.226 kr., samlede aktiver på 1.106.985 kr., der i det alt væsentlige bestod i pantebreve, og en egenkapital på 826.400 kr. Regnskabet var påtegnet af selskabets revisor uden forbehold.

Af en ”Årlig engagementsgennemgang” i LEO-systemet pr. 2. oktober 2007 fremgår, at der var tale om et ”Godt og solidt selskab. Begrænset engagement. Formuende folk bag selskabet. OIV ikke aktuel”.

Bevilling af 22. april 2008 af kassekredit på 30.000.000 kr. og bevilling af 27. oktober 2008 af overtræk på kassekrediten med 9.446.557,22 kr. begge til E3..... ApS (tidligere E3..... ApS) (påstand 21)

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 22. april 2008 af en kassekredit på 30 mio. kr. til E3..... ApS (tidligere E3..... ApS) til 9.703.477,18 kr. Finansiell Stabilitet har opgjort kravet vedrørende bevillingen af 27. oktober 2008 af et overtræk på kassekrediten på 9.446.557,22 kr. til 3.410.366,67 kr. Disse krav udgør samlet påstand 21 på 13.113.843,85 kr.

Af to mails af 29. januar 2008 og 4. marts 2008 fra J....., som ejede H..... ApS, til Finn Jensen fremgår, at der ønskedes finansiering af en ny aktivitet, indkøb af nødlidende pantebreve. I mailen af 4. marts 2008 beskrives pantebrevene som ”gode, men nødlidende pantebreve”. J.....s mails af 29. januar og 4. marts 2008 må forstås således, at aktiviteten skulle ligge i E3..... ApS, som ifølge mailen af 29. januar 2008 var blevet købt af E2..... A/S og H..... ApS (må antages at være H..... ApS) med hver 50 %.

E..... underskrev den 17. marts 2008 på vegne af E3..... ApS en kassekreditkontrakt vedrørende en kredit på 30 mio. kr. E..... og J..... underskrev endvidere på vegne af henholdsvis E1..... ApS og H..... ApS som selvskyldnerkautionister. Der var tidligere i november 2006 af selskabets daværende direktør underskrevet en håndpantstætningserklæring, i henhold til hvilken effekter i et depot og indeståendet på en afkastkonto blev håndpantset for al gæld til banken.

Det ses af en posteringsoversigt af 9. april 2010 vedrørende kassekredit, konto nummer 0000982636, at der den 27. marts 2008 blev trukket 12.484.156,24 kr. på kreditten med teksten ”køb 13 ptb.”, og at saldoen den 17. april 2008 var på -26.466.756,57 kr.

Af engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 22. april 2008 fremgår som formål ”Kassekredit 30 mio.kr. gældende indtil videre”. Det fremgik endvidere, at selskabet, E3..... ApS, var overtaget af G..... A/S (som var ejet af E1..... ApS og ApS v/K.....) med 50 %, I-3..... ApS med 25 % og H..... ApS (må antages at være H..... ApS) med 25 %, at E..... og L..... var direktører, og at der som sikkerheder var deponerede pantebreve samt kaution af E1..... ApS og H..... ApS. De samme oplysninger om ejerforhold og direktionen fremgår af en virksomhedsprofil, som indgik i engagementsændringen. Som vedhæftet fil fulgte en ”engagementskommentar” dateret den 4. marts 2008 vedrørende E..... koncernen, der i det væsentlige svarede til kreditkontorets redegørelse af 27. februar 2008 over bankens 14 største engagementer, jf. ovenfor, dog således at konklusionen alene lød ”Engagementet vurderes uden særlig risiko”, dvs. uden bemærkningen om, at engagementet ansås for målt korrekt.

Af skemaet ”Nuværende engagement” fremgår kassekredit med 31.000.000 kr., sikkerheder med 20.480.000 kr. og ”blanco” med 10.520.000 kr. For engagementsgruppen var det samlede engagement på 229.376.000 kr., heraf 136.473.000 kr. i ”blanco”. Af skemaet ”Engagementsudvikling” ses, at E3..... ApS den 21. november 2006 havde et engagement på 1.000.000 kr.

Regnskabsanalysen for E3..... ApS i LEO-systemet indeholdt tal fra selskabets regnskaber for 2005-2007. Der er anført en balancedato 30. juni 2007, hvilket stemmer overens med, at selskabet havde forskudt regnskabsår.

Af Evan Helledies indstilling af 17. april 2008 fremgår, at det var et pantebrevsengagement styret af E....., at der var kaution af E1..... ApS, der havde en egenkapital på ca. 55 mio. kr., og H..... ApS (må antages at være H..... ApS), der havde en egenkapital på ca. 15 mio. kr., og at engagementet ansås uden særlig risiko. Flemming Sørensen bemærkede ved sin bevilling af 22. april 2008, at kreditten var bevilget i januar måned, og at kreditten til E9..... i samme forbindelse var nedskrevet fra 20 mio. kr. til 10 mio. kr., samt at bevillingen var ydet som presserende i Finn Strier Poulsens fravær.

På bestyrelsesmødet i banken den 28. april 2008, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og en fuldtallig bestyrelse var til stede, behandlede bestyrelsen kreditten som en efterbevilling af en presserende bevilling.

Af en sikkerhedsoversigt i LEO-systemet, som er oprettet den 17. april 2008, fremgår som sikkerheder for kredit nummer 0000982636 kaution fra H..... ApS og E1..... ApS. Endvidere var der som manuelt indtastede sikkerheder anført ”15 stk. pantebreve ... med restgæld på 27,3 mio. kr. x 75 %”. Kautionerne er anført som dækket med 0 kr., og de samlede sikkerheder er anført som dækket med 20.480.000 kr.

Det fremgår af årsrapporten for regnskabsåret 2006/2007 for den ene af kautionisterne, E1..... ApS, der blev påtegnet uden forbehold af selskabets revisor og fremlagt på selskabets generalforsamling den 13. september 2007, at resultatet var et overskud efter skat på moderselskabsniveau på 25.821.467 kr., mens det tilsvarende på koncernniveau var på 26.307.979 kr. Egenkapitalen var såvel på moderselskabsniveau som på koncernniveau på 56.014.530 kr. Koncernbalancen var på 258.689.658 kr., og det fremgår af noterne, at datterselskabet E2..... A/S havde afgivet tabsgarantier på pantebreve for 250 mio. kr. med regaranti fra tredjemand på 175 mio. kr.

Af en ”Årlig engagementsgennemgang” i LEO-systemet fremgår af en kommentar pr. 2. oktober 2007, som kreditkontoret erklærede sig enig i den 15. november 2007, at der for E1..... ApS var positivt resultat og solid egenkapital, at der var en soliditet på 45 %, at det store ”blanco” skyldtes, at unoterede aktier i E11..... A/S og kaution fra E..... var sat til 0, samt at der ikke vurderedes OIV.

Et perioderegnskab på moderselskabsniveau af 24. januar 2008 for E1.....
ApS viste et overskud i 2. halvår af 2007 på 3.690.082 kr. og en egenkapital på 55.704.612 kr.

Af kreditkontorets redegørelse af 27. februar 2008 for bankens 14 største engagementer ultimo 2007, som var vedhæftet intern revisions årsprotokollat som bilag 1, fremgik som nummer 12 E....., E7..... A/S, E1..... ApS, E2..... A/S, E12..... A/S, E13..... A/S, E10..... ApS, E6... A/S, E14..... ApS, E9..... A/S og E4..... ApS. Om engagementet med E1..... ApS var det omtalt, at der var en kassekredit på 25 mio. kr. ydet til etablering af investeringselskabet E11..... A/S og en kassekredit på 10 mio. kr. ydet til køb af aktier, at selskabet i 2005/2006 havde et underskud på 956.000 kr. og i 2006/2007 et overskud på 25,8 mio. kr., at egenkapitalen pr. 30. juni 2007 udgjorde 56 mio. kr., og aktivmassen udgjorde 258,7 mio. kr. Det var endvidere anført, at et perioderegnskab for perioden 1. juli 2007 til 31. december 2007 viste et overskud på 3,7 mio. kr. og en egenkapital på 55,7 mio. kr., samt at engagementet var ydet med sikkerhed i aktiekapital i E11..... A/S og kautions på 35 mio. kr. af E..... Kreditkontoret anførte, at engagementet, hvorved må forstås det samlede engagement med E..... og de nævnte selskaber, ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko.

Intern revision anførte i sit revisionsprotokollat af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 i afsnittet om E..... og sammenhængende engagementer, at intern revision på baggrund af de i kreditkontorets opgørelse oplyste indtjenings- og kapitalforhold i engagementet havde vurderet, at der ikke var konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og at intern revision tilsluttede sig "kreditkontorets vurdering af risikoen til at være 2A". Der var således ikke fundet grundlag for at opgøre et eventuelt nedskrivningsbehov, og intern revision erklærede, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Af årsrapporten for 2007 for den anden kautionsist, H..... ApS, der blev påtegnet af selskabets revisor uden forbehold, fremgår, at årets resultat efter skat var et overskud på 9.449.733 kr. Selskabets balance var på 54.400.458 kr., og egenkapitalen var på

23.831.129 kr. Det fremgår af samme regnskab, at der i 2006 havde været et overskud efter skat på 2.531.352 kr. og en egenkapital på 14.383.227 kr. Årsrapporten for 2007 blev fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 18. marts 2008.

Bevillingen blev som anført givet den 22. april 2008, dvs. lidt over et år efter Finanstilsynets inspektion, der foregik i perioden 26. – 30. marts 2007. Det fremgår af skemaet udvisende de engagementer, som blev fremsendt til Finanstilsynet forud for inspektionen, at ”koncern E.....” var engagement nr. 6 med en samlet størrelse på 168.238.000 kr. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet ”koncern E.....”, hvori kautionisten E1..... ApS indgik, mindst blev bedømt med karakteren 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog ”Øvrige engagementer med normal risiko”.

Det kan efter bevisførelsen, herunder notatet af 28. november 2005 vedrørende bankens udlån, der efter det oplyste var udarbejdet af Søren Nielsen, og de afgivne forklaringer lægges til grund, at banken gennem en årrække havde oplevet meget begrænsede tab på pantebreve. Det lægges endvidere til grund, at banken gennem mange år i betydelig grad havde været involveret i investering i, omsætning af og finansiering af pantebreve.

Kreditten blev bevilget den 22. april 2008 og dermed forud for finanskrisens indtræden, men efter Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Der er som anført ikke grundlag for at antage, at E..... var en del af den personkreds, som var omtalt i Jyllands-Postens artikler, og tilsvarende gælder for så vidt angår J..... Landsretten finder på baggrund af oplysningerne om E..... og dennes selskaber ikke, at der for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på tidspunktet for bevillingen var anledning til at opfatte engagementet med E3..... ApS som indeholdende særlige risici, som Ole Østergaard havde beskrevet i sin mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Efter de afgivne forklaringer, herunder navnlig E.....s forklaring, lægges det til grund, at der var tale om en pantebrevskredit med krav om, at banken skulle godkende alle de pantebreve, som blev indkøbt under kreditten, og som banken fik pant i. Det lægges endvidere efter E.....s forklaring til grund, at de pantebreve, der blev indkøbt af E3..... ApS, i overensstemmelse med kravet herom blev forelagt banken til

godkendelse, inden der skete træk på kassekreditten, og at selskabet forud for købet havde foretaget en individuel vurdering af den enkelte ejendom. Efter E.....s forklaring blev vurderingen typisk foretaget af M....., og banken kunne på baggrund af M.....s erfaring fra den finansielle sektor og ejendomsmæglerbranchen antage, at han besad den fornødne kompetence hertil.

Efter bevisførelsen, herunder de forklaringer, der er afgivet af E..... og A....., er der ikke grundlag for at antage, at godkendelsen af indkøbte og belånte pantebreve foregik på en mindre kvalificeret måde i ebh bank end i andre banker.

Landsretten finder på denne baggrund, at bestyrelsen og Finn Strier Poulsen kunne gå ud fra, at der skete den fornødne godkendelse af pantebreve indkøbt under pantebrevskredit-ten.

Efter en samlet vurdering er der herefter ikke grundlag for at anse bevillingen af 22. april 2008 af kassekreditten for uforsvarlig. Landsretten har herved lagt vægt på formålet med kreditten, herunder forretningsgrundlaget med køb af godt placerede, men nødlidende pantebreve i ejendomme, der var vurderet af E3..... ApS forud for købet af pantebrevet. Landsretten har endvidere lagt vægt på den betydelige erfaring med investering i pantebreve, som personerne bag selskabet besad, sikkerheden i de indkøbte pantebreve samt selskabets og ikke mindst de to kautionisters økonomiske situation.

Det kan ikke føre til et andet resultat, at der skete træk på kassekreditten forud for den formelle bevilling den 22. april 2008, at der ikke blev stillet krav om indbetaling af overdækning, eller at bevillingen blev givet som presserende bevilling af Flemming Sørensen.

Af en posteringsoversigt af 9. april 2010 fremgår, at der den 13. august 2008 blev trukket 9.446.557,22 kr. på kassekreditten med konto nummer 0000982636, således at saldoen blev negativ med 38.896.303,14 kr. Teksten ved posteringen var ”Køb 2 ptb 36i Rolsted By mfl.”.

Af et skema vedrørende engagementsændring i LEO-systemet fremgår som låneformål ”BOT kr. 9.446.557,22 indtil den 1.10.2008”. Af beskrivelsen fremgik, at der var tale om køb af to pantebreve på henholdsvis 2,3 mio. kr. og 6,7 mio. kr. til indlæggelse i depot.

Efter beløbets størrelse og teksten må det lægges til grund, at overtrækket vedrørte det træk, der var sket på kassekreditten den 13. august 2008. Med engagementsændringen var vedhæftet den samme fil med ”engagementskommentarer” dateret den 4. marts 2008, som var vedhæftet engagementsændringen vedrørende bevillingen af kassekreditten den 22. april 2008.

Det fremgår af skemaet ”Nuværende engagement”, at selskabet havde en kassekredit på 40.447.000 kr., at der var sikkerheder for 19.021.000 kr. og et ”blanco” på 21.426.000 kr. Engagementsgruppens samlede engagement var på 281.442.000 kr., heraf et ”blanco” på 191.832.000 kr.

Af Evan Helledies indstilling af 26. august 2008 fremgik, at der var tale om midlertidig finansiering af pantebrevskøb. Finn Jensen indstillede den 27. august 2008 under rubrikken ”Kreditkontoret” til ”bevilling/afslag” uden kommentarer. Indstillingen blev imidlertid formentlig ved en fejl ikke forelagt for bestyrelsen på daværende tidspunkt.

Af den virksomhedsprofil, som indgik i engagementsændringen vedrørende det bevilgede overtræk, fremgik de samme oplysninger som ved bevillingen af 22. april 2008. Af sikkerhedsoversigten fremgik et pantebrevsdepot med nominel værdi på 25.361.794,47 kr. dækket med 19.021.346 kr. og kautioner fra H..... ApS og E1..... ApS. Regnskabsanalysen indeholdt samme tal som ved bevillingen af 22. april 2008.

Jens Nielsen var ikke ansat i banken på tidspunktet for udbetalingen af beløbet på 9.446.557,22 kr. den 13. august 2008. Finn Strier Poulsen var på dette tidspunkt den eneste registrerede direktør i banken.

Overtrækket blev ikke formelt bevilget – hverken som presserende bevilling eller som ordinær bestyrelsesbevilling – forud for opsigelsen af bl.a. Finn Strier Poulsen og Finn Jensen den 20. september 2008. Bevillingen blev først givet på et bestyrelsesmøde den 27. oktober 2008, hvor Jens Nielsen og bestyrelsen ifølge referatet deltog, men hvor Michael Middelfart Christensen ikke ses at have underskrevet referatet.

Af et bilag til bevillingslisten fremgik, at der var betydelig usikkerhed om, hvorvidt nogle engagementer var behørigt bevilget. Jens Nielsens forklaring om baggrunden for bevillingen må forstås således, at bestyrelsen så sig nødsaget til at bringe forholdet vedrørende

kreditten i orden. På linje hermed har Søren Volke blandt andet forklaret, at det var ”en ren formalitet”, at bestyrelsen ikke kunne gøre meget andet, at det var ”en oprydningsøvelse”, og at ”Kreditten lå i bankens system og skulle afsluttes”.

Der var således ikke tale om en efterbevilling af en presserende bevilling som ved en række andre af de bevillinger, der er behandlet i denne sag. Overtrækket var ikke formelt bevilget forud for bestyrelsesmødet den 27. oktober 2008, men beløbet på 9.446.557,22 kr. havde på dette tidspunkt været udbetalt fra kassekreditten i mere end 2 måneder, og der forelå reelt ikke noget alternativ til at bringe forholdet formelt i orden ved at meddele en bevilling. Bevillingen indebar ikke en udbetaling og havde karakter af rettelse af en fejl.

Landsretten finder på denne baggrund ikke grundlag for at fastslå, at Jens Nielsen eller bestyrelsen handlede uforsvarligt ved at bevilge overtrækket den 27. oktober 2008.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen af kassekreditten den 22. april 2008 og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

De sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Jens Belling, Jens Nielsen, Carl Christian Nielsen og Finn Strier Poulsen frifindes herefter for påstand 21.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen, statsautoriseret revisor Ole Østergaard og statsautoriseret revisor Henrik S. Poulsen henvises til afsnittet herom.

E4..... ApS

E4..... ApS havde ifølge virksomhedsprofilen vedrørende selskabet i bankens LEO-system en selskabskapital på 125.000 kr., og selskabets formål var ”Handel og investering og dermed beslægtet virksomhed til sikring af overskud til udlodning til JVB til afvikling af events og arrangementer på Jysk Væddeløbsbane”. Selskabets bestyrelse bestod af E....., og

Bevilling af 2. april 2007 af kassekredit på 10.000.000 kr. til

E4..... ApS (påstand 22)

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 2. april 2007 af en kassekredit på 10.000.000 kr. til E4..... ApS til 2.070.985,67 kr. (påstand 22).

E4..... ApS indgik den 14. marts 2007 aftale med ebh bank om administration af pantebrevsportefølje. Den 20. marts 2007 underskrev de tre bestyrelsesmedlemmer på vegne af selskabet, dels som låntager, dels som håndpantsetter, en kassekreditkontrakt vedrørende en kredit med kontonummer 0000857610 på 10 mio. kr. samt en håndpantsetningserklæring, hvorefter de til enhver tid værende effekter i depot nummer 11280609 og indestående på afkastkonto 0000857610 blev pantsat. Depot nummer 11280609 var det depot, som selskabets pantebreve ifølge administrationsaftalen skulle placeres i.

Kassekreditkontrakten blev endvidere den 12. marts 2007 underskrevet af E..... for E2..... A/S som håndpantsetter.

Af en engagementsændring i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 2. april 2007 af en kassekredit på 10 mio. kr. fremgik af beskrivelsen ”Køb af pantebreve” og som sikkerheder ”Indkøbte pantebreve indlægges i sikkerhedsdepot. E2..... A/S pantsætter konto med indestående kr. 1.100.000,00”. Endvidere hed det ”engagementet er lavet til Travspor-ten i Århus – E..... ”garanterer” pantebrevene, og engagementet skal køre som et lukket engagement”.

Det sås af engagementsoversigten, at der ikke var øvrige engagementer med dette selskab, og at der var et samlet engagement med de selskaber, der var knyttet til E....., på 228.604.000 kr., heraf 175.089.000 kr. som ”blanco”. Det fremgik videre, at der var et samlet indlån på 204.120.000 kr., heraf 200.000.000 kr. vedrørende E..... personligt.

Finn Jensen skrev i sin indstilling af 2. april 2007, at det var et mindre engagement på foranledning af E..... Det hed videre ”Han garanterer pantebrevene, og vil sikre engagementet”. Mod bevillingen talte ifølge Finn Jensen, at der var en lille marginal, men det

skulle ses som et mindre markedsføringstilskud. Finn Strier Poulsen bevilgede kreditten samme dag uden bemærkninger. Det fremgik af LEO-systemet, at bevillingen skulle forelægges for bestyrelsen på bestyrelsesmødet den 1. maj 2007 som efterbevilling af en presserende bevilling.

Bestyrelsen behandlede bevillingen som efterbevilling af en presserende bevilling på bestyrelsesmødet i banken den 1. maj 2007, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og en fuldtallig bestyrelse var til stede. Det var det første bestyrelsesmøde, hvor Jens Belling deltog i behandlingen af bevillinger.

Den 14. maj 2007 underskrev E..... på vegne af E1..... ApS en håndpantsetningserklæring, hvorved dette selskab pantsatte de til enhver tid beroende effekter i depot nummer 11360742 samt indeståendet på konto nummer 0000857602 til sikkerhed for kassekreditten tilhørende

E4..... ApS. Det lægges til grund, at E1..... ApS herved trådte ind som håndpantsetter i stedet for datterselskabet E2..... A/S, hvilket var i overensstemmelse med Lis Niensens påtegning af 11. maj 2007 under punktet ”Data-, dokument- og sikkerhedskontrol” i LEO-systemet.

Af kreditkontorets kommentar af 5. december 2007 til en indberetning pr. 3. oktober 2007 under punktet ”Årlig engagementsgennemgang” i LEO-systemet fremgik, at der var stillet et depot med værdi på 9,7 mio. kr. samt indestående på konto 857602 til sikkerhed for engagementet med E4..... ApS. Det anførtes, at de nævnte sikkerheder også lå til sikkerhed for E15..... ApS. Med baggrund i sikkerheder vurderedes der ikke risiko for tab.

Af kreditkontorets redegørelse af 27. februar 2008 for bankens 14 største engagementer ultimo 2007, som var vedhæftet intern revisions årsprotokollat vedrørende 2007 som bilag 1, fremgik som nummer 12 E....., E7..... A/S, E1..... ApS, E2..... A/S, E12..... A/S, E13..... A/S, E10..... ApS, E6... A/S, E14..... ApS, E9..... A/S og E4..... ApS. Om engagementet med E4..... ApS var det omtalt, at der var bevilget 10.000.000 kr., at der var et aktuelt træk på 9.718.000 kr., og at der var sikkerheder for 10.000.000 kr. Det hed videre, at selskabet var stiftet i 2007, at formå-

let var via pantebrevsinvesteringer at skabe et afkast til hestevæddeløbssporten, at der ikke forelå regnskab endnu, at sikkerheder bestod af pantebreve med kursværdi på 9,5 mio. kr., og at E1..... ApS havde deponeret kontante midler og pantebreve til sikkerhed. Kreditkontoret anførte, at engagementet, hvorved må forstås det samlede engagement med E..... og de nævnte selskaber, ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko.

Intern revision anførte i sit protokollat af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 i afsnittet om E..... og sammenhængende engagementer, at intern revision på baggrund af de i kreditkontorets opgørelse oplyste indtjenings- og kapitalforhold i engagementet havde vurderet, at der ikke var konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og at intern revision tilsluttede sig ”kreditkontorets vurdering af risikoen til at være 2A”. Der var således ikke fundet grundlag for at opgøre et eventuelt nedskrivningsbehov, og intern revision erklærede, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO’s revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Finanstilsynet ses ikke at være præsenteret for engagementet med E4..... ApS under inspektionen i marts 2007, men som anført ovenfor vurderede tilsynet det samlede engagement med E.....s selskaber til mindst karakteren 2a.

Efter de afgivne forklaringer, herunder navnlig E.....s forklaring, må det antages, at der var tale om en pantebrevskredit på vilkår, der svarede til en række andre pantebrevskreditter i banken, dvs. med krav om en overdækning samt krav om, at banken skulle godkende alle de pantebreve, som blev købt under kreditten, og som banken fik pant i.

Efter bevisførelsen, herunder forklaringerne fra Finn Jensen, Flemming Sørensen og E..... lægges det til grund, at pantebreve, der blev indkøbt af E4..... ApS, blev forelagt banken til godkendelse, inden der skete træk på kassekreditten. Det lægges endvidere til grund, at godkendelsen skete på baggrund af en pantebrevsopstilling, som banken modtog.

Efter bevisførelsen, herunder de forklaringer, der er afgivet af E..... og A....., er der ikke grundlag for at antage, at godkendelsen af de indkøbte og belånte pantebrevne foregik på en mindre kvalificeret måde i ebh bank end i andre banker.

Landsretten finder på denne baggrund, at bestyrelsen og Finn Strier Poulsen kunne gå ud fra, at der skete den fornødne godkendelse af pantebrevne indkøbt under pantebrevskredit-ten.

Det kan efter bevisførelsen, herunder notatet af 28. november 2005 vedrørende bankens udlån, der efter det oplyste var udarbejdet af Søren Nielsen, og de afgivne forklaringer lægges til grund, at banken gennem en årrække havde oplevet meget begrænsede tab på pantebrevne. Det lægges endvidere til grund, at banken gennem mange år i betydelig grad havde været involveret i investering i, omsætning af og finansiering af pantebrevne.

Kreditten blev bevilget den 2. april 2007 og dermed væsentligt forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Landsretten finder på baggrund af oplysningerne om E..... og dennes selskaber ikke, at der for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på tidspunktet for denne bevilling var anledning til at opfatte engagementet med E4 ApS som indeholdende særlige risici, som Ole Østergaard senere beskrev i sin mail af 18. december 2007 til John Wiingaard.

Det må lægges til grund, at pantebrevne blev godkendt af banken forud for køb, at banken fik sikkerhed i de købte pantebrevne, og at der var stillet sikkerhed for den aftalte overdækning.

Det lægges efter bevisførelsen, herunder de afgivne forklaringer, til grund, at E..... havde en meget betydelig erfaring med handel med og investering i pantebrevne, at banken havde haft E..... og dennes selskaber som kunde i en årrække, og at banken havde gode erfaringer med at finansiere selskabernes handel med og investering i pantebrevne. Det lægges således til grund, at banken på tidspunktet for bevillingen af kreditten den 2. april 2007 aldrig havde lidt tab på bevillinger til E.....s selskaber.

Efter en samlet vurdering af formålet med kreditten, det låntagende selskabs økonomi, bankens kendskab til og erfaring med E..... samt de stillede sikkerheder er der herefter

ikke grundlag for at anse bevillingen af 2. april 2007 for uforsvarlig. Den omstændighed, at et ønske om at markedsføre banken spillede ind ved bevillingen af kreditten, kan ikke føre til et andet resultat.

Et eventuelt erstatningskrav må i øvrigt anses for at være forældet, jf. nedenfor om forældelse.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen af 2. april 2007 og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

De sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen frifindes herefter for påstand 22.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen og statsautoriseret revisor Ole Østergaard henvises til afsnittet herom.

E5..... ApS

E5..... ApS var efter det oplyste stiftet i 1995 og ejet af E1..... ApS og N..... A/S, som hver besad 50 procent af anpartskapitalen. N..... A/S var ejet af Q....., som sammen med E..... udgjorde direktionen i E5..... ApS.

E5..... ApS havde ifølge årsrapporten for regnskabsåret 2005/2006, der blev fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 30. august 2006, et overskud efter skat på 196.641 kr., aktiver på 38.000 kr. og en negativ egenkapital på 475.007 kr. Selskabets revisor, som anså årsrapporten for retvisende, bemærkede, at selskabet havde tabt sin egenkapital og var omfattet af kapitaltabsreglerne i anpartsselskabsloven.

Af selskabets årsrapport for 2006/2007, der blev fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 12. september 2007, fremgår et overskud efter skat på 364.618 kr., aktiver på 866.378 kr. og en negativ egenkapital på 110.389 kr. Selskabets revisor gentog bemærkningerne fra året før om den tabte egenkapital.

Bevillingen af 12. august 2008 af kassekredit på 3.725.000 kr. til E5..... ApS (påstand 25)

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 12. august 2008 af en kassekredit på 3.725.000 kr. til E5..... ApS til 1.572.949,61 kr. (påstand 25).

Den 3. juli 2008 blev der sendt en mail fra Q.....s mailadresse underskrevet "E..... og Q.....", hvoraf fremgik, at "E2..... og N..... afgiver selvskyldnerkaution for lånet", at lejligheden var sat til salg, at der arbejdedes på en aftale om udlejning indtil salg eller andet skete, samt at lånet ville blive indfriet, når afhændelse var sket. Den fremlagte kopi af mailen bærer en række håndskrevne påtegninger, herunder "Datters lån", "[datters navn]" og "cof+1,5%".

Q..... og E..... underskrev henholdsvis den 14. og den 21. juli 2008 på selskabets vegne en kassekreditkontrakt på 3.725.000 kr. med E5..... ApS som debitor, ligesom de underskrev på vegne af henholdsvis E2..... A/S og N..... A/S som selvskyldnerkautionister for kreditten.

Årsrapporten for 2006/2007 for den ene af kautionisterne, E2..... A/S, som var forsynet med en påtegning uden forbehold fra selskabets revisor, viste et overskud efter skat på 12.705.339 kr., en balance på 137.173.750 kr. og en egenkapital på 21.408.018 kr. Årsrapporten blev fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 12. september 2007.

Årsrapporten for 2007 for den anden kautionist, N..... A/S, som var forsynet med en påtegning uden forbehold fra selskabets revisor, viste et overskud efter skat på 8.373.400 kr., en balance på 55.925.795 kr. og en egenkapital på 8.089.132 kr. Årsrapporten blev fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 27. maj 2008.

Af engagementsændringen i LEO-systemet vedrørende kassekreditten til E5..... ApS fremgik under beskrivelsen "Køb af lejlighed i ejendommen i Spanien – Alicante", samt at engagementet etableredes uden sikkerhed i ejendommen i Spanien. Det var videre anført i engagementsændringen, at der var kaution af A/S (må antages at være N..... A/S) og E2..... A/S,

samt at disse to selskaber ejede E5..... ApS. Endvidere var der indsat oplysninger om ejerforhold, oplysning om at årsregnskabet for N..... A/S viste et resultat efter skat på 8.373.000 kr. og en egenkapital på 8.000.000 kr., at personligt regnskab for Q..... udviste en formue på 12.000.000 kr., samt at årsregnskabet for E2..... udviste et resultat efter skat på 12.705.339 kr. og en egenkapital på 21.408.018 kr. Der var ikke angivet årstal for de omtalte regnskaber, men det må lægges til grund, at der var tale om årsrapporten for 2007 for N..... A/S og årsrapporten for 2006/2007 for E2..... A/S, jf. bemærkningerne ovenfor.

Finn Jensen skrev i sin indstilling af kreditten i LEO-systemet, at for bevillingen talte, at det var kunder kendt i banken i en årrække og gode selskaber som kautionister, men mod bevillingen talte, at der ikke var pant i ejendommen i Spanien. Flemming Sørensen bemærkede i sin bevilling af 12. august 2008 i Finn Strier Poulsens fravær, at han var enig i indstillingen, men at ”Engagementsmæssigt skal E..... ikke højere op, da han i så fald kommer for tæt på 25%-grænsen”.

Af en sikkerhedsoversigt i LEO-systemet fremgik de to kautioner, begge anført med en sikkerhedsværdi på 0 kr. Der var ikke anført øvrige sikkerheder.

Bevillingen blev behandlet som efterbevilling af en presserende bevilling på bestyrelsesmødet den 19. august 2008, hvor Finn Strier Poulsen og den samlede bestyrelse var til stede.

Det fremgår af en posteringsoversigt af 26. april 2010, at der blev trukket 2.072.267,54 kr. på kontoen nummer 0001021729 den 23. juli 2008 med teksten ”Indfrielse lån [datter]”. Den 12. august 2008 blev der bl.a. trukket 1.606.000 kr. med teksten ”Ovf Q.....”.

Af en ”Årlig engagementsgennemgang” dateret den 8. oktober 2008 i LEO-systemet vedrørende E5..... ApS fremgik af en udateret ”Afdelingens kommentar”, at der var tale om kredit til køb af lejlighed i Spanien, at de to kautionister havde egenkapital på henholdsvis 21,4 og 8 mio. kr., at ejendommen var udlejet og sat til salg, og at der ikke vurderedes OIV.

Kreditten blev bevilget i august 2008 og var således ikke en del af det engagement med E.....s selskaber, der blev vurderet af Finanstilsynet under tilsynets inspektion i banken

i marts 2007. Det fremgår af en engagementsændring vedrørende en bevilling af 2. april 2007 til moderselskabet E1..... ApS, at E2..... A/S, der senere påtog sig selvskyldnerkaution for kreditten til E5..... ApS, på dette tidspunkt havde et engagement på 7.500.000 kr., og det må antages, at dette er indgået i Finanstilsynets gennemgang af det samlede engagement, der som anført ovenfor blev bedømt med mindst karakteren 2a.

Af kreditkontorets redegørelse af 27. februar 2008 for bankens 14 største engagementer ultimo 2007, som var vedhæftet intern revisions årsprotokollat vedrørende 2007 som bilag 1, fremgik som nummer 12 E..... og en række selskaber. E5..... ApS var ikke blandt disse, da selskabet efter det oplyste ikke havde et engagement i banken på dette tidspunkt, men om kautionisten E2..... A/S var det anført ”E2..... A/S har i 2006/07 realiseret overskud før skat på kr. 16,4 mio. Egenkapitalen udgjorde pr. 30/6 2007 kr. 21,4 mio. og aktivmassen kr. 137,2 mio. Heraf udgjorde pantebreve kr. 106,5 mio.” Kreditkontoret anførte, at engagementet, hvorved må forstås det samlede engagement med E..... og de nævnte selskaber, ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko.

Intern revision anførte i sit protokollat af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 i afsnittet om E..... og sammenhængende engagementer, at intern revision på baggrund af de i kreditkontorets opgørelse oplyste indtjenings- og kapitalforhold i engagementet havde vurderet, at der ikke var konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og at intern revision tilsluttede sig ”kreditkontorets vurdering af risikoen til at være 2A”. Der var således ikke fundet grundlag for at opgøre et eventuelt nedskrivningsbehov, og intern revision erklærede, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Det låntagende selskab, E5..... ApS, havde en negativ egenkapital, men dog positive resultater i de to seneste regnskabsår forud for bevillingen af kreditten. Banken fik ikke pant i ejendommen i Spanien, og landsretten lægger efter de afgivne forklaringer til grund, at det var forbundet med betydelige omkostninger at få registreret pant i en spansk ejendom. Kreditten var imidlertid sikret ved kaution af to selskaber, der begge havde en ikke ubetydelig egenkapital set i forhold til den ydede kredit, og der var ikke på tidspunktet for bevillingen af 12. august 2008 anledning for banken til at forvente, at der i efteråret

2008 ville indtræde en så omfattende finansiel krise, at de to selvskyldnerkautionister på baggrund af krisens indvirkning på ejendomsmarkedet ville blive nødlidende. Den ene af selvskyldnerkautionisterne, E2..... A/S, var et datterselskab af E1..... ApS, som var ejet af E....., som banken havde haft som kunde i mange år, og som banken efter de afgivne forklaringer havde særdeles gode erfaringer med og aldrig havde lidt tab på.

Landsretten finder på denne baggrund og henset til formålet med og størrelsen på kreditten ikke, at det var uforsvarligt for banken at bevilge kreditten på 3.725.000 kr. til E5..... ApS den 12. august 2008.

Det forhold, at bevillingen blev givet af Flemming Sørensen som presserende bevilling i Finn Strier Poulsens fravær, kan ikke føre til et andet resultat.

Den omstændighed, at lånet var delvist udbetalt forud for den formelle bevilling af kreditten den 12. august 2008, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Et eventuelt erstatningskrav må i øvrigt anses for at være forældet, jf. nedenfor om forældelse.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen af 12. august 2008, på hvilket tidspunkt han end ikke var ansat i banken, og han kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne bevilling.

De sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen frifindes herefter for påstand 25.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Ole Østergaard, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen og statsautoriseret revisor Henrik S. Poulsen henvises til afsnittet herom.

E6... A/S

E6... A/S var et selskab med en aktiekapital på 1.000.000 kr., som ifølge en rapport fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen blev stiftet i juni 2002 af E..... Selskabets formål var at handle med og foretage investering i pantebreve og beslægtet virksomhed. Selskabet havde i oktober 2006 en bestyrelse bestående af, og, mens E..... var direktør. Selskabet etablerede den 13. oktober 2006 en indlånskonto i ebh bank.

Af en udskrift genereret den 12. oktober 2006 fra www.nnerhverv.dk, som er fremlagt i sagen, fremgår, at E6... A/S i regnskabsåret, der endte 30. juni 2003, havde et overskud på 1.289.000 kr., i regnskabsåret, der endte den 30. juni 2004, et underskud på 176.000 kr. og i regnskabsåret, der endte den 30. juni 2005, et overskud på 455.000 kr. Egenkapitalen pr. 30. juni 2005 var på 2.568.000 kr.

Bevillingen af 29. oktober 2006 af en investeringskredit på 10.000.000 kr. til E6... A/S (påstand 26)

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 29. oktober 2006 af en investeringskredit på 10.000.000 kr. til E6... A/S til 6.432.972,74 kr. (påstand 26).

Finn Jensen instruerede den 20. oktober 2006 Lis Nielsen i banken om, at E6... A/S' indlånskonto skulle ændres til en kredit som investeringskredit med en rentesats på CIBOR 3 måneder + 1 % med en kurtagesats, der skulle aftales med "HL", som må antages at være bankens fondschef Henrik Sylvester Larsen. Af Finn Jensens mail fremgik videre "Overdækning 10 %", og at der fredag var "købt ebh aktier for 1.000.000 til kurs 410".

E..... underskrev den 25. oktober 2006 på vegne af E6... A/S en kassekreditkontrakt vedrørende en kredit på 10 mio. kr. med kontonummer 0000803049 og en håndpantsetningserklæring, der gav banken håndpant i indholdet i depot nummer 10602297.

Af en engagementsændring i LEO-systemet vedrørende bevillingen af 29. oktober 2006 af kreditten på 10 mio. kr. til E6... A/S fremgår af beskrivelsen "Køb af værdipapirer. 10 % overdækning". Det fremgår af skemaet "Engagementsgruppe", at gruppens samlede enga-

gement var på 171.259.000 kr., heraf 126.934.000 kr. i "blanco". Der var ikke i øvrigt engagement med E6... A/S. Finn Jensen indstillede den 29. oktober 2006 kreditten uden bemærkninger, og Finn Strier Poulsen bevilgede kreditten samme dag – også uden bemærkninger.

Af en sikkerhedsoversigt oprettet den 27. oktober 2006 fremgår, at depotet indeholdt danske aktier med en kursværdi på 1.020.822,80 kr. med en sikkerhedsværdi på 816.658 kr. Af en posteringsoversigt af 26. april 2010 for konto nummer 0000803049 ses, at der den 17. oktober 2006 var indbetalt to beløb på hver 528.246,40 kr. med teksten "... A/S Aktiepost" og "..... A/S – aktiepost". Landsretten lægger til grund, at disse to indbetalinger udgjorde den aftalte overdækning. Den 25. oktober 2006 blev der trukket 1.000.400 kr. med teksten "FN:20102006000029". Det lægges til grund, at denne postering dækker over indkøb af fondsaktiver.

På bestyrelsesmødet i banken den 27. november 2006, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede, blev bevillingen behandlet af bestyrelsen som efterbevilling af en presserende bevilling.

Af kreditkontorets redegørelse for bankens 10 største engagementer, der var indsat i intern revisions protokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006, fremgår, at engagementet med "E..... og sammenhængende engagementer" ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko. Det er i afsnittet om E6.... A/S anført, at selskabet drev investeringsvirksomhed i pantebreve og aktier, at det i 2004/05 og 2005/06 havde realiseret overskud efter skat på henholdsvis 455.000 kr. og 124.000 kr., samt at egenkapitalen pr. 30. juni 2006 udgjorde 2,7 mio. kr. og aktivmassen 31 mio. kr., hvoraf pantebrevsbeholdningen udgjorde 30,6 mio. kr. Det fremgik videre, at kreditten pt. ikke var udnyttet, men at sikkerhedsdepotet indeholdt "aktier/investeringsforeninger" med kursværdi på 11,2 mio. kr.

Intern revision tilsluttede sig i sit protokollat baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko. Det bemærkedes, at indtjeningen i E1..... ApS var konstateret faldende, og kreditfaciliteter var ydet blanco. Efter sin gennemgang og baseret på de indlagte sikkerheder tilsluttede intern revision sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko, men anbefalede dog, at engagementet burde følges nøje. Intern revision havde under sin revision af

engagementet ikke konstateret objektive indikationer for værdiforringelse og erklærede sig på denne baggrund enig i, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Af kreditkontorets redegørelse af 27. februar 2008 for bankens 14 største engagementer ultimo 2007, som var vedhæftet intern revisions årsprotokollat som bilag 1, fremgik som nummer 12 E..... og en række selskaber. Om engagementet med E6... A/S hed det, at selskabet drev investeringsvirksomhed i pantebreve og aktier, at det i 2005/06 og 2006/07 havde realiseret overskud efter skat på henholdsvis 124.000 kr. og 2.817.000 kr., og at egenkapitalen pr. 30. juni 2007 udgjorde 6,6 mio. kr. og aktivmassen 43,2 mio. kr., hvoraf pantebrevsbeholdningen udgjorde 30,8 mio. kr. Det fremgik videre, at sikkerhederne bestod i pantebreve og aktier med kursværdi på 10,9 mio. kr.

Kreditkontoret anførte, at engagementet, hvorved må forstås det samlede engagement med E..... og dennes selskaber, ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko.

Intern revision anførte i sit protokollat af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 i afsnittet om E..... og sammenhængende engagementer, at intern revision på baggrund af de i kreditkontorets opgørelse oplyste indtjenings- og kapitalforhold i engagementet havde vurderet, at der ikke var konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og at intern revision tilsluttede sig "kreditkontorets vurdering af risikoen til at være 2A". Der var således ikke fundet grundlag for at opgøre et eventuelt nedskrivningsbehov, og intern revision erklærede, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

I en indberetning af 3. oktober 2007 i den årlige engagementsgennemgang i LEO-systemet havde afdelingen anført "Rimeligt overskud og positiv egenkapital. depotværdi 4,1 mio.kr. træk 711 tkr. Ingen OIV", hvilket kreditkontoret den 15. november 2007 erklærede sig enig i med bemærkningen "God overdækning/sikkerhed – enig".

I en tilsvarende indberetning pr. 2. juni 2008 hed det ”Positivt resultat og rimelig egenkapital. God overdækning. Træk p.t. 5.783, kursværdi depot 8.409tkr.. Inven OIV”, hvilket kreditkontoret den 15. juni 2008 erklærede sig enig i.

Bevillingen blev som anført givet den 29. oktober 2006, dvs. ca. 5 måneder forud for Finanstilsynets inspektion, der foregik i perioden 26. – 30. marts 2007. Det fremgår af skemaet udvisende de engagementer, som blev fremsendt til Finanstilsynet forud for inspektionen, at ”koncern E.....” var engagement nr. 6 med en samlet størrelse på 168.238.000 kr., og det kan lægges til grund, at kreditten til E6... A/S indgik som en del heraf. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet ”koncern E.....” mindst fik karakteren 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog ”Øvrige engagementer med normal risiko”.

Det fremgår, at depotet tilhørende E6... A/S i april 2010, da selskabet blev erklæret konkurs, bl.a. indeholdt 10.000 stk. ebh aktier, som blev værdiløse i forbindelse med bankens sammenbrud.

Landsretten finder efter en samlet vurdering ikke, at der er grundlag for at anse bevillingen af 29. oktober 2006 af kreditten til E6... A/S for uforsvarlig. Landsretten har herved lagt vægt på, at kreditten, der blev bevilget i oktober 2006 og dermed væsentligt forud for finanskrisens indtræden, havde som formål at finansiere selskabets investering i aktier, herunder i ebh bank-aktier. Der er endvidere lagt vægt på, at der blev indbetalt et beløb på lidt over 1 mio. kr. til overdækning i overensstemmelse med det, der var anført i den engagementsændring i LEO-systemet, som bestyrelsen fik forelagt forud for bestyrelsens behandling af kreditten, samt at selskabet over for banken var repræsenteret af E....., som banken havde haft som kunde i en længere årrække, herunder i relation til investeringskreditter, og som banken havde gode erfaringer med og aldrig havde lidt tab på. Endelig er der lagt vægt på, at det låntagende selskab havde en ikke ubetydelig egenkapital set i forhold til kredittens størrelse, og at de indkøbte værdipapirer blev lagt i depot til sikkerhed for gælden til banken.

Den omstændighed, at der var bevægelser på kontoen knyttet til kassekreditten forud for den formelle bevilling af kreditten den 29. oktober 2006, kan ikke i sig selv føre til, at be-

villingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Et eventuelt erstatningskrav må i øvrigt anses for at være forældet, jf. nedenfor om forældelse.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

På denne baggrund frifindes de sagsøgte Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Keld Ingolf Agesen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen for påstand 26.

E7..... A/S

E7..... A/S blev ifølge en rapport fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen stiftet i 1987 som A/S, men ændrede i december 1988 navn til A/S, og bl.a. Finn Strier Poulsen indtrådte samtidig i bestyrelsen. Selskabet skiftede ejerkreds og bestyrelse flere gange i de følgende år. I marts 2002 blev selskabets aktiekapital forhøjet til 50.000.000 kr. Samtidig blev navnet ændret til E7..... A/S. Senere samme år blev aktiekapitalen forhøjet til 70.000.000 kr.

Det fremgår af et brev af 15. april 2004 fra Finn Jensen på vegne af E7..... A/S' til banken, at resultatet i E7..... A/S var påvirket af et højere niveau på indfrielse af pantebreve end budgetteret, og dette blev også omtalt i referatet af bestyrelsesmødet i banken den 27. april 2004.

Finn Jensen blev den 1. juli 2005 direktør i selskabet, der efter det oplyste på dette tidspunkt var ejet af ebh bank og Sparekassen Kronjylland med en ejerandel på 50 % hver.

Selskabets årsrapport for 2005, der blev fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 10. februar 2006, viste et underskud efter skat på 83.630 kr., hvor de to foregående år havde givet overskud på henholdsvis 601.000 kr. og 24.114.000 kr. (afrundede tal). Aktiverne var fra 2003 til 2005 faldet fra 634.365.000 kr. (afrundet tal) til 293.313.140 kr.

Egenkapitalen var i samme periode faldet fra 94.116.000 kr. (afrundet tal) til 68.772.570 kr. Det fremgik af ledelsens beretning i årsrapporten, at årets resultat var påvirket negativt af massive indfrielse af pantebreve, der var indkøbt til en kurs, der oversteg indfrielsekursen.

Af ebh banks årsrapport for 2005 fremgik, at E7..... A/S ikke bidrog til ebh koncernens indtjening, og at det sammen med bankens samarbejdspartner var besluttet at sælge selskabet, da markedsudviklingen var løbet fra selskabets idégrundlag.

Bevillingen af 24. juli 2006 af kassekredit på 30.000.000 kr. til E7..... A/S (påstand 27)

Finansiel Stabilitet har opgjort sit krav vedrørende bevillingen af 24. juli 2006 af en kassekredit på 30.000.000 kr. til E7..... A/S til 25.197.334,49 kr. (påstand 27).

Finn Strier Poulsen oplyste på et bestyrelsesmøde i banken den 30. januar 2006, at der havde været gennemført bestræbelser på at sælge selskabet, der som anført var ejet af ebh bank og Sparekassen Kronjylland med 50 % hver. Ifølge referatet var der afgivet et tilbud fra E2..... A/S om køb af selskabet pr. 1. februar 2006.

Som bilag til bestyrelsesmødet forelå et notat vedrørende et møde afholdt den 5. januar 2006 mellem Finn Jensen og E..... vedrørende overdragelse af selskabet til E2..... A/S.

Det fremgik af notatet, at de långivende pengeinstitutter skulle have håndpant i selskabskapitalen i E7..... A/S, at aktiekapitalen ikke kunne overdrages uden långivernes samtykke, og at E7..... A/S skulle fremsende kvartalsvis rapportering til långiverne.

Den aftale, som var beskrevet i notatet om mødet den 5. januar 2006, blev fulgt op med en vedtægtsændring af 10. februar 2006, hvorved kapitalen i E7..... A/S blev nedsat med 60.000.000 kr. til udbetaling til aktionærerne. Det lægges efter Finn Jensens forklaring til grund, at ebh bank og Sparekassen Kronjylland hver fik udbetalt 30.000.000 kr. Efter registreringen den 11. juni 2006 af, at kapitalnedsættelsen var gennemført den 17. maj 2006, sendte Finn Jensen den 20. juni 2006 en mail til ebh bank og Sparekassen Kronjyl-

land. Det fremgik af mailen, at der nu med henvisning til en aftale fra februar skulle oprettes to kassekreditter på hver 30 mio. kr. i henholdsvis banken og sparekassen, som skulle effektueres pr. 30. juni 2006.

Den 27. og 28. juni 2006 blev kassekreditkontrakten på 30 mio. kr. med ebh bank og håndpantstætningserklæring underskrevet af repræsentanter for E7..... A/S og de fire selskaber, der nu ejede aktiekapitalen i E7..... A/S. Der blev samtidig underskrevet lignende dokumenter for så vidt angår kreditten i Sparekassen Kronjylland.

Det fremgår af en posteringsoversigt af 26. april 2010 vedrørende kassekreditten i ebh bank, at der den 30. juni 2006 blev trukket 30.000.000 på kontoen.

Notatet om mødet den 5. januar 2006 indgik i den engagementsændring i LEO-systemet, som vedrører bevillingen af kassekreditten på 30 mio. kr. i ebh bank. Kreditten blev indstillet af Finn Jensen den 12. juli 2006 under henvisning til notatet og bevilget af Finn Strier Poulsen den 24. juli 2006 uden bemærkninger. Bestyrelsen, der var fuldtallig bortset fra Jørn Østergaard Jensen, som Finansiell Stabilitet ikke har rejst krav mod vedrørende denne bevilling, behandlede kreditten som efterbevilling af en presserende bevilling på bestyrelsesmødet i banken den 16. august 2006, hvor Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen tillige var til stede.

Af en indberetning af 11. oktober 2006 i LEO-systemets afsnit med årlige engagementsgennemgange fremgik, at der var negativt resultat og stor egenkapital og ”Soliditet 23%”. Endvidere fremgik, at E7..... A/S havde fået ny ejerkreds, at der endnu ikke forelå perioderesultater, og at der ikke vurderedes OIV.

E7..... A/S’ årsrapport for 2006, som blev fremlagt på selskabets ordinære generalforsamling den 5. marts 2007, og som var forsynet med en påtegning uden forbehold fra selskabets revisor, viste et overskud på 2.378.563 kr., samlede aktiver på 428.439.060 kr., hvoraf 412.635.649 kr. bestod i pantebreve, og en egenkapital på 11.151.139 kr.

Af kreditkontorets redegørelse for bankens 10 største engagementer, der var indsat i intern revisions protokollat af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006, fremgår, at engagementet med ”E..... og sammenhængende engagementer” ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko. Om engagementet med E7..... A/S hed det, at

selskabet var kontrolleret af E....., at selskabet var købt i 2006 af ebh bank og Sparekassen Kronjylland, og at det investerede i pantebreve. Det hed videre, at selskabet i 2004 og 2005 havde realiseret resultater på henholdsvis 601.000 kr. og -84.000 kr., samt at egenkapitalen ultimo 2005 udgjorde 68,8 mio. kr. og aktivmassen 293,3 mio. kr., hvoraf pantebrevsbeholdningen udgjorde 284,6 mio. kr. Det fremgik videre, at engagementet var etableret i forbindelse med købet primo 2006, hvor aktiekapitalen blev nedbragt fra 70 mio. kr. til 10 mio. kr., samt at ”Kreditten indfries ultimo 1. kvartal 2008. Kreditten er ydet med sikkerhed i aktiekapitalen i E7..... A/S”.

Intern revision tilsluttede sig i sit protokollat baseret på virksomhedens indtjenings- og kapitalforhold kreditkontorets beskrivelse af engagementets risiko. Det bemærkedes, at indtjeningen i E1..... ApS var konstateret faldende, og kreditfaciliteter var ydet blanco. Efter sin gennemgang og baseret på de indlagte sikkerheder tilsluttede intern revision sig den af kreditkontoret foretagne vurdering af engagementets risiko, men anbefalede dog, at engagementet burde følges nøje. Intern revision havde under sin revision af engagementet ikke konstateret objektive indikationer for værdiforringelse og erklærede sig på denne baggrund enig i, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO's revisionsprotokol af 1. marts 2007 vedrørende bankens årsrapport for 2006 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Af en indberetning af 2. oktober 2007 i LEO-systemets afsnit med årlige engagementsgennemgange fremgik blandt andet, at E7..... A/S havde positivt resultat og rimelig egenkapital, og at der ikke vurderedes OIV. Kreditkontoret var ifølge en påtegning af 15. november 2007 enig heri.

Af kreditkontorets redegørelse af 27. februar 2008 for bankens 14 største engagementer ultimo 2007, som var vedhæftet intern revisions årsprotokollat som bilag 1, fremgik som nummer 12 E..... og en række selskaber. Om engagementet med E7..... A/S hed det, at selskabet var kontrolleret af E....., at selskabet var købt i 2006 af ebh bank og Sparekassen Kronjylland, og at det investerede i pantebreve. Det hed videre, at selskabet i 2006 og 2007 havde realiseret resultater på henholdsvis 2.379.000 kr. og 2.866.000 kr., samt at egenkapitalen ultimo 2007 udgjorde 14,0 mio. kr. og aktivmassen 521,9 mio. kr. Det fremgik videre, at engagementet var etableret i forbindelse med købet primo 2006,

hvor aktiekapitalen blev nedbragt fra 70 mio. kr. til 10 mio. kr., samt at kreditten var ydet med sikkerhed i aktiekapitalen i E7..... A/S.

Kreditkontoret anførte, at engagementet, hvorved må forstås det samlede engagement med E..... og dennes selskaber, ansås for målt korrekt og vurderedes uden særlig risiko.

Intern revision anførte i sit protokollat af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 i afsnittet om E..... og sammenhængende engagementer, at intern revision på baggrund af de i kreditkontorets opgørelse oplyste indtjenings- og kapitalforhold i engagementet havde vurderet, at der ikke var konstateret objektive indikationer for værdiforringelse, og at intern revision tilsluttede sig ”kreditkontorets vurdering af risikoen til at være 2A”. Der var således ikke fundet grundlag for at opgøre et eventuelt nedskrivningsbehov, og intern revision erklærede, at engagementet var målt korrekt.

Af BDO’s revisionsprotokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 fremgår, at ekstern revision tilsluttede sig ledelsens vurdering af bankens nedskrivninger.

Bevillingen blev som anført givet den 24. juli 2006, dvs. ca. 8 måneder forud for Finanstilsynets inspektion i banken, der foregik i perioden 26. – 30. marts 2007. Det fremgår af skemaet udvisende de engagementer, som blev fremsendt til Finanstilsynet forud for inspektionen, at ”koncern E.....” var engagement nr. 6 med en samlet størrelse på 168.238.000 kr., og det kan lægges til grund, at kreditten til E7..... A/S indgik som en del heraf. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet ikke var et af de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet ”koncern E.....” mindst fik karakteren 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog ”Øvrige engagementer med normal risiko”.

Kreditten blev bevilget i juli 2006 og dermed væsentligt forud for finanskrisens indtræden og også forud for Jyllands-Postens artikelserie i efteråret 2007 om ejendoms- og pantebrevsmarkedet. Landsretten finder på baggrund af oplysningerne om E..... og dennes selskaber ikke, at der for Finn Strier Poulsen og bestyrelsen på tidspunktet for denne bevilling var anledning til at opfatte engagementet med E7..... A/S som indeholdende særlige risici, som Ole Østergaard senere beskrev i sin mail af 18. december 2007 til John Wiingaard. Det bemærkes herved, at banken i en lang årrække, bl.a. gennem sit medejer-

skab af selskabet, havde stor viden om selskabet og dets pantebrevsportefølje. Det kan efter bevisførelsen, herunder notatet af 28. november 2005 vedrørende bankens udlån, der efter det oplyste var udarbejdet af Søren Nielsen, og de afgivne forklaringer lægges til grund, at banken gennem en årrække havde oplevet meget begrænsede tab på pantebreve.

Landsretten finder, at salget af E7..... A/S og bevillingen af kreditten på 30 mio. kr. til selskabet skal ses samlet, og at det må indgå i vurderingen, at banken dels fik indfriet det ansvarlige lån på 20 mio. kr., som banken havde ydet, dels fik udbetalt 30 mio. kr. i forbindelse med nedsættelsen af aktiekapitalen i E7..... A/S. Bankens samlede risiko i forbindelse med E7..... A/S blev således reduceret, uanset at der ikke var anden sikkerhed for kassekreditten end selskabets aktiekapital.

På denne baggrund og under hensyn til at banken havde et indgående kendskab til selskabet og dets pantebrevsportefølje på tidspunktet for bevillingen af kreditten, og til at banken havde betydelig erfaring med E....., der havde været kunde i banken i en årrække og tidligere havde ejet E7..... A/S, herunder i en periode sammen med ebh bank, er der ikke grundlag for at anse bevillingen af kassekreditten på 30 mio. kr. til E7..... A/S for uforsvarlig.

Den omstændighed, at lånet var udbetalt forud for den formelle bevilling af kreditten den 24. juli 2006, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingen kan anses for uforsvarlig, og der er heller ikke omstændigheder, der tyder på, at dette forhold har haft nogen betydning for det lidte tab.

Jens Nielsen har ikke været involveret i bevillingen og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for denne.

På denne baggrund frifindes de sagsøgte Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Keld Ingolf Agesen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen for påstand 27.

E8..... (PÅSTAND 23-24)

Finansiel Stabilitet har i påstand 23 og 24 vedrørende E8..... nedlagt påstand om betaling af henholdsvis 985.092,40 kr. og 601.640,42 kr., dvs. i alt 1.586.732,82 kr., der angives at udgøre tabet på en investeringskredit på 34 mio. kr. og en driftskredit på 1 mio. kr.

Landsretten lægger til grund, at selskabet E8..... ApS, der blev stiftet den 29. august 2007, oprindeligt var ejet af selskaberne ApS med tilknytning til C....., R..... ApS med tilknytning til Finn Strier Poulsens hustru [navn], U..... ApS med tilknytning til Jens Belling og V..... A/S med tilknytning til Egon Korsbæk.

E8..... ApS ejede det spanske selskab T..... S.L., der som sin eneste aktivitet ejede villaen "E8....." beliggende ved Malaga i Spanien.

E8..... ApS havde til finansiering af købet af villaen i Spanien indgået en kreditaftale med Jyske Bank i september 2007 med en kreditramme/trækningsret på 16,5 mio. kr. Finn Strier Poulsen og Jens Belling kationerede for lånet over for Jyske Bank, idet de hver især påtog sig selvskyldnerkautation for et beløb begrænset til 3,3 mio. kr. Ifølge Finn Strier Poulsens forklaring gengivet i Retten i Hjørrings dom af 2. februar 2017 var han, Egon Korsbæk og Jens Belling kationister. Egon Korsbæk har forklaret, at han ikke kationerede for selskabets gæld til Jyske Bank. Der er fremlagt en kationserklæring dateret 24. februar 2008, der fremtræder som underskrevet af Egon Korsbæk, og han har forklaret, "at det ligner hans underskrift". Jyske Bank skrev 17. juni 2008 til Egon Korsbæk, at han ikke længere var kationist. På denne baggrund lægger landsretten til grund, at også Egon Korsbæk havde kationeret for lånet over for Jyske Bank, idet han påtog sig selvskyldnerkautation for et beløb begrænset til 3,3 mio. kr.

Den 6. maj 2008 sendte Jens Belling en mail til Finn Strier Poulsen vedhæftet en vurdering af villaen "E8.....", hvorefter værdien var 2.290.926 euro for de kvadratmeter, som var registreret, og 2.600.000 euro, hvis man registrerede en kælder.

Anparterne i E8..... ApS blev i 2008 overtaget af selskabet E2..... A/S, der indgik i E.....-koncernen. Der er fremlagt tre anpartsoverdragelsesaftaler dateret 15. juni

2008 mellem på den ene side henholdsvis R..... ApS,
U..... ApS og V..... A/S og på den anden side E2..... A/S, der hver angår
nominelt 40.000 kr. anparter til en købspris på 80.172 kr.

Den 12. juni 2008 indgik ebh bank to kassekreditkontrakter med E8..... ApS i form af
henholdsvis en investeringskredit på 34 mio. kr. og en driftskredit på 1 mio. kr. I kassekre-
ditkontrakterne er der under ”Særlige bestemmelser” blandt andet anført, at der ved kredit-
tens etablering indbetales henholdsvis 1,5 mio. kr. og 1 mio. kr.

Ifølge en håndpantætningserklæring blev der i forbindelse med indgåelsen af kassekredit-
kontrakterne den 12. juni 2008 af E8..... ApS givet håndpant i et sikkerhedsdepot (de-
potnr. 12748787) og i indeståendet på en afkastkonto (kontonr. 0001010719). Ifølge en
anden håndpantætningserklæring blev der endvidere af E8..... ApS givet håndpant i
anpartskapitalen i T..... S.L., der ejede villaen ”E8.....”. Desu-
den blev der ifølge en tredje håndpantætningserklæring af E2..... A/S givet håndpant
i anpartskapitalen på 200.000 kr. i E8..... ApS.

I LEO-systemet er der i en engagementsændring oprettet den 11. juni 2008 om de to kasse-
kreditter på henholdsvis 34 mio. kr. og 1 mio. kr. til E8..... ApS blandt andet anført, at
engagementet skulle bruges til køb af en ejendom i Malaga for ca. 17 mio. kr., og at der for
17 mio. kr. skulle købes virksomhedsobligationer efter nærmere aftale, samt at ”Der stilles
kr. 2.500.000 i kontanter ved etableringen af kreditterne”. Der er fremlagt yderligere et
eksemplar af bilaget, hvor der under teksten ”virksomhedsobligationer efter nærmere afta-
le” med håndskrift er tilføjet ”Ændret til pantebrevskøb”. Det er uvist, hvornår ændringen
blev foretaget. Finn Jensen har blandt andet forklaret, at ”der på et tidspunkt ikke var uden-
landske virksomhedsobligationer at købe. E..... bad om at kunne købe pantebreve i
stedet, hvilket han eller Finn Strier Poulsen accepterede. De havde så stor tiltro til de pan-
tebreve, E..... købte, at det ikke bekymrede dem”. E..... har forklaret, at han talte
med Finn Jensen om pantebrevskøbene.

Ifølge en sikkerhedsoversigt oprettet i LEO-systemet den 11. juni 2008 ville der være sik-
kerheder for i alt 16.150.000 kr. i form af erhvervsobligationer ved et træk på 17 mio. kr.

Kassekreditterne til E8..... ApS på henholdsvis 34 mio. kr. og 1 mio. kr. blev bevilget
af Finn Strier Poulsen som presserende den 17. juni 2008. Samme dag blev et beløb på

16.587.840,18 kr. overført fra investeringskreditten til Jyske Bank til indfrielse af E8..... ApS' lån i banken. Finn Strier Poulsen, Egon Korsbæk og Jens Belling blev derved frigjort for deres kautionsforpligtelser over for Jyske Bank.

Bevillingen på i alt 35 mio. kr. til E8..... ApS blev forelagt bestyrelsen til efterbevil-
ling på et bestyrelsesmøde i ebh bank den 25. juni 2008, hvor bevillingen blev godkendt.
På bestyrelsesmødet var Finn Strier Poulsen og den samlede bestyrelse til stede bortset fra
Vagn Hav Christensen, som ikke er omfattet af påstand 23-24.

Den 4. juli 2008 blev der indsat 1,5 mio. kr. på investeringskreditten med teksten "Lånt af
E2.....", og den 16. september 2008 blev der overført 1 mio. kr. fra investeringskre-
ditten til driftskreditten. Kravet om indbetaling af i alt 2,5 mio. kr. kan herefter ikke anses
for opfyldt, idet der reelt kun blev indbetalt 1,5 mio. kr.

Ifølge en sikkerhedsoversigt oprettet i LEO-systemet den 18. juli 2008 var der sikkerheder
i alt for 11.341.614 kr. Det fremgik blandt andet, at der i depot nr. 12748787 var udenland-
ske obligationer med en kursværdi på 13.343.075,45 kr.

E8..... ApS optog lånene på i alt 35 mio. kr. i ebh bank som led i E2..... A/S'
erhvervelse af anparterne i E8..... ApS fra blandt andet selskaber med tilknytning til
Egon Korsbæk og Jens Belling samt Finn Strier Poulsens hustru, og i forbindelse med han-
delen blev disse tre sagsøgte som nævnt frigjort for deres kautionsforpligtelser over for
Jyske Bank. Egon Korsbæk, Jens Belling og Finn Strier Poulsen burde derfor ikke have
medvirket ved bevillingen af lånene, idet de må anses for at have været inhabile. Det læg-
ges til grund, at de øvrige medlemmer af bestyrelsen ikke var bekendt med, at disse tre
sagsøgte var inhabile.

Den omstændighed, at Egon Korsbæk, Jens Belling og Finn Strier Poulsen var inhabile,
kan ikke i sig selv medføre, at de er erstatningsansvarlige, idet det må bero på en samlet
vurdering af, om det var uforsvarligt at yde lånene til E8..... ApS.

Landsretten lægger til grund, at E..... gennem mange år havde været en stor kunde i
banken. Engagementet med E..... koncernen havde ikke tidligere medført tab for ban-
ken, og engagementet var blevet gennemgået af Finanstilsynet i 2007, uden at det gav an-
ledning til kritik. Der er enighed mellem parterne om, at engagementet ikke var et af de

fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementet mindst fik karakteren 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog ”Øvrige engagementer med normal risiko”. Intern revision havde i protokollaterne vedrørende årsrapporterne for 2006 og 2007 tilsluttet sig kreditkontorets vurdering, hvorefter der ikke var særlig risiko ved engagementet med E.....-koncernen.

Lånene blev ydet blandt andet til finansiering af en villa, der i foråret 2008 var blevet vurderet til cirka 2,3 mio. euro, og der skulle stilles forskellige former for sikkerhed. Der var tale om lån på i alt 35 mio. kr., og Finansiell Stabilitet gør gældende at have lidt et samlet tab i forbindelse med lånene på i alt 1.586.732,82 kr. svarende til mindre end 5 % af det samlede lånebeløb. Hvis kravet om indbetaling af 2,5 mio. kr. var blevet korrekt opfyldt ved indbetaling af yderligere 1 mio. kr., ville tabet antagelig have været tilsvarende mindre, så tabet ville svare til ca. 1,7 % af lånebeløbet, hvis tabet i øvrigt kan opgøres som hævdet af Finansiell Stabilitet. Tabet må antages blandt andet at have sammenhæng med et betydeligt fald i ejendomsværdien af villaen ”E8.....”, der ifølge en betinget overdragelsesaftale fra september 2010 mellem E2..... A/S og A/S af Nykredit International nu blev vurderet til cirka 1,7 mio. euro, dvs. cirka 0,6 mio. euro mindre end i foråret 2008. Landsretten finder ikke, at de sagsøgte ledelsesmedlemmer burde have forudset dette betydelige fald i ejendomsværdien.

Bevillingen af lånene kan på denne baggrund ikke i sig selv anses for ansvarspådragende, idet det efter en samlet vurdering ikke var uforsvarligt at yde lånene.

Der er ikke grundlag for at antage, at bestyrelsen ville have afslået at yde lånene, såfremt bestyrelsen havde været bekendt med Egon Korsbæks, Jens Bellings og Finn Strier Poulsens interesser i sagen. Deres medvirken ved bevillingen kan som nævnt ikke i sig selv begrunde et erstatningsansvar, når långivningen ikke var uforsvarlig.

En væsentlig del af det tab, som Finansiell Stabilitet gør gældende at have lidt, knytter sig til to pantebreve med pant henholdsvis i en ejendom beliggende i Hvidovre og en ejendom beliggende i Nørre Aaby, der var lagt til sikkerhed for lånene.

Efter forklaringerne fra Finn Jensen og E..... var det formentlig Finn Jensen, som accepterede, at der blev købt pantebreve i stedet for virksomhedsobligationer, og det er ikke

godtgjort, at de sagsøgte ledelsesmedlemmer var involveret i beslutningen herom. Det er efter bevisførelsen uvist, hvilken betydning det konkret måtte forudses at have for sikkerheden, at der blev købt pantebreve i stedet for virksomhedsobligationer. E..... har forklaret, at investeringen i tyrkiske obligationer var en investering med høj risiko, og at han derefter investerede i pantebreve, som han havde bedre forstand på.

På denne baggrund kan ændringen af sikkerheden ikke begrunde et erstatningsansvar for de sagsøgte ledelsesmedlemmer.

Det kan ikke betragtes som bestyrelsens eller Finn Strier Poulsens opgave at påse, at betingelsen om indbetaling af 2,5 mio. kr. faktisk blev opfyldt, idet kontrollen heraf måtte forventes udført på et lavere niveau i banken. Den manglende indbetaling af 1 mio. kr. kan derfor heller ikke begrunde et erstatningsansvar for de sagsøgte ledelsesmedlemmer.

Det efterfølgende forløb efterlader tvivl om, i hvilket omfang der rent faktisk blev stillet sikkerhed for lånene som forudsat i håndpantsettningserklæringerne. Denne omstændighed kan heller ikke anses for ansvarspådragende for bestyrelsen eller Finn Strier Poulsen, idet kontrollen heraf ligeledes måtte forventes udført på et lavere niveau i banken.

Efter en samlet vurdering finder landsretten herefter ikke grundlag for at anse de sagsøgte ledelsesmedlemmer for erstatningsansvarlige for så vidt angår kravene vedrørende E8.....

De sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Aage Skov Christophersen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling og Finn Strier Poulsen frifindes derfor for påstand 23 og påstand 24.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Ole Østergaard, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen og statsautoriseret revisor Henrik S. Poulsen henvises til afsnittet herom.

PANTEBREVE OG PANTEBREVSGARANTIER (PÅSTAND 28)

Indledning

Finansiel Stabilitets påstand 28 er opgjort således:

1. Tab på tilbagekøbte pantebreve i alt	26.845.452,97 kr.
2. Betaling ifølge aftale af 11. december 2008 med E2..... A/S	42.201.081,41 kr.
3. Betaling ifølge forligsaftale med Nykredit Bank A/S	83.708.879,00 kr.
4. Betaling ifølge forligsaftale med ebh fonden	<u>19.744.000,00 kr.</u>
Påstand 28	172.499.413,38 kr.

Faktum vedrørende post 1 og 2 i påstand 28

De to første poster i opgørelsen af påstand 28 på 26.845.452,97 kr. og 42.201.081,41 kr. knytter sig til aftalerne af henholdsvis 27. december 2007 og 13. februar 2008 med E2..... A/S om kvalitetssikring af pantebreve. Disse aftaler udmøntede sig i bankens udstedelse af fire pantebrevsgarantier på i alt 130 mio. kr.

Aftalen af 27. december 2007 med E2..... A/S om kvalitetssikring af pantebreve blev indgået i tilknytning til en aftale om køb af en portefølje af pantebreve med en restgæld på ca. 300 mio. kr., som E2..... A/S havde indgået den 14. – 19. december 2007 med Icarus Invest A/S som sælger. Banken stillede herefter en garanti på 45 mio. kr. over for E2..... A/S og en garanti på 25 mio. kr. over for Alm. Brand Bank A/S, som nogle af pantebrevene var blevet videresolgt til.

Aftalen af 13. februar 2008 med E2..... A/S om kvalitetssikring af pantebreve blev indgået i tilknytning til en aftale om køb af en portefølje af pantebreve med en restgæld på op til 250 mio. kr., som E2..... A/S indgik den 13. – 14. februar 2008 med ebh bank og ebh fonden som sælgere. Banken stillede herefter en garanti på 40 mio. kr. over for E2..... A/S og en garanti på 20 mio. kr. over for Alm. Brand Bank A/S, som nogle af pantebrevene var blevet videresolgt til.

Beløbet på 26.845.452,97 kr. angives at udgøre bankens tab på pantebreve tilbagekøbt fra E2..... A/S i henhold til (tre af) garantierne. Beløbet på 42.201.081,41 kr. angives at vedrøre bankens tab i forbindelse med aftalen af 11. december 2008 med E2..... A/S om ”tilbagekøb” af garantierne, hvorved banken blev frigjort for garantiforpligtelserne. Aftalen af 11. december 2008 omfattede ikke de pantebreve, der forinden var tilbagekøbt af banken i henhold til garantierne.

Kravene i post 1 og 2 i påstand 28 er baseret på, at der efter Finansiell Stabilitets opfattelse blev udvist ansvarspådragende adfærd i forbindelse med bankens udstedelse af pantebrevs-garantier, og indgåelsen af aftalen af 11. december 2008 om ”tilbagekøb” af garantier må betragtes som et forsøg på tabsbegrænsning.

Finn Strier Poulsens bemyndigelse

Efter ændringen af bestyrelsens § 70-instruks i oktober 2006 kunne direktionen maksimalt indkøbe og sælge pantebrevsporteføljer på 50 mio. kr. uden bestyrelsens godkendelse. Tidligere havde grænsen været 30 mio. kr.

Aftalen af 13. – 14. februar 2008 om E2..... A/S´ køb af pantebreve fra ebh bank og ebh fonden er underskrevet af Finn Strier Poulsen og Finn Jensen på vegne af banken.

Ifølge Svend Pedersens notat af 30. oktober 2008 til Jens Nielsen om salg af pantebreve blev der ved aftalen blandt andet solgt pantebreve fra to depoter i ebh bank med en restgæld på henholdsvis 95.051.465,31 kr. og 73.838.205,74 kr. Det må efter bevisførelsen lægges til grund, at salget af disse pantebrevsporteføljer ikke var godkendt af bankens bestyrelse. Finn Strier Poulsen burde personligt have sikret sig bestyrelsens godkendelse, inden han sammen med Finn Jensen forpligtede banken. Ved at sælge pantebrevene uden bestyrelsens godkendelse har Finn Strier Poulsen overskredet sin bemyndigelse.

Det fremgår af bankens forretningsgange vedrørende kreditområdet fra henholdsvis 2005 og 2008, at pantebrevsgarantier bevilges efter bevillingsreglerne. Der er i den forbindelse henvist til afsnit 3.5.1 i forretningsgangene om bevillingsregler. Finn Strier Poulsens bevillingsbeføjelse var efter en ændring i oktober 2006 på 15 mio. kr. i samlet engagement, 15 mio. kr. på blancoengagement, 10 mio. kr. på byggelån, 10 mio. kr. på sags/konverteringsgarantier og 10 mio. kr. på betalingsgarantier.

Aftalen af 27. december 2007 med E2..... A/S om kvalitetssikring af pantebreve er underskrevet af Finn Strier Poulsen og Finn Jensen på vegne af banken. Garantien på 45 mio. kr. (garantinr. 000-09-78256) og garantien på 25 mio. kr. (garantinr. 000-09-78248), der begge blev udfærdiget i tilknytning til aftalen om kvalitetssikring, er den 12. marts 2008 underskrevet af Finn Strier Poulsen og Finn Jensen på vegne af banken.

Aftalen af 13. februar 2008 med E2..... A/S om kvalitetssikring af pantebreve er underskrevet af Finn Strier Poulsen og Finn Jensen på vegne af banken. I tilknytning til aftalen om kvalitetssikring blev der udfærdiget to garantier på henholdsvis 40 mio. kr. og 20 mio. kr. Garantien på 40 mio. kr. er ikke nummereret, og den er ikke underskrevet. Garantien på 20 mio. kr. (garantinr. 000-10-02937) er underskrevet uden angivelse af datering af Finn Strier Poulsen og Finn Jensen på vegne af banken.

Selv om garantien på 40 mio. kr. ikke er underskrevet, må banken anses for forpligtet af garantien, der er udstedt i henhold til aftalen af 13. februar 2008 om kvalitetssikring. Garantien er efter det oplyste bogført i banken og efterlevet i praksis.

Det må efter bevisførelsen lægges til grund, at de fire pantebrevsgarantier ikke blev bevilget af bestyrelsen efter bevillingsreglerne. Dispositionerne vedrørende de fire garantier var af en sådan karakter og størrelse, at Finn Strier Poulsen personligt burde have sikret sig, at de blev forelagt for bestyrelsen til bevilling, inden han sammen med Finn Jensen forpligtede banken. Ved at stille garantierne har Finn Strier Poulsen overskredet sin bemyndigelse.

Risikoen ved garantierne

Ved at stille de fire pantebrevsgarantier påtog banken sig umiddelbart en risiko for at skulle dække tab på pantebrevene på indtil 130 mio. kr., herunder også tab på pantebreve, som ikke blev solgt af banken. Denne risiko må i sig selv betragtes som væsentlig.

Desuden indebar udformningen af pantebrevsgarantierne sammenholdt med den praktiske håndtering af garantierne, at banken kunne få et tilbagebetalingskrav mod garantimodtageren, såfremt det efterfølgende viste sig, at garantiens maksimum var blevet overskredet.

To af de omhandlede garantier på henholdsvis 25 mio. kr. (garantinr. 000-09-78248) og 20 mio. kr. (garantinr. 000-10-02937) var stillet over for Alm. Brand Bank A/S. Risikoen for, at Alm. Brand Bank A/S ikke kunne have dækket et eventuelt krav på tilbagebetaling, må antages at have været beskeden. De to øvrige garantier på henholdsvis 45 mio. kr. (garantinr. 000-09-78256) og 40 mio. kr. (ikke nummereret) var stillet over for E2..... A/S. Det må antages, at der i hvert fald ultimo 2008 var en ikke ubetydelig risiko for, at E2..... A/S ikke kunne have dækket et eventuelt krav på tilbagebetaling.

Risikoen for, at modtageren af garantierne ikke kunne dække et eventuelt tilbagebetalingskrav, kan have været medvirkende til Finansiell Stabilitets beslutning om ”tilbagekøb” af de 4 garantier for i alt 50 mio. kr., hvorved banken blev frigjort for garantiforpligtelserne.

Ifølge såvel Advokatfirmaet Dahls notat af 14. november 2008 med bilag B som bilag 1.4 til aftalen af 11. december 2008 med E2..... A/S om ”tilbagekøb” af garantier havde banken tilbagekøbt pantebreve med en hovedstol på 165.759.583 kr. under garantierne.

Det kan imidlertid ikke lægges til grund, at der i tilknytning til garantierne rent faktisk er lidt et tab direkte som følge af garantimodtagerens manglende betalingsevne, og et sådant krav er heller ikke gjort gældende af Finansiell Stabilitet. Der er efter det oplyste ikke opstået en situation, hvor garantiernes maksimum var blevet overskredet, og hvor ebh bank som følge heraf havde et udækket tilbagebetalingskrav mod garantimodtager, jf. herved afsnittet nedenfor om post 1 i tabsopgørelsen.

Regaranti

I aftalen af 27. december 2007 om kvalitetssikring af pantebreve anføres det blandt andet, at ”Som afløsning for kvalitetssikringen stiller ebh | bank og Sparekassen Kronjylland på vegne af Icarus Invest en bankgaranti på kr. 70.000.000, og denne udstedes i januar 2008”.

I bankens brev af 16. juni 2008 til Finanstilsynet om ”Ejendomsrelaterede engagementer i ebh bank” omtales regaranti af Sparekassen Kronjylland. I forbindelse med en redegørelse for omfanget af koncernens eksponering i pantebreve anføres det i brevet, at ”I løbet af efteråret 2007 og primo 2008 har ebh bank og Icarus Invest nedbragt sine beholdninger væsentligt, og i denne forbindelse er der udstedt garantier for i alt kr. 140 mio. kr., hvoraf Sparekassen Kronjylland regaranterer for 35 mio. kr.”

Finn Jensen, Finn Strier Poulsen og Flemming Sørensen har afgivet forklaring vedrørende brevet af 16. juni 2008 og spørgsmålet om regaranti fra Sparekassen Kronjylland.

Ove Knudsen har blandt andet forklaret, at han fik refereret af Jacob Leth, som var administrerende direktør i Sparekassen Kronjylland, ”at der skulle stilles nogle garantier, som for Sparekassen Kronjyllands vedkommende blev erstattet af, at sparekassen skulle yde E..... eller dennes selskaber et lån”. Foreholdt brevet af 16. juni 2008 fra ebh bank til Finanstilsynet med omtalen af en regaranti har Ove Knudsen forklaret, at ”Han mener ikke, at Sparekassen Kronjylland havde stillet en sådan regaranti”.

Det anføres i et notat dateret såvel 4. som 19. november 2008 fra Svend Pedersen til Leif Busk med emnet ”Garantirisiko”, at det er ”... aftalt, at Spar Kron, Randers regaranterer kr. 35 mio. vedr. Icaros´s salg den 28-12-07”. Herefter anføres det i notatet, at ”Regarantier er endnu ikke stillet – der tages tiltag til at dette forhold snarest bringes på plads”. Senere i notatet anføres det, at ”I forbindelse med fondens salg af pantebreve den 19-2-08, er der aldrig stillet en regaranti fra mellem banken og fonden”.

Svend Pedersen har blandt andet forklaret, at ”ebh bank havde stillet den fulde garanti, og så skulle Sparekassen Kronjylland regarantere for halvdelen, men den regaranti kom aldrig på plads”.

I Leif Busks statusrapport af 11. november 2008 omtales de fire pantebrevsgarantier på i alt 130 mio. kr., hvorefter det blandt andet anføres i rapporten, at ”Der er ikke indhentet regaranti fra Sparekassen Kronjylland for garantien for Icarus”.

I en oversigt over udestående garantier (bilag B til Advokatfirmaet Dahls notat af 14. november 2008) omtales regaranti af Icarus, idet der i overskrifterne over to skemaer anføres henholdsvis ”Garanti 000-09-78248 Alm. Brand Bank med regaranti af Icarus 25 mio” og ”Garanti 000-09-78256 E2..... med regaranti af Icarus 45 mio”.

I noterne til Icarus Invest A/S' årsrapport for 2007 anføres det, at ”Selskabet har afgivet tabsgarantier for solgte pantebreve for 70 mio. kr. Garantierne udløber senest den 1. januar 2010”. Årsrapporten indeholder en hensættelse på 1,5 mio. kr., som Ole Østergaard har

forklaret var til dækning af garantien. Ole Østergaard har endvidere forklaret, at garanti-forpligtelsen var indregnet i ebh banks balance med halvdelen, og at hvis garantien havde været stillet af banken alene, ville den indgå med det fulde beløb på 70 mio. kr.

I et notat af 21. november 2008 fra BDO ved Henrik S. Poulsen og Ole Østergaard til bankens bestyrelse omtales pantebrevsgarantierne på i alt 130 mio. kr. Det anføres blandt andet i notatet, at ”Der foreligger ikke afgivne regarantier”.

I et notat af 28. november 2008 fra Svend Pedersen om pantebrevsgarantier anføres det blandt andet, at ”Området fortæller, at det er det aftalt, at Sparekasse Kronjylland, Randers regaranterer kr. 35 mio. vedr. Icarus´ salg den 28-12-07. Regarantier er endnu ikke stillet – og de 2 bestyrelsesmedlemmer der repræsenterer Sparekassens interesser husker kun svagt hændelsesforløbet”. Det hedder videre i notatet, at ”Af Icarus´ officielle regnskab fremgår det, at der er stillet regaranti for kr. 70 mio. – Det er ikke lykkedes mig at finde papirerne herpå”. Desuden anføres det, at ”I forbindelse med fondens salg af pantebreve den 19-2-08, er der aldrig stillet en regaranti fra mellem banken og fonden”.

I en rapport af 4. december 2008 om ”Pantebrevsgarantier stillet af banken” udarbejdet af Anemarie Braad fra intern revision anføres det blandt andet, at ”Banken har stillet garantier på i alt kr. 130 mio. i forbindelse med to salg, hvor pantebreve fra ebh fonden og Icarus indgår. ebh fonden og Icarus har ikke betalt garantiprovision eller afgivet regaranti, og risikoen påhviler derfor som udgangspunkt banken”. I notatets punkt 2.1 om salg af pantebreve fra ebh bank og ebh fonden anføres det blandt andet, at ”Der er ikke set en regaranti fra ebh fonden. Iflg. pantebrevsafdelingen er regaranti ikke aftalt eller underskrevet, og der er heller ikke aftalt betaling af garantiprovision eller betalt for garantierne vedrørende ebh fonden”. I notatets punkt 2.2 om salg af pantebreve fra Icarus anføres det blandt andet, at ”Der er ikke set en regaranti fra Icarus på garantien, og der er ikke sket betaling for garantierne vedrørende Icarus”.

I en revisionsprotokol af 4. december 2008 fra BDO vedrørende perioderegnskabet pr. 30. september 2008 for ebh fonden i betalingsstandsning omtales det, at ebh bank har formidlet salg af pantebreve fra henholdsvis fonden, banken og Icarus Invest A/S, og at banken i forbindelse med handlerne har udstedt tabsgarantier på op til i alt 130 mio. kr. Det anføres herefter i revisionsprotokollen, at ”I forbindelse med disse handler er der - ifølge det oplyste - ikke stillet regarantier overfor ebh bank a/s fra fonden eller andre. Det bemærkes, at

ingen har været i stand til at fremkomme med sådanne regarantier, hverken i banken eller i fondens regi. Det må derfor forudsættes, at der ikke foreligger sådanne regarantier”.

I et ”NOTAT UDKAST” af 12. januar 2009 udarbejdet af Svend Pedersen som fungerende direktør for Icarus Invest A/S til selskabets bestyrelse omtales garantierne på 25 mio. kr. og 45 mio. kr., hvorefter der gengives en oplysning fra bankens pantebrevsafdeling (betegnet ”området”) om, at ”ebh | bank a/s stillede den fulde garanti på vegne af selskabet mod regaranti for halvdelen fra selskabets anden aktionær Sparekassen Kronjylland. Garantierne er imidlertid aldrig blevet underskrevet”.

I ledelsesberetningen i Icarus Invest A/S’ årsrapport for 2008 omtales pantebrevsgarantier, og det nævnes i den forbindelse, at der i 2008 til Icarus Invest A/S er tilbageført 24 pantebrevs med en pålydende værdi på i alt 131 mio. kr. Derefter anføres det, at ”Til fuld og endelig afgørelse af garantiforpligtelser herudover er der i Icarus Invest A/S’ regnskab for 2008 passiveret DKK 26 mio.”.

I revisionsfirmaet PriceWaterhouseCoopers påtegning af 6. juli 2009 på Icarus Invest A/S’ årsrapport for 2008 blev der taget et forbehold vedrørende pantebrevsgaranti. Det fremgår blandt andet heraf, at det ikke havde været muligt at opnå tilstrækkeligt revisionsbevis for, om selskabet var juridisk forpligtet til at tage pantebrevs retur og dermed for pantebrevs og garantiens tilhørsforhold til selskabet.

Efter en samlet vurdering af bevisførelsen i sagen lægger landsretten til grund, at der ikke blev stillet regarantier af ebh fonden, Icarus Invest A/S eller Sparekassen Kronjylland. Det må imidlertid lægges til grund, at der i praksis er sket tilbageførsel af nødlidende pantebrevs fra ebh bank til ebh fonden og Icarus Invest A/S, jf. nærmere nedenfor.

Garantiprovision

Jens Nielsen har blandt andet forklaret:

”... han husker tre forhold, som han registrerede, da han kom tilbage til banken. ... Det tredje var, at der blev købt pantebrevs retur til fonden, selv om banken havde udstedt garantierne. Det var mærkeligt, da der var betalt garantiprovisioner til banken.”

Finn Jensen har blandt andet forklaret:

”... Ved bankens egne salg af pantebreve betaltes kvalitetssikring og garanti over salgskursen. Ved garantier for andres salg ville banken få en provision. Det gjorde man dog ikke ved garantien for Icarus Invest. Det blev ikke diskuteret.

...

...Når banken stillede garantier for datterselskaber, fik de ikke provision.”

I rapporten af 4. december 2008 om ”Pantebrevsgarantier stillet af banken” udarbejdet af Anemarie Braad fra intern revision anføres det som nævnt, at ebh fonden og Icarus Invest A/S ikke har betalt garantiprovision. Det anføres i den forbindelse blandt andet vedrørende fonden, at ”Iflg. pantebrevsafdelingen er regaranti ikke aftalt eller underskrevet, og der er heller ikke aftalt betaling af garantiprovision eller betalt for garantierne vedrørende ebh fonden”.

I et notat af 11. februar 2009 fra BDO til ebh fonden i betalingsstandsning anføres det under overskriften ”Observationer vedrørende regaranti/provision” blandt andet, ”... at fonden den 30/5 2008 betaler provision, vedr. salg fra depot 20050 og 20060 til E2....., til banken med 433.072 kr. Provisionen er beregnet med 0,6 % af 72,2 mio. kr.”. Ifølge Svend Pedersens notat af 30. oktober 2008 var der den 13. februar 2008 solgt pantebreve med en restgæld på ca. 72,2 mio. kr. til E2..... A/S fra de to depoter tilhørende fonden. Det fremgår ikke klart af notatet af 11. februar 2009, om der var tale om provision for selve salget eller for at stille garanti. I aftalen af 13. – 14. februar 2008 om salg af pantebreve fra ebh bank og ebh fonden til E2..... A/S står der imidlertid om ”Henvi sningsprovision”, at ”Der udbetales af sælger provision på 0,6 kurspoint efter nærmere aftale”. Det tyder på, at beløbet på 433.072 kr. ikke var provision for at stille garanti, men i stedet ”Henvi sningsprovision”.

Efter en samlet vurdering af bevisførelsen lægger landsretten til grund, at ebh bank ikke modtog betaling i form af provision for at stille garantierne hverken fra Icarus Invest A/S eller ebh fonden.

Ansvarspådragende adfærd – Finn Strier Poulsen

Finn Strier Poulsen har i strid med sin bemyndigelse forpligtet banken ved at stille de fire garantier på i alt 130 mio. kr. Garantierne indebar en væsentlig risiko for banken og førte til, at banken måtte tilbagekøbe et stort antal misligholdte pantebreve. Der blev ikke stillet regarantier af ebh fonden, Icarus Invest A/S eller Sparekassen Kronjylland, og banken modtog ikke betaling i form af provision for at stille garantierne.

Finn Strier Poulsen har på denne baggrund udvist ansvarspådragende adfærd. Han er derfor erstatningsansvarlig for det eventuelle tab, som banken har lidt på grund af garantierne.

Ansvarspådragende adfærd - bestyrelsen

Det må som nævnt efter bevisførelsen lægges til grund, at de omhandlede fire pantebrevs-garantier ikke blev bevilget af bestyrelsen efter bevillingsreglerne, således som de skulle have været det ifølge bankens forretningsgange. Bestyrelsen har slet ikke fået forelagt pantebrevsgarantierne med henblik på at træffe beslutning om, hvorvidt de kunne bevilges.

Landsretten finder det ikke godtgjort, at bestyrelsen på andet grundlag er medansvarlig for Finn Strier Poulsens dispositioner i relation til pantebrevsgarantierne.

Bankens generelle håndtering af pantebrevsområdet kan ikke begrunde et erstatningsansvar for bestyrelsen i relation til pantebrevsgarantierne. Landsretten bemærker herved, at det fremgik klart af bankens forretningsgange, at Finn Strier Poulsen ikke uden forelæggelse for bestyrelsen kunne forpligte banken ved at stille garantierne, og at han ikke kan have været i tvivl herom. Pantebrevsområdet blev i øvrigt revideret af intern og ekstern revision, og bestyrelsen reagerede på revisionens bemærkninger og tog skridt til at forbedre administrationen af området.

Det må antages, at bestyrelsen efterfølgende har kunnet se garantierne på henholdsvis 25 mio. kr. og 45 mio. kr. optræde på den skematiske oversigt pr. 31. marts 2008 over garantier stillet af banken, der er udarbejdet af intern revision, hvor der ud for begge garantier står ”Ny”. Det må endvidere antages, at bestyrelsen efterfølgende har kunnet se de to garantier og garantien på 20 mio. kr. optræde på den skematiske oversigt pr. 30. juni 2008 over ga-

rantier stillet af banken, der er udarbejdet af intern revision, hvor der ud for garantien på 20 mio. kr. står ”Ny”. De to oversigter indgik i nogle ganske omfattende bilag vedrørende bankens store engagementer over 1,5 mio. kr., som blev gennemgået af John Wiingaard på bestyrelsesmøder i banken henholdsvis den 28. april 2008 og den 19. august 2008. Det må lægges til grund, at der hverken i oversigterne eller i forbindelse med John Wiingaards gennemgang var bemærkninger fra intern revision om, hvorvidt de tre garantier var bevilget efter reglerne. Garantien på 40 mio. kr. må antages at være bogført under den såkaldte rammegaranti (garantinr. 400-89-90080), jf. rapport af 4. december 2008 om ”Pantebrevsgarantier stillet af banken”, der er udfærdiget af Anemarie Braad fra intern revision. I referatet af et bestyrelsesmøde i banken den 21. november 2008 er det under dagsordenens punkt 6 om ”Gennemgang af DAHL’s notat vedrørende salg af pantebreve til E2..... og Alm. Brand Bank og de i tilknytning hertil udstedte tabsgarantier” blandt andet anført, at ”Det står også klart, at salget af pantebrevene med tabsgaranti ikke har været omtalt hverken i mødereferater eller på bevillingslisterne, men efterfølgende er handlerne nævnt af den interne revision i forbindelse med den interne revisions statistik over de største engagementer på 2 bestyrelsesmøder”, samt at ”Bestyrelsen udtrykte samstemmende, at bestyrelsen ikke har bevilget tabsgarantierne eller salget af pantebrevene, og at bestyrelsen ikke har været bekendt med udformningen af aftalerne”. Medlemmer af bankens bestyrelse har under sagen afgivet forklaringer vedrørende pantebrevsgarantier.

Det kan efter en samlet vurdering af bevisførelsen i sagen ikke lægges til grund, at bestyrelsen før ultimo 2008 blev opmærksom på, at banken havde stillet garantierne, uden at de forinden var bevilget af bestyrelsen. Der er ikke tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at bestyrelsen har pådraget sig erstatningsansvar som følge af, at bestyrelsen ikke selv på et tidligere tidspunkt opdagede dette. Desuden var banken allerede forpligtet af aftalerne, og bankens tab på garantierne kan ikke anses for at være forårsaget af, at bestyrelsen ikke greb ind på et tidligere tidspunkt end december 2008, hvor banken ”tilbagekøbte” garantierne efter aftale med E2..... A/S. Banken kunne ikke ensidigt have bragt garantiforpligtelserne til ophør.

De sagsøgte bestyrelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Keld Ingolf Agesen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen og Jens Belling frifindes herefter for kravene i post 1 og 2 i påstand 28.

Ansvarspådragende adfærd – Jens Nielsen

Jens Nielsen har blandt andet forklaret:

”Han underskrev i 2005 en pantebrevsgaranti på bankens vegne, men han har ikke siden udstedt garantier på bankens, Icarus Invests eller Dansk Pantebrevsbørs’ vegne. Han har heller ikke været med til at udforme garantierne. Han mener, at banken benyttede standardformularer, der blev benyttet af hele sektoren.

Foreholdt brev af 14. december 2007 til E2..... A/S vedrørende salg af pantebreve fra Icarus Invest A/S (bind 6, 131) forklarede han, at han var på ferie, da handlen blev indgået. Han må som bestyrelsesmedlem af Icarus Invest have haft viden om salget, men han husker det ikke. Salget var så stort, at det må have været drøftet i bestyrelsen for Icarus Invest. Han har ikke været med til at forhandle aftalen. Han kan se, at der blev givet nogle garantier. Det var fornuftigt. Icarus Invest solgte pantebrevene, fordi de så en god forretning, og det passede med filosofien om at slanke deres balance. Han er sikker på, at E..... ikke ville have købt pantebrevene, hvis det ikke var en god forretning for E2..... E..... var skarp og dygtig og ville ikke have købt en nødlidende portefølje. Han tror, at han fik kendskab til handlen i januar 2008. Han er sikker på, at Finn Strier Poulsen orienterede bestyrelsen om garantierne. Han husker ikke, hvornår han fik kendskab til garantierne.

Foreholdt brev af 13. februar 2008 fra banken til E2..... A/S vedrørende salg af pantebreve fra ebh bank og ebh fonden (bind 6, 147) forklarede han, at han ikke kendte til salget. Han er først blevet bekendt med handlen i forbindelse med denne retssag. Han stødte ikke på handlerne, mens han var tilbage i banken fra efteråret 2008.

Foreholdt notat 30. oktober 2008 vedrørende salg af pantebreve fra Svend Pedersen til Jens Nielsen og Jens Peter Egebjerg Hansen (bind 6, 253) forklarede han, at han givetvis blev orienteret om garantierne og handlen på dette tidspunkt. Han talte givetvis med Svend Pedersen om den. ...

...

Han var kun involveret i pantebrevsområdet som bestyrelsesmedlem i selskaberne i Dansk Pantebrevsbørs og Icarus Invest. Han var ikke involveret i håndteringen af pantebrevene. Det var en bankopgave, som han ikke blandede sig i.

Foreholdt mail af 7. september 2010 fra Anne Birgitte Jørgensen med notat om telefonsamtale den 7. september 2010 med Tina Nielsen (bind B, 4479) forklarede han, at han ikke havde noget med bankens håndtering af pantebreve at gøre. Han var ikke i pantebrevsafdelingen. Han fik heller ikke fra andre at vide, hvordan tingene blev håndteret, herunder om der var under-

bemanding i afdelingen. Finn Jensen var i en periode ansvarlig for Dansk Pantebrevsbørs. Finn Jensen var ansvarlig for det daglige arbejde i Icarus Invest sammen med Ove Knudsen fra Sparekassen Kronjylland. Han husker, at de på et tidspunkt fik etableret back-office-funktionen på pantebrevsområdet. Der havde givetvis været travlt, og han antager, at der havde været behov for at organisere pantebrevsafdelingen på en anden måde. Det var ikke noget, han stod for. Det kom på et tidspunkt op i banken, og han hørte om det på et bestyrelsesmøde og bakkede selvfølgelig op om det.”

Landsretten lægger efter Jens Niensens forklaring og bevisførelsen i øvrigt til grund, at han ikke var ansvarlig for pantebrevsområdet i banken, og at han ikke var involveret i udstedelsen af de fire pantebrevsgarantier.

Jens Nielsen må som medlem af bestyrelsen i Icarus Invest A/S have deltaget i beslutningen om salget af pantebrevsporteføljen til E2..... A/S, men det kan ikke i sig selv begrunde et erstatningsansvar over for banken.

Der er herefter ikke grundlag for at anse Jens Nielsen for erstatningsansvarlig i relation til pantebrevsgarantierne. Jens Nielsen frifindes derfor for kravene i post 1 og 2 i påstand 28.

Ansvarspådragende adfærd – ekstern revision

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen, statsautoriseret revisor Ole Østergaard og statsautoriseret revisor Henrik S. Poulsen henvises til afsnittet herom.

Tabsopgørelsen post 1 – tilbagekøbte pantebreve

Finansiel Stabilitet har i støttebilag 47.2 opgjort sit tab på tilbagekøbte pantebreve til i alt 26.845.452,97 kr., hvoraf 6.505.556,23 kr. vedrører garantien på 45 mio. kr. (punkt 4-6 og 9-10 i støttebilaget), 15.242.465,58 kr. vedrører garantien på 25 mio. kr. (punkt 1-3 i støttebilaget) og 5.097.431,16 kr. vedrører garantien på 40 mio. kr. (punkt 7-8 i støttebilaget).

Ifølge Finansiell Stabilitet omfattede garantien på 45 mio. kr. (garantinummer 000-09-78256) blandt andet disse fem pantebreve, der efter Finansiell Stabilitets opfattelse har medført tab for banken, jf. støttebilag 47.2 (punkt 4-6 og 9-10 i støttebilaget):

- Matr.nr. 272 Nørrevold Kvarter, København, hovedstol 1.500.000 kr.
- Matr. nr. 19 d St. Merløse by, St. Tåstrup, hovedstol 600.000 kr.
- Matr.nr. 11 co Ordrup, hovedstol 5.000.000 kr.
- Matr.nr. 3 o Herlev, hovedstol 2.500.000 kr.
- Matr.nr. 16 Sankt Annæ Øster Kvarter, Kbh., ejl. 18, hovedstol 25.000.000 kr.

I bilag 1.4 til Finansiell Stabilitets aftale af 11. december 2008 med E2..... A/S om tilbagekøb af garantier nævnes de fem pantebreve under garantinummer 000-09-78256 (garantien på 45 mio. kr.). Ifølge aftalen er bilag 1.4 en oversigt over pantebreve, som i henhold til garantierne forud for underskrivelsen af aftalen var købt af banken.

Det fremgik af aftalen om E2..... A/S' køb af pantebreve fra Icarus Invest A/S, at "Køber kan frasortere op til 10 stk. pantebreve".

Der er fremlagt en oversigt med overskriften "KØBT AF ICARUS – VALØR 27.12.2008" (rettelig 2007), der omfatter i alt 96 stk. pantebreve. Ud for syv af pantebrevene i oversigten er der med håndskrift tilføjet "Retur", og det anføres til sidst i oversigten, at der er "Købt 89 stk." pantebreve. Blandt de syv pantebreve, hvor der er tilføjet "Retur", er ovennævnte pantebrev med pant i matr.nr. 19 d St. Merløse by, St. Tåstrup, med en hovedstol på 600.000 kr. og ovennævnte pantebrev med pant i matr.nr. 3 o Herlev med en hovedstol på 2.500.000 kr. Den samlede restgæld på de syv pantebreve udgjorde ifølge oversigten 23.270.642,76 kr.

I bilag 1.4 til Finansiell Stabilitets aftale af 11. december 2008 med E2..... A/S om tilbagekøb af garantier nævnes i alt syv pantebreve under datoen 22. januar 2008, herunder pantebrevet med pant i matr.nr. 19 d St. Merløse by, St. Tåstrup, og pantebrevet med pant i matr.nr. 3 o Herlev. De syv pantebreve nævnes alle under garantinummer 000-09-78256 (garantien på 45 mio. kr.). Der er tale om de samme syv pantebreve som dem, der i førnævnte oversigt har fået den håndskrevne tilføjelse "Retur". Ifølge bilag 1.4 har de syv pantebreve tilsammen en "Returneret Hovedstol" på 23.270.642 kr.

Der er fra Icarus Invest A/S' driftskredit i ebh bank den 22. januar 2008 udbetalt et beløb på 23.708.914,26 kr.

Ifølge en oversigt med overskriften ”SALG TIL ALM. BRAND BANK FRA ICARUS PORTEFØLJEN” og med tilføjelsen ”Til særskilt garanti fra ebh bank A/S” omfattede garantien på 25 mio. kr. (garantinummer 000-09-78248) i alt 23 stk. pantebreve. Det fremgår af teksten i selve garantien på 25 mio. kr., at der garanteres ”for 23 stk. pantebreve”.

De 23 pantebreve, der er opregnet i oversigten vedrørende garantien på 25 mio. kr., er også medtaget i den førnævnte oversigt vedrørende pantebreve købt af Icarus Invest A/S med valør 27. december 2007, hvori det til sidst anføres, at der er ”Købt 89 stk.” pantebreve. Der er ikke ud for nogen af de 23 pantebreve skrevet ”Retur”. Differencen mellem 89 stk. pantebreve og 23 stk. pantebreve udgør 66 stk. pantebreve. Det fremgår af teksten i selve garantien på 45 mio. kr., at der garanteres ”for 66 stk. pantebreve”.

Landsretten lægger på denne baggrund til grund, at pantebrevet med pant i matr.nr. 19 d St. Merløse by, St. Tåstrup, med en hovedstol på 600.000 kr. og pantebrevet med pant i matr.nr. 3 o Herlev med en hovedstol på 2.500.000 kr. er returneret fra E2..... A/S til Icarus Invest A/S i henhold til bestemmelsen i købsaftalen om, at ”Køber kan frasortere op til 10 stk. pantebreve”. De to pantebreve kan herefter ikke anses for at være omfattede af garantien på 45 mio. kr. (garantinummer 000-09-78256), og der ses ikke at være noget ansvarsgrundlag i relation til disse to pantebreve. Finansiell Stabilitets krav vedrørende disse to pantebreve, der i støttebilag 47.2 er opgjort til henholdsvis 478.346,20 kr. og 1.116.066 kr., kan allerede af denne grund ikke tages til følge.

Landsretten lægger endvidere til grund, at de tre pantebreve med pant i henholdsvis matr.nr. 272 Nørrevold Kvarter, København, med en hovedstol på 1.500.000 kr., matr.nr. 11 co Ordrup, med en hovedstol på 5.000.000 kr. og matr.nr. 16 Sankt Annæ Øster Kvarter, Kbh., ejl. 18, med en hovedstol på 25.000.000 kr., var omfattede af garantien på 45 mio. kr. (garantinummer 000-09-78256), og at de blev tilbagekøbt af banken.

Ifølge en oversigt med overskriften ”SALG TIL ALM. BRAND BANK FRA ICARUS PORTEFØLJEN” omfattede garantien på 25 mio. kr. (garantinummer 000-09-78248) blandt andet disse syv pantebreve, som efter Finansiell Stabilitets opfattelse har medført tab for banken, jf. støttebilag 47.2 (punkt 1-3 i støttebilaget):

- Matr.nr. 6 a Sundby by, Toreby, hovedstol 5.000.000 kr.
- Matr.nr. 261 a Sankt Annæ Øster Kvarter, København, hovedstol 2.000.000 kr.

- Matr.nr. 261 a Sankt Annæ Øster Kvarter, København, hovedstol 2.000.000 kr.
- Matr.nr. 261 a Sankt Annæ Øster Kvarter, København, hovedstol 2.000.000 kr.
- Matr.nr. 1 rr Glostrup by, Glostrup, hovedstol 1.000.000 kr.
- Matr.nr. 1 rr Glostrup by, Glostrup, hovedstol 1.000.000 kr.
- Matr.nr. 1 rr Glostrup by, Glostrup, hovedstol 1.000.000 kr.

I bilag 1.4 til Finansiell Stabilitets aftale af 11. december 2008 med E2..... A/S om tilbagekøb af garantier nævnes de syv pantebreve, der er opregnet ovenfor, under garantinumnummer 000-09-78248. Ifølge aftalen er bilag 1.4 som nævnt en oversigt over pantebreve, som i henhold til garantierne forud for underskrivelsen af aftalen var købt af banken.

Landsretten lægger herefter til grund, at de syv pantebreve var omfattede af garantien på 25 mio. kr. (garantinummer 000-09-78248), og at de blev tilbagekøbt af banken.

Ifølge en oversigt med overskriften ”KØB AF PANTEBREVE AF EBH BANK/EBH FONDEN – VALØR 19.02.2008” omfattede garantien på 40 mio. kr. (uden garantinumnummer) 72 pantebreve, men ikke følgende to pantebreve, som efter Finansiell Stabilitets opfattelse har medført tab for banken, jf. støttebilag 47.2 (punkt 7-8 i støttebilaget):

- Matr.nr. 64 a Sankt Annæ Vester Kvarter, København, hovedstol 4.000.000 kr.
- Matr.nr. 2 br Herlev, hovedstol 500.000 kr.

I bilag 1.4 til Finansiell Stabilitets aftale af 11. december 2008 med E2..... A/S om tilbagekøb af garantier nævnes de to pantebreve med pant i matr.nr. 64 a Sankt Annæ Vester Kvarter og 2 br Herlev under den unummerede garanti stillet over for E2..... A/S. Ifølge aftalen er bilag 1.4 som nævnt en oversigt over pantebreve, som i henhold til garantierne forud for underskrivelsen af aftalen var købt af banken. Også i en ”Oversigt over udestående garantier” af 14. november 2008 (bilag B til Advokatfirmaet Dahls notat af samme dato) er de to pantebreve nævnt under den unummerede garanti på 40 mio. kr.

Landsretten lægger herefter til grund, at de to pantebreve med pant i matr.nr. 64 a Sankt Annæ Vester Kvarter og 2 br Herlev blev omfattet af den unummerede garanti på 40 mio. kr. stillet over for E2..... A/S, og at de blev tilbagekøbt af banken.

Ifølge en oversigt med overskriften ”SALG TIL ALM. BRAND BANK – VALØR 16.04.2008” omfattede garantien på 20 mio. kr. (garantinummer 000-10-02937) i alt 166 stk. pantebreve. I støttebilag 47.2 omtales ikke pantebreve omfattet af garantien på 20 mio. kr. I bilag 1.4 til Finansiell Stabilitets aftale af 11. december 2008 med E2..... A/S om tilbagekøb af garantier anføres det vedrørende garantinummet 000-10-02937: ”Ingen pantebreve købt af EBH Bank A/S under denne garanti”.

Landsretten lægger herefter til grund, at banken ikke tilbagekøbte pantebreve omfattet af garantien på 20 mio. kr. (garantinummer 000-10-02937).

I det omfang der oprindeligt var tale om salg af pantebreve, som ikke stammede fra bankens egen beholdning, er spørgsmålet, om banken har lidt et tab i forbindelse med ”tilbagekøb” af pantebrevene, eller om pantebrevene – med rette eller urette – er blevet tilbageført til sælgeren (ebh fonden eller Icarus Invest A/S), som derefter endeligt har båret tabet.

I notatet af 30. oktober 2008 fra Svend Pedersen til Jens Nielsen om salg af pantebreve omtales E2..... A/S’ aftale af 13. februar 2008 om køb af pantebreve med ebh bank og ebh fonden som sælgere. Det fremgår af notatet, at banken ved flere lejligheder har formidlet større salg af pantebrevsporteføljer – også forsynet med tabsgarantier. Det anføres herefter i notatet, at ”Når et pantebrev bliver misligholdt fra debitors side, indebærer det at pantebrevet returneres til garantistiller. Den interne instruks til områdets medarbejdere har altid været, at det returnerede pantebrev gik retur til salgsdepotet/opdragsgiver, hvilket også er sket i ovennævnte handel”.

Foreholdt de sidste fire afsnit i Svend Pedersens notat af 30. oktober 2008 har Jens Nielsen forklaret:

”... at hvis fonden havde solgt pantebreve med garanti fra banken, så skulle pantebrevene, hvis de blev nødlidende, tages tilbage af banken som garanti-stiller. Det skete ikke. Det undrer ham. Han husker ikke, at han har set pantebreve, der er gået tilbage til banken. Han kan huske, at han syntes, at det var underligt, at pantebrevene var gået tilbage til fonden, men det var måden, man gjorde det på. I forhold til Icarus Invests salg gik det, så vidt han husker, på samme måde. Der var således konsekvens i måden, man gjorde det på.”

Som tidligere nævnt har Jens Nielsen også forklaret:

”... han husker tre forhold, som han registrerede, da han kom tilbage til banken. ... Det tredje var, at der blev købt pantebreve retur til fonden, selv om banken havde udstedt garantiene. Det var mærkeligt, da der var betalt garantiprovisioner til banken.”

I et notat dateret såvel 4. som 19. november 2008 fra Svend Pedersen til Leif Busk med emnet ”Garantirisiko” omtales Icarus Invest A/S salg af pantebreve i december 2007 samt bankens og fondens salg af pantebreve i februar 2008 og de dertil knyttede fire pantebrevsgarantier på i alt 130 mio. kr. I dette notat anføres det ligeledes, at ”Den interne instruks til områdets medarbejdere har altid været, at det returnerede pantebrev gik retur til salgsdepotet/opdragsgiver, hvilket også er sket i ovennævnte handel”.

I Leif Busks statusrapport af 11. november 2008 omtales de fire pantebrevsgarantier på i alt 130 mio. kr., hvorefter det anføres i rapporten, at ”Siden salget er pantebreve for ca. kr. 170 mio. returneret som følge af restancer og et tilgået de depot hvorfra de oprindeligt blev solgt”.

I Advokatfirmaet Dahls notat af 11. november 2008 ”vedrørende garantier for pantebreve udstedt den 28. december 2007 og den 19. februar 2008” omtales ”Svend Pedersens notat af 5. november” og et møde den 6. november 2008, hvor der var blevet ”redegjort for den hidtidige håndtering af garantiene”. Det anføres herefter blandt andet i advokatfirmaets notat, at ”Det fremgår, af Svend Pedersens redegørelse og drøftelserne på ovennævnte møde, at der hidtil har været praksis for, at indfrie pantebreve gik retur til den oprindelige sælger, det vil sige ebh fonden eller Icarus Invest A/S, idet pantebreve solgt fra bankens egen beholdning er forblevet hos banken. Tilbageførsel til ebh fonden og Icarus A/S er efter det oplyste sket mod kontant betaling af et beløb svarende til indfrielsesbeløbet”.

Ifølge punkt 10.2 i notatet af 11. november 2008 havde Advokatfirmaet Dahl som grundlag for vurderingen blandt andet fået oplyst, at ”Internt i ebh bank a/s har der været fulgt en procedure, indebærende at i det omfang pantebreve blev indfriet i henhold til garantiernes punkt 1.3, da er pantebrevene tilbageført til depot tilhørende den oprindelige sælger, det vil sige ebh fonden, ebh bank a/s eller Icarus Invest A/S. Ved tilbageførsel til ebh fonden og Icarus Invest A/S har disse enheder betalt kontant svarende til det indfrielsesbeløb, banken har betalt til garantiindehaver”.

I en rapport af 4. december 2008 om ”Pantebrevsgarantier stillet af banken” udarbejdet af Anemarie Braad fra intern revision anføres det blandt andet, at ”Banken har stillet garantier på i alt kr. 130 mio. i forbindelse med to salg, hvor pantebreve fra ebh fonden og Icarus indgår. ebh fonden og Icarus har ikke betalt garantiprovision eller afgivet regaranti, og risikoen påhviler derfor som udgangspunkt banken. I forbindelse med returnering af pantebreve har afdelingens procedure været, at pantebreve solgt af ebh fonden tilbagekøbes af ebh fonden, uanset at der ikke er afgivet regaranti. ebh fonden har i 2008 tilbagekøbt pantebreve for ca. kr. 59 mio.. Om pantebrevene alle kan relateres til ovennævnte garantier er ikke vurderet”.

I revisionsprotokollen af 4. december 2008 fra BDO vedrørende perioderegnskabet pr. 30. september 2008 for ebh fonden i betalingsstandsning omtales det som nævnt, at ebh bank har formidlet salg af pantebreve fra henholdsvis fonden, banken og Icarus Invest A/S, og at banken i forbindelse med handlerne har udstedt tabsgarantier på op til i alt 130 mio. kr. Det anføres herefter blandt andet i revisionsprotokollen, at ”En stor del af de solgte pantebreve er siden solgt blevet nødlidende, hvorfor køber i henhold til garantiaftalen har returneret disse til ebh bank a/s. Vi har i forbindelse med vores revision konstateret, at ebh bank a/s i en række tilfælde (8 tilfælde med pantebreve for i alt 53 mio. kr.), har overført disse tilbagetagne pantebreve til fonden. Der forekommer ikke at være juridisk grundlag for, at fonden overtager disse pantebreve. Bestyrelsen er forespurgt herom, men har ingen kendskab til sagen”.

I det nævnte ”NOTAT UDKAST” af 12. januar 2009 udarbejdet af Svend Pedersen som fungerende direktør for Icarus Invest A/S til selskabets bestyrelse omtales garantierne på 25 mio. kr. og 45 mio. kr., hvorefter der gengives en oplysning fra bankens pantebrevsafdeling (betegnet ”området”) om, at ”Misligholdte pantebreve indfries til købskursen, hvorefter der gøres regres mod salgsdepotet, hvilket også er sket – jf. bilag A. Denne proces fandt sted frem til september 08, hvor selskabets kassekredit udviste en saldo på ca. – 138 mio. og var fuld udnyttet”.

Ove Knudsen har blandt andet forklaret, at ”Han mener, at ebh bank tog nogle pantebreve tilbage, og at pantebrevene blev lagt ind i Icarus Invests depoter som om, at Icarus Invest skulle betale for de tilbagetagne pantebreve. Han ved ikke, om Icarus Invest betalte for pantebrevene”.

I ledelsesberetningen i Icarus Invest A/S' årsrapport for 2008 omtales pantebrevsgarantier, og det nævnes i den forbindelse, at der i 2008 til Icarus Invest A/S er tilbageført 24 pantebreve med en pålydende værdi på i alt 131 mio. kr.

Som omtalt i sagsfremstillingen vedrørende aftalen af 11. december 2008 med E2..... A/S om tilbagekøb af garantier kan der i en række tilfælde konstateres sammenfald mellem hævninger på Icarus Invest A/S' driftskredit i ebh bank og tilbagekøb af pantebreve i henhold til garantierne. Det er blandt andet tilfældet for så vidt angår 12 af de 14 pantebreve, der er omfattet af påstand 28, jf. støttebilag 47.2.

Som nærmere omtalt samme sted i sagsfremstillingen blev der den 28. februar 2008 på ebh fondens konto i banken hævet et beløb på 514.705,07 kr. med teksten "tilbagekøb fra E2.....". Det fremgår af en telefaks af 26. februar 2008 fra E2..... A/S til banken, at provenuet ved tilbagesalget af et pantebrev opr. stort kr. 500.000 med pant i matr.nr. 2 br Herlev m.fl. netop udgjorde 514.705,07 kr. Dette pantebrev er ligeledes omfattet af påstand 28, jf. støttebilag 47.2 punkt 8. Vedrørende dette pantebrev anføres det i notatet af 11. februar 2009 fra BDO til ebh fonden i betalingsstandsning, at "Af handelsbilaget vedrørende købet fremgår, at banken er køber. Dog betales købet af fonden og pantebrevet placeres i fondens depot".

I Finansiell Stabilitets "Sammenfattende processkrift – Finansiell Stabilitet" af 15. marts 2019 anføres det på side 441, at "uagtet det forhold, at det alene var Banken, som havde udstedt de fire garantier, og at der ikke forelå regaranti fra hverken Fonden eller Icarus Invest A/S, valgte Banken at lade de tilbagekøbte pantebreve gå tilbage til den oprindelige sælger, dvs. også Fonden eller Icarus Invest A/S", og at "Det fremgår således også af udskrift for henholdsvis Icarus Invest A/S' og Fondens konti i Banken, at pantebrevene blev tilbagekøbt via disse ...". På side 442 i processkriftet anføres det, at "Det forhold, at Banken lod Icarus Invest A/S og Fonden tilbagekøbe de enkelte pantebreve via selskabernes konti i Banken, og at begge selskaber efterfølgende dels blev opløst ved en teknisk solvent likvidation dels gik konkurs, og derfor heller ikke kunne indfri de udnyttede kassekreditter, medførte således også, at tabet endeligt lå i Banken".

Landsretten lægger på denne baggrund til grund, at der i praksis er sket tilbageførsel af nødlidende pantebreve fra ebh bank til ebh fonden og Icarus Invest A/S mod betaling til

banken, uanset om der juridisk har været grundlag for det. Det kan herefter ikke anses for bevist, at banken som følge af de stillede garantier har lidt tab på pantebreve, der oprindeligt var solgt af ebh fonden og Icarus Invest A/S, som berettiger til erstatning. Dette gælder, uanset om ebh fondens og Icarus Invest A/S' betalinger til banken skete ved træk på deres respektive kassekreditter i banken.

Landsretten bemærker herved, at ebh fondens kassekredit i banken i hvert fald som udgangspunkt må anses for at være et mellemværende mellem fonden og banken, således at bankens tab på kassekrediten ikke kan kræves erstattet af de sagsøgte. Det må i den forbindelse tages i betragtning, hvordan situationen havde været, hvis dispositionen – det vil sige salget af pantebrevene med garanti – ikke var blevet gennemført. Det må i så fald antages, at ebh fonden selv ville have lidt tilsvarende tab på pantebrevene, der fortsat ville have ligget i fondens egen beholdning. Samlet set kan salget af pantebrevene fra ebh fonden og fondens tilbagekøb af pantebrevene derfor ikke antages at have forringet fondens formuestilling. Det kan på denne baggrund ikke anses for bevist, at banken som følge af dispositionen har lidt et tab på ebh fondens kassekredit, der kan begrunde erstatning.

Et af de pantebreve, der danner grundlag for kravet i post 1 i påstand 28, er pantebrevet på 500.000 kr. med pant i matr.nr. 2 br Herlev m.fl., der blev tilbageført til ebh fonden. Forløbet vedrørende pantebrevet på 500.000 kr. med pant i matr.nr. 2 br Herlev m.fl. førte senere til, at ebh fondens konkursbo under den retssag, som konkursboet anlagde den 6. juli 2010 mod banken, Jens Nielsen og Finn Strier Poulsen, i sin påstand 2 krævede erstatning vedrørende bl.a. dette pantebrev (og en række andre pantebreve). Banken har senere i henhold til et forlig af 16. juli 2013 betalt en erstatning på 40 mio. kr. til konkursboet vedrørende påstand 2. Det er ikke oplyst hvilken del af forligsbeløbet, der eventuelt kan henføres til pantebrevet på 500.000 kr. med pant i matr.nr. 2 br Herlev m.fl. Finansiell Stabilitet har under nærværende sag kun krævet, at de sagsøgte skal erstatte den del af beløbet på 40 mio. kr., der kan henføres til købet af ikke-garanterede pantebreve (post 4 i påstand 28), og dermed ikke den del af beløbet på 40 mio. kr., der måtte vedrøre tilbagekøbet af det garanterede pantebrev med pant i matr.nr. 2 br Herlev m.fl. Der er allerede som følge heraf heller ikke grundlag for at tilkende Finansiell Stabilitet erstatning vedrørende dette pantebrev.

En del af de misligholdte pantebreve blev som nævnt tilbageført til Icarus Invest A/S, der endeligt har båret tabet. Tilbageførslen skete mod betaling til banken fra Icarus Invest A/S, som banken ejede sammen med Sparekassen Kronjylland. Som medejer af Icarus Invest

A/S ville banken også have lidt et tab på disse pantebreve, hvis pantebrevene ikke oprindeligt var blevet solgt med garanti, men i stedet var forblevet i Icarus Invest A/S' beholdning. Det kan derfor ikke anses for godtgjort, at banken som følge af de stillede garantier har lidt et tab på disse pantebreve, som berettiger til erstatning.

Icarus Invest A/S' driftskredit i banken må i hvert fald som udgangspunkt anses for at være et mellemværende mellem Icarus Invest A/S og banken, således at bankens tab på driftskrediten ikke kan kræves erstattet af de sagsøgte. Det må også i den forbindelse tages i betragtning, hvordan situationen havde været, hvis dispositionen – det vil sige salget af pantebrevene med garanti – ikke var blevet gennemført. Det må i så fald antages, at Icarus Invest A/S selv ville have lidt tilsvarende tab på pantebrevene, der fortsat ville have ligget i selskabets egen beholdning. Samlet set kan salget af pantebrevene fra Icarus Invest A/S og selskabets tilbagekøb af pantebrevene derfor ikke antages at have forringet selskabets formuestilling. Det kan på denne baggrund ikke anses for bevist, at banken som følge af dispositionen har lidt et tab på Icarus Invest A/S' driftskredit, der kan begrunde erstatning.

Med hensyn til bankens egne pantebreve må det ved bedømmelsen af, om der er lidt et tab, ligeledes tages i betragtning, hvordan situationen havde været, hvis dispositionen – det vil sige salget af pantebrevene med garanti – ikke var blevet gennemført. Det må i så fald antages, at banken selv ville have lidt tilsvarende tab på pantebrevene, der fortsat ville have ligget i bankens egen beholdning. Det kan på denne baggrund ikke anses for bevist, at banken som følge af dispositionen selv har lidt et tab, der kan begrunde erstatning.

Det indgik som et led i aftalerne om salget af pantebrevene, at der skulle stilles garanti for pantebrevene, således at salget og garantistillelsen må betragtes som en samlet disposition. Ved vurderingen af, om pantebrevsgarantierne har medført et erstatningsberettiget tab for banken, har landsretten derfor sammenlignet med den situation, at den samlede disposition – salget af pantebrevene med garanti – ikke var blevet foretaget. Landsretten har ikke fundet grundlag for at sammenligne med den hypotetiske situation, at pantebrevene var blevet solgt uden garanti.

Det kan på denne baggrund ikke anses for godtgjort, at banken har lidt et tab, der berettiger til erstatning.

Finn Strier Poulsen frifindes herefter for kravet under post 1 i påstand 28.

Tabsopgørelsen post 2 – forliget med E2..... A/S

Finansiel Stabilitet har ikke uden videre krav på at få erstattet det beløb på 42.201.081,41 kr., som Finansiell Stabilitet betalte i henhold til aftalen af 11. december 2008 med E2..... A/S om ”tilbagekøb” af garantier. Finansiell Stabilitet kan kun få fuldt ud medhold i dette krav, hvis det kan lægges til grund, at aftalen indebar en tabsbegrænsning (eller i det mindste var neutral) set i forhold til det fremtidige tab, som banken ellers ville have lidt på de garanterede pantebrev.

I et notat af 21. november 2008 fra BDO ved Henrik S. Poulsen og Ole Østergaard til bankens bestyrelse omtales pantebrevsgarantierne på i alt 130 mio. kr. Det anføres i notatet, at ”risikoen ved de afgivne pantebrevsgarantier er betydelig, men i øvrigt er vanskelig at vurdere”. I slutningen af notatet anføres det, at ”Samlet må foretages en hensættelse på skønsmæssigt 150 mio.kr., idet vi bemærker der er væsentlig usikkerhed om hensættelsens størrelse, der kan afvige væsentligt”.

Risikoen ved garantierne blev også vurderet af Svend Pedersen i et notat af 28. november 2008 med emnet pantebrevsgarantier, hvori han omtaler E2..... A/S tilbud om, at banken kunne ”tilbagekøbe” garantierne for 50 mio. kr. Det fremgik blandt andet af notatet, at der var anmeldte misligholdte pantebrev for 90,8 mio. kr., og at Svend Pedersen vurderede tabsrisikoen på disse pantebrev til 27,6 mio. kr., hvilket svarer til ca. 30 %. Der er ikke i notatet redegjort nærmere for, hvorledes beløbet på 27,6 mio. kr. fremkommer. Derudover var der en risiko forbundet med garantier på udestående pantebrev for ca. 147 mio. kr. Der er ikke i notatet redegjort nærmere for den beløbsmæssige størrelse af denne risiko.

Ifølge Advokatfirmaet Dahls notat af 14. november 2008 havde ebh bank a/s allerede indfriet misligholdte pantebrev for nominelt 165.759.583 kr. Finansiell Stabilitet har i påstand 28 opgjort tabet på tilbagekøbte pantebrev til 26.845.452,97 kr. svarende til ca. 16 %. Som nævnt vurderede Svend Pedersen tabsrisikoen på de anmeldte pantebrev til ca. 30 %.

Det må alt andet lige antages, at tabsrisikoen på de udestående pantebrev var mindre end tabsrisikoen på de pantebrev, der allerede var anmeldte eller tilbagekøbt som misligholdte, idet de ringeste debitorer må formodes som de første at have misligholdt. Tabsrisikoen for såvel misligholdte som ikke-misligholdte pantebrev må i øvrigt vurderes i lyset af pante-

brevenes prioritetsstilling og værdien af de pantsatte ejendomme samt debtors fremtidige betalingsevne. Landsretten finder, at de nævnte notater af henholdsvis 21. og 28. november 2008 samt det faktiske forløb vedrørende de allerede tilbagekøbte pantebrev kun i ringe grad belyser risikoen for yderligere tab. Denne risiko er heller ikke nærmere belyst ved den øvrige bevisførelse i sagen.

Med hensyn til bankens egne pantebrev må der som nævnt ved bedømmelsen af, om der er lidt et tab, tages udgangspunkt i, hvordan situationen havde været, hvis dispositionen – det vil sige salget af pantebrevene med garanti – ikke var blevet gennemført. Det må i så fald antages, at banken selv ville have lidt tilsvarende tab på disse pantebrev, der fortsat ville have ligget i bankens egen beholdning. Der kan derfor kun blive tale om erstatning i det omfang, banken som følge af garantierne ville have lidt tab på pantebrev solgt af ebh fonden og Icarus Invest A/S.

Det må antages, at banken som følge af manglende regarantier ikke kunne have fortsat den hidtidige praksis med at returnere tilbagekøbte pantebrev til ebh fonden eller Icarus Invest A/S. Hvis banken i stedet for at indgå aftalen med E2..... A/S havde vedstået garantierne, måtte banken derfor selv bære tabet ved bankens køb af misligholdte pantebrev, der oprindeligt var solgt af ebh fonden og Icarus Invest A/S.

For så vidt angår pantebrev, der oprindeligt var solgt af Icarus Invest A/S, ville banken som medejer af Icarus Invest A/S også have lidt et tab på disse pantebrev, hvis pantebrevene ikke oprindeligt var blevet solgt med garanti, men i stedet var forblevet i Icarus Invest A/S' beholdning. Som medejer af Icarus Invest A/S var banken kommet til at bære halvdelen af tabet, hvorimod garantien (uden regaranti) indebar, at banken skulle bære hele tabet.

Som sagen foreligger oplyst, knytter der sig så stor usikkerhed til størrelsen af det tab, som banken eventuelt havde lidt, såfremt banken i stedet for at "tilbagekøbe" garantierne havde vedstået dem, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for skønsmæssigt at fastsætte en erstatning vedrørende post 2 i påstand 28.

Det kan på denne baggrund ikke anses for godtgjort, at banken har lidt et tab, der berettiger til erstatning.

Finn Strier Poulsen frifindes herefter for kravet under post 2 i påstand 28.

Faktum vedrørende post 3 og 4 i påstand 28

Den tredje post i opgørelsen af påstand 28 på 83.708.879 kr. knytter sig til ebh fondens køb af en pantebrevsportefølje med en samlet restgæld på 195.643.095 kr. fra Dansk Pantebrevsbørs A/S den 21. december 2007, der blev finansieret med en kredit på 200 mio. kr. i Nykredit Bank A/S.

Beløbet på 83.708.879 kr. angives at udgøre ebh banks tab i henhold til en forligsaftale af 12. juni 2013 mellem Finansiell Stabilitet og Nykredit Bank A/S, der blev indgået i forbindelse med retssager mellem ebh fondens konkursbo, ebh bank (Finansiell Stabilitet) og Nykredit Bank A/S vedrørende blandt andet denne pantebrevshandel.

Den fjerde post i opgørelsen af påstand 28 på 19.744.000 kr. knytter sig til ebh banks køb af en række pantebreve på vegne af ebh fonden i perioden februar – juli 2008.

Beløbet på 19.744.000 kr. angives at udgøre ebh banks tab i henhold til en forligsaftale af 16. juli 2013 mellem ebh fondens konkursbo og Finansiell Stabilitet, der blev indgået i forbindelse med de nævnte retssager, som også vedrørte disse køb af pantebreve.

Kravene i post 3 og 4 i påstand 28 er baseret på, at der efter Finansiell Stabilitets opfattelse blev udvist ansvarspådragende adfærd i forbindelse med ebh fondens køb af pantebreve i december 2007 og i perioden februar – juli 2008, og indgåelsen af forligsaftalerne af 12. juni 2013 og 16. juli 2013 må betragtes som et forsøg på tabsbegrænsning.

Forliget af 12. juni 2013 med Nykredit Bank A/S

Landsretten lægger til grund, at Finansiell Stabilitet i henhold til forliget af 12. juni 2013 med Nykredit Bank A/S har betalt 83.708.879,00 kr. til Nykredit Bank A/S. Det er en forudsætning for, at de sagsøgte kan dømmes til at betale dette beløb, at ebh bank som følge af de sagsøgtes forhold var erstatningsansvarlig, og at tabet kan opgøres som sket. Finansiell Stabilitets erstatningskrav kan kun tages til følge, hvis de sagsøgte har udvist ansvarspådragende adfærd over for ebh bank i forbindelse med ebh fondens køb af pantebreve i december 2007.

Det er uvist, hvilket udfald retssagerne mellem ebh fondens konkursbo, Finansiell Stabilitet og Nykredit Bank ville have fået, og der er kun i begrænset omfang under denne sag redegjort for de synspunkter, parterne gjorde gældende under retssagerne, og de overvejelser, der førte til indgåelsen af forliget.

Det var Nykredit Bank A/S, som finansierede ebh fondens køb af pantebrevsporteføljen fra Dansk Pantebrevsbørs A/S ved at stille en kredit på 200 mio. kr. til rådighed for fonden.

Ifølge forklaringerne fra Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen var det meningen, at Nykredit Bank A/S og ebh bank fuldt ud skulle garantere pantebrevene over for ebh fonden, men det kan efter bevisførelsen ikke lægges til grund, at det rent faktisk skete. Landsretten lægger efter en samlet vurdering af bevisførelsen – herunder forklaringerne vedrørende ebh fondens køb af pantebrevsporteføljen gengivet ovenfor i sagsfremstillingen – til grund, at Nykredit Bank A/S i forbindelse med handelen med pantebrevsporteføljen stillede en tabsgaranti på 20 mio. kr. over for ebh fonden, hvorimod det ikke kan lægges til grund, at der over for fonden blev stillet yderligere garantier af Nykredit Bank A/S eller ebh bank. Der foreligger efter det oplyste ikke andre skriftlige garantier afgivet over for ebh fonden, og bevisførelsen giver ikke grundlag for at fastslå, at der mundtligt på vegne af ebh bank eller Nykredit Bank A/S er givet tilsagn om yderligere garantier over for fonden. Det fremlagte brev – der ikke er dateret eller underskrevet – fra Nykredit Bank A/S og ebh bank til ebh fonden vedrørende fondens erhvervelse af pantebrevsporteføljen efterlader klart det indtryk, at der ikke blev stillet yderligere garantier over for fonden. Derimod nævnes det i brevet, at ebh bank kontrakautionerer for tabsgarantien på 20 mio. kr. for et beløb på 10 mio. kr. Det har også formodningen mod sig, at to banker mundtligt skulle afgive garantier, der dækkede en pantebrevsportefølge på ca. 196 mio. kr. Der er heller ikke bogført sådanne garantier i ebh bank. I købsaftalen mellem fonden og Dansk Pantebrevsbørs A/S, hvori der redegøres for prisfastsættelsen af pantebrevene, står der intet om garantistillelse.

Forliget af 12. juni 2013, hvorefter Finansiell Stabilitet skulle betale 83.708.879 kr. til Nykredit Bank A/S, blev indgået som led i en samlet forligsmæssig løsning i retssagerne vedrørende ebh fondens køb af en pantebrevsportefølge for ca. 196 mio. kr. fra Dansk Pantebrevsbørs A/S den 21. december 2007. Der blev ligeledes den 12. juni 2013 indgået en forligsaftale mellem Finansiell Stabilitet, Nykredit Bank og ebh fondens konkursbo. Som en del af denne forligsmæssige løsning undgik Finansiell Stabilitet at skulle betale erstat-

ning til ebh fonden, som frafaldt påstand 1 i retssagen mod ebh bank (Finansiel Stabilitet) vedrørende fondens køb af pantebrevsporteføljen.

Efter en samlet vurdering af bevisførelsen, herunder granskningsrapporten af 16. oktober 2009 fra advokat Carsten Fode, lægger landsretten til grund, at ebh fondens bestyrelse ikke var involveret i handelen med pantebrevsporteføljen på ca. 196 mio. kr. Landsretten har herved navnlig lagt vægt på de afgivne forklaringer fra blandt andet medlemmerne af bestyrelsen, samt at det efter det oplyste ikke fremgår af referaterne af bestyrelsesmøderne i fonden, at fondens bestyrelse har godkendt handelen. Købsaftalen blev – i lighed med kreditaftalen med Nykredit Bank – på fondens vegne underskrevet af Finn Jensen og Flemming Sørensen. Det må lægges til grund, at de var meddelt prokura i kraft af deres ansættelse i ebh bank med henblik på, at banken kunne administrere fonden, og at de underskrev dokumenterne som led i deres arbejde for banken. Det må imidlertid anses for at ligge uden for ebh banks og prokuristernes bemyndigelse at gennemføre denne meget store handel på vegne af fonden. Købet af pantebrevene var i strid med forudsætningerne i fondens budgetter for regnskabsårene 2007 og 2008 om, at der ikke skulle ske tilkøb af pantebreve. Der var tale om svært omsættelige pantebreve af ringe bonitet, som medførte store tab, og der blev i forbindelse med handelen kun stillet en garanti på 20 mio. kr. over for fonden, selv om der oprindeligt var forudsat en fuld garanti. ebh bank må på denne baggrund anses for at have været erstatningsansvarlig over for ebh fonden i anledning af handelen med pantebrevsporteføljen.

Jens Nielsen og Finn Strier Poulsen deltog som medlemmer af bestyrelsen i Dansk Pantebrevsbørs A/S i bestyrelsesmødet i selskabet den 28. november 2007, hvor et salg af pantebrevsporteføljen til ebh fonden blev drøftet. Selv om det ifølge mødereferatet blev ”aftalt”, at pantebrevene skulle sælges til fonden, må det efter bevisførelsen – herunder Michael Vennicks forklaring – lægges til grund, at der alene var tale om indledende drøftelser af handelen. Jens Nielsens og Finn Strier Poulsens deltagelse i behandlingen af dette emne på bestyrelsesmødet kan ikke i sig selv begrunde et erstatningsansvar over for fonden eller banken, idet det må anses for forudsat, at blandt andre fondens bestyrelse skulle godkende handelen. Ifølge Jens Nielsens og Finn Strier Poulsens forklaringer var det endvidere tanken, at fonden fuldt ud skulle være dækket af en garanti, men det blev rent faktisk ikke tilfældet, da handelen mellem fonden og Dansk Pantebrevsbørs A/S godt tre uger senere blev gennemført. Det kan imidlertid efter bevisførelsen ikke lægges til grund, at Jens Nielsen var involveret i selve gennemførelsen af handelen.

Finn Jensen har blandt andet forklaret, at han fik at vide af Finn Strier Poulsen, at fonden ville købe pantebrevene, og at han skrev under for fonden, fordi Finn Strier Poulsen sagde, at fonden ville købe. Det må også anses for at ligge uden for Finn Strier Poulsens bemyndigelse at gennemføre denne meget store handel på vegne af fonden.

Landsretten lægger efter bevisførelsen til grund, at Finn Strier Poulsen efter bestyrelsesmødet i Dansk Pantebrevsbørs A/S – hvor han havde foreslået handelen – skulle sørge for at få handelen godkendt af fondens bestyrelse, men at det ikke skete, inden han foranledigede handelen gennemført af ebh bank. Finn Strier Poulsen har derved udvist ansvarspådragende adfærd over for fonden og banken. Som følge af Finn Strier Poulsens adfærd blev ikke blot han, men også banken – som beskrevet ovenfor – erstatningsansvarlig over for fonden. Finansiell Stabilitet har derfor et regreskrav mod Finn Strier Poulsen i det omfang, banken samlet set har lidt et tab som følge af hans ansvarspådragende adfærd.

Ved vurderingen af størrelsen af ebh banks eget tab må det tages i betragtning, hvad alternativet til handelen med pantebrevsporteføljen havde været. Hvis handelen ikke var blevet gennemført, ville pantebrevene fortsat have tilhørt Dansk Pantebrevsbørs A/S, som ebh bank ejede sammen med Nykredit Bank. Som medejer af Dansk Pantebrevsbørs A/S ville ebh bank derfor også være blevet ramt af tab på pantebrevene.

Forligene af 12. juni 2013 må anses for i realiteten at indebære, at ebh bank og Nykredit Bank hver skulle bære halvdelen af ebh fondens tab på pantebrevene. Det må antages, at ebh bank som medejer af Dansk Pantebrevsbørs A/S ville have lidt et tilsvarende tab på pantebrevene (halvdelen af hele tabet), hvis pantebrevene ikke oprindeligt var blevet solgt til fonden, men i stedet var forblevet i Dansk Pantebrevsbørs A/S' beholdning. Det kan derfor ikke anses for godtgjort, at ebh bank som følge af handelen har lidt et tab, som berettiger til erstatning.

Landsretten bemærker herved, at handelen ikke kan antages at have bevirket Dansk Pantebrevsbørs A/S' senere konkurs den 30. september 2009, idet handelen i december 2007 tværtimod indebar, at selskabet modtog en betydelig købesum på ca. 196 mio. kr. for pantebrevene. Købesummen må i hvert fald som udgangspunkt formodes at være kommet Dansk Pantebrevsbørs A/S' to ejere, ebh bank og Nykredit Bank, til gode.

Det kan efter en samlet vurdering af bevisførelsen ikke anses for godtgjort, at ebh banks bestyrelse var involveret i fondens køb af pantebrevsporteføljen fra Dansk Pantebrevsbørs A/S. Bankens bestyrelse kan heller ikke på andet grundlag anses for at være erstatningsansvarlig i anledning af handelen. Bankens generelle håndtering af pantebrevsområdet kan ikke begrunde et erstatningsansvar for bestyrelsen i relation til handelen mellem Dansk Pantebrevsbørs A/S og ebh fonden.

Der er således ikke grundlag for at anse medlemmerne af bankens bestyrelse for at være erstatningsansvarlige over for banken i anledning af handelen.

Bankens generelle håndtering af pantebrevsområdet kan heller ikke begrunde et erstatningsansvar for Jens Nielsen eller Finn Strier Poulsen i relation til handelen mellem Dansk Pantebrevsbørs A/S og ebh fonden. Finn Strier Poulsen er som nævnt erstatningsansvarlig på andet grundlag.

Det kan herefter ikke anses for godtgjort, at Jens Nielsen har udvist en adfærd, der kan begrunde et erstatningsansvar over for banken i anledning af handelen.

Landsretten finder således vedrørende post 3 i påstand 28, at Finn Strier Poulsen er erstatningsansvarlig, men at det ikke er godtgjort, at ebh bank (Finansiell Stabilitet) har lidt et erstatningsberettiget tab.

Et eventuelt erstatningskrav må i øvrigt anses for at være forældet, jf. nedenfor om forældelse.

De sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Keld Ingolf Agesen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen frifindes herefter for kravet under post 3 i påstand 28.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen, statsautoriseret revisor Ole Østergaard og statsautoriseret revisor Henrik S. Poulsen henvises til afsnittet herom.

Forliget af 16. juli 2013 med ebh fonden

Landsretten lægger til grund, at Finansiell Stabilitet i henhold til forliget af 16. juli 2013 med ebh fondens konkursbo har betalt 40 mio. kr. til konkursboet, hvoraf 19.744.000,00 kr. (der ifølge Finansiell Stabilitet angår ikke-garanterede pantebreve) indgår som post 4 i påstand 28. Kravet på 19.744.000 kr. knytter sig til fondens køb den 3. juli 2008 af en pantebrevsportefølje bestående af 27 pantebreve oprindelig store i alt ca. 50 mio. kr. fra E2..... A/S eller selskaber kontrolleret af E2..... A/S eller E.....

Det er en forudsætning for, at de sagsøgte kan dømmes til at betale dette beløb, at ebh bank som følge af de sagsøgtes forhold var erstatningsansvarlig, og at tabet kan opgøres som sket. Finansiell Stabilitets erstatningskrav kan kun tages til følge, hvis de sagsøgte har udvist ansvarspådragende adfærd over for ebh bank i forbindelse med ebh fondens køb af pantebrevene i juli 2008.

Det er som nævnt uvist, hvilket udfald retssagerne mellem ebh fondens konkursbo, Finansiell Stabilitet og Nykredit Bank ville have fået, og der er kun i begrænset omfang under denne sag redegjort for de synspunkter, parterne gjorde gældende under retssagerne, og de overvejelser, der førte til indgåelsen af forliget.

ebh bank må antages at have været erstatningsansvarlig over for ebh fonden i anledning af handelen med pantebrevsporteføljen på ca. 50 mio. kr. den 3. juli 2008, der må antages at være blevet gennemført af banken på fondens vegne, men som har ligget uden for bankens bemyndigelse. Købet af pantebrevene var efter det oplyste i strid med forudsætningerne i fondens budget for regnskabsåret 2008 om, at der ikke skulle ske tilkøb af pantebreve. Størrelsen af fondens tab på disse pantebreve er ikke nærmere belyst.

Det kan ikke anses for godtgjort, at ebh banks bestyrelse var involveret i fondens køb af pantebrevene. Bankens bestyrelse kan heller ikke på andet grundlag anses for at være erstatningsansvarlig i anledning af handelen. Bankens generelle håndtering af pantebrevsområdet kan ikke begrunde et erstatningsansvar for bestyrelsen i relation til handelen.

Det kan efter bevisførelsen heller ikke lægges til grund, at Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen var involveret i handelen med pantebreve den 3. juli 2008. På det tidspunkt var Jens

Nielsen end ikke ansat i banken, idet han var gået på pension ved udgangen af april 2008, og han blev først genansat i september 2008. Bankens generelle håndtering af pantebrevs-området kan heller ikke begrunde et erstatningsansvar for dem i relation til denne handel.

Det kan herefter ikke anses for godtgjort, at Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen har udvist en adfærd, der kan begrunde et erstatningsansvar over for banken i anledning af handelen.

Et eventuelt erstatningskrav må i øvrigt anses for at være forældet, jf. afsnittet nedenfor om forældelse.

De sagsøgte ledelsesmedlemmer Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Keld Ingolf Agesen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen frifindes herefter for kravet under post 4 i påstand 28.

For så vidt angår de sagsøgte BDO, statsautoriseret revisor Jens Peter Egebjerg Hansen, statsautoriseret revisor Ole Østergaard og statsautoriseret revisor Henrik S. Poulsen henvises til afsnittet herom.

EJENDOMSSELSKABET VESTIO A/S (PÅSTAND 29)

Finansiel Stabilitet har i påstand 29 opgjort sit tab til 46.782.500 kr. Beløbet angives at vedrøre dels en provision på 1.250.000 kr., dels et tab på 45.532.500 kr. ved bankens køb af aktierne i Ejendomsselskabet Vestio A/S fra en kreds af investorer.

Landsretten lægger til grund, at ebh fonden den 30. december 2006 for 465 mio. kr. købte fem erhvervsejendomme af BTX Group A/S, som i den forbindelse indgik en aftale med fonden om at leje ejendommene. Den 30. marts 2007 blev Ejendomsselskabet Vestio A/S stiftet af ebh fonden, og i den forbindelse apportindskød fonden de fem erhvervsejendomme til en værdi af 488 mio. kr.

Ved et prospekt af 4. juni 2007 blev 995.000 stk. nye aktier a nominelt 100 kr. i Ejendomsselskabet Vestio A/S udbudt til salg til kurs 105 svarende til i alt 104.475.000 kr. Tegningsperioden var fra den 11. til den 20. juni 2007. Da der ikke var tilstrækkeligt mange

købere til de udbudte aktier, måtte ebh fonden aftage størstedelen af aktierne i henhold til en tegningsgaranti, idet fonden erhvervede 809.200 stk. aktier.

I forbindelse med et møde den 3. september 2007 på Teater Bodega i Aarhus, hvis hovedtema var E.....s planer om et nyt pantebrevsselskab, drøftede Finn Strier Poulsen og Finn Jensen sidst på mødet et salg af nogle af ebh fondens aktier i Ejendomsselskabet Vestio A/S til en kreds af investorer med to af bankens kunder, J..... og E..... J..... udfærdigede et notat om mødet, hvori det blandt andet anføres, at ”efter 1 – til max. 1½ års løbetid tilbagekøber banken aktierne”. Det kan efter bevisførelsen ikke lægges til grund, at banken dengang blev gjort bekendt med notatet.

Den 25. september 2007 købte kredsen af investorer gennem ebh bank i alt 500.000 stk. aktier i Ejendomsselskabet Vestio A/S af ebh fonden til kurs 102 svarende til en samlet pris på 51 mio. kr. Fire investorer, I-1..... A/S, I-2..... A/S, I-3..... A/S og I-4..... ApS, købte hver 100.000 stk. aktier for 10,2 mio. kr., og to investorer, I-5.. A/S og I-6..... ApS, købte hver 50.000 stk. aktier for 5,1 mio. kr. Investorenes køb af aktierne blev finansieret af ebh bank ved seks kassekreditkontrakter af 19. og 21. september 2007, hvoraf fire var på 12 mio. kr. og to på 6 mio. kr.

Forud for aktiehandelen havde E..... ved brev af 20. september 2007 rettet henvendelse til Finn Jensen i ebh bank a/s med anmodning om udbetaling af provision på i alt 1.250.000 kr. i forbindelse med handelen. Landsretten lægger til grund, at der i overensstemmelse hermed blev udbetalt en provision på i alt 1.250.000 kr. fordelt med 350.000 kr. til W....., 250.000 kr. til X..... og 650.000 kr. til

Beløbet på 1.250.000 kr. blev i første omgang trukket på en konto i banken betegnet ”Diverse kreditorer pantebreve” (kontonr. 0000207462) den 4. oktober 2007, men efter bevisførelsen må det lægges til grund, at beløbet i sidste ende blev afholdt over en kassekredit (kontonr. 0000825093) tilhørende Ejendomsselskabet af 24/4 2006 A/S, der var et datterselskab af ebh fonden. På ejendomsselskabets kassekredit i ebh bank blev der således den 8. januar 2008 hævet et beløb på 1,5 mio. kr. med teksten ”Prov. Vestio salg aktier”, hvoraf der samme dag blev indsat 1.250.000 kr. på kontoen betegnet ”Diverse kreditorer pantebreve” (kontonr. 0000207462).

Finansiel Stabilitets erstatningskrav på 1.250.000 kr. vedrørende provisionen kan allerede som følge heraf ikke tages til følge, idet provisionen ikke blev betalt af banken. Landsretten bemærker herved, at Ejendomsselskabet af 24/4 2006 A/S' kassekredit i banken i hvert fald som udgangspunkt må anses for at være et mellemværende mellem ejendomsselskabet og banken, således at bankens eventuelle tab på kassekreditten ikke kan kræves erstattet af de sagsøgte. Der ses ikke at være tilvejebragt grundlag for at fravige dette udgangspunkt, da det ikke kan anses for bevist, at banken har lidt et tab på kassekreditten, der er forårsaget af de sagsøgte.

Ifølge aftaler indgået med de enkelte investorer købte EBH Bank A/S i april/maj 2010 aktierne i Ejendomsselskabet Vestio A/S fra investorerne til den oprindelige kurs på 102 svarende til 51 mio. kr. Som led i aftalerne skulle banken tilbageføre "alle renter tilskrevet på aktiekøbslåne, i alt 51 mio. kr., siden september 2007". Bankens køb af aktierne er beskrevet i et internt notat af 19. maj 2010 til bankens bestyrelse, hvori det blandt andet anføres, at banken som långiver og pantøver havde den fulde risiko på aktierne.

Finansiel Stabilitet har gjort gældende, at Finn Strier Poulsen på bankens vegne mundtligt havde givet en købsgaranti, og at han i den anledning er erstatningsansvarlig. Desuden er Egon Korsbæk efter Finansiell Stabilitets opfattelse erstatningsansvarlig, idet Finansiell Stabilitet har gjort gældende, at han blev orienteret af Finn Strier Poulsen.

Der er afgivet divergerende forklaringer om, hvorvidt Finn Strier Poulsen på vegne af banken mundtligt gav en "tilbagekøbsgaranti" under mødet på Teater Bodega den 3. september 2007 mellem Finn Strier Poulsen, Finn Jensen, J..... og E.....

Forklaringerne fra alle fire deltagere i mødet den 3. september 2007 må forstås således, at spørgsmålet om "tilbagekøb" af aktierne blev drøftet på mødet, om end der ikke er enighed om det nærmere indhold af drøftelserne. Ifølge Finn Strier Poulsens og Finn Jensens forklaringer var der ikke tale om en garanti for, at banken senere ville "tilbagekøbe" aktierne.

Forklaringerne fra J..... og E..... om en garanti støttes i nogen grad af, at banken stillede kreditter til rådighed, som dækkede rentetilskrivninger i en periode på 2 år. Finn Strier Poulsen har imidlertid forklaret, at "der skulle laves en kredit med plads til rentetilskrivning for at give en god start". Finn Jensen har forklaret, at "De lavede plads på

kreditterne til påløbne renter i to år. Det var ikke sædvanligt, da der normalt ville være et afkast, der kunne betale renten. Her var det værdistigningen, der skulle bære det”.

I relation til spørgsmålet om en ”tilbagekøbsgaranti” kan forklaringerne fra K....., W....., X....., Y..... og L..... kun tillægges begrænset bevismæssig værdi, eftersom de ikke selv deltog i mødet på Teater Bodega den 3. september 2007.

Den omtvistede ”tilbagekøbsgaranti” skulle i givet fald være afgivet mundtligt godt tre uger før salget af Vestio-aktierne under mødet på Teater Bodega, hvorunder i hvert fald hovedparten af de senere erhververe af aktierne ikke var repræsenteret. Mødet havde et andet hovedtema, og Vestio-aktierne blev drøftet sidst på mødet uden for dagsordenen. Omstændighederne ved mødet taler for, at drøftelserne vedrørende Vestio-aktierne alene har været af foreløbig karakter, og at der ikke blev indgået bindende aftaler herom. Efter karakteren af dispositionen må det anses for at have ligget uden for Finn Strier Poulsens bemyndigelse at give en sådan ”tilbagekøbsgaranti” på bankens vegne, hvilket i sig selv taler imod, at han skulle have afgivet en garanti under mødet.

Det forekommer i sig selv ikke sandsynligt, at en bank ved salg af aktier ville give en ”tilbagekøbsgaranti” med det indhold, der fremgår af notatet fra J....., som var meget fordelagtigt for køberne. Det er vanskeligt at se, hvilken interesse ebh bank skulle have i at påtage sig en sådan forpligtelse. Sælgeren af Vestio-aktierne var ikke ebh bank, men ebh fonden, hvilket i hvert fald må have stået klart for Finn Strier Poulsen. Det taler imod, at han skulle have afgivet en garanti om, at banken ville ”tilbagekøbe” aktierne.

Det har formodningen imod sig, at en bank mundtligt ville forpligte sig til at ”tilbagekøbe” aktier for i alt 51 mio. kr., uden at det kom til udtryk i skriftlige dokumenter udfærdiget af banken. Som køber af aktierne ville det også have været naturligt at sikre sig en eventuel garanti på skrift, navnlig hvis man ikke selv havde deltaget i drøftelserne med banken. Der foreligger imidlertid ikke en skriftlig ”tilbagekøbsgaranti” i forhold til nogen af køberne.

Det må lægges til grund, at bankens bestyrelse ikke har bevilget en ”tilbagekøbsgaranti”, og der er ikke bogført en ”tilbagekøbsgaranti” i banken. Bestyrelsen blev ikke orienteret om en ”tilbagekøbsgaranti”, heller ikke i forbindelse med at bestyrelsen fik forelagt lånene til de selskaber, der købte Vestio-aktierne, til efterbevilling eller efterretning. Det må end-

videre lægges til grund, at bestyrelsesformanden, Egon Korsbæk, heller ikke særskilt blev orienteret om en ”tilbagekøbsgaranti”.

Efter en samlet vurdering af bevisførelsen kan det ikke anses for godtgjort, at banken (Finansiel Stabilitet) var retligt forpligtet til at købe Vestio-aktierne fra kredsen af investorer i henhold til en ”tilbagekøbsgaranti”. Det kan således ikke anses for godtgjort, at Finn Strier Poulsen – eller andre repræsentanter for banken – har givet en ”tilbagekøbsgaranti” på bankens vegne og derved udvist ansvarspådragende adfærd.

Finansiel Stabilitet har endvidere gjort gældende, at det var ansvarspådragende at bevilge kreditterne til de seks investorer, og at bankens tab ved bevillingerne udgør tabet ved ”tilbagekøbet” af aktierne. Finansiel Stabilitet har i den forbindelse anført, at hvis banken ikke havde foretaget dette ”tilbagekøb”, ville banken have lidt samme tab, idet selskaberne ikke havde nogen tilbagebetalingsevne.

De bevillinger, som Finansiel Stabilitet gør gældende var ansvarspådragende, blev givet til en række investorer i kredsen omkring E..... og J....., hvoraf nogle allerede var kunder i banken. Bevillingerne blev givet forud for finanskrisen, idet fem af bevillingerne blev givet i oktober 2007 og en i december 2007. ebh bank var i forvejen involveret i Vestio-projektet, idet banken i marts 2007 havde bevilget en sagsgaranti på 295 mio. kr. og en udlægskredit på 200 mio. kr. til ebh fonden i tilknytning til projektet, og i maj 2007 havde banken bevilget en kassekredit på 25 mio. kr. til Ejendomsselskabet Vestio A/S.

Bevillingerne til investorerne var medtaget på bestyrelsesmøder i banken den 29. oktober 2007 og den 4. februar 2008, hvor Finn Strier Poulsen, Jens Nielsen og den samlede bestyrelse var til stede, bortset fra at Aage Skov Christophersen ikke var til stede på sidstnævnte møde.

Kassekreditten på 12 mio. kr. til I-1..... A/S blev bevilget den 21. oktober 2007 af Finn Strier Poulsen som presserende. Bevillingen blev forelagt bestyrelsen til efterbevilling på et bestyrelsesmøde den 29. oktober 2007. Det fremgik blandt andet af LEO-systemet, at I-1..... A/S var ejet af J.....s hustru og havde været kunde i banken siden den 1. januar 1999, at selskabet i årene 2001-2006 havde haft et positivt resultat efter skat, og at dets egenkapital i 2006 var ca. 8,4 mio. kr.

Kassekreditten på 12 mio. kr. til I-2..... A/S blev bevilget den 21. oktober 2007 af Finn Strier Poulsen som presserende. Bevillingen blev forelagt bestyrelsen til efterbevilling på et bestyrelsesmøde den 29. oktober 2007. Det fremgik blandt andet af LEO-systemet, at kundeforholdet var etableret den 31. oktober 2005, at selskabet i årene 2004-2006 havde haft et positivt resultat efter skat, og at dets egenkapital i 2006 var ca. 1,4 mio. kr. og X..... havde ifølge sikkerhedsoversigten i LEO-systemet stillet selvskyldnerkaution.

Kassekreditten på 12 mio. kr. til I-3..... A/S blev bevilget den 21. oktober 2007 af Finn Strier Poulsen som presserende. Bevillingen blev forelagt bestyrelsen til efterbevilling på et bestyrelsesmøde den 29. oktober 2007. Det fremgik blandt andet af LEO-systemet, at selskabet var nystartet og ejet af J.....s svigersøn, L....., hvis erhvervsmæssige forhold var beskrevet, og at kundeforholdet var etableret den 21. september 2007.

Kassekreditten på 12 mio. kr. til I-4.....ApS blev bevilget den 21. oktober 2007 af Finn Strier Poulsen. Bevillingen blev forelagt bestyrelsen til efterretning på et bestyrelsesmøde den 29. oktober 2007. Det fremgik blandt andet af LEO-systemet, at kundeforholdet var etableret i oktober 2007, og at selskabet var ejet af ”Y..... og”. Der er under sagen fremlagt årsrapporter for I-4..... ApS for 2003/2004, 2004/2005 og 2005/2006, hvoraf det fremgår, at selskabet i disse regnskabsår havde et positivt resultat efter skat, og at dets egenkapital i 2005/2006 var ca. 8 mio. kr.

Kassekreditten på 6 mio. kr. til I-5.. A/S blev bevilget den 22. oktober 2007 af Finn Strier Poulsen som presserende. Bevillingen blev forelagt bestyrelsen til efterbevilling på et bestyrelsesmøde den 29. oktober 2007. Det fremgik blandt andet af LEO-systemet, at kundeforholdet var etableret i 2007, at årets resultat efter skat i 2006 var 346.000 kr., og at selskabets egenkapital i 2006 var negativ med 628.000 kr. K....., som var ejer af I-5.. A/S, havde ifølge sikkerhedsoversigten i LEO-systemet stillet selvskyldnerkaution. Ifølge virksomhedsprofilen i LEO-systemet havde banken engagementer med andre selskaber tilhørende K.....

Kassekreditten på 6 mio. kr. til I-6..... ApS blev bevilget den 12. december 2007 af Finn Strier Poulsen. Bevillingen blev forelagt bestyrelsen til efterretning på et bestyrelsesmøde den 4. februar 2008. Det fremgik blandt andet af LEO-systemet, at kunde-forholdet var etableret i september 2006, at årets resultat efter skat var positivt i 2004 og 2005, men negativt i 2006 med 181.000 kr., og at egenkapitalen i 2006 var 43.000 kr. W....., E..... og havde ifølge sikkerhedsoversigten i LEO-systemet stillet selvskyldnerkaution.

Kreditterne blev ydet til køb af aktier i Ejendomsselskabet Vestio A/S, og som sikkerhed fik banken for alle kreditternes vedkommende håndpant i de købte Vestio-aktier. Det må antages, at Ejendomsselskabet Vestio A/S – som var et projekt udviklet inden for ebh koncernen – på daværende tidspunkt blev anset som et godt investeringsprojekt, selv om det havde vist sig vanskeligt at afsætte de udbudte aktier. Ejendomsselskabet eksisterer fortsat, og ifølge årsrapporten for 2017 var bruttoresultatet cirka 22 mio. kr.

Finansiel Stabilitet har aldrig iværksat et inddrivelsesforløb, og kreditterne blev indfriet, da banken senere købte aktierne. Der er således ikke konstateret et tab på selve kreditterne.

At der blev trukket på kreditterne ultimo september 2007, før der forelå formelle bevillinger, kan ikke i sig selv føre til, at bevillingerne er uforsvarlige, og dette forhold ses ikke at have haft betydning for, om der indtrådte tab.

Det kan på denne baggrund og under hensyn til bevisførelsen i øvrigt ikke anses for godt-gjort, at det var uforsvarligt at bevilge kreditterne.

Finansiel Stabilitet har som nævnt opgjort sit tab ved bankens køb af aktierne i Ejendoms-selskabet Vestio A/S fra investorerne til 45.532.500 kr. svarende til købesummen (eksklusive renter) på 51 mio. kr. fratrukket markedsværdien af aktierne, som ifølge Finansiel Stabilitet udgjorde 5.467.500 kr. på tidspunktet for overdragelsen. Kravet er bestridt af de sagsøgte.

Selv hvis det havde været uforsvarligt at bevilge kreditterne, havde Finansiel Stabilitet ikke uden videre krav på at få erstattet sit eventuelle tab ved købet af Vestio-aktierne fra investorerne. Finansiel Stabilitet kunne kun få fuldt ud medhold i dette krav, hvis det måtte lægges til grund, at aftalen om købet af aktierne indebar en tabsbegrænsning (eller i det

mindste var neutral) set i forhold til det fremtidige tab, som banken ellers ville have lidt på de bevilgede kreditter til investorerne.

Der knytter sig så stor usikkerhed til størrelsen af det tab, som banken eventuelt havde lidt, såfremt banken i stedet for at købe aktierne havde ladet kreditterne løbe videre, at der ikke ville være tilstrækkeligt grundlag for skønsmæssigt at fastsætte en erstatning.

Landsretten bemærker, at bevillingerne til I-4.....ApS og I-6.....
ApS alene var medtaget på bestyrelsesmøderne henholdsvis den 29. oktober 2007 og den 4. februar 2008 til efterretning.

Jens Nielsen var ikke involveret i bevillingerne af kreditterne til køb af Vestio-aktier og kan allerede af denne grund ikke gøres ansvarlig for dem.

De sagsøgte Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen findes herefter for påstand 29.

R..... APS (PÅSTAND 30)

Finansiel Stabilitet har nedlagt påstand om, at Finn Strier Poulsen skal betale en erstatning på 2.083.741,67 kr., der angives at udgøre tabet på et pantebrev, der blev tilbagekøbt af ebh bank fra R..... ApS.

R..... ApS var ejet af Finn Strier Poulsens hustru. Finn Strier Poulsen har forklaret, at Finn Jensen håndterede køb og salg af pantebreve for selskabet, og at pantebrevene ikke var garanterede.

R.....ApS købte den 27. december 2006 et pantebrev af ebh bank med et pålydende på 5 mio. kr. med pant i ejendommen matr.nr. 11 co Ordrup, beliggende Jensløvs Tværvej 7-9, 2920 Charlottenlund, der blev lagt i sikkerhedsdepot i banken den 27. marts 2007. Debitor i henhold til pantebrevet var Z..... ApS. Finn Strier Poulsen har forklaret, at han blev klar over R's køb af pantebrevet, da han så afregningsnotaen.

Z..... ApS anmeldte betalingsstandsning den 30. maj 2008. Det lægges efter bevisførelsen til grund, at Finn Strier Poulsen den 12. juni 2008 modtog en mail om betalingsstandsningen fra Tina Nielsen, som var ansat i banken, hvori det blandt andet var anført, at ”Vi anmelder dit krav i betalingsstandsningen”. Mailen var vedhæftet en cirkulæreskrivelse fra tilsynet. Finn Strier Poulsen har forklaret, at han ikke husker mailen af 12. juni 2008, og at han ikke var klar over, at Z..... var under betalingsstandsning – Finn Jensen fortalte ham det ikke.

KA....., som var kunde i banken, har til en politirapport af 24. januar 2011 forklaret, at han i juni 2008 blev ringet op af en medarbejder fra pantebrevsafdelingen i ebh bank, som oplyste, at hans pantebrev i Z..... var nødlidende, og at han havde tabt de penge, han havde til gode på pantebrevet. KA..... tilkendegav, at pantebrevet var forsikret, og 10-15 minutter efter ringede medarbejderen og oplyste, at det var korrekt. KA..... har endvidere forklaret, at han nogle dage efter ringede til Finn Strier Poulsen og nævnte sin oplevelse under samtalen med medarbejderen.

Finn Strier Poulsen har forklaret, at han på et tidspunkt blev ringet op af KA....., der var utilfreds med nogle pantebreve, efter at Z..... havde fået negativ omtale i medierne. Finn Strier Poulsen kontaktede i den forbindelse Finn Jensen, som oplyste, at de ville tage pantebrevene tilbage. Finn Jensen oplyste i samme forbindelse, at Finn Strier Poulsens hustrus selskab havde et sideordnet pantebrev i samme ejendom, som banken også ville købe tilbage. Ifølge Finn Strier Poulsen gav Finn Jensen udtryk for, at der ingen risiko var for banken i relation til pantebrevene.

Den 23. juni 2008 tilbagekøbte banken pantebrevet fra R..... ApS for 4.917.048,32 kr. (inklusive påløbne renter) svarende til kurs 100, selv om der ikke forelå nogen garanti vedrørende pantebrevet. Den 4. juli 2008 blev Z..... ApS taget under konkursbehandling.

Landsretten lægger efter bevisførelsen til grund, at Finn Strier Poulsen var bekendt med, at hans hustrus investeringsselskab havde købt pantebrevet af banken, og at der ikke var knyttet nogen garanti til pantebrevet. Det lægges endvidere til grund, at Finn Strier Poulsen var bekendt med, at Z..... ApS havde anmeldt betalingsstandsning, og at banken derefter ville tilbagekøbe pantebrevet fra investeringsselskabet. Det må

have stået Finn Strier Poulsen klart, at der var risiko for, at banken ved at tilbagekøbe pantebrevet ville lide et tab, der ellers ville have ramt hustruens investeringsselskab. Som bankens administrerende direktør påhvilede det i denne sammenhæng Finn Strier Poulsen at varetage bankens interesser frem for sin hustrus. Banken ses ikke at have haft en forretningsmæssig interesse i at tilbagekøbe pantebrevet fra hustruens selskab.

Ved under disse omstændigheder i hvert fald stiltiende at acceptere bankens tilbagekøb af pantebrevet – uden at foranledige spørgsmålet forelagt for bestyrelsen – har Finn Strier Poulsen udvist ansvarspådragende adfærd over for banken, og han er derfor erstatningsansvarlig for bankens tab ved dispositionen.

Finansiel Stabilitet gør gældende, at tabet udgør 2.083.741,67 kr. svarende til bankens købspris for pantebrevet på 4.917.048 kr. med fradrag af provenuet ved tvangsauktionen over ejendommen på 2.833.306,33 kr.

Debitor i henhold til pantebrevet var som nævnt Z..... ApS, der blev taget under konkursbehandling den 4. juli 2008. Dividenden til de simple kreditorer i konkursboet Z..... ApS er ikke oplyst, da boet efter det oplyste endnu ikke er afsluttet. Ifølge en redegørelse i medfør af konkurslovens § 125, stk. 4, af 9. november 2016 udgjorde boets aktiver 9.655.890,68 kr. og dets passiver 3.376.949.745,64 kr. (heri ikke medregnet § 93-omkostninger). Finansiel Stabilitet har i ”Sammenfattende processkrift – tabsopgørelse” af 15. marts 2019 på side 222 tilkendegivet, at ”Såfremt sagsøgte bliver dømt til at betale det indtalte beløb under påstand 30, og betaler, vil sagsøgte modtage transport i en eventuel dividende fra boet efter Z..... ApS”. Den omstændighed, at konkursboet Z..... ApS ikke er afsluttet, er herefter ikke til hinder for, at der kan gives Finansiel Stabilitet medhold.

Banken afslog i en mail af 1. august 2008 fra kundechef Svend Pedersen et indikativt købstilbud fra DN Erhverv på ejendommen Jensløvs Tværvej 7-9 på 20 mio. kr. med henvisning til, at Sadolin og Albæk havde vurderet ejendommen til 32 mio. kr. ved forceret salg. På det tidspunkt var Finn Strier Poulsen stadig direktør i banken, men det kan ikke lægges til grund, at han var involveret i beslutningen om afslaget. Ejendommen blev senere solgt på tvangsauktion den 26. august 2009 for 17 mio. kr.

Det lægges til grund, at Sadolin og Albæk som anført i Svend Pedersens mail af 1. august 2008 havde vurderet ejendommen Jensløvs Tværvej 7-9 til 32 mio. kr. ved forceret salg, og det kan på den baggrund ikke anses for kritisabelt, at banken afslog det indikative købstilbud på 20 mio. kr. Tabet ved det senere salg af ejendommen på tvangsauktion den 26. august 2009 blev cirka 3 mio. kr. større, end hvis ejendommen var blevet solgt for 20 mio. kr., svarende til cirka 0,5 mio. kr. for hvert af de seks sideordnede pantebreve. Det er i imidlertid tvivlsomt, om et salg af ejendommen til 20 mio. kr. kunne være gennemført, blandt andet fordi det forudsatte accept fra efterstående panthavere, som i givet fald ikke ville opnå dækning. Landsretten finder det ikke godtgjort, at Finansiell Stabilitet (eller banken) har tilsidesat sin tabsbegrænsningspligt.

Finn Strier Poulsen havde ved sin ansvarspådragende adfærd påført banken risiko for at lide tab på pantebrevet, og tabet på godt 2 mio. kr. må anses for en påregnelig følge af hans adfærd.

Finn Strier Poulsen skal herefter betale 2.083.741,67 kr. vedrørende påstand 30.

Der har ifølge oplysningerne i stævningen tidligere under en voldgiftssag mellem Finn Strier Poulsen og Finansiell Stabilitet været fremsat et erstatningskrav vedrørende dette forhold, men landsretten har forstået det således, at parterne i stedet har ønsket forholdet behandlet under denne retssag. Finansiell Stabilitet har under denne retssag først nedlagt påstand om betaling af erstatning vedrørende dette forhold i processkrift 6 af 28. april 2017, der blev modtaget i landsretten den 1. maj 2017. Som sagen foreligger oplyst, bestemmer landsretten herefter, at beløbet skal forrentes med procesrente fra den 1. maj 2017, jf. rentelovens § 3, stk. 5. Der foreligger ikke oplysninger om særlige forhold, som kan begrunde, at der skal betales en lavere rente, jf. rentelovens § 5, stk. 3.

Finn Strier Poulsen har udvist ansvarspådragende adfærd som led i udførelsen af sit hverv som administrerende direktør i banken. Henset hertil og til karakteren af forholdet samt erstatningens størrelse er der ikke grundlag for at lempe erstatningsansvaret i medfør af den dagældende aktieselskabslovs § 143 (nu selskabslovens § 363) eller erstatningsansvarslovens § 23 eller § 24.

LEJE AF VILLA I MARBELLA OG TILBAGEKØB AF TO PANTEBREVE (PÅSTAND 31)

Finansiel Stabilitet har nedlagt påstand om, at Finn Strier Poulsen skal betale en erstatning på 3.973.098,54 kr., der angives at vedrøre et tab på 600.000 kr. på en afkastgaranti og et tab på 3.373.098,54 kr. på to pantebreve, der blev tilbagekøbt af ebh bank fra KB.....

Landsretten lægger til grund, at ebh fonden i en 3-årig periode fra februar 2006 til februar 2009 lejede en villa i Marbella i Spanien til brug for fondens og bankens ledelse, og at der blev indgået aftale med udlejeren, KB....., om en årlig leje på 140.000 kr. Samtidig ydede ebh bank KB..... en investeringskredit til køb af pantebreve.

Der er mellem parterne tvist om, hvorvidt banken i den forbindelse garanterede KB..... et årligt afkast på 200.000 kr. af investeringerne i pantebreve i en periode på 3 år. Finansiel Stabilitet gør gældende, at Finn Strier Poulsen har handlet ansvarspådragende ved at udstede en sådan garanti til KB....., og at tabet udgør et beløb på 600.000 kr., der blev betalt af banken i henhold til garantien. Det bestrides af Finn Strier Poulsen.

Der foreligger ikke nogen skriftlig garanti, og der er heller ikke oplyst noget om, at en sådan garanti skulle være bogført i banken.

Spørgsmålet om et årligt afkast på 200.000 kr. er omtalt i mails af 24. april og 16. juli 2008 fra Jette Grønne og en udateret henvendelse fra Finn Jensen til Jette Grønne. I et notat af 29. december 2008 fra Dahl Advokatfirma omtales en garanti, som ifølge oplysninger fra Morten Torp ”har indebåret, at ebh bank a/s over de seneste tre år årligt har måttet udbetale kompensationsbeløb til KB.....”.

Efter bevisførelsen, herunder de forklaringer der er afgivet af Finn Jensen, Finn Strier Poulsen og KB....., lægges det til grund, at banken stillede KB..... i udsigt, at konstruktionen med en investeringskredit til køb af pantebreve kunne indbringe ham et årligt afkast på 200.000 kr. Det kan imidlertid efter bevisførelsen ikke anses for godtgjort, at der var tale om en egentlig garanti forstået på den må-

de, at banken var forpligtet til selv at betale KB..... et eventuelt manglende beløb, hvis investeringen i pantebreve ikke gav det forventede afkast.

Det kan efter bevisførelsen heller ikke anses for godtgjort, at banken rent faktisk selv af egne midler betalte nogen del af det beløb på i alt 600.000 kr., som KB..... ifølge sin forklaring modtog. Det bemærkes i den forbindelse, at oplysningen i notatet af 29. december 2008 fra Dahl Advokatfirma om betaling af årlige kompensationsbeløb ikke er nærmere underbygget. Det må derfor lægges til grund, at de 600.000 kr. var afkastet af investeringen i pantebreve. Banken har haft en indtægt i form af renter og gebyrer ved at stille investeringskreditten til rådighed for KB....., ligesom når banken i øvrigt stillede kreditfaciliteter til rådighed for sine kunders investeringer. En kundes eventuelle fortjeneste ved investeringer foretaget for lånte midler kan ikke betragtes som et tab for banken. Beløbet på 600.000 kr. kan herefter ikke anses for at udgøre et tab for banken, der kan kræves erstattet af Finn Strier Poulsen.

Landsretten bemærker i tilknytning hertil, at der efter bevisførelsen ikke er grundlag for at fastslå, at de anvendte kurser ved køb og salg af pantebrevene var fastsat forkert med henblik på at sikre KB..... en gevinst på bankens bekostning. Landsretten har ikke herved forholdt sig til kursen ved bankens tilbagekøb af to pantebreve den 23. juni 2008, efter at pantebrevenes debitor var gået i betalingsstandsning, eftersom bankens tab i forbindelse hermed ikke indgår i kravet på 600.000 kr., men er gjort selvstændigt gældende som et yderligere krav. Finn Strier Poulsen var fratrådt, da banken den 25. september 2008 købte pantebrevet med pant i matr.nr. 393 Købmager Kvarter, København, af KB....., og et eventuelt tab ved denne handel indgår ifølge Finansiell Stabilitet ikke i påstanden. Landsretten har derfor heller ikke forholdt sig til kursen ved denne handel.

Landsretten har ikke haft anledning til at tage stilling til lovligheden af konstruktionen, herunder hvordan den skal bedømmes i skattemæssig henseende.

Finn Strier Poulsen frifindes herefter for kravet om betaling af 600.000 kr.

Landsretten lægger til grund, at KB..... i november 2006 købte to pantebreve af banken med et pålydende på hver 5 mio. kr. med pant i ejendommen matr.nr. 11 co Ordrup, beliggende Jensløvs Tværvej 7-9, 2920 Charlottenlund. Efter at debitor i henhold

til pantebrevene, Z..... ApS, den 30. maj 2008 var gået i betalingsstandsning, tilbagekøbte banken den 23. juni 2008 de to pantebreve fra KB..... for 4.917.048,32 kr. pr. stk.

Finansiel Stabilitet gør gældende, at Finn Strier Poulsen har handlet ansvarspådragende ved at foranledige, at banken tilbagekøbte pantebrevene til kurs 100 på et tidspunkt, hvor værdien var særdeles tvivlsom på grund af den indtrådte betalingsstandsning, og at tabet udgør 3.373.098,54 kr. Det bestrides af Finn Strier Poulsen.

Landsretten lægger efter bevisførelsen til grund, at der ikke var knyttet nogen garanti til de to pantebreve. Efter at Z..... ApS var gået i betalingsstandsning, var der risiko for, at banken ved at tilbagekøbe pantebrevene ville lide et tab, som ellers ville have ramt KB..... Banken ses ikke at have haft en forretningsmæssig interesse, der kunne begrunde et tilbagekøb af pantebrevene fra KB.....

Efter en samlet vurdering af bevisførelsen er der imidlertid ikke tilstrækkeligt grundlag for imod Finn Strier Poulsens forklaring at anse det for godtgjort, at han var involveret i beslutningen om tilbagekøb af de to pantebreve fra KB..... Det kan i øvrigt heller ikke anses for godtgjort, at Finn Strier Poulsen vidste eller burde vide, at de to pantebreve ikke var garanterede af banken.

Et eventuelt erstatningskrav i relation til tilbagekøbet af de to pantebreve må i øvrigt anses for at være forældet, jf. nedenfor om forældelse.

Finn Strier Poulsen frifindes herefter for kravet om betaling af 3.373.098,54 kr.

Samlet set frifindes Finn Strier Poulsen herefter for påstand 31.

EKSTERN REVISION

Indledning

Bankens eksterne revision er omfattet af 21 af Finansiell Stabilitets i alt 30 påstande.

BDO er således omfattet af påstand 1, 2 og 4-8 vedrørende bevillinger til A1..... koncernen, påstand 10-13 vedrørende bevillinger til B1...../B..... koncernen, påstand 15 og 16 vedrørende bevillinger til C..... koncernen, påstand 19-25 vedrørende bevillinger til E..... koncernen (herunder påstand 23 og 24 vedrørende E8..... ApS) og påstand 28 vedrørende konkrete dispositioner på pantebrevsområdet.

Ole Østergaard og Jens Peter Egebjerg Hansen er også omfattede af disse 21 påstande, mens Henrik S. Poulsen kun er omfattet af påstand 1, 5, 19, 21, 23-25 og 28.

Mod hver af de sagsøgte BDO, Ole Østergaard og Jens Peter Egebjerg Hansen er der rejst krav for 381.099.289,95 kr. Mod Henrik S. Poulsen er der rejst krav for 202.555.568,83 kr.

Grundlaget for erstatningsansvar for revisionen

Højesteret afsagde den 24. april 2019 dom vedrørende sagsomkostninger til revisorerne i sagen om Roskilde Bank (U.2019.2639H). Sagen angik for Højesteret alene, hvor meget Finansiell Stabilitet skulle betale i sagsomkostninger til revisorerne til dækning af udgift til advokatbistand, og om Finansiell Stabilitet skulle friholde revisorerne for de sagsomkostninger, som revisorerne var blevet pålagt at betale til statskassen.

I dommen anførte Højesteret bl.a. følgende:

”Finansiell Stabilitets erstatningskrav mod revisorerne byggede på et hovedanbringende om, at revisionen solidarisk med bankens direktion og bestyrelse var erstatningsansvarlig for tab ved driften af banken indtil den 1. august 2008. Kravet mod revisorerne angår revisionen af regnskaberne for regnskabsårene 2005, 2006 og 2007. Ansvar for revisorerne må som udgangspunkt forudsætte, at bankens ledelse har begået ansvarspådragende fejl, som har ført til tab for banken, og at revisorerne har handlet ansvarspådragende ved ikke at afdække og påpege disse forhold.”

Der er – som i sagen vedrørende Roskilde Bank – også i denne sag tale om, at Finansiell Stabilitet gør gældende, at ekstern revision er solidarisk ansvarlig med bankens ledelse. Ansvar for revisorerne må derfor i denne sag ligeledes som udgangspunkt forudsætte, at bankens ledelse har begået ansvarspådragende fejl, som har ført til tab for banken, og at revisorerne har handlet ansvarspådragende ved ikke at afdække og påpege disse forhold.

Bedømmelsen af bankens eksterne revision skal ske ud fra en professionsansvarsnorm baseret på et almindeligt culpaansvar. Ved bedømmelsen af, om ekstern revision har handlet ansvarspådragende, indgår det, om ekstern revision har iagttaget de revisionsfaglige normer om god skik. En tilsidesættelse heraf indebærer dog ikke i sig selv, at der foreligger et ansvarspådragende forhold.

Det påhviler Finansiell Stabilitet at løfte bevisbyrden for, at ekstern revision har handlet ansvarspådragende, og at det har ført til et påregneligt tab for banken. Finansiell Stabilitet skal i den forbindelse godtgøre, at der er årsagssammenhæng mellem ekstern revisions eventuelle ansvarspådragende fejl og bankens påståede tab, herunder at banken – som hævdet af Finansiell Stabilitet – ville have disponeret anderledes i forhold til udlån og garantier m.v., og at de påståede tab herved ville være mindsket eller undgået, hvis ekstern revision ikke havde begået de påståede ansvarspådragende fejl.

Ekstern revisions manglende fremlæggelse af interne arbejds papirer kan ikke føre til, at bevisbyrden vendes, eller at kravene til beviset lempes. Landsretten har herved navnlig lagt vægt på de afsagte kendelser af 2. december 2015 og 8. august 2017 i denne sag vedrørende afslag på edition samt Højesterets kendelse af 24. juni 2015 i sagen vedrørende Roskilde Bank (U.2015.3319H). Landsretten bemærker i den forbindelse, at Finansiell Stabilitet må antages at have haft adgang til intern revisions materiale, herunder intern revisions arbejds papirer fra perioden fra 2005-2008, der kun i begrænset omfang ses at være fremlagt under sagen.

Der er ikke til brug for sagen foretaget syn og skøn eller indhentet andet sagkyndigt bevis i form af f.eks. et responsum fra FSR - danske revisorers Responsumudvalg.

Der har ikke været indgivet klage til Revisornævnet vedrørende det arbejde, der er udført af Jens Peter Egebjerg Hansen, Ole Østergaard og Henrik S. Poulsen i relation til ebh bank. Selv om det var varslet i en pressemeddelelse af 23. november 2009, har der heller ikke været indgivet klage til Revisornævnet i relation til, at Jens Peter Egebjerg Hansen efter Finansiell Stabilitets opfattelse ikke har overholdt FSRs etiske regler om rotationspligt.

Generelle forhold

Bankens eksterne revision havde som sin væsentligste arbejdsopgave at revidere ebh banks årsrapporter, som blev udarbejdet og aflagt af bankens ledelse. Hovedformålet med revisionen af en årsrapport er at konkludere, om årsrapporten er retvisende, således at årsrapporten kan forsynes med en revisionspåtegning. Dette udgør en egentlig revisionsopgave omfattet af den dagældende revisorlovs § 1, stk. 2, og erklæringsbekendtgørelse, hvor revisor optræder som offentlighedens tillidsrepræsentant og skal udføre sit arbejde i overensstemmelse med god revisorskik, således som dette begreb er fastlagt i lovgivningen og retspraksis. Erklæringsbekendtgørelsen indeholder regler for revisors påtegning af årsregnskabet, herunder i hvilke situationer revisor skal tage forbehold og/eller give nødvendige supplerende oplysninger.

Ud over revisionen af årsrapporterne afgav ekstern revision erklæringer og oplysninger i revisionsprotokollen efter reglerne herom, jf. de dagældende bekendtgørelser om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder m.v. samt finansielle koncerner (herefter revisionsbekendtgørelserne).

BDO forestod den eksterne revision af banken i perioden 2005-2008. Ole Østergaard og Jens Peter Egebjerg Hansen påtog henholdsvis den 1. marts 2006 og den 1. marts 2007 bankens årsrapporter for 2005 og 2006. Ole Østergaard og Henrik S. Poulsen påtog den 28. februar 2008 bankens årsrapport for 2007.

Finansiel Stabilitet har vedrørende Jens Peter Egebjerg Hansen anført, at han i perioden fra 2007 til 2008 ikke har overholdt FSRs etiske regler om rotationspligt, idet han de facto fortsatte med at udføre såvel revisionsopgaver som rådgivningsopgaver for banken efter det tidspunkt, hvor det ikke længere var tilladt. Finansiell Stabilitet har endvidere anført, at BDO har forsømt at sikre, at Jens Peter Egebjerg Hansen levede op til rotationskravet, og at BDO herved har tilsidesat sin pligt efter revisorloven.

Landsretten finder ikke, at en eventuel manglende overholdelse af FSRs etiske regler om rotationspligt i sig selv kan begrunde et erstatningsansvar over for banken. Det er heller ikke godtgjort, at der er årsagssammenhæng mellem en eventuel manglende overholdelse af rotationspligten og de tab, der kræves erstattet under denne sag.

ebh bank havde både intern og ekstern revision. Revisionsopgaverne var derfor fordelt mellem intern og ekstern revision i henhold til aftale, jf. de dagældende revisionsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, om kravene til indholdet af revisionsaftalen mellem den eksterne revision og revisionschefen for den interne revision.

ebh bank valgte at lade den interne revisionschef påtage bankens årsrapporter, og revisionschefen skulle som en konsekvens heraf deltage i revisionen af de væsentlige og risikofyldte områder, jf. de dagældende revisionsbekendtgørelsens § 15, stk. 2, hvoraf det tillige fremgår, at ”Med deltagelse forstås, at revisionschefen på disse områder udfører en del af det arbejde, som i virksomheder, hvor revisionschefen ikke afgiver påtegning på årsrapporten, alene ville være udført af den eksterne revision”.

Ekstern revisions arbejde i ebh bank var tilrettelagt således, at ekstern revision ved sin opgavevaretagelse i vidt omfang baserede sig på intern revisions arbejde, jf. herved de dagældende revisionsbekendtgørelsens § 8. De overordnede rammer for samarbejdet mellem bankens interne og eksterne revision blev fastlagt ved revisionsaftaler, der suppleret med årlige revisionsplaner mv. i hovedtræk fastlagde arbejdsfordelingen blandt andet i forhold til risikoanalyse og vurdering, valg af revisionsstrategi samt kritiske og væsentlige revisionsområder. Der er i sagen fremlagt revisionsaftaler for 2006 og 2007 samt revisionsplaner for 2003-2008. Der er endvidere fremlagt ”Funktionsbeskrivelse for intern revision i ebh bank a/s og datterselskaber fastsat af bestyrelsen” fra maj 2006 samt diverse yderligere materiale vedrørende arbejdsfordelingen mellem intern og ekstern revision, herunder planlægningsmemoer, notater om ansvarsfordelingen, notater om rådgivning, checklister mv.

Den aftalte arbejdsfordeling, hvorefter intern revision udførte den overvejende del af revisionsopgaven i forbindelse med årsrevisionen, indebar, at ekstern revision i vidt omfang baserede sin revision på en gennemgang af intern revisions arbejdspapirer. Disse arbejdspapirer mv. udgjorde således i et væsentligt omfang det grundlag, som ekstern revision baserede sit revisionsbevis på. Ekstern revision foretog også selvstændige revisionsbehandlinger, hvilket er dokumenteret blandt andet ved det fremlagte materiale og de afgivne forklaringer fra revisorerne.

Ekstern revision har i sine protokoller vedrørende bankens årsrapporter for 2005, 2006 og 2007 erklæret blandt andet, at ”de ifølge revisionsaftalen aftalte opgaver, der skal udføres af intern revision, er udført, samt at den interne revision fungerer tilfredsstillende”, og ”at

vi er enige i indholdet af alle den interne revisions protokoltilførsler vedrørende regnskabsåret”.

Det fremgår af oplysningerne i sagen, herunder punkt 7.1 i ekstern revisions protokoller vedrørende bankens årsrapporter for 2005, 2006 og 2007, notater om den udførte revision vedrørende regnskabsårene 2005 og 2007, notater af 22. februar 2007 og 28. februar 2008 om stillingtagen til intern revisions arbejde og de afgivne forklaringer fra Jens Peter Egebjerg Hansen, Ole Østergaard og Henrik S. Poulsen, at ekstern revision i de omhandlede regnskabsår konkret forholdt sig til intern revisions funktion mv., og at ekstern revision vurderede, at intern revisions arbejde kunne lægges til grund for den eksterne revision.

Det er i ekstern revisions notater af 22. februar 2007 og 28. februar 2008 om stillingtagen til intern revisions arbejde anført blandt andet, at ”Vi har drøftet indholdet af hinandens protokollater med henblik på at undgå dublinger og misforståelser”, og at ”Vi har været enige i alle de bemærkninger, der har været anført i interne revisions protokollater”.

Ekstern revision modtog intern revisions kvartals- og årsprotokollater. Det er oplyst, at kvartalsprotokollaterne blev sendt til ekstern revision hvert kvartal sammen med de rapporter fra den løbende revision, som intern revision havde udarbejdet i perioden. Intern revisions rapporter tilgik som udgangspunkt ikke bankens bestyrelse, men blev efter forklaringerne fra John Wiingaard og Anemarie Braad afrapporteret til de relevante personer i banken, herunder eventuelt til Finn Strier Poulsen. John Wiingaard har forklaret blandt andet, at han udarbejdede intern revisions protokollater ud fra indholdet af revisionsrapporterne, og at de væsentlige konklusioner i rapporterne kom med i kvartalsprotokollaterne.

Landsretten lægger til grund, at bankens direktion og bestyrelse i den relevante periode ligeledes modtog intern revisions kvartals- og årsprotokollater. Bankens direktion og bestyrelse modtog desuden ekstern revisions protokoller vedrørende bankens årsrapporter for 2005, 2006 og 2007.

Landsretten lægger efter bevisførelsen til grund, at intern revision efter drøftelse med ekstern revision foretog ændringer i sit udkast til protokollat vedrørende bankens årsrapport for 2006, og at bankens bestyrelse og direktion blev gjort bekendt hermed. Det er ikke godtgjort, at ekstern revision i den forbindelse udviste ansvarspådragende adfærd over for

banken. Det er heller ikke godtgjort, at der er årsagssammenhæng mellem dette forløb og de tab, der kræves erstattet under denne sag.

I en mail af 18. december 2007 til John Wiingaard med emnet ”Drøftelser vedr. engagementer” gjorde Ole Østergaard opmærksom på blandt andet ”Særlige forhold vedr. engagementer med ejendomsspekulanter/-udviklere” og den ”unaturlige risiko” i forbindelse med, at fast ejendom ikke blev handlet på markedsvilkår. Efter de afgivne forklaringer fra Ole Østergaard og John Wiingaard fulgte såvel intern som ekstern revision efterfølgende op på de særlige forhold, der var beskrevet i mailen, herunder i forbindelse med udarbejdelsen af revisionsprotokollater vedrørende bankens årsrapport for 2007.

Det må på baggrund af det skriftlige materiale om samarbejdet mellem intern og ekstern revision og under hensyn til de afgivne forklaringer fra revisorerne lægges til grund, at der på det faglige plan var et tilfredsstillende samarbejde mellem intern og ekstern revision i den for sagen relevante periode.

I redegørelsen, der er udarbejdet af advokat Mogens Skipper-Pedersen og advokat Henrik Stenbjerre den 17. november 2009 efter anmodning fra ”EBH Banks bestyrelse” om en undersøgelse af forholdene i ebh bank i perioden 1. januar 2007 – 1. december 2008, anføres det i konklusionen blandt andet, at ”Det er vores vurdering, at intern revision har udført det generelle revisionsarbejde i overensstemmelse med god revisionsskik”, og at ”Det er vores samlede vurdering, at ekstern revision har udført det generelle revisionsarbejde i overensstemmelse med god revisionsskik”.

Finansiel Stabilitet hævdede i juli 2011 sagen over for revisionschef John Wiingaard, som var leder af intern revision. Der er i Finansiell Stabilitets sammenfattende processkrift af 15. marts 2019 kun i meget begrænset omfang rejst kritik af intern revisions arbejde.

Som nævnt er der ikke til brug for sagen foretaget syn og skøn eller indhentet andet sagkyndigt bevis i form af f.eks. et responsum fra FSR - danske revisors Responsumudvalg.

På denne baggrund og efter bevisførelsen i øvrigt finder landsretten ikke grundlag for at fastslå, at tilrettelæggelsen af revisionen, herunder arbejdsfordelingen mellem bankens interne og eksterne revision, ikke var i overensstemmelse med de daværende faglige normer for revision af pengeinstitutter, eller at revisionen i øvrigt var tilrettelagt på en måde,

som kan begrunde et erstatningsansvar for ekstern revision. Der er heller ikke grundlag for at fastslå, at revisionen generelt blev udført på en måde, der kan begrunde et erstatningsansvar for ekstern revision.

Landsretten har efter bevisførelsen ikke fundet det godtgjort, at ebh bank har været indrettet og drevet på en måde, der i sig selv kan begrunde et erstatningsansvar for de sagsøgte ledelsesmedlemmer for tab på de udlån og garantier m.v., som Finansiell Stabilitets påstande vedrører. Det kan heller ikke anses for godtgjort, at ekstern revision har pådraget sig et erstatningsansvar for disse tab ved ikke at afdække og påpege forhold vedrørende bankens generelle indretning og drift i videre omfang end sket.

Ekstern revision kan heller ikke anses for at have udvist ansvarspådragende adfærd over for banken ved ikke i videre omfang end sket i forbindelse med revisionen at have forholdt sig til påbud, advarsler og risikoplysninger fra Finanstilsynet til banken.

Bevillinger til A1..... koncernen, B1...../B..... koncernen, C..... koncernen og E..... koncernen (påstand 1, 2, 4-8, 10-13, 15 og 16 samt 19-22 og 25)

Landsretten har frifundet bankens ledelsesmedlemmer for de krav vedrørende bevillinger til A1..... koncernen, B1...../B..... koncernen, C..... koncernen og E..... koncernen, der fremgår af påstand 1, 2, 4-8, 10-13, 15 og 16, 19-22 og 25, som også omfatter ekstern revision.

Som det fremgår af landsrettens begrundelser vedrørende disse bevillinger, har landsretten ikke fundet det godtgjort, at bevillingerne var uforsvarlige, eller at ledelsesmedlemmerne i øvrigt har begået ansvarspådragende fejl, der har ført til tab for banken. Udgangspunktet er herefter, at ekstern revision heller ikke er erstatningsansvarlig i relation til disse krav.

Det følger af de dagældende revisionsbekendtgørelser, at ekstern revision i protokollatet vedrørende årsrapporten blandt andet skal udtale sig om boniteten og målingen af pengeinstituttets 10 største engagementer og øvrige væsentlige engagementer, der overstiger 10 procent af basiskapitalen opgjort efter reglerne i § 145 i lov om finansiel virksomhed.

Det fremgår af revisionsprotokollerne vedrørende årsrapporterne for 2005, 2006 og 2007, at intern revision og ekstern revision i forbindelse med revisionen af årsrapporterne udtalte sig om boniteten og målingen af en række af bankens engagementer. I regnskabsåret 2005 omfattede revisionen bankens engagementet med C..... koncernen, i regnskabsåret 2006 omfattede revisionen bankens engagementer med B1...../B..... koncernen, E..... koncernen og A1..... koncernen, og i regnskabsåret 2007 omfattede revisionen alle fire nævnte engagementer.

I ekstern revisions protokoller vedrørende årsrapporterne for 2006 og 2007 er der i punkt 6.1.2 redegjort nærmere for revisionen af bankens nedskrivninger til tab på engagementer.

Der er afgivet en række forklaringer om de løbende og årlige engagementsgennemgange, herunder detaljerede forklaringer fra revisorerne om den revision af bankens engagementer, som intern og ekstern revision udførte i forlængelse af bankens egen gennemgang og vurdering af engagementerne. Om ekstern revisions vurdering af bankens engagementer har Ole Østergaard forklaret blandt andet, at ”De vurderede engagementernes bonitet samlet. De vurderede ikke den enkelte bevillings bonitet. Selvom der var problemer i forhold til enkelte bevillinger, kunne det samlede engagements bonitet godt være i orden”.

Finanstilsynet gennemgik i forbindelse med den ordinære inspektion i banken i perioden 26. - 30. marts 2007 bankens 50 største engagementer, 8 nye engagementer, alle § 78 engagementerne og et antal engagementer med nedskrivninger. Det fremgår af Finanstilsynets rapport af 10. januar 2008, at gennemgangen ikke gav anledning til en ændring af de af banken foretagne nedskrivninger på de indkaldte engagementer. Engagementerne med A1..... koncernen, B1...../B..... koncernen, C..... koncernen og E..... koncernen var omfattet af Finanstilsynets gennemgang. Der er enighed mellem parterne om, at de nævnte engagementer ikke var blandt de fem engagementer, som blev bedømt af Finanstilsynet med karakteren 2b, hvorfor det kan lægges til grund, at engagementerne blev bedømt med en karakter på mindst 2a, dvs. et godt/middelgodt engagement eller som beskrevet i Finanstilsynets inspektionshåndbog ”Øvrige engagementer med normal risiko”.

Som nævnt er der ikke til brug for sagen foretaget syn og skøn eller indhentet andet sagkyndigt bevis i form af f.eks. et responsum fra FSR - danske revisorerers Responsumudvalg.

På denne baggrund og efter bevisførelsen i øvrigt finder landsretten ikke grundlag for at fastslå, at ekstern revision har tilsidesat de revisionsfaglige normer om god skik eller i øvrigt i forbindelse med revisionen af bankens engagementer med A1..... koncernen, B1...../B..... koncernen, C..... koncernen og E..... koncernen har begået ansvarspådragende fejl, der har ført til tab for banken.

Eventuelle erstatningskrav vedrørende påstand 12, påstand 22 og påstand 25 må i øvrigt anses for at være forældede, jf. nedenfor om forældelse.

På denne baggrund frifindes BDO, Ole Østergaard, Jens Peter Egebjerg Hansen og Henrik S. Poulsen for påstand 1, 5, 19, 21 og 25, og BDO, Ole Østergaard og Jens Peter Egebjerg Hansen frifindes for påstand 2, 4, 6-8, 10-13, 15, 16, 20 og 22.

Bevillinger til E8..... ApS (påstand 23 og 24)

Landsretten har frifundet de sagsøgte ledelsesmedlemmer for kravene vedrørende lånene til E8..... ApS (påstand 23 og 24), idet landsretten har fundet, at der ikke er grundlag for at anse de sagsøgte ledelsesmedlemmer for erstatningsansvarlige.

Landsretten har i første række henvist til, at bevillingen af lånene ikke i sig selv kan anses for ansvarspådragende, idet det efter en samlet vurdering ikke var uforsvarligt at yde lånene. Udgangspunktet er herefter, at ekstern revision heller ikke er erstatningsansvarlig i relation til disse krav.

Det følger af landsrettens begrundelse blandt andet, at ændringen af bankens sikkerhed fra ”virksomhedsobligationer efter nærmere aftale” til pantebreve ikke kan begrunde et erstatningsansvar for de sagsøgte ledelsesmedlemmer. Det følger også af begrundelsen, at det ikke kan betragtes som bestyrelsens eller Finn Strier Poulsens opgave at påse, at betingelsen om indbetaling af i alt 2,5 mio. kr. i kontanter ved etableringen af kreditterne faktisk blev opfyldt, idet kontrollen heraf måtte forventes udført på et lavere niveau i banken, og at den manglende indbetaling af 1 mio. kr. derfor heller ikke kan begrunde et erstatningsansvar for de sagsøgte ledelsesmedlemmer. Noget tilsvarende gælder med hensyn til spørgsmålet, om der rent faktisk blev stillet sikkerhed for lånene som forudsat i håndpantsettningserklæringerne.

Landsretten finder, at det ikke kan anses for en ansvarspådragende fejl, at ekstern revision ikke konstaterede den manglende opfyldelse af kravet om indbetaling af i alt 2,5 mio. kr. eller problemerne med sikkerhedsstillelsen. Landsretten bemærker i den forbindelse, at bevillingen til E8..... ApS blev givet den 17. juni 2008, og at der som følge af bankens økonomiske sammenbrud ultimo 2008 ikke blev udarbejdet en årsrapport for 2008.

På denne baggrund og efter bevisførelsen i øvrigt finder landsretten ikke grundlag for at anse ekstern revision for erstatningsansvarlig for tab knyttet til bevillingen af lånene til E8..... ApS.

Landsretten frifinder herefter BDO, Ole Østergaard, Jens Peter Egebjerg Hansen og Henrik S. Poulsen for påstand 23 og 24.

Pantebreve og pantebrevsgarantier (påstand 28)

Landsretten har frifundet de sagsøgte ledelsesmedlemmer for kravene i påstand 28 vedrørende pantebreve og pantebrevsgarantier.

Post 1 og 2 i Finansiell Stabilitets opgørelse af påstand 28 knytter sig som nævnt til aftalerne af henholdsvis 27. december 2007 og 13. februar 2008 med E2..... A/S om kvalitetssikring af pantebreve, der udmøntede sig i bankens udstedelse af fire pantebrevsgarantier på i alt 130 mio. kr. Post 3 i opgørelsen knytter sig til ebh fondens køb af en pantebrevsportefølje fra Dansk Pantebrevsbørs A/S den 21. december 2007, mens post 4 knytter sig til ebh banks køb af en række pantebreve på vegne af ebh fonden i perioden februar – juli 2008.

Som anført i begrundelsen vedrørende de enkelte poster i påstand 28 har landsretten ikke fundet grundlag for at anse medlemmerne af bankens bestyrelse og Jens Nielsen for at være erstatningsansvarlige i relation til kravene under post 1-4. Landsretten har i relation til kravene under post 1-3 fundet, at Finn Strier Poulsen har udvist ansvarspådragende adfærd, men det er ikke godtgjort, at banken som følge heraf har lidt et tab, der kan begrunde erstatning. I relation til kravet under post 4 har landsretten ikke fundet det godtgjort, at Finn Strier Poulsen har udvist en adfærd, der kan begrunde et erstatningsansvar over for banken.

Udgangspunktet er herefter, at ekstern revision heller ikke er erstatningsansvarlig i relation til disse krav.

I ekstern revisions halvårsrapport pr. 30. juni 2006 anføres det under overskriften ”Afstemning af pantebreve” blandt andet, at pantebreve ansås for en væsentlig post i regnskabet for såvel moderselskabet som koncernen, og at ekstern revision anbefalede en opstramning af de løbende afstemningsprocedurer på området.

I ekstern revisions protokol af 1. marts 2007 vedrørende årsrapporten for 2006 anføres det i punkt 5.4 blandt andet, at revisionen, der var udført såvel i årets løb som ved aflæggelse af årsrapporten, havde afdækket problemer i forbindelse med afstemning af pantebrevsbeholdninger, og at det under hensyn til områdets væsentlighed måtte anbefales, at de administrative rutiner og procedurer blev styrket for at sikre et pålideligt grundlag for opgørelse af pantebrevsbeholdninger. Ekstern revision anbefalede for så vidt angår måling af pantebrevsporteføljer ligeledes, at der blev fokuseret på området.

I punkt 5.4.1. i ekstern revisions protokol af 28. februar 2008 vedrørende bankens årsrapport for 2007 anføres det, at revisionen havde afdækket problemer i forbindelse med afstemning og måling af pantebrevsbeholdning. Det kunne således konstateres, at depotafstemninger ikke i årets løb var foretaget med tilfredsstillende regelmæssighed og nøjagtighed, og at måling af pantebrevenes dagsværdi havde været problematisk som følge af, at der ikke havde været fokuseret på at fremskaffe det nødvendige datagrundlag. Områdets væsentlighed fordrede, at de administrative rutiner og procedurer blev styrket for at sikre pålidelig indregning og måling af pantebrevsbeholdningen. Der henvises til afsnit 8.2.2. i revisionsprotokol udarbejdet af intern revision. For så vidt angår måling af pantebrevsporteføljer kunne det ligeledes anbefales, at der blev udarbejdet en præcis beskrivelse af de metoder og værktøjer, der benyttes ved målingen. Beskrivelsen burde ved målingen sondre mellem variabelt og fastforrentede pantebreve.

Som nævnt fremgår det også udtrykkeligt af ekstern revisions erklæring i protokollerne vedrørende bankens årsrapporter for 2005, 2006 og 2007, at ekstern revision var enig i indholdet af alle den interne revisions protokoltilførsler vedrørende regnskabsåret.

Landsretten lægger på denne baggrund og efter de øvrige oplysninger om den udførte revision – herunder det anførte i rapporter og protokollater fra intern revision og de afgivne

forklaringer fra blandt andet revisorerne – til grund, at der i den relevante periode løbende blev arbejdet med at styrke pantebrevsområdet. Landsretten lægger endvidere til grund, at bestyrelsen reagerede på revisionens bemærkninger og tog skridt til at forbedre administrationen af området.

Som nævnt er der ikke til brug for sagen foretaget syn og skøn eller indhentet andet sagkyndigt bevis i form af f.eks. et responsum fra FSR - danske revisors Responsumudvalg.

På denne baggrund og efter oplysningerne om den udførte revision og bevisførelsen i øvrigt er der ikke grundlag for at fastslå, at ekstern revision har handlet ansvarspådragende i forbindelse med sin revision af pantebrevsområdet, heller ikke i relation til forretningsgange m.v. på området. Landsretten bemærker herved, at det fremgik klart af bankens forretningsgange, at Finn Strier Poulsen ikke uden forelæggelse for bestyrelsen kunne forpligte banken ved at stille garantierne.

At udformningen af pantebrevsgarantierne sammenholdt med den praktiske håndtering af garantierne indebar, at banken kunne få et tilbagebetalingskrav mod garantimodtageren, såfremt det efterfølgende viste sig, at garantiens maksimum var blevet overskredet, kan ikke begrunde et erstatningsansvar for ekstern revision. Der er efter det oplyste ikke opstået en situation, hvor garantiernes maksimum var blevet overskredet, og hvor banken som følge heraf havde et udækket tilbagebetalingskrav mod garantimodtager.

Der er heller ikke grundlag for at anse det for en ansvarspådragende fejl, der kan føre til erstatningsansvar over for banken, at ekstern revision ikke konstaterede, at de pantebrevsgarantier på i alt 130 mio. kr., der blev stillet af banken over for E2..... A/S og Alm. Brand Bank A/S, ikke var blevet bevilget i overensstemmelse med bevillingsreglerne. Selv om ekstern revision efterfølgende var blevet opmærksom på det, var banken allerede forpligtet af aftalerne, og banken kunne ikke ensidigt have bragt garantiforpligtelserne til ophør.

Landsretten bemærker i den forbindelse, at aftalerne om kvalitetssikring blev indgået den 27. december 2007 og den 13. februar 2008, og at ekstern revisions protokol vedrørende bankens årsrapport for 2007 blev underskrevet den 28. februar 2008. Garantierne på 45 mio. kr. og 25 mio. kr. optrådte første gang på intern revisions skematiske oversigt pr. 31. marts 2008 over garantier stillet af banken, mens garantien på 20 mio. kr. første gang op-

trådte på den skematiske oversigt pr. 30. juni 2008. Der var ikke i oversigterne nogen bemærkninger fra intern revision om, hvorvidt de tre garantier var bevilget efter reglerne. Som følge af bankens økonomiske sammenbrud ultimo 2008 blev der ikke udarbejdet en årsrapport for 2008.

Der er heller ikke i øvrigt grundlag for at anse ekstern revision for at være erstatningsansvarlig for eventuelle tab på garantierne.

Der henvises i øvrigt til landsrettens afsnit ovenfor om ”Tabsopgørelsen post 1 – tilbagekøbte pantebreve” og ”Tabsopgørelsen post 2 – forliget med E2..... A/S”.

Efter bevisførelsen er der heller ikke grundlag for at fastslå, at ekstern revision har begået ansvarspådragende fejl, der kan føre til erstatningsansvar over for banken, i relation til ebh fondens køb af en pantebrevsportefølje fra Dansk Pantebrevsbørs A/S den 21. december 2007 eller i relation til ebh banks køb af en række pantebreve på vegne af ebh fonden i perioden februar – juli 2008.

Landsretten bemærker, at landsretten vedrørende post 3 ikke har anset det for godtgjort, at ebh bank som følge af handelen mellem ebh fonden og Dansk Pantebrevsbørs A/S har lidt et tab, som berettiger til erstatning.

Landsretten bemærker endvidere, at landsretten vedrørende post 4 har fundet, at bankens bestyrelse eller direktion ikke var involveret i fondens køb den 3. juli 2008 af en pantebrevsportefølje bestående af 27 pantebreve, som det rejste krav på 19.744.000 kr. knytter sig til, og at bankens generelle håndtering af pantebrevsområdet ikke kan begrunde et erstatningsansvar for bestyrelse og direktion i relation til denne handel.

Eventuelle erstatningskrav vedrørende post 3 og 4 i påstand 28 må i øvrigt anses for at være forældede, jf. afsnittet herom.

På denne baggrund frifindes BDO, Ole Østergaard, Jens Peter Egebjerg Hansen og Henrik S. Poulsen for påstand 28.

FORÆLDELSE M.V.

Sagen angår som nævnt spørgsmålet, om de sagsøgte i deres funktioner som henholdsvis bestyrelsesmedlemmer, direktører og ekstern revision i den tidligere ebh bank a/s har udvist ansvarspådragende adfærd over for banken forud for bankens økonomiske sammenbrud ultimo 2008, og i givet fald om de sagsøgtes ansvarspådragende handlinger og undladelser har påført banken tab, som kan kræves erstattet af sagsøgeren, Finansiell Stabilitet.

Finansiell Stabilitets erstatningskrav er rejst som bankens krav mod den tidligere ledelse i banken og ekstern revision. Forud for overdragelsen til den ny bank var det generalforsamlingen, som i givet fald kunne træffe beslutning om at anlægge sag om erstatning mod bankens ledelse og ekstern revision, jf. den dagældende aktieselskabslovs § 144, der er videreført i selskabslovens § 364.

Fordringer på penge forældes efter reglerne i forældelsesloven, medmindre andet følger af særlige bestemmelser om forældelse i anden lov, jf. forældelseslovens § 1.

Forældelsesloven trådte i kraft den 1. januar 2008, og fra lovens ikrafttræden ophævedes Danske Lov 5-14-4 og lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer, jf. forældelseslovens § 29. Det fremgår af forældelseslovens § 30, stk. 1, at ”Loven finder anvendelse også på tidligere stiftede fordringer, som ikke inden ikrafttrædelsesdagen er forældet efter de hidtil gældende regler, jf. dog stk. 2 og 4. Forældelse indtræder dog tidligst den 1. januar 2011, medmindre fordringen inden dette tidspunkt ville være forældet såvel efter denne lovs bestemmelser som efter de hidtil gældende bestemmelser. I sidstnævnte tilfælde anvendes det seneste tidspunkt for forældelsens indtræden.”

Efter de tidligere gældende bestemmelser i 1908-loven er forældelsesfristen 5 år for visse typer af fordringer, herunder fordringer som støttes på overenskomst om udførelse af arbejde eller ydelse af personlig virksomhed af hvilken som helst art og fordringer på erstatning for skade tilføjet uden for kontraktsforhold, jf. nærmere lovens § 1. Forældelsesfristen på 5 år regnes fra den tid, da fordringen af fordringshaveren kan kræves betalt. Forældelsen afbrydes blandt andet ved, at fordringshaveren inden fristens udløb foretager retslige skridt mod skyldneren og uden uforholdent ophold forfølger disse til erhvervelse af forlig, dom

eller anden retsafgørelse, jf. lovens § 2. Når den fordringshaver, for hvem kravet er stiftet, på grund af utilregnelig uvidenhed om sit krav eller om skyldneres opholdssted har været ude af stand til at gøre sin ret gældende, regnes forældelsesfristen først fra den tid, da fordringshaveren var eller ved sædvanlig agtpågivenhed ville have været i stand til at kræve sit krav betalt, jf. lovens § 3. Den almindelige forældelsesfrist i Danske Lovs 5-14-4 på 20 år regnet fra fordringens stiftelse vedblev ved siden af fristen på 5 år i lovens § 1, jf. lovens § 4.

Den nugældende forældelseslov indeholder i § 2 nærmere regler om forældelsesfristernes begyndelsestidspunkt. Det fremgår af § 2, stk. 1, at forældelsesfristerne regnes fra det tidligste tidspunkt, til hvilket fordringshaveren kunne kræve at få fordringen opfyldt, medmindre andet følger af andre bestemmelser.

For fordringer, som opstår ved misligholdelse af kontrakt, regnes forældelsesfristen fra tidspunktet for misligholdelsen, jf. forældelseslovens § 2, stk. 3. I lovens forarbejder anføres det blandt andet i bemærkningerne til § 2, stk. 3, at ”Ved krav i anledning af fejlagtig rådgivning og lignende vil begyndelsestidspunktet normalt være det tidspunkt, da fejlen begås, eller det fejlagtige råd gives.”

For fordringer på erstatning eller godtgørelse for skade forvoldt uden for kontraktforhold regnes forældelsesfristen fra tidspunktet for skadens indtræden, jf. forældelseslovens § 2, stk. 4. Begyndelsestidspunktet for forældelsen beror efter forarbejderne til § 2, stk. 4, på, hvornår følgerne af den ansvarspådragende adfærd har vist sig på en sådan måde, at fordringshaveren havde rimelig anledning til og mulighed for at rejse et erstatningskrav, jf. herved U.2018.3584H.

Efter forældelseslovens § 3, stk. 1, er forældelsesfristen 3 år, medmindre andet følger af andre bestemmelser. Var fordringshaveren ubekendt med fordringen eller skyldneren, regnes forældelsesfristen i stk. 1 først fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab hertil, jf. § 3, stk. 2. Det indebærer, at forældelsesfristen tidligst kan regnes fra det tidspunkt, hvor det i givet fald kunne konstateres, at de sagsøgte havde begået ansvarspådragende fejl, der havde resulteret i tab for banken. Derimod kan de vanskeligheder, der muligt kunne være forbundet med at opgøre den nøjagtige størrelse af tabet, ikke begrunde suspension af forældelsen, jf. herved U.2017.548H.

Forældelseslovens § 3, stk. 3, indeholder regler om, hvornår forældelse senest indtræder. Det fremgår af § 3, stk. 3, nr. 2, at forældelse indtræder senest 10 år efter den skadevoldende handlingens ophør for fordringer på erstatning for skade forvoldt uden for kontraktforhold, som ikke er omfattet af stk. 3, nr. 1, der blandt andet omhandler personskader og skader forvoldt ved forurening. Det fremgår af § 3, stk. 3, nr. 4, at forældelse indtræder senest 10 år efter begyndelsestidspunktet i henhold til § 2 for andre fordringer end dem, der er omfattet af § 3, stk. 3, nr. 1-3.

Det fremgår blandt andet af forældelseslovens § 10, at for fordringer, som tilkommer et selskab, en forening, en fond eller lignende mod et bestyrelsesmedlem eller en direktør i selskabet m.v., og som udspringer af den pågældendes tilsidesættelse af sine forpligtelser ved hvervets udførelse, indtræder forældelse tidligst, når der er forløbet 3 år efter hvervets ophør eller efter det tidligere tidspunkt, da fordringshaveren eller den, der i øvrigt kan gøre fordringen gældende på dennes vegne, er eller burde være blevet bekendt med de omstændigheder, hvorpå kravet støttes. Bestemmelsen finder efter sin ordlyd ikke anvendelse på ekstern revision.

Det fremgår af forældelseslovens § 16, stk. 1, at forældelsen afbrydes, når fordringshaveren foretager retslige skridt mod skyldneren med henblik på at erhverve dom, der fastslår fordringens eksistens og størrelse, og forfølger disse skridt inden for rimelig tid. Forældelsen afbrydes ved indlevering af stævning til retten, jf. § 16, stk. 2, nr. 1, eller når påstand om fordringen nedlægges under retssagen, jf. § 16, stk. 2, nr. 2.

I lovens forarbejder anføres det blandt andet i bemærkningerne til § 16, stk. 2, nr. 2:

”Herudover foreslås det i nr. 2, at der – på samme måde som efter gældende ret – skal ske afbrydelse, når påstand om fordringen nedlægges under retssagen, herunder som modkrav. Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor sagsøgeren under sagen forhøjer sit krav ...”

Er der inden forældelsesfristens udløb af eller mod fordringshaveren anlagt rets- eller voldgiftssag om grundlaget for fordringen, indtræder forældelse tidligst 1 år efter sagens endelige afgørelse, jf. forældelseslovens § 21, stk. 1, om foreløbig afbrydelse af forældelse.

I lovens forarbejder anføres det blandt andet i bemærkningerne til § 21, stk. 1:

”Den foreslåede bestemmelse omfatter anerkendelsessøgsmål, hvor påstanden ikke går på anerkendelse af fordringens eksistens og størrelse, men på anerkendelse af grundlaget for fordringen. Som et eksempel kan nævnes et sagsanlæg med påstand om anerkendelse af, at der foreligger et erstatningsansvar ...”

1 års fristen i § 21, stk. 1, løber først fra retssagens endelige afgørelse. Det indebærer, at hvis en anerkendelsespåstand vedrørende erstatningsansvar under den verserende retssag ændres til en fuldbyrdelsespåstand, er afbrydelsesvirkningen i behold.

Denne sag blev anlagt ved indlevering af stævning den 27. december 2010. Sagen er forberedt og berammet i overensstemmelse med landsrettens bestemmelser herom. På denne baggrund og under hensyn til sagens karakter og omfang må Finansiell Stabilitet anses for at have forfulgt det retslige skridt ”inden for rimelig tid”, jf. forældelseslovens § 16, stk. 1.

Stævningen indeholdt en påstand (1) om, at de sagsøgte skulle anerkende at have handlet ansvarspådragende og tabsforvoldende over for den tidligere ebh bank a/s i deres funktioner som henholdsvis medlemmer af bestyrelsen, direktører og ekstern revision forud for bankens sammenbrud i november 2008, og en påstand (2) om betaling af 700 mio. kr.

I stævningen anføres det i sagsfremstillingen umiddelbart efter gengivelsen af påstandene under overskriften ”Introduktion til sagen”:

”Den anlagte sag drejer sig om, hvorvidt de sagsøgte har handlet ansvarspådragende overfor den tidligere ebh bank a/s (cvr. nr. 45 58 62 19), Østergade 11-13, 9690 Fjerritslev (”Banken”) i deres funktioner som medlemmer af bestyrelsen, som direktører, som underdirektører, som chef for intern revision henholdsvis som ekstern revision i Banken i perioden fra den 1. januar 2005 til Bankens sammenbrud ultimo 2008 og om, hvorvidt de sagsøgtes ansvarspådragende handlinger og undladelser har påført Banken et tab mindst svarende til den nedlagte fuldbyrdelsespåstand.”

De sagsøgte nedlagde påstand om afvisning af Finansiell Stabilitets påstand 1, idet de sagsøgte gjorde gældende, at påstanden var for upræcis og uegnet til at tage under påkendelse.

Ved kendelse af 11. juli 2012 tog landsretten ikke påstanden om afvisning af påstand 1 til følge med denne begrundelse:

”Efter indholdet af påstand 1 sammenholdt med påstand 2 og de anbringender, der fremgår af stævningen, er der ikke grundlag for at anse påstand 1 for upræcis eller uegnet til at indgå i sagens videre behandling. Landsretten tager derfor ikke påstanden om afvisning af FS Finans A/S' påstand 1 til følge.”

Ved kendelse af 23. maj 2013 stadfæstede Højesteret landsrettens afgørelse herom i henhold til grundene (Højesterets sager 360, 361, 363 – 365 og 367 - 369/2012).

Ved processkrift 6 af 28. april 2017, der blev modtaget i landsretten den 1. maj 2017, nedlagde Finansiell Stabilitet i stedet for de oprindelige to påstande 31 betalingspåstande. Om baggrunden herfor blev det anført, at ”Finansiell Stabilitet i modsætning til det anførte i stævningen ikke gør gældende, at de sagsøgte er ansvarlige for det samlede tab ved bankens sammenbrud. Det gøres derimod gældende, at de sagsøgte er ansvarlige for tabet ved en række konkrete udlån og garantier mv. ...”.

Efter nogle senere korrektioner af påstandene resterer der nu 30 påstande omfattende et samlet beløb på ca. 550 mio. kr.

Stævningen blev indleveret forud for den 1. januar 2011, hvor forældelse tidligst ville indtræde, medmindre fordringen inden dette tidspunkt ville være forældet såvel efter de nye som de gamle regler, jf. overgangsreglen i forældelseslovens § 30, stk. 1. Efter de gamle regler var forældelsesfristen som nævnt 5 år.

På denne baggrund kan Finansiell Stabilitets eventuelle erstatningskrav mod de sagsøgte ikke anses for forældede på tidspunktet for indleveringen af stævningen den 27. december 2010. Ved indleveringen af stævningen blev forældelsen som udgangspunkt afbrudt. Det kan ikke føre til et andet resultat, at en række af de bilag, der blev fremlagt med stævningen, med henvisning til reglerne om tavshedspligt i FIL § 117 var anonymiserede.

Spørgsmålet er imidlertid, om der foreligger omstændigheder, som bevirker, at en eller flere af de nye påstande i processkrift 6 af 28. april 2017 falder uden for rammerne af de oprindelige påstande i stævningen med den virkning, at der er indtrådt forældelse. Det er i den forbindelse afgørende, om de oprindelige påstande angik ”fordringens eksistens og størrelse” eller ”grundlaget for fordringen”, jf. herved forældelseslovens § 16, stk. 1, og § 21, stk. 1, eller om der i processkrift 6 reelt er tale om helt nye krav, som ikke kan anses

for omfattede af stævningen. Det beror på en konkret vurdering, om det fremgik med tilstrækkelig bestemthed af stævningen med bilag, at sagen angik alle kravene i processkrift 6, jf. herved U.2001.317H. Hvis forældelsen ikke blev afbrudt ved indleveringen af stævningen, var kravene forældede, da processkrift 6 blev indleveret 6 år og 4 måneder senere.

Alle de nye påstande i processkrift 6 angår spørgsmål om, hvorvidt en eller flere af de sagsøgte som henholdsvis medlemmer af bestyrelsen, direktører eller ekstern revision i banken har udvist ansvarspådragende adfærd over for banken inden for perioden fra 2005 til bankens økonomiske sammenbrud ultimo 2008 og derfor skal erstatte banken dens tab, jf. herved den oprindelige anerkendelsespåstand. Beløbsmæssigt udgør Finansiell Stabilitets endelige påstande i det sammenfattende processkrift af 15. marts 2019 samlet set et mindre beløb end den oprindelige betalingspåstand, men det må lægges til grund, at nogle af kravene ikke var medregnet i den oprindelige betalingspåstand.

Det beror på en konkret fortolkning af stævningen med bilag, om påstand 1 i stævningen vedrører grundlaget for de enkelte krav, som fremgår af de nye påstande i processkrift 6, jf. forældelseslovens § 21, stk. 1, således at forældelsen blev afbrudt ved indleveringen af stævningen. I det omfang påstand 1 i stævningen vedrører grundlaget for kravene, er der heller ikke indtrådt forældelse i relation til senere forhøjelser af kravene i forbindelse med ændringer af påstandene under sagen, jf. § 21, stk. 1.

Påstand 1 i stævningen var bredt formuleret og byggede på en forudsætning om, at de sagsøgte var ansvarlige for et samlet tab på mindst 2 mia. kr. Efter indholdet af stævningen med bilag er der ikke grundlag for at fortolke påstand 1 snævert således, at den kun omfattede anerkendelse af ansvarsgrundlaget vedrørende de forhold, hvor erstatningskravet allerede indgik i opgørelsen af det samlede krav på 700 mio. kr. i påstand 2 i stævningen. Hvis det var tilfældet, ville påstand 1 i realiteten have karakter af et anbringende til støtte for påstand 2. Påstand 1 blev muligvis nedlagt med henblik på så vidt muligt at sikre, at Finansiell Stabilitet på et senere tidspunkt under sagen kunne rejse yderligere krav, uden at disse i mellemtiden var blevet forældede. Som berørt ovenfor må det dog kræves, at det fremgik med tilstrækkelig bestemthed af stævningen med bilag, at den omfattede de enkelte krav i processkrift 6, for at stævningen kunne afbryde forældelsen.

I stævningen med bilag omtales en række forhold, hvor erstatningskravene oprindeligt ikke var medtaget under denne sag, men hvor der blev taget forbehold om senere at forhøje på-

standen, hvilket må forstås som et forbehold om at forhøje betalingspåstanden (påstand 2). Det drejer sig om forholdene vedrørende Ejendomsselskabet Vestio A/S, R..... ApS og leje af villaen i Marbella, jf. nærmere afsnittet i sagsfremstillingen om indholdet af stævningen. Disse forhold må anses for omfattede af den oprindelige anerkendelsespåstand (påstand 1), og der er nu i processkrift 6 gjort erstatningskrav gældende vedrørende forholdene. Det følger herefter af forældelseslovens § 21, stk. 1, at der ikke er indtrådt forældelse vedrørende disse krav. Kravene fremgår af påstand 29 (Vestio A/S), påstand 30 (R..... ApS) og påstand 31 (leje af villaen i Marbella). Med hensyn til påstand 31 bemærkes, at det er mest nærliggende at fortolke stævningen således, at den omfattede et erstatningskrav på 600.000 kr. vedrørende leje af villaen i Marbella, men ikke et yderligere krav om erstatning i relation til tilbagekøb af to pantebreve fra udlejeren. Det fremgik således ikke med tilstrækkelig bestemthed af stævningen, at den omfattede kravet på 3.373.098,54 kr. vedrørende tilbagekøb af de to pantebreve, og dette krav må derfor anses for forældet.

Påstand 1 i stævningen må desuden forstås således, at den også omfattede grundlaget for de erstatningskrav, der allerede var medregnet i påstand 2 i stævningen. Det fremgik af stævningen med bilag, at påstand 2 omfattede en række krav med relation til A1..... koncernen, B1..... koncernen, C..... koncernen, D1..... ApS, E..... koncernen og E8..... ApS samt krav med relation til E2..... A/S' køb af pantebreve i december 2007 og februar 2008. Det følger herefter af forældelseslovens § 21, stk. 1, at der heller ikke er indtrådt forældelse vedrørende disse krav. Kravene fremgår af påstand 1-2, påstand 4-11, påstand 13-21, påstand 23-24, påstand 27 og den del af påstand 28, der vedrører de fire garantiaftaler fra 2007 og 2008. For så vidt angår påstand 28 vil det sige beløbet på 26.845.452,97 kr. (post 1) og beløbet på 42.201.081,41 kr. (post 2).

Kravene i post 1 og 2 i påstand 28 er baseret på, at der efter Finansiell Stabilitets opfattelse blev udvist ansvarspådragende adfærd i forbindelse med bankens udstedelse af pantebrevs-garantier, og indgåelsen af aftalen af 11. december 2008 om "tilbagekøb" af garantier må betragtes som et forsøg på tabsbegrænsning. Der er ikke tale om, at der opstod et nyt krav mod de sagsøgte den 11. december 2008 med den virkning, at der løb en 3-årig forældelsesfrist fra denne dato.

For så vidt angår den del af påstand 28, som vedrører ebh fondens køb af pantebreve i 2007 og 2008 (post 3 og 4), var bankens rolle i forbindelse med fondens køb af pantebrevene

ikke udtrykkeligt omtalt i stævningen med bilag. Den generelle omtale i stævningen med bilag af pantebreve og pantebrevsgarantier kan ikke anses for tilstrækkelig til at afbryde forældelsen vedrørende disse krav. Landsretten finder på denne baggrund, at det ikke fremgik med tilstrækkelig bestemthed af stævningen, at sagen også omfattede krav om erstatning vedrørende fondens køb af pantebreve i 2007 og 2008. Der blev således først nedlagt påstand om erstatning vedrørende fondens køb af pantebreve i 2007 og 2008 i processkrift 6 af 28. april 2017. Kravene i denne del af påstand 28 på 83.708.879 kr. (post 3) og 19.744.000 kr. (post 4) må herefter anses for forældede.

Kravene i post 3 og 4 i påstand 28 er baseret på, at der efter Finansiell Stabilitets opfattelse blev udvist ansvarspådragende adfærd i forbindelse med ebh fondens køb af pantebreve i december 2007 og i perioden februar – juli 2008, og indgåelsen af forligsaftalerne af 12. juni 2013 og 16. juli 2013 må betragtes som et forsøg på tabsbegrænsning. Der er ikke tale om, at der opstod nye krav mod de sagsøgte henholdsvis den 12. juni 2013 og den 16. juli 2013 med den virkning, at der løb en 3-årig forældelsesfrist fra disse datoer.

Kravene i post 3 og 4 i påstand 28 mod Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen er forældede, uanset at disse to sagsøgte var involverede i den tidligere retssag vedrørende kravene (V.L. B-2636-10), idet sagen blev afsluttet den 23. december 2013, uden at sagen for deres vedkommende havde ført til forlig eller realitetsafgørelse, jf. herved forældelseslovens § 20. Landsretten har ikke taget stilling til, om Finansiell Stabilitet ved bindende proceserklæringer i sag V.L. B-2636-10 har afskåret sig fra at gøre kravene gældende mod disse to sagsøgte i nærværende sag. Da kravene er forældede, har landsretten heller ikke taget stilling til, om der foreligger retsfortabende passivitet.

Bevillingen af en restkøbesumsgaranti på 55.155.000 kr. til B1..... A/S (påstand 12) den 24. oktober 2007 var ikke udtrykkeligt omtalt i stævningen med bilag. Bilag 113 til stævningen indeholder en beskrivelse af forløbet vedrørende kassekreditte på 61 mio. kr. til B1..... A/S (påstand 11), der blev bevilget samtidigt med restkøbesumsgarantien og var beskrevet i samme engagementsændring i LEO-systemet, men der er ikke i den forbindelse anført noget nærmere om garantien i bilaget. Det er mest nærliggende at fortolke stævningen med bilag således, at den omfattede et erstatningskrav vedrørende kassekreditte, men ikke derudover et krav om erstatning i relation til restkøbesumsgarantien. Landsretten finder på denne baggrund, at det ikke fremgik med tilstrækkelig bestemthed af stævningen, at sagen også omfattede et krav om erstatning vedrørende restkøbesumsgarantien.

Der blev således først nedlagt påstand om erstatning vedrørende restkøbesumsgarantien i processkrift 6 af 28. april 2017. Kravet, der fremgår af påstand 12, må herefter anses for forældet.

Låneengagementerne med E4..... ApS, E5..... ApS og E6... A/S og var ikke udtrykkeligt omtalt i stævningen med bilag 117 var henvist til ”de øvrige selskaber i E..... koncernen, og personer og selskaber relateret til E..... koncernen”. Landsretten finder på denne baggrund, at det ikke fremgik med tilstrækkelig bestemthed af stævningen, at sagen også omfattede krav om erstatning vedrørende disse tre selskaber. Der blev således først nedlagt påstand om erstatning vedrørende disse tre selskaber i processkrift 6 af 28. april 2017. Kravene, der fremgår af påstand 22 og påstand 25-26, må herefter anses for forældede.

Forbeholdene i stævningens punkt 17.4 og i nogle af bilagene til stævningen om yderligere påstande og anbringender kan ikke føre til et andet resultat vedrørende spørgsmålet om forældelse.

I stævningen anerkendte Finansiell Stabilitet, at en del af bankens samlede tab skyldtes finanskrisen og ikke de sagsøgte forhold. Ifølge stævningen er det Finansiell Stabilitets opfattelse, at bankens samlede tab udgør 3,3 mia. kr., hvoraf 1,3 mia. kr. kan henføres til de generelle konjunkturer, mens de sagsøgte er ansvarlige for et tab på mindst 2 mia. kr. Finansiell Stabilitet begrænsede imidlertid i stævningen af ”procesøkonomiske grunde” den oprindelige betalingspåstand til 700 mio. kr. Finansiell Stabilitet kan ikke anses for derved processuelt at have forpligtet sig til at foretage en forholdsmæssig reduktion af de nye påstande i processkrift 6, der bygger på Finansiell Stabilitets opgørelse af tabet ved en række konkrete dispositioner, som efter Finansiell Stabilitets opfattelse er ansvarspådragende for de sagsøgte. Finansiell Stabilitet har således ikke ved en bindende proceserklæring i denne sag afskåret sig fra at gøre det fulde tab ved de konkrete dispositioner gældende over for de sagsøgte. Som stævningen er formuleret, kan Finansiell Stabilitet heller ikke anses for at have frafaldet en procentdel af hvert af de konkrete krav med den virkning, at der – som hævdet af ekstern revision – er indtrådt delvis forældelse af kravene. Hvis der foreligger et ansvarsgrundlag for de sagsøgte, må det betragtes som spørgsmål vedrørende årsagsforbindelse og adækvans, om finanskrisen skal tillægges betydning ved tabsopgørelsen i relation til hver af de konkrete dispositioner.

For så vidt angår de krav, der ikke er forældede, skal der tages stilling til, om Finansiell Stabilitet har udvist retsfortabende passivitet. Landsrettens bemærkninger herom i det følgende afsnit angår således kun de krav, der ikke er forældede.

Finansiell Stabilitet overtog ebh banks virksomhed efter bankens økonomiske sammenbrud i november 2008 og fik herefter gennemført en advokatundersøgelse, inden nærværende sag blev anlagt den 27. december 2010. Stævningen indeholdt en påstand om, at de sagsøgte skulle anerkende at have handlet ansvarspådragende og tabsforvoldende over for den tidligere ebh bank, og en påstand om betaling af 700 mio. kr. Sagen er blevet forberedt og berammet i overensstemmelse med landsrettens bestemmelser herom. Der blev under forløbet truffet en delafgørelse vedrørende spørgsmålet om afvisning, som har været indbragt for Højesteret. Påstandene i processkrift 6 af 28. april 2017 blev fremsat under forberedelsen. På denne baggrund og under hensyn til sagens karakter og omfang er der ikke af Finansiell Stabilitet udvist en passivitet, som de sagsøgte med føje har kunnet opfatte som et afkald på kravene, eller som af anden grund med rimelighed kan afskære Finansiell Stabilitet fra nu at gøre kravene gældende. Under hensyn til sagens forløb efter afgivelsen af processkrift 6 af 28. april 2017 kan Finansiell Stabilitet heller ikke anses for ved retsfortabende passivitet at være afskåret fra at gøre de krav gældende, der fremgår af de sammenfattende processkrifter af 15. marts 2019, og som ikke er forældede. En del af kravene i de sammenfattende processkrifter af 15. marts 2019 er som anført ovenfor forældede, og for disse kravs vedkommende er der som nævnt ikke taget stilling til spørgsmålet om retsfortabende passivitet.

Der har ifølge oplysningerne i stævningen tidligere under en voldgiftssag mellem Finn Strier Poulsen og Finansiell Stabilitet været fremsat en række erstatningskrav vedrørende forhold, som også er inddraget under denne retssag. Landsretten har forstået det således, at parterne har ønsket disse forhold behandlet under retssagen frem for under voldgiftssagen.

SAGSOMKOSTNINGER

I stævningen af 23. december 2010 var der blandt andet nedlagt påstand om, at de sagsøgte in solidum skulle betale 700 mio. kr. Dette krav blev opretholdt, helt indtil der ved Finansiell Stabilitets processkrift 6 af 28. april 2017 i stedet blev nedlagt 31 påstande vedrørende en række konkrete udlån og garantier m.v. For seks af de sagsøgtes vedkommende udgjor-

de det samlede krav fortsat 700 mio. kr., mens kravet for de øvrige sagsøgte vedkomme-
de blev nedsat til beløb i størrelsesordenen fra 550 til 694 mio. kr., idet kravene mod Keld
Ingolf Agesen og Henrik S. Poulsen dog blev nedsat til henholdsvis cirka 382 mio. kr. og
366 mio. kr. Ved processkrift 10 af 31. august 2017 frafaldt Finansiell Stabilitet kravene
mod Jens Nielsen vedrørende E8..... (påstand 23 og 24). Der er under hovedforhand-
lingen sket yderligere reguleringer af påstandene. Finansiell Stabilitets endelige påstande
blev nedlagt i et sammenfattende processkrift af 15. marts 2019. På grundlag af påstandene
i det sammenfattende processkrift kan kravene mod de enkelte sagsøgte samlet set opgøres
således:

Egon Korsbæk	547.241.308,15 kr.
Anna Breum Andersen	547.241.308,15 kr.
Jens Peter Mortensen	520.373.737,77 kr.
Jørn Østergaard Jensen	495.176.403,28 kr.
Keld Ingolf Agesen	245.389.027,29 kr.
Aage Skov Christophersen	546.661.241,67 kr.
Vagn Hav Christensen	527.619.254,85 kr.
Michael Middelfart Christensen	529.205.987,67 kr.
Carl Christian Nielsen	543.830.941,49 kr.
Jens Belling	428.657.505,75 kr.
Finn Strier Poulsen	549.887.781,70 kr.
Jens Nielsen	545.654.575,33 kr.
BDO	381.099.289,95 kr.
Ole Østergaard	381.099.289,95 kr.
Jens Peter Egebjerg Hansen	381.099.289,95 kr.
Henrik S. Poulsen	202.555.568,83 kr.

Efter sagens udfald sammenholdt med parternes påstande skal Finansiell Stabilitet betale
sagsomkostninger til de sagsøgte.

I sager som den foreliggende om meget store værdier må sagsomkostninger til dækning af
udgift til advokatbistand fastsættes skønsmæssigt efter en vurdering af, hvad der kan anses
for rimeligt, også under hensyn til sagens omfang og karakter. Der skal endvidere tages
hensyn til både arbejdets omfang og det ansvar, der er forbundet med sagens førelse. I sa-
ger med flere sagsøgte må der ved omkostningsfastsættelsen endvidere lægges vægt på, i

hvilket omfang de sagsøgte har haft mulighed for at koordinere deres arbejde under såvel sagens forberedelse som hovedforhandlingen, jf. Højesterets dom af 24. april 2019 vedrørende sagsomkostninger til revisorerne i Roskilde Bank-sagen (U.2019.2639H).

Ved fastsættelsen af sagsomkostninger må der også tages hensyn til, at ekstern revision har måttet forholde sig både til de anbringender, som Finansiell Stabilitet har gjort gældende over for de sagsøgte ledelsesmedlemmer, og til de særlige anbringender, der er gjort gældende over for revisionen. Der må ligeledes tages hensyn til det arbejde, der for de sagsøgte og navnlig for ekstern revision har været forbundet med spørgsmålet om syn og skøn forud for, at Finansiell Stabilitets anmodning om gennemførelse af syn og skøn ved landsrettens kendelse af 15. marts 2017 ikke blev taget til følge. Der må endvidere tages hensyn til det arbejde, der navnlig for ekstern revision har været forbundet med Finansiell Stabilitets begæring om, at der blev meddelt ekstern revision editionspålæg. Finansiell Stabilitets anmodninger herom blev afslået ved kendelser af henholdsvis 2. december 2015 og 8. august 2017. På denne baggrund finder landsretten, at sagsomkostningerne til ekstern revision må fastsættes til et væsentligt højere beløb end til hvert enkelt ledelsesmedlem.

Der var blandt andet på baggrund af Finansiell Stabilitets processkrift 6 af 28. april 2017, hvori Finansiell Stabilitet nedlagde 31 påstande i stedet for de oprindelige to påstande, behov for at udveksle yderligere processkrifter og fremlægge nye bilag samt indkalde flere vidner end oprindelig forudsat. Hovedforhandlingen blev imidlertid som fastsat i september 2014 påbegyndt den 4. september 2017. En omberømmelse af hovedforhandlingen på dette fremskredne tidspunkt ville af praktiske grunde have betydet en langvarig udsættelse af sagen. Forløbet af sagen har imidlertid indebåret, at der under hovedforhandlingen er indleveret flere processkrifter og fremlagt et stort antal yderligere bilag, ligesom der medgik betydeligt flere retsdage til hovedforhandlingen, end der oprindelig var afsat. Ved fastsættelsen af sagsomkostninger må der tages hensyn til, at de sagsøgtes advokater på denne baggrund har måttet udføre et usædvanligt stort arbejde i månederne op til og under hovedforhandlingen, idet sagen efter afgivelsen af processkrift 6 ændrede karakter og i realiteten ikke var færdigforberedt, da hovedforhandlingen blev indledt, selv om forberedelsen formelt sluttede på dette tidspunkt.

Da sagen den 25. juni 2019 blev optaget til dom, havde retssagen været 8½ år. Ekstrakten kom til at omfatte mere end 80.000 sider, og hovedforhandlingen varede i 149 retsdage. Der blev under hovedforhandlingen i sagen afgivet forklaring af 15 parter og 43 vidner.

Der har yderligere under sagen været afholdt en delhovedforhandling vedrørende spørgsmålet om afvisning og flere forberedende møder.

Spørgsmålet om afvisning blev således udskilt til særskilt behandling og afgørelse, og der blev gennemført delhovedforhandling herom i landsretten den 22.- 24. maj 2012. Ved landsrettens kendelse af 11. juli 2012 blev de sagsøgtes påstande om afvisning ikke taget til følge. Det fremgår af landsrettens kendelse, at ”Spørgsmålet om sagsomkostninger afgøres i forbindelse med landsrettens endelige afgørelse i sagen”. De sagsøgte kærede landsrettens kendelse til Højesteret, som ved kendelse af 23. maj 2013 i højesteretssag 360/2012 m.fl. stadfæstede landsrettens kendelse. Det fremgår af Højesterets kendelse, at ”Kæremålsomkostningerne fastsættes af landsretten i forbindelse med sagens afslutning”. Det må således tages i betragtning ved fastsættelsen af sagsomkostningerne, at de sagsøgte ikke fik medhold vedrørende spørgsmålet om afvisning. En betydelig del af det arbejde, som advokaterne udførte i retssagens indledende fase, indtil Højesteret traf afgørelse den 23. maj 2013, må antages at have vedrørt spørgsmålet om afvisning. Ved afgørelsen om sagsomkostninger må det dog også tages i betragtning, at langt hovedparten af advokaternes samlede arbejde med retssagen er udført i tiden efter Højesterets afgørelse af 23. maj 2013.

I relation til sagsøgte Finn Strier Poulsen har Finansiell Stabilitet fået medhold i påstand 30 vedrørende et beløb på 2.083.741,67 kr. På den anden side er Finn Strier Poulsen den af de sagsøgte, som i henhold til de endelige påstande i det sammenfattende processkrift af 15. marts 2019 er sagsøgt for det største beløb, nemlig næsten 550 mio. kr., og han er blevet frifundet i relation til de øvrige påstande i processkriftet, herunder påstand 31 som kun vedrørte ham. Landsretten finder på denne baggrund også henset til sagens samlede værdi og omfang, at Finn Strier Poulsen i sagsomkostninger skal have tillagt et beløb til dækning af udgifter til advokatbistand på samme niveau som de øvrige ledelsesmedlemmer.

De sagsøgte Anna Breum Andersen, Jørn Østergaard Jensen, Keld Ingolf Agesen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen og Carl Christian Nielsen er meddelt fri proces. De beløb, som Finansiell Stabilitet skal betale i sagsomkostninger vedrørende dem, tilfalder derfor statskassen.

Landsretten har beskikket advokat for Egon Korsbæk, Jens Peter Mortensen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen i medfør af retsplejelovens § 259, stk. 3, 2. pkt.

En advokatbeskikkelse efter retsplejelovens § 259, stk. 3, 2. pkt., har ikke som fri proces tilbagevirkende kraft. Den beskikkede advokat kan derfor som udgangspunkt kun kræve salær fra statskassen for arbejde, der er udført efter beskikkelsen. Retten er dog ikke afskåret fra at bestemme, at beskikkelsen i henseende til salærfastsættelsen efter omstændighederne skal have virkning fra et tidligere tidspunkt, hvis det navnlig efter karakteren og omfanget af det arbejde, advokaten har udført, skønnes rimeligt, jf. U.2015.954H.

Sagen blev anlagt den 27. december 2010. Advokat Erik Werlauff blev beskikket som advokat for Egon Korsbæk den 22. juni 2012. Advokat Per Mogensen blev beskikket som advokat for Jens Peter Mogensen den 20. juli 2012. Advokat Tyge Trier blev beskikket som advokat for Jens Belling den 28. november 2012. Advokat Anne Almose Røpke blev beskikket som advokat for Jens Nielsen den 9. april 2013. Advokat Arvid Andersen blev beskikket som advokat for Finn Strier Poulsen den 17. september 2014.

I relation til beskikkelsen af advokat Anne Almose Røpke tiltrådte Højesteret ved afgørelsen U.2015.954H, at der i den foreliggende sag ikke er grundlag for at lade beskikkelsen få tilbagevirkende kraft.

Landsretten har på denne baggrund ikke fundet grundlag for at lade beskikkelserne af advokat Erik Werlauff, advokat Per Mogensen (som advokat for Jens Peter Mortensen), advokat Tyge Trier, advokat Anne Almose Røpke og advokat Arvid Andersen få tilbagevirkende kraft. Advokaterne har derfor kun krav på salær fra statskassen for arbejde, der er udført efter beskikkelsen, der som nævnt skete på forskellige tidspunkter. For advokat Per Mogensens vedkommende gælder det anførte kun arbejdet som beskikket advokat for Jens Peter Mortensen, idet advokat Per Mogensens øvrige klienter har fri proces.

Landsretten har derfor fordelt de beløb, som Finansiell Stabilitet skal betale i sagsomkostninger vedrørende Egon Korsbæk, Jens Peter Mortensen, Jens Belling, Finn Strier Poulsen og Jens Nielsen til dækning af udgifter til advokatbistand, således at en del af beløbet skal betales til statskassen, mens resten skal betales til parten selv, jf. herved princippet i retsplejelovens § 332, stk. 1, 3. og 4. pkt. Landsretten bemærker herved, at bestemmelsen i retsplejelovens § 334, stk. 5, ikke er til hinder for, at advokaterne modtager salær fra deres klienter for arbejde, der er udført før beskikkelsen efter retsplejelovens § 259, stk. 3, 2. pkt.

Landsretten har efter en samlet vurdering ved afgørelsen om sagsomkostninger taget udgangspunkt i, at salæret til en advokat for en part med fri proces bør udgøre 12 mio. kr. + moms, hvoraf Finansiell Stabilitet alene skal betale 11,6 mio. kr. + moms som følge af, at de sagsøgte ikke fik medhold vedrørende spørgsmålet om afvisning.

Der er ved fastsættelsen af sagsomkostninger taget hensyn til, at advokat Per Mogensen og advokat Asger Tue Pedersen har repræsenteret henholdsvis 4 og 3 bestyrelsesmedlemmer, idet landsretten har taget udgangspunkt i, at salæret på 12 mio. kr. + moms bør forhøjes med 0,5 mio. kr. + moms for hver yderligere klient.

Der er ligeledes taget hensyn til, at advokat Søren Halling-Overgaard og advokat Birgitte Sølvkær Olesen sammen har repræsenteret såvel BDO som de tre sagsøgte revisorer, og landsretten er i den forbindelse gået ud fra, at BDO har afholdt alle disse parter udgifter til advokatbistand og bevisførelse. Da BDO er momsregistreret, er beløbet til dækning af udgifter til advokatbistand ikke tillagt moms.

Bortset fra BDO er ingen af sagens parter momsregistrerede i relation til denne sag.

Advokat Erik Werlauff har indstillet, at han får et mindre salær end de øvrige advokater, og han har givet afkald på refusion af omkostninger.

På den anførte baggrund finder landsretten, at de beløb, som Finansiell Stabilitet skal betale i sagsomkostninger, bør fastsættes således:

Finansiell Stabilitet skal betale sagsomkostninger til boet efter Egon Korsbæk med 125.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand.

Finansiell Stabilitet skal betale sagsomkostninger vedrørende Egon Korsbæk til statskassen med 13.000.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand.

Finansiell Stabilitet skal betale sagsomkostninger vedrørende Anna Breum Andersen til statskassen med 14.500.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand.

Finansiell Stabilitet skal betale sagsomkostninger til Jens Peter Mortensen med 125.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand.

Finansiel Stabilitet skal betale sagsomkostninger vedrørende Jens Peter Mortensen, Keld Ingolf Agesen, Aage Skov Christophersen og Carl Christian Nielsen til statskassen med 16.252.392,40 kr. Beløbet omfatter 16.250.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand og 2.392,40 kr. til vidneførsel.

Finansiel Stabilitet skal betale sagsomkostninger vedrørende Jørn Østergaard Jensen, Vagn Hav Christensen og Michael Middelfart Christensen til statskassen med 15.750.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand.

Finansiel Stabilitet skal betale sagsomkostninger til Jens Belling med 125.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand.

Finansiel Stabilitet skal betale sagsomkostninger vedrørende Jens Belling til statskassen med 14.375.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand.

Finansiel Stabilitet skal betale sagsomkostninger til Finn Strier Poulsen med 250.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand.

Finansiel Stabilitet skal betale sagsomkostninger vedrørende Finn Strier Poulsen til statskassen med 14.250.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand.

Finansiel Stabilitet skal betale sagsomkostninger til Jens Nielsen med 125.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand.

Finansiel Stabilitet skal betale sagsomkostninger vedrørende Jens Nielsen til statskassen med 14.375.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand.

Finansiel Stabilitet skal betale sagsomkostninger til BDO, Ole Østergaard, Jens Peter Egebjerg Hansen og Henrik S. Poulsen med 17.665.610,55 kr. Beløbet omfatter 17.600.000 kr. ekskl. moms til udgifter til advokatbistand og 65.610,55 kr. til vidneførsel.

I øvrigt skal ingen af parterne betale sagsomkostninger til nogen anden part eller til statskassen. De sagsøgte indbyrdes påstande om friholdelse kan ikke føre til et andet resultat.

Th i k e n d e s f o r r e t:

Finn Strier Poulsen skal betale 2.083.741,67 kr. med procesrente fra den 1. maj 2017 til Finansiell Stabilitet SOV.

Boet efter Egon Korsbæk, Anna Breum Andersen, Jens Peter Mortensen, Jørn Østergaard Jensen, Keld Ingolf Agesen, Aage Skov Christophersen, Vagn Hav Christensen, Michael Middelfart Christensen, Carl Christian Nielsen, Jens Belling, Jens Nielsen, BDO Statsautoriseret Revisionsaktieselskab, Ole Østergaard, Jens Peter Egebjerg Hansen og Henrik S. Poulsen frifindes.

Finansiell Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger til boet efter Egon Korsbæk med 125.000 kr.

Finansiell Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger vedrørende Egon Korsbæk til statskassen med 13.000.000 kr.

Finansiell Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger vedrørende Anna Breum Andersen til statskassen med 14.500.000 kr.

Finansiell Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger til Jens Peter Mortensen med 125.000 kr.

Finansiell Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger vedrørende Jens Peter Mortensen, Keld Ingolf Agesen, Aage Skov Christophersen og Carl Christian Nielsen til statskassen med 16.252.392,40 kr.

Finansiell Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger vedrørende Jørn Østergaard Jensen, Vagn Hav Christensen og Michael Middelfart Christensen til statskassen med 15.750.000 kr.

Finansiell Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger til Jens Belling med 125.000 kr.

Finansiell Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger vedrørende Jens Belling til statskassen med 14.375.000 kr.

Finansiel Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger til Finn Strier Poulsen med 250.000 kr.

Finansiel Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger vedrørende Finn Strier Poulsen til statskassen med 14.250.000 kr.

Finansiel Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger til Jens Nielsen med 125.000 kr.

Finansiel Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger vedrørende Jens Nielsen til statskassen med 14.375.000 kr.

Finansiel Stabilitet SOV skal betale sagsomkostninger til BDO Statsautoriseret Revisionsaktieselskab, Ole Østergaard, Jens Peter Egebjerg Hansen og Henrik S. Poulsen med 17.665.610,55 kr.

I øvrigt skal ingen af parterne betale sagsomkostninger til nogen anden part eller til statskassen.

Det idømte skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

Torben Geneser

Mogens Heinsen

Rikke Foersom